

Konstitutionsutskottets betänkande 2025/26:KU10

Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

Inledning och sammanfattning

Konstitutionsutskottets granskning

Enligt 13 kap. 1 § regeringsformen ska konstitutionsutskottet granska statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. När det finns skäl till det, dock minst en gång om året, ska utskottet enligt 13 kap. 2 § meddela riksdagen vad utskottet har funnit värt att uppmärksamma vid sin granskning.

I det betänkande som nu läggs fram behandlar utskottet vissa allmänna, administrativt inriktade granskningar av regeringsarbetet. Vid granskningarna har utskottet haft tillgång till bl.a. material som har tagits fram av utskottets kansli och av Regeringskansliet. Delar av det skriftliga utredningsmaterialet redovisas i bilaga 1.1–8.1.

Vissa resultat av granskningen

I avsnittet *Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation* har utskottet fortsatt att följa utvecklingen av antalet tjänstgörande i Regeringskansliet.

Vidare har utskottet gått igenom *regeringsprotokoll* från 2024, bl.a. underprotokollen för Kulturdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. Utskottet påminner om vikten av att författningar kungörs i god tid före ikraftträdandet. När det gäller iakttagelser i granskningen som rör underskrifter av beslut understryker utskottet att regeringsbeslut undertecknas i den ordning som föreskrivs i förordningen om beslut och protokoll hos regeringen och att det givetvis förutsätts att statsråd som undertecknar ett beslut har närvarat på regerings-sammanträdet.

Granskningen av *vissa förvaltningsärenden* har omfattat överklaganden av beslut om nyttjanderättsupplåtelser enligt rennäringslagen, som i huvudsak har handlagts inom Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. Utskottet noterar att det i de granskade ärendena inte sällan förekommer frågor som måste bedömas redan i ett tidigt skede av handläggningen, t.ex. frågor om talerätt, anstånd och inhibition, och att bedömningen av sådana frågor har dröjt. Utskottet framhåller vikten av att det, när ett överklagande kommer in till Regeringskansliet, görs en noggrann genomgång av överklagandet så att frågor som kräver en mer skyndsam hantering uppmärksammas direkt. Utskottet betonar också vikten av en så enkel, snabb och kostnadseffektiv handläggnings- och beslutsprocess som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.

I granskningen *Framställningar och beslut från Riksdagens ombudsmän (JO)* har utskottet gjort en genomgång av de åtgärder som vidtagits med anledning av framställningar och beslut som överlämnats till regeringen mellan den 1 juli 2020 och 30 juni 2025. Utskottet framhåller att regeringen bör dra nytta av särskilt framställningarna från JO, men även beslut som JO överlämnar för kännedom, som ett angeläget inslag i arbetet med att förbättra lagstiftning och rutiner, även om det är regeringens sak att bedöma varje framställning eller beslut för sig. Utskottet påminner också om att framställningar ställs till regeringen och förutsätter beslut av regeringen eller en hänvisning till ett sådant beslut. I granskningen uppmärksammas några fall där framställningar eller beslut inte hanterats trots att det har gått flera år sedan de överlämnades.

Utskottet har vidare granskat *funktioner över tid inom Regeringskansliet för säkerhet och krishantering*. I granskningen har det anförts att omfattningen av frågor om utrikes- och säkerhetspolitik samt nationell säkerhet som statsministern har att hantera har ökat, såväl i hans egenskap som regeringschef som chef över Regeringskansliet. Omfattningen av krishanteringsfrågor som statsministern har att hantera har inte genomgått samma förändring. Enligt utskottet måste självfallet Regeringskansliet förändras utifrån de behov som finns från tid till annan för att kunna fullgöra sin uppgift att bereda regeringsärenden och biträda regeringen och statsråden i övrigt. Statsministern och regeringen har i regeringsformen getts en mycket vidsträckt möjlighet att bestämma formerna för regeringens arbete. Utskottet vill samtidigt betona att det vid förändringar av organisationen är viktigt att det finns en tydlig rollfördelning mellan Statsrådsberedningen och departementen samt gentemot myndigheterna under regeringen. Ansvar för skilda verksamhetsgrenar, med tillhörande ärenden och myndighetsansvar, är fördelat på departementen. Det är även angeläget att interna processer, däribland delning och gemensam beredning, fungerar väl för att sprida information vidare till alla berörda inom Regeringskansliet och för att frågor ska kunna vara kollektivt förankrade inom regeringen. Slutligen är det enligt utskottet viktigt från förvaltningsekonomisk synpunkt att man undviker överlappning mellan olika enheter inom Regeringskansliet och man bör sträva efter att samordna uppgifter mellan olika

enheter. Det kan leda till synergier. Utskottet betonar också att förändringar kan behöva följas upp och eventuellt dokumenteras på lämpligt sätt för att klargöra om syftet med förändringen har uppnåtts.

Även regeringens *remisser till Lagrådet* har granskats av utskottet. Propositioner med lagförslag som granskats av Lagrådet och som överlämnats till riksdagen under 2019/20, 2020/21, 2023/24 och 2024/ 25 har gått igenom. Senast utskottet gjorde en liknande granskning var hösten 2018. I cirka hälften av de nu granskade fallen har Lagrådet lämnat synpunkter och förslag, vilket är en något lägre andel än vid den förra granskningen. En majoritet av synpunkterna har varit juridisk-tekniska och således fokuserat på hur ett lagförslags föreskrifter förhåller sig till varandra och vilka problem som kan uppstå vid tillämpningen. I ett antal fall har synpunkterna rört grundläggande frågor såsom ett lagförslags förenlighet med grundlagarna, hur det har förhållit sig till rättssäkerhetens krav eller om det har kunnat antas tillgodose de syften som angetts. I några fall har de rört själva remissförfarandet och då oftast att remisstiden varit för kort. Utskottet framhåller att remissbehandlingen är ett väsentligt inslag i arbetet med att upprätthålla en god kvalitet i lagstiftningen. Det är viktigt att myndigheters sakkunskap inhämtas och att remisstiderna är så väl tilltagna att remissinstanserna ges en reell möjlighet att överväga förslagen. Utskottet framhåller även värdet av effektivitet i lagstiftningsprocessen. Vidare visar granskningen att regeringen till övervägande del har godtagit Lagrådets förslag och beaktat dess synpunkter. Under de senaste två riksmötena har det skett i lägre utsträckning än tidigare under den granskade perioden. När regeringen inte har följt Lagrådets förslag och synpunkter har den argumenterat för sitt ställningstagande i propositionerna. Enligt utskottet är detta en viktig del i arbetet med att upprätthålla kvaliteten i lagstiftningsarbetet. Att regeringens ställningstagande har sin grund i t.ex. en annan juridisk bedömning än den Lagrådet har gjort eller i ett visst politiskt hänsynstagande bör redovisas tydligt. Av de propositioner som ingår i granskningen innehåller 37 stycken lagförslag som helt eller delvis har avstyrkts eller allvarligt ifrågasatts av Lagrådet. Detta antal har varierat över tid under den granskade perioden och var som högst under 2023/24. I knappt hälften av fallen har regeringen följt Lagrådet, och i några fall har den delvis följt Lagrådet. I ett antal fall har regeringen valt att inte följa Lagrådets synpunkter och förslag. Utskottet understryker att det är angeläget att Lagrådets centrala roll i lagstiftningsarbetet inte urholkas. Utskottet noterar ökningen av antalet propositioner med lagförslag där Lagrådet avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslagen eller delar av dem. Den genomförda granskningen ger dock inte en heltäckande bild av kvalitetsnivån i regeringens lagförslag. Det kan också noteras att det har rört sig om förhållandevis få propositioner. Regeringen har också argumenterat för sitt ställningstagande när den inte har följt Lagrådet. Utskottet noterar att Statsrådsberedningens granskningskansli löpande bevakar frågan och att diskussioner har förts med departementen till följd av ökningen av antalet yttranden där Lagrådet avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslag. Avslutningsvis påminner utskottet om vikten av att det av den

sammanfattande beskrivningen i inledningen av en proposition tydligt och på ett rättvisande sätt framgår i vilken utsträckning regeringen har följt Lagrådets synpunkter och förslag.

En annan granskning har gällt *regeringens styrning av affärsverk*. Det finns i dag tre affärsverk: Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät), Luftfartsverket och Sjöfartsverket. I många avseenden påminner styrningen av dem om styrningen av övriga förvaltningsmyndigheter, men samtidigt finns det flera undantag och tillägg som är specifika för affärsverken. Verksamheten regleras i flera lagar, instruktioner och andra förordningar samt i de årliga regleringsbrev. Någon sammanställning över särskilda bestämmelser och undantag finns inte i Regeringskansliet. Som även konstaterats tidigare är det svårt att överblicka det regelverk som styr affärsverken, och därmed kvarstår en risk för att styrningen framstår som otydlig. I sammanhanget framhåller utskottet också att om en viss ordning ska gälla långsiktigt kan det övervägas om regleringen inte bör ske i förordning snarare än regleringsbrev. Vidare framkommer i granskningen att regleringen i viss mån skiljer sig åt mellan de tre affärsverken. Deras verksamhet skiljer sig åt och det kan således finnas behov av att även regelverket gör det, men det finns exempel på skillnader i affärsverkens instruktioner som inte tycks bero på skillnader i deras respektive verksamhet. Utskottet framhåller att eventuella skillnader bör vara övervägda och motiverade. När det gäller finansieringen utmärker sig affärsverken i förhållande till övriga förvaltningsmyndigheter då deras verksamhet i huvudsak finansieras genom avgifter, inte anslag. Finansieringen via avgifterna följs upp inom ramen för den årliga myndighetsdialogen. Särskilda regeringsuppdrag som ges till affärsverken finansieras vanligtvis inom givna ramar. Utskottet framhåller mot bakgrund av det som framkommer i granskningen vikten av dialog om det ekonomiska läget och noggranna överväganden av hur uppdrag finansieras. I fråga om den årliga dialogen noterar utskottet att dagordningarna från dessa till sin karaktär som regel är övergripande, varför det kan vara svårt att utläsa från dem vad som har behandlats vid mötet. Utskottet anser att det som anges i Finansdepartementets cirkulär om dokumentation vid årliga myndighetsdialoger är en god ordning och förutsätter att sådan dokumentation även görs för dialogen med affärsverken.

Slutligen har utskottet granskat *information till och överläggning med Utrikesnämnden*. Granskningen omfattar 2015–2024 och följer upp en granskning från hösten 2015 som omfattade 1990–2014. Utskottet påminner i sitt ställningstagande om det grundläggande förhållandet att Utrikesnämnden är ett konstitutionellt reglerat organ som har inrättats för att ge riksdagen en vidsträckt insyn och ett starkt inflytande inom utrikespolitiken. I den aktuella granskningen noterar utskottet att omvärldsläget i allra högsta grad påverkar vad som behandlas i Utrikesnämnden. Ju fler svåra situationer som regeringen har att hantera internationellt, desto större behov har regeringen sett av att överlägga med nämnden. Tvärt emot förra granskningen har tendensen under senare år inte varit att ämnen snarare än situationer har behandlats i nämnden.

Dagordningarna har snarare styrts av konkreta ärenden eller skeenden i omvärlden. Den tydligaste trenden sedan 2022 är att nämnden ofta kallats in med kort varsel med anledning av specifika händelser. En sådan utveckling är enligt utskottet fullt ut förenlig med den roll som Utrikesnämnden har enligt regeringsformen. Utskottet noterar också att det vanligtvis inte görs någon distinktion på förhand mellan informationspunkter och punkter för överläggning inför Utrikesnämndens sammanträden. Vid sammanträdena redovisar regeringen sin bedömning i en aktuell fråga och när så är påkallat sina överväganden och avsikter vad gäller fortsatt hantering, varefter nämndens ledamöter har möjlighet att ställa frågor eller uttrycka ståndpunkter. Huruvida det är fråga om information eller överläggning avgörs av sammanhanget, och båda elementen kan finnas i samma ärende. Utskottet har ingen invändning mot denna väletablerade praxis.

Innehållsförteckning

Utskottets anmälan.....	8
1 Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation	9
Ärendet.....	9
Regeringens sammansättning.....	9
Regeringsarbetets organisation	10
Utskottets ställningstagande.....	13
2 Regeringsprotokollen.....	14
Ärendet.....	14
Utredning i ärendet	14
Utskottets ställningstagande.....	20
3 Vissa förvaltningsärenden.....	21
Ärendet.....	21
Utredning i ärendet	21
Utskottets ställningstagande.....	31
4 Framställningar och beslut från Riksdagens ombudsmän (JO).....	33
Ärendet.....	33
Utredning i ärendet	33
Utskottets ställningstagande.....	37
5 Funktioner över tid inom Regeringskansliet för säkerhet och krishantering.....	38
Ärendet.....	38
Utredning i ärendet	38
Utskottets ställningstagande.....	58
6 Remisser till Lagrådet.....	59
Ärendet.....	59
Utredning i ärendet	59
Utskottets ställningstagande.....	76
7 Regeringens styrning av affärsverk.....	80
Ärendet.....	80
Utredning i ärendet	80
Utskottets ställningstagande.....	120
8 Information till och överläggnig med Utrikesnämnden	123
Ärendet.....	123
Utredning i ärendet	123
Utskottets ställningstagande.....	130
Utredningsmaterial	132
Bilaga 1.1	132
Bilaga 2.1	182
Bilaga 2.2	190
Bilaga 3.1	193
Bilaga 4.1	200
Bilaga 4.2	218
Bilaga 5.1	244
Bilaga 5.2	253
Bilaga 6.1	258
Bilaga 7.1	263
Bilaga 7.2	272
Bilaga 8.1	275

Sakregister över granskningsärenden 2000/01–2024/25.....	282
--	-----

Tabeller

Tabell 1.1 Tjänstgörande i Regeringskansliet 2005–2025	10
Tabell 1.2 Tjänstgörande per departement 2016–2025	11
Tabell 1.3 Politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet 2005– 2025	12
Tabell 6.1 Propositioner som har föregåtts av lagrådsgranskning	69
Tabell 6.2 Har Lagrådet haft synpunkter och förslag i de granskade lagärendena?	70
Tabell 6.3 Har Lagrådet efterlyst ytterligare överväganden respektive avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslag eller delar av dem?	73
Tabell 6.4 Regeringens hantering av Lagrådets synpunkter och förslag	74
Tabell 6.5 Regeringens hantering av lagförslag eller delar av dem som avstyrkts eller allvarligt ifrågasatts av Lagrådet.....	74
Tabell 7.1 Beslutade regeringsuppdrag.....	109

Utskottets anmälan

Konstitutionsutskottet anmäler härmed för riksdagen resultatet av den granskning som redovisas i detta betänkande enligt 13 kap. 2 § regeringsformen.

Stockholm den 16 december 2025

På konstitutionsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Mats Green (M), Michael Rubbestad (SD), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Oskar Svärd (M), Per-Arne Håkansson (S), Mauricio Rojas (L), Amalia Rud Stenlöf (S), Ulrik Nilsson (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Susanne Nordström (M), Jan Riise (MP), Lars Englund (M) och Fredrik Lindstål (C).

1 Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation

Ärendet

Som ett led i den granskning som konstitutionsutskottet enligt 13 kap. 1 § regeringsformen har till uppgift att genomföra följer utskottet regeringens sammansättning och utvecklingen av Regeringskansliets organisation.

När det gäller regeringens sammansättning redovisas uppgifter om statsrådsförordnanden och förordnanden enligt 7 kap. 5 § regeringsformen för perioden fr.o.m. den 1 oktober 2024 t.o.m. utgången av september 2025. Vidare uppmärksammas dokumentation av statsråds åtagande om att medverka i konstitutionsutskottets granskning även efter det att statsrådsuppgiftet har upphört. När det gäller regeringsarbetets organisation redovisas bl.a. statistiska uppgifter om antalet tjänstgörande i Regeringskansliet i september 2025. Utvecklingen över tid redovisas också. Underlag för granskningen finns i *bilaga 1.1*.

Regeringens sammansättning

Regeringen består enligt 6 kap. 1 § regeringsformen av statsministern och övriga statsråd. Statsministern utser de övriga statsråden och bland dem, enligt 7 kap. 1 §, chefer för departementen. Enligt 7 kap. 5 § kan statsministern också förordna att ett ärende eller en grupp ärenden som hör till ett visst departement ska föredras av ett annat statsråd än departementschefen.

Under den aktuella perioden har statsministern entledigat och förordnat följande statsråd. Den 31 mars 2025 entledigades statsrådet Paulina Brandberg. Den 1 april 2025 förordnades Nina Larsson att vara statsråd. Den 28 juni 2025 förordnades Simona Mohamsson att vara statsråd och chef för Utbildningsdepartementet och Johan Britz att vara statsråd och chef för Arbetsmarknadsdepartementet. Samma dag entledigades statsråden Johan Pehrson och Mats Persson. Den 9 september 2025 entledigades statsrådet Acko Ankarberg Johansson. Samma dag förordnades Elisabet Lann att vara statsråd.

Under perioden har statsministern även fattat ett antal beslut om förordnanden enligt 7 kap. 5 § regeringsformen. Förordnandena återfinns i bilaga 1.1. Bilagan innehåller även de nya statsrådets åtaganden att medverka i konstitutionsutskottets granskning.

Regeringsarbetets organisation

I september 2025 fanns det totalt 4 818 tjänstgörande i Regeringskansliet. Siffran inkluderar alla kommittéanställda och anställda vid utlandsmyndigheterna. Undantas dessa uppgick antalet till 3 964. Av tabell 1.1 framgår även antalet tjänstgörande i Regeringskansliet över tid.

Tabell 1.1 Tjänstgörande i Regeringskansliet 2005–2025

År	Exklusive kommittéanställda och anställda vid utlandsmyndigheterna		
	Totalt	Inkl. UD	Exkl. UD
2005	4 598	3 615	2 766
2006	4 567	3 608	2 829
2007	4 571	3 590	2 842
2008	4 796	3 854	3 109
2009	4 885	4 068	3 322
2010	4 486	3 723	2 995
2011	4 325	3 594	2 846
2012	4 522	3 704	2 951
2013	4 577	3 722	2 989
2014	4 682	3 747	2 999
2015	4 537	3 685	2 975
2016	4 642	3 777	3 046
2017	4 826	3 838	3 073
2018	4 733	3 818	3 021
2019	4 576	3 710	2 933
2020	4 658	3 779	2 988
2021	4 755	3 889	3 095
2022	4 996	3 960	3 189
2023	4 907	3 918	3 163
2024	4 986	3 980	3 184
2025	4 818	3 964	3 154

Kommentar: Tabellen visar antalet tjänstgörande i Regeringskansliet i september månad. En sammanställning över antalet tjänstgörande före 2005 finns i äldre betänkanden; se betänkande 2022/23:KU10 s. 14.
Källor: Statsrådsberedningens promemoria av den 23 oktober 2025 (se bil. 1.1) och betänkande 2024/25:KU10 s. 10.

Som framgår av tabellen ökade antalet tjänstgörande 2022. Den motiverades av Sveriges ordförandeskapet i EU våren 2023. Efter en nedgång 2023 ökade antalet återigen under 2024, vilket bl.a. förklarades av att antalet tjänstgörande förstärktes med anledning av det säkerhetspolitiska läget. Under 2025 minskade antalet tjänstgörande till 4 818. Minskningen förklaras bl.a. av att antalet kommittéanställda minskat.

Av tabell 1.2 nedan framgår antalet tjänstgörande per departement samt inom Statsrådsberedningen och Förvaltningsavdelningen exklusive kommitté-anställda och anställda vid utlandsmyndigheterna. Uppgifterna avser september månad respektive år.

Tabell 1.2 Tjänstgörande per departement 2016–2025

Dep.	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	24–25
SB	183	186	183	196	207	201	234	224	236	229	–7
Ju	379	381	373	367	369	366	247	294	305	345	40
UD	731	765	797	777	791	794	771	755	796	810	14
Fö	132	133	134	116	121	115	126	203	221	237	16
S	229	224	218	190	187	215	217	239	260	263	3
Fi	465	465	467	491	436	469	467	503	493	477	–16
U	196	199	185	170	173	173	163	154	157	164	7
KN ¹	–	–	–	–	–	–	–	293	293	267	–26
M ²	182	184	178	164	160	167	162	–	–	–	–
N ³	446	468	437	272	274	268	268	–	–	–	–
Ku	116	115	111	92	92	97	94	83	82	75	–7
A	123	131	126	161	164	171	154	150	136	141	5
LI ⁴	–	–	–	–	–	–	–	256	258	255	–3
I ⁵	–	–	–	–	165	152	160	–	–	–	–
FA	595	587	609	552	640	701	797	764	743	701	–42
Totalt	3 777	3 838	3 818	3 710	3 779	3 889	3 960	3 918	3 980	3 964	–16

Kommentar: Tabellen visar antalet tjänstgörande i Regeringskansliet exklusive kommittéanställda och anställda vid utlandsmyndigheterna i september månad uppdelat per departement. Motsvarande uppgifter för tiden före 2016 finns i äldre betänkanden; se betänkande 2022/23:KU10 s. 15.

¹ Klimat- och näringslivsdepartementet bildades den 1 januari 2023.

² Miljödepartementet hette mellan den 1 januari 2015 och 1 april 2019 Miljö- och energidepartementet. Departementet blev i januari 2023 en del av Klimat- och näringslivsdepartementet. Departementets frågor flyttades även till andra departement.

³ Näringsdepartementet bytte den 1 januari 2023 namn till Klimat- och näringslivsdepartementet.

⁴ Landsbygds- och infrastrukturdepartementet bildades den 1 januari 2023.

⁵ Infrastrukturdepartementet som bildades den 1 april 2019 blev en del av Landsbygds- och infrastrukturdepartementet den 1 januari 2023.

Källor: Statsrådsberedningens promemoria av den 23 oktober 2025 (se bil. 1.1) och betänkande 2024/25:KU10 s. 11.

Av tabellen framgår att antalet tjänstgörande har ökat mest vid Justitie-departementet. Vidare framgår det att antalet tjänstgörande har minskat mest vid Förvaltningsavdelningen och Klimat- och näringslivsdepartementet.

Som vidare framgår av tabellen görs emellanåt förändringar i departements-indelningen, vilket påverkar jämförbarheten på departementsnivå över tid. Den senaste förändringen gjordes 2023.

Politiskt tillsatta tjänstemän

Med politiskt tillsatta tjänstemän avses

- politiskt sakkunniga i Regeringskansliet med funktion som planeringschef, stabschef, presschef, pressekreterare, politiskt sakkunnig, inklusive

- politiskt sakkunnig assistent, vilka omfattas av Avtal om anställningsvillkor för politiskt sakkunniga samt politiskt timanställd brevskrivare eller talskrivare i Regeringskansliet
- statssekreterare som omfattas av Avtal om regeringsbeslut om avlöningsförmåner m.m. för vissa högre anställningar m.fl., även kabinettsekreteraren räknas till denna grupp.

Därtill kommer statsministern och statsråden. Dessa är inte tjänstemän i traditionell mening och ingår därför inte i definitionen politiskt tillsatta tjänstemän. I september 2025 uppgick antalet politiskt tillsatta tjänstemän till 190 (tabell 1.3). Av dessa var 37 statssekreterare.

Tabell 1.3 Politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet 2005–2025

År	Politiskt tillsatta tjänstemän	varav statssekreterare	Statsråd inkl. statsministern
2005	181	30	22
2006	190	28	22
2007	161	33	22
2008	173	34	22
2009	177	34	22
2010	176	34	21
2011	174	35	24
2012	168	35	24
2013	172	35	24
2014	172	34	24
2015	161	33	24
2016	172	34	24
2017	178	37	24
2018	182	33	23
2019	170	34	23
2020	179	37	23
2021	179	38	22
2022	157	34	23
2023	173	36	24
2024	180	37	24
2025	190	37	24

Kommentar: Tabellen visar antalet politiskt tillsatta tjänstemän och statsråd i september månad. Timanställda politiskt sakkunniga ingår inte i tabellen. Motsvarande uppgifter för tiden före 2005 finns i äldre betänkanden; se betänkande 2022/23:KU10 s. 16.
Källor: Statsrådsberedningens promemoria av den 23 oktober 2025 (se bil. 1.1) och betänkande 2024/25:KU10 s. 12.

Av tabellen framgår utvecklingen av antalet politiskt tillsatta tjänstemän sedan 2005. Mellan 2024 och 2025 ökade antalet med 10 personer.

Utskottets ställningstagande

Granskningen ger inte anledning till någon kommentar av utskottet.

2 Regeringsprotokollen

Ärendet

I granskningen har en översiktlig genomgång gjorts av regeringens huvudprotokoll för perioden januari–december 2024. En översiktlig genomgång har även gjorts av underprotokollen för Kulturdepartementet (serie A), Arbetsmarknadsdepartementet (serie A) och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet (serierna A och B) för samma period. Genomgången har omfattat protokollens utformning och innehåll från formell synpunkt. Till grund för granskningen har legat dels aktuella protokoll, dels promemorior som upprättats inom de nämnda departementen, *bilaga 2.1*.

Vidare redovisas statistik över antalet avgjorda regeringsärenden. Statistiken är grundad på en sammanställning från Statsrådsberedningen av antalet ärenden som avgjordes vid regeringssammanträden under 2024, *bilaga 2.2*.

Utredning i ärendet

Gällande ordning m.m.

Regeringsprotokollen

I 7 kap. 6 § regeringsformen föreskrivs att protokoll ska föras vid regeringssammanträden. Skiljaktiga meningar ska antecknas i protokollet. Författningar, förslag till riksdagen och andra beslut som ska expedieras ska för att bli gällande skrivas under eller på annat sätt bekräftas av statsministern eller ett annat statsråd på regeringens vägnar (7 kap. 7 § regeringsformen). Regeringen kan dock genom förordning föreskriva att en tjänsteman i särskilda fall ska få skriva under eller på annat sätt bekräfta beslut som ska expedieras.

Närmare bestämmelser om expediering av regeringsbeslut och protokollföring vid regeringssammanträden finns i förordningen (2007:725) om beslut och protokoll hos regeringen. Enligt 2 § ska regeringsbeslut expedieras, om besluten gäller något annat än förhållandena inom Regeringskansliet eller kommittéväsendet. Av 3 § följer att mottagaren ska få ett underskrivet exemplar av beslutet eller en kopia av ett underskrivet exemplar.

Enligt 4 § samma förordning skriver ordföranden vid regeringssammanträdet och det statsråd som varit föredragande under beslut om

1. extra val till riksdagen, beslut att begära ett uppehåll i kammarrens arbete och beslut att begära att ett uppehåll i kammarrens arbete ska avbrytas
2. propositioner och skrivelser till riksdagen
3. utfärdande av grundlag eller riksdagsordning och utfärdande av lagar om ändring i en grundlag eller riksdagsordningen
4. utfärdande av andra lagar när dessa inte gäller ändring, förlängning eller upphävande av en lag

5. anställningar som justitieråd, hovrättspresident, kammarrättspresident, landshövding eller chef för en myndighet som lyder direkt under regeringen och anställningar som är jämförbara med dessa.

Andra beslut än de som avses i 4 § och som ska expedieras enligt 2 § skrivs under av det statsråd som varit föredragande vid regeringssammanträdet och av en huvudman eller annan tjänsteman som berett ärendet. En chefs-tjänsteman kan dock bestämma att själv skriva under beslutet tillsammans med statsrådet. Det följer av 5 § förordningen om beslut och protokoll hos regeringen.

Protokollet vid ett regeringssammanträde ska, enligt 10 § samma förordning, bestå av ett huvudprotokoll och ett underprotokoll för varje departement. Underprotokollet för varje departement ska delas in i två serier, serie A och serie B. De delar av underprotokollet som innehåller uppgifter för vilka sekretess kan gälla bildar serie B. Övriga delar bildar serie A.

Av 11 § samma förordning följer att huvudprotokollet från ett regeringssammanträde ska innehålla uppgifter om vilka statsråd som är närvarande, vem som är ordförande och vem som är protokollförare. Huvudprotokollet ska även innehålla en förteckning över de ärenden som handläggs vid sammanträdet och för varje ärende en uppgift om vilket statsråd som är föredragande.

Underprotokollen ska för varje ärende återge det beslut som har expedierats eller som finns i ett koncept (12 § förordningen om beslut och protokoll hos regeringen). Skiljaktiga meningar ska också antecknas i underprotokollen.

Statsrådsberedningen har tagit fram promemorian Gula boken – Beslut och protokoll hos regeringen (SB PM 2023:3). Promemorian behandlar bl.a. utformningen av regeringens beslut samt arbetet med ärendeförteckningar och protokoll vid regeringssammanträden. Av Gula boken framgår att departementen inför varje regeringssammanträde upprättar förteckningar över de ärenden som föreslås bli behandlade vid sammanträdet. Syftet med ärendeförteckningarna är i första hand att de ska fungera som föredragningslistor vid regeringssammanträdet. De är förslag till dagordning. Att ett ärende finns med i en sådan förteckning behöver med andra ord inte innebära att det blir behandlat vid regeringssammanträdet. Ärendeförteckningarna kan också användas vid den kontroll som görs inför regeringssammanträden för att undvika att statsråd deltar i behandlingen av regeringsärenden som de kan vara jäviga i, exempelvis på grund av innehav av finansiella instrument. Efter regeringssammanträdet används ärendeförteckningarna som utkast till delar av protokollet vid regeringssammanträdet. Ärendeförteckningar inför ordinarie regeringssammanträden görs tillgängliga för allmänheten genom att de publiceras på regeringens webbplats (Gula boken s. 31). Samtliga beslut ska innehålla en ärendemening – dvs. en rubrik – som snabbt ger läsaren en uppfattning om vad ärendet gäller. Utgångspunkten är att samma formulering bör användas i beslutets ärendemening som i ärendeförteckningen inför regeringssammanträdet (s. 20 och 34). Ärendemeningen när det gäller

förvaltningsärenden bör i ärendeförteckningen formuleras så att den inte föregriper regeringens beslut. Om en myndighet t.ex. har framställt om att regeringen ska medge att myndigheten ingår ett hyresavtal, bör ärendemeningen inte lyda ”Medgivande till X-myndigheten att ingå hyresavtal” utan t.ex. ”Framställning från X-myndigheten om medgivande att ingå hyresavtal” (s. 35). Regeringens beslut i de ärenden som ett departement har haft uppe till behandling vid ett regeringssammanträde tas in i departementets underprotokoll (s. 37). Ärendeförteckningarna tas däremot inte in där, utan de ska finnas som bilagor till huvudprotokollet. Själva underprotokollet består av en huvudtext med bilagor (s. 37). Huvudtexten innehåller oftast bara uppgiften att regeringen ”fattar de beslut som framgår av bilagda handlingar”, medan bilagorna kan vara omfattande och innehålla många olika ärendetyper.

Utfärdande av författningar

Enligt 8 kap. 19 § regeringsformen ska en beslutad lag utfärdas av regeringen så snart som möjligt. Av samma paragraf följer också att lagar ska kungöras så snart som möjligt. Det senare gäller också förordningar, om inte annat anges i lag.

Med utfärdande av en lag avses det regeringsbeslut genom vilket författningen får sin slutliga utformning. Begreppet kungörande avser den dag då författningen publiceras.

Statsrådsberedningen har tagit fram promemorian Gröna boken – Riktlinjer för författningsskrivning (Ds 2014:1). Enligt Gröna boken bör det datum då en författning ska träda i kraft normalt sättas så att författningen kan komma ut från tryckeriet i Svensk författningssamling (SFS) minst fyra veckor före ikraftträdandet (s. 101). En författning bör endast i speciella undantagsfall komma ut från tryckeriet senare än två veckor före ikraftträdandet. Sedan den 1 april 2018 kungörs lagar och förordningar elektroniskt genom att de publiceras på Svensk författningssamlings webbplats. Tidsangivelserna fyra respektive två veckor får numera i stället anses avse tiden mellan publiceringen på webbplatsen och ikraftträdandet (bet. 2019/20:KU10 s. 21).

Tidigare granskning

Inom ramen för granskningen av regeringsprotokollen har utskottet ofta uppmärksammat tiden mellan kungörande och ikraftträdande av författningar. Utskottet har då understrukt vikten av att författningar kungörs i god tid före ikraftträdandet och att regeringen – i den mån den råder över beslutsprocessen – vidtar nödvändiga planeringsåtgärder för att leva upp till detta (se bl.a. bet. 2012/13:KU10 s. 12 f. och bet. 2024/25:KU10 s. 14 f.).

Tiden mellan kungörande och ikraftträdande är, enligt utskottet, inte bara av betydelse för enskilda. Även myndigheter som berörs ska ges möjlighet att inrätta sig efter de kommande förändringarna. Utskottet har därför understrukt att vad som anförts om tiden mellan kungörande och ikraftträdande av författningar även gäller av hänsyn till myndigheternas behov. Enligt utskottet kan detta behov, till skillnad från vad som är möjligt i förhållande till enskilda,

förvisso också delvis tillgodoses genom att berörda myndigheter deltar i beredningen av det aktuella författningsförslaget och hålls underrättade under hand av Regeringskansliet. Utskottet har framhållit vikten av att så också sker i de fall en författning som påverkar en myndighet behöver träda i kraft i nära anslutning till kungörandet (bet. 2024/25:KU10 s. 14 f.).

Enligt utskottet bör tiden mellan kungörelse och ikraftträdande vara minst fyra veckor och endast i speciella undantagsfall mindre än två veckor. Dessutom är det självklart ett minimikrav att författningar inte kungörs efter ikraftträdandet (bet. 2009/10:KU10 s. 14 f., bet. 2012/13:KU10 s. 12 f., bet. 2014/15:KU10 s. 14 f., bet. 2015/16:KU10 s. 12 f., bet. 2016/17:KU10 s. 12 f., bet. 2017/18:KU10 s. 15 f., bet. 2018/19:KU10 s. 13 f., bet. 2019/20:KU10 s. 20 f., bet. 2020/21:KU10 s. 19 f. och bet. 2024/25:KU10 s. 14 f.).

Utskottet har också framhållit att redan fyra veckor är snävt tilltaget med hänsyn till behovet av tid för att enskilda och myndigheter ska ges möjlighet att inrätta sig efter de kommande förändringarna (bet. 2012/13:KU10 s. 57 och bet. 2024/25:KU10 s. 75). Särskilt viktigt är detta enligt utskottet när det gäller bestämmelser som innebär pålagor för enskilda (se bl.a. bet. 2016/17:KU10 s. 18 och bet. 2024/25:KU10 s. 17 och 75).

När det gäller hur ärendemeningen i ärendeförteckningen i vissa fall bör formuleras har utskottet påtalat att formuleringen inte bör föregripa regeringens beslut i den aktuella frågan (bet. 2016/17:KU10 s. 12 f.). Hösten 2007 noterades att det vid genomgången av huvudprotokollen fanns vissa skillnader mellan departementen när det gällde utformningen av ärendeförteckningarna. Utskottet välkomnade det arbete som pågick inom Regeringskansliet i syfte att göra regeringsprotokollen och ärendeförteckningarna mer lättillgängliga och det fanns, enligt utskottet, ett värde i att i det sammanhanget ta upp frågan om ärendeförteckningarna bör upprättas efter ett mer enhetligt mönster och därmed göras mer lättillgängliga (bet. 2007/08:KU10 s. 9 f.).

Iakttagelser i den aktuella granskningen

Sent utfärdade författningar

Vid granskningen av regeringsprotokollen har vissa iakttagelser gjorts när det gäller författningar som har publicerats kort tid före ikraftträdandet.

Under 2024 kungjordes 35 författningar på Kulturdepartementets område. Av dessa kungjordes två författningar mindre än fyra veckor före ikraftträdandet. Ingen av dessa författningar kungjordes mindre än två veckor före ikraftträdandet.

Under 2024 kungjordes 55 författningar på Arbetsmarknadsdepartementets område. Av dessa kungjordes sex författningar mindre än fyra veckor före ikraftträdandet. Av dessa kungjordes två författningar mindre än två veckor före ikraftträdandet. Ingen av författningarna innehöll bestämmelser som innebar pålagor för enskilda.

Under 2024 kungjordes 172 författningar på Landsbygds- och infrastrukturdepartementets område. Av dessa kungjordes omkring 40 författningar mindre än fyra veckor före ikraftträdandet. Av dessa kungjordes två författningar mindre än två veckor före ikraftträdandet, varav en författning kungjordes mindre än fem dagar före ikraftträdandet. Ingen av författningarna innehöll bestämmelser som innebar pålagor för enskilda.

En förteckning över aktuella författningar finns tillgänglig i utskottets akt (dnr 42-2025/26).

Vissa övriga iakttagelser

Vid granskningen har vissa övriga iakttagelser gjorts i fråga om de granskade departementens underprotokoll. Utöver de iakttagelser som framgår av redogörelsen nedan har vissa mindre iakttagelser av formaliakaraktär noterats.

Arbetsmarknadsdepartementet

Anställning av myndighetschef är ett sådant beslut som ska undertecknas av ordföranden vid regeringssammanträdet och det föredragande statsrådet (se ovan).

I tre fall har beslut om anställning av myndighetschef inte undertecknats av ordföranden och föredragande statsråd utan av föredragande statsråd och en tjänsteman (underprotokoll 31/dnr A2024/00051, underprotokoll 36/dnr A2024/00488 och underprotokoll 42/dnr A2024/01356). I ett av dessa fall saknades i ärendemeningen uppgift om vilken myndighet beslutet avsåg (underprotokoll 42/dnr A2024/01356). Uppgiften saknades även i ärendeförteckningen till huvudprotokollet (prot. 70).

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

I fem fall har beslut undertecknats av statsråd som enligt huvudprotokollet inte varit närvarande vid regeringssammanträdet. I fyra fall rörde det sig om undertecknande i egenskap av ordförande vid sammanträdet (underprotokoll 2/dnr LI2023/01826, underprotokoll 10/dnr LI2024/00375, underprotokoll 14/dnr LI2024/00704 och underprotokoll 30/dnr LI2024/01485) och i ett fall rörde det sig om undertecknande i egenskap av föredragande statsråd (underprotokoll 10/dnr LI2024/00450). De fem fallen gällde ett antal olika ärendetyper. I ett av fallen som gällde fortsatt anställning som generaldirektör och chef saknades i ärendemeningen uppgift om vilken myndighet beslutet avsåg (underprotokoll 30/dnr LI2024/01485). Uppgiften saknades även i ärendeförteckningen till huvudprotokollet (prot. 43). Att uppgift om vilken myndighet beslutet avsåg saknades i ärendemeningen noterades även i två andra fall (huvudprotokoll 22/underprotokoll 15/dnr LI2024/00767 och huvudprotokoll 40/underprotokoll 28/dnr LI2024/01408).

Promemorior från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet begärt kommentarer till utskottets iakttagelser dels om författningar som kungjorts

mindre än fyra respektive två veckor innan författningen skulle träda i kraft, dels om övriga iakttagelser. Utskottet fick den 2 oktober 2025 tre promemorior som upprättats inom Kulturdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet (bilaga 2.1).

I promemoriorna finns en redogörelse för hanteringen av de aktuella författningarna inom respektive departement. Departementen framhåller bl.a. att vissa lagar utfärdades i anslutning till att riksdagen antog lagen eller beslutade om budgetpropositionen för 2025. Även vissa förordningsändringar förutsatte att budgetpropositionen för 2025 hade beslutats av riksdagen. Vidare framgår det att en lagändring innebar förlängd tid för tillämpning av äldre bestämmelser och att en förordningsändring föranleddes av en eventuell förlängning av en EU-rättsakt, vilket krävde en skyndsam hantering. I flera fall hänvisas till att förordningsändringar enbart riktat sig till myndigheter som varit införstådda med ändringarna och tiden för ikraftträdandet. En del förordningsändringar har varit gynnande för enskilda och avsett möjligheten att få statligt stöd. Vissa förordningsändringar har också inneburit lätnader för ideella organisationer och trossamfund samt för enskilda. Några förordningsändringar har upphävt en grundförfattning som var obsolet. Vidare har förordningsändringar gjorts för att till tillmötesgå Europeiska kommissionen i ett överträdelseärende. De flesta av dessa ändringar riktade sig enbart till berörda myndigheter, som var införstådda med såväl ändringar som tiden för ikraftträdandet. I avvägningen mellan att inte efterkomma kommissionens krav och att inte uppnå fyra veckor mellan publicering och ikraftträdande bedömdes tre veckor som en acceptabel tid.

När det gäller övriga iakttagelser som rör underskrifter anför Arbetsmarknadsdepartementet och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet att det pågår ett arbete i Regeringskansliet med att digitalisera kärnprocesserna. Som en del av arbetet infördes under hösten 2024 ett digitalt arbetssätt för regeringsärenden, vilket har minskat utrymmet för fel. För att säkerställa att rätt befattningshavare skriver under besluten kommer rutinerna i Arbetsmarknadsdepartementet att ses över och medarbetarna i Landsbygds- och infrastrukturdepartementet har påmints om vikten av att följa de rutiner som finns. När det gäller iakttagelserna om att myndighetens namn har utelämnats från ärendemeningarna i vissa beslut och ärendeförteckningar till huvudprotokollen framhåller de båda departementen att det har gjorts för att inte föregripa regeringens beslut.

Antalet avgjorda regeringsärenden

I promemorian från Statsrådsberedningen (se bilaga 2.2) redovisas att det under 2024 avgjordes totalt 5 021 regeringsärenden vid regeringssammanträden. Den största ärendegruppen var anställningsärenden, följt av regleringsbrev samt anslags- och bidragsärenden. Jämfört med 2023 ökade antalet regeringsärenden med 97 stycken. Den ärendegrupp som ökade mest i

antal var författningar (+116) och den ärendegrupp som minskade mest i antal var anställningsärenden (–175).

Utskottets ställningstagande

I likhet med vid tidigare års granskning av regeringsprotokollen kan utskottet konstatera att flera författningar kungjorts mindre än fyra veckor före ikraftträdandet även vid årets granskning. I granskningen har det vidare framkommit att några av dessa författningar kungjordes mindre än två veckor före ikraftträdandet. Det rör sig om ett mindre antal, och ingen av dem innehöll bestämmelser som innebar pålagor för enskilda. Därutöver noteras att när en författning som påverkat en myndighet behövt träda i kraft i nära anslutning till kungörandet har författningen i flera fall varit känd av den berörda myndigheten i förväg. Utskottet vill påminna om vad det tidigare uttalat om vikten av att författningar kungörs i god tid före ikraftträdandet för att berörda ska hinna anpassa sig till de nya bestämmelserna samt att regeringen – i den mån den råder över beslutsprocessen – vidtar nödvändiga åtgärder för att leva upp till detta.

När det gäller övriga iakttagelser som rör underskrifter av beslut vill utskottet understryka att regeringsbeslut undertecknas i den ordning som föreskrivs i förordningen om beslut och protokoll hos regeringen, och att det givetvis förutsätts att statsråd som undertecknar ett beslut har närvarat på regeringssammanträdet. Utskottet noterar att Regeringskansliet i sitt svar uppger att rutinerna kommer att ses över och att medarbetare påmints om vikten av att följa de rutiner som finns. Enligt Regeringskansliet kommer också övergången till ett digitaliserat arbetssätt att minska utrymmet för fel.

Avslutningsvis vill utskottet lyfta värdet av att ärendemeningar i beslut och ärendeförteckningar är konsekvent utformade på ett sätt som ger läsaren en uppfattning om vad ärendet gäller.

3 Vissa förvaltningsärenden

Ärendet

Som ett led i konstitutionsutskottets granskning går utskottet varje år igenom någon eller några grupper av förvaltningsärenden. Årets granskning avser överklaganden till regeringen av beslut om nyttjanderättsupplåtelser enligt 32 § rennäringslagen (1971:437). Mot denna bakgrund har det gjorts en översiktlig genomgång av de ärenden som regeringen avgjorde under 2024. Det är fråga om totalt tolv ärenden som i huvudsak handlades inom Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. Till grund för granskningen har även legat en promemoria som har upprättats inom Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, *bilaga 3.1*.

Utredning i ärendet

Gällande ordning

Förvaltningslagen

Förvaltningslagen (2017:900) innehåller bestämmelser om handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheter och handläggningen av förvaltningsärenden hos domstolar (1 §). Regeringen är inte en förvaltningsmyndighet i förvaltningslagens mening. Trots detta har det ansetts viktigt att regeringen i förvaltningsärenden följer de principer som förvaltningslagen ger uttryck för. (Se bl.a. Statsrådsberedningens promemoria Gula boken – Beslut och protokoll hos regeringen [SB PM 2023:3], s. 6.)

Förvaltningslagen innehåller bestämmelser om bl.a. grunderna för god förvaltning: legalitet, objektivitet och proportionalitet (5 §), service (6 §), tillgänglighet (7 §) och samverkan (8 §).

Förvaltningslagen innehåller också vissa allmänna krav på handläggningen av ärenden. Enligt 9 § ska ett ärende handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Handläggningen ska som huvudregel vara skriftlig.

Uttrycket att ett ärende ska handläggas så enkelt och snabbt som möjligt innebär bl.a. att ärendet inte ska belastas med onödig skriftväxling eller utredning som medför en omotiverad fördröjning av avgörandet. Handläggningen av ett ärende ska anpassas efter ärendets art, och det är främst den enskildes intresse av enkelhet som bestämmelsen syftar till att tillgodose. I kravet på snabbhet ligger också att ett ärende bör tas upp till avgörande så snart som möjligt efter det att utredningen i ärendet har avslutats. Det ligger i sakens natur att myndigheten normalt inte kan anses uppfylla kravet på snabbhet om den under längre perioder utan godtagbar anledning förhåller sig helt passiv i ett ärende. I kravet på snabbhet ligger därmed att myndigheten behöver planera för och vidta åtgärder som på ett effektivt sätt driver handläggningen i ärendet framåt för att beslut ska kunna fattas så snart som

möjligt. Kravet på att ett ärende ska handläggas så kostnadseffektivt som möjligt ska förstås i vid bemärkelse och avse kostnader för såväl det allmänna som den enskilde. Samtidigt markeras i bestämmelsen att effektivitetshänsyn inte får vara ensamt avgörande eller ges en sådan vikt att förfarandet kommer att präglas i sådan grad av effektivitetssynpunkter att andra mer konkreta handlingsregler, t.ex. om opartiskhet, utredning, dokumentation eller kommunikation, åsidosätts. Effektivitetshänsyn måste alltså balanseras mot den enskildes berättigade krav på rättssäkerhet och intresset av att ett beslut ska grundas på ett korrekt underlag och bli riktigt i sak. (Se Lundmark och Säfsten, Förvaltningslagen – En kommentar [Juno, version 1C, 2024-08-26], kommentar till 9 §.)

I förvaltningslagen finns också bestämmelser om beredningen av ärenden, t.ex. utredning och kommunikation. Enligt 23 § första stycket ska en myndighet se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. I 25 § första stycket anges som huvudregel att innan en myndighet fattar ett beslut i ett ärende ska den, om det inte är uppenbart obehövt, underrätta den som är part om allt material av betydelse för beslutet och ge parten tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet. Det kan dock endast undantagsvis bli aktuellt för en överinstans som överväger att fatta ett visst beslut att på nytt kommunicera material som redan har kommunicerats inom ramen för handläggningen av det ärende i första instans som det överklagade beslutet avser (prop. 2016/17:180 s. 162).

Förvaltningslagen innehåller även bestämmelser om myndigheternas beslut. Som exempel kan nämnas att det i 32 § första stycket anges att ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande. Det finns särskilda undantag från huvudregeln om obligatorisk motivering i 32 § andra stycket.

Ett syfte med regleringen av motiveringsskyldighet är att säkerställa grundläggande rättssäkerhetskrav. För att allmänhetens tilltro till myndigheternas kompetens och objektivitet ska kunna upprätthållas krävs att myndigheterna kan visa att de beslut som de fattar inte är grundade på godtycke utan har en relevant rättslig grund och är väl underbyggda. Vetskapen om att en motivering måste ges främjar också en omsorgsfull, saklig och enhetlig prövning av ärendena. (Se prop. 2016/17:180 s. 187 f.)

Förvaltningslagen innehåller även vissa särskilda bestämmelser om olika åtgärder för beslutsmyndigheten respektive överinstansen.

Enligt 45 § första stycket är det beslutsmyndighetens uppgift att pröva om ett överklagande har kommit in i rätt tid. I förekommande fall ska beslutsmyndigheten enligt 46 § första stycket skyndsamt överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till överinstansen. Kravet på skyndsamhet i 46 § första stycket preciserar det allmänna krav på snabb handläggning som följer av 9 §. Att överklagandet ska överlämnas skyndsamt

innebär att myndigheten så snart det kan ske, sedan rättidsprövningen har gjorts, ska överlämna handlingarna till överinstansen. Genom bestämmelsen markeras även att myndigheten inte i onödan ska dröja med att ta ställning i rättidsfrågan. (Se prop. 2016/17:180 s. 336.) Riksdagens ombudsmän (JO) har uttalat att ett överklagande från beslutsmyndigheten till överinstansen regelmässigt bör överlämnas inom en vecka från det att överklagandet kom in till beslutsmyndigheten (se redog. 2002/03:JO1 s. 359 f.).

Enligt 48 § får en överinstans bestämma att ett överklagat beslut tills vidare inte ska gälla. Denna reglering av s.k. inhibition avser sådana beslut som träder i kraft omedelbart, även om de överklagas. Att ett beslut gäller omedelbart innebär att beslutet får verkställas direkt även om det har överklagats till en högre instans. För en klagande kan det emellertid vara av stor betydelse att det överklagade beslutet inte blir gällande förrän det har prövats av den högre instansen, särskilt om det finns risk för att verkställigheten av beslutet medför skador eller andra negativa effekter för den som påverkas av beslutet som är mycket svåra eller rent av omöjliga att reparera i efterhand. I annat fall skulle värdet för klaganden av att få framgång med sitt överklagande i praktiken kunna minska eller helt utebli. (Se prop. 2016/17:180 s. 274.)

Ett yrkande om inhibition bör i normalfallet kunna prövas i direkt anslutning till att yrkandet kommer in till överinstansen, dvs. inom några dagar. Särskilt viktig är en skyndsam prövning i de fall beslutet bedöms ha stor betydelse för den klagande, effekterna av en verkställighet inte kan återställas och en verkställighet planeras ske snart. Om kommunikation eller andra utredningsåtgärder bedöms vara nödvändiga kan det finnas skäl att avvakta något med prövningen. Det kan dock sällan finnas skäl att dröja mer än någon vecka med att pröva en inhibitionsfråga. (Se Lundmark och Säfsten, Förvaltningslagen – En kommentar [Juno, version 1C, 2024-08-26], kommentar till 48 §.)

Gemensam beredning av regeringsärenden

Gemensam beredning av regeringsärenden regleras i 15 § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet. Enligt bestämmelsen ska regeringsärenden som faller inom flera departements verksamhetsområden beredas i samråd med övriga berörda statsråd. Detta gäller också inom ett departement när ett ärende berör mer än ett statsråd.

Föreskrifter om nyttjanderättsupplåtelser

Rennäringslagen innehåller särskilda bestämmelser om nyttjanderättsupplåtelser på renbetesfjällen och på sådan kronomark¹ ovanför odlingsgränsen som står under statens omedelbara disposition (32–34 §§). I fråga om dessa marker får regeringen eller en myndighet som regeringen bestämmer besluta om upplåtelse av nyttjanderätt (33 §). Nyttjanderätten kan förutom jakt eller fiske avse t.ex. bete, odlingsmark, grustäkt, allmän

¹ Med kronomark avses enligt 3 § rennäringslagen mark som antingen tillhör eller vid utgången av juni 1992 tillhörde staten.

samfärdsel, bostad etc. En allmän förutsättning är enligt 32 § första stycket att upplåtelsen kan ske utan avsevärd olägenhet för renskötseln. Om upplåtelsen avser rätt till jakt eller fiske krävs det dessutom enligt 32 § andra stycket att upplåtelsen är förenlig med god viltvård eller fiskevård och att den kan ske utan besvärande intrång i rätten till jakt eller fiske enligt 25 §. I 34 § anges att upplåtelse ska ske mot avgift, om det inte finns särskilda skäl för avgiftsfrihet. Avgiften fördelas mellan Samefonden och den sameby som berörs av upplåtelsen (se även 6 § rennäringsförordningen [1993:384]).

Ytterligare bestämmelser om upplåtelse av statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen finns i rennäringsförordningen. Det finns t.ex. närmare bestämmelser om upplåtelse av småviltsjakt och fiske i 3 § som innebär att upplåtelse ska ske under vissa angivna förhållanden.

Frågor om upplåtelse enligt 32 § rennäringslagen prövas med vissa undantag av länsstyrelsen (33 § rennäringslagen och 2 § rennäringsförordningen). Länsstyrelsens beslut får överklagas hos regeringen (99 § rennäringslagen). Beslut som avser upplåtelse av rätt till jakt eller fiske får dock överklagas endast av sameby. En länsstyrelses beslut gäller även om det har överklagats, om inte regeringen beslutar något annat (101 § rennäringslagen). Regeringen kan alltså besluta att länsstyrelsens beslut inte ska gälla i avvaktan på den slutliga prövningen (s.k. inhibition).

Tidigare granskning

Utskottet genomför varje år en granskning av olika förvaltningsärenden som prövas av regeringen. Nedan följer ett urval av vad som framkommit vid dessa granskningar.

Hösten 2024 granskade utskottet regeringens handläggning av överklaganden av länsstyrelsens beslut att bilda eller utvidga naturreservat (bet. 2024/25:KU10 s. 18 f.). Ärendena hade handlagts inom Klimat- och näringslivsdepartementet. Av granskningen framgick att handläggningstiden i flera ärenden var lång och utskottet konstaterade att handläggningen av överklagandeärenden många gånger hade pågått under en längre tid innan de hamnade på regeringens bord. Sammantaget var därför handläggningstiden enligt utskottet mycket lång i flera av ärendena. Utskottet uttalade att vilken handläggningstid som krävs i ett ärende hänger samman med behovet av relevanta handläggnings- och beredningsåtgärder. I granskningen fanns dock exempel på ärenden med lång handläggningstid trots att de synbara utredningsåtgärder som vidtagits inom Regeringskansliet inte varit särskilt omfattande. Utskottet framhöll vikten av att i alla lägen eftersträva en så enkel, snabb och kostnadseffektiv handläggnings- och beslutsprocess som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts och utan onödigt tidsutdräkt i ärendet. Det rör sig i grunden enligt utskottet om den enskildes rättssäkerhet. Långa handläggningstider medför inte bara osäkerhet för de inblandade utan kan även leda till personliga och ekonomiska förluster. Enligt utskottet är en effektiv

och ändamålsenlig organisation av vikt. Utskottet fann också skäl att påminna om vikten av en skyndsam prövning av yrkanden om inhibition.

Hösten 2022 granskade utskottet förvaltningsrättsliga aspekter av regeringens handläggning av och beslut i överklagade ärenden om upplåtelse eller avlysning av jakt (bet. 2022/23:KU10 s. 21 f.). Ärendena hade handlagts inom Näringsdepartementet. Utskottet konstaterade att de överklagade besluten inte sällan innehöll yrkanden om inhibition och kunde avse perioder som låg i nära tidsmässig anslutning till överklagandet. Utskottet uttalade att det är viktigt att eventuella yrkanden om inhibition prövas skyndsamt, särskilt om en verkställighet är nära förestående i tid och om beslutet bedöms kunna medföra en icke reparable skada eller en rättsförlust av stor betydelse för klaganden. Enligt utskottet togs yrkanden om inhibition många gånger inte upp till prövning förrän regeringen slutligen prövade överklagandet, och vid den tidpunkten kunde yrkandet ha förlorat sin betydelse. Som skäl för handläggningstiderna hänvisade Regeringskansliet bl.a. till ordningen med gemensam beredning. Utskottet fann skäl att framhålla vikten av att kravet på skyndsamhet iakttas när det gäller yrkanden om inhibition och att eventuella behov av förändringar eller anpassningar av handläggningsrutinerna för inhibitionsyrkanden ses över. Utskottet gjorde vidare uttalanden om handläggningstiden generellt samt uppmärksammade att frågan om talerätt i de granskade ärendena inte framstod som särskilt svårtolkad och borde kunna hanteras i omedelbar anslutning till att ett överklagande överlämnas till Regeringskansliet.

Hösten 2021 granskade utskottet handläggningen av s.k. gruvärenden inom Näringsdepartementet (bet. 2021/22:KU10 s. 22 f.). Granskningen avsåg handläggningstiden och andra förvaltningsrättsliga aspekter, såsom rätten till partsinsyn, en myndighets utredningsansvar och kravet på kommunikation med part. Utskottet konstaterade bl.a. att flera av ärendena uppvisade långa handläggningstider och att handläggningstiderna, sett till tidsåtgången mellan olika åtgärder, framstod som omotiverat långa i flera av ärendena. Utskottet gjorde uttalanden med anledning av de långa handläggningstiderna. Vidare förutsatte utskottet att Regeringskansliet skulle vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra hanteringen av gruvärenden och konstaterade att de åtgärder som dittills hade vidtagits visserligen gick i rätt riktning, men att ytterligare åtgärder föreföll vara nödvändiga för att de principer som kommer till uttryck i förvaltningslagen skulle få ett fullgott genomslag.

Hösten 2018 avsåg utskottets granskning av regeringens handläggning av vissa förvaltningsärenden ansökningar om markupplåtelse som överklagats till regeringen och handlagts inom Näringsdepartementet (bet. 2018/19:KU10 s. 17 f.). I flera ärenden hade handläggningstiderna varit långa. Utskottet framhöll bl.a. att det är viktigt att hålla handläggningstiderna så korta som möjligt, i synnerhet när det gäller överklagandeärenden, eftersom ärendena många gånger redan pågått under en lång tid.

Utskottet har också flera gånger tagit upp frågan om motivering av regeringens beslut och framhållit att motiveringar är särskilt viktiga för att en

fast och enhetlig praxis ska kunna upprätthållas inom förvaltningen (se bet. 1990/91:KU30 s. 17 och bet. 1991/92:KU30 s. 24 med där gjorda hänvisningar samt bet. 1998/99:KU10 s. 63).

Iakttagelser vid den aktuella genomgången

Genomgångens upplägg

En genomgång har gjorts av de regeringsärenden om överklagande av beslut om nyttjanderättsupplåtelser enligt 32 § rennäringslagen som avgjordes under 2024. Totalt rör det sig om tolv ärenden som i huvudsak handlades inom enheten för fiske, jakt och rennärning vid Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.² Genomgången har avsett handläggningstiden och andra förvaltningsrättsliga aspekter av handläggningen. Nedan följer en redogörelse för de iakttagelser som gjorts.

Allmänna iakttagelser

De granskade ärendena rör olika typer av nyttjanderättsupplåtelser enligt 32 § rennäringslagen, t.ex. upplåtelse av mark för fritidshus och olika typer av verksamhet, långtidsupplåtelse av fiske och avlysning av småviltsjakt. Regeringen har i två av de tolv granskade ärendena upphävt det överklagade beslutet och godkänt den sökta upplåtelsen, medan den i fyra av de granskade ärendena har avslagit överklagandet. I två av de granskade ärendena har regeringen överlämnat överklagandet till behörig förvaltningsrätt för prövning. I några av de granskade ärendena har regeringen inte tagit upp överklagandet till prövning, med hänvisning till att klaganden inte har haft talerätt eller att den tidsperiod som ärendet avsett har passerat. KommunikERING har skett i några ärenden, men i flera ärenden har beslut fattats utan skriftväxling.

Genomgången visar att det som regel är god ordning i akterna. I två ärenden (LI2023/00566 och LI2023/00567) som handlagts gemensamt verkar dock viss sammanblandning ha skett. Det ser ut som om regeringens ärende med dnr LI2023/00566 innehåller handlingar som rör överklagande av Länsstyrelsen i Norrbottens läns beslut med dnr 613-8428-2022, medan regeringens ärende med dnr LI2023/00567 innehåller handlingar som rör överklagande av beslut med dnr 613-8425-2022. Regeringens beslut i ärendet med dnr LI2023/00566 avser dock en prövning av länsstyrelsens beslut med dnr 613-8425-2022, medan regeringens beslut i ärendet med dnr LI2023/00567 avser en prövning av länsstyrelsens beslut med dnr 613-8428-2022.

² Förvaltningsärenden som gäller rennäringen handläggs sedan den 1 januari 2023 vid Landsbygds- och infrastrukturdepartementet (se bilaga till förordningen [1996:1515] med instruktion för Regeringskansliet, ändrad genom SFS 2022:1873). Före den 1 januari 2023 handlades ärenden som gällde rennäringen vid dåvarande Näringsdepartementet. Överklaganden i de granskade ärendena med dnr LI2023/00566, LI2023/00567 och LI2023/00575 kom in före den 1 januari 2023.

I ett ärende (LI2024/01520) kom ett överklagande in till Regeringskansliet den 29 juli 2024. Av ärendets innehållsförteckning framgår att överklagandet kompletterades den 5 augusti 2024. Det ser inte ut som om kompletteringen finns i akten.

En annan iakttagelse som har gjorts vid genomgången är att ärendenas registreringsdatum i innehållsförteckningen i vissa fall inte överensstämmer med det datum som överklagandet kom in till Regeringskansliet. Särskilt kan nämnas att överklagandet i två ärenden (LI2023/00566 och LI2023/00567) kom in till Regeringskansliet den 28 november 2022, vilket också framgår av innehållsförteckningen, medan den 3 januari 2023 anges som registreringsdatum för båda ärendena. I ett annat ärende (LI2023/00575) kom överklagandet in den 16 december 2022, medan det registreringsdatum som anges för ärendet är den 3 januari 2023. I innehållsförteckningen finns också noterat att ett svar på en begäran om anstånd skickades den 20 december 2022, dvs. före registreringsdatumet för ärendet. I ett ärende (LI2024/01176) kom överklagandet in den 8 maj 2024, men ärendet registrerades den 27 maj 2024.

Besvarande av frågor och begäran om anstånd

Som framgår av redogörelsen ovan är serviceskyldigheten en av grunderna för god förvaltning. Enligt 6 § förvaltningslagen ska en myndighet se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpens ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål.

I två ärenden (LI2023/00566 och LI2023/00567) noteras att klagandena den 28 september 2023 i ett e-postmeddelande frågade om handläggningen av ärendena och när den beräknades vara klar. Frågan besvarades dagen efter, men frågan och svaret finns inte noterade i innehållsförteckningen för respektive ärende. Det gör däremot den fråga om handläggningen som klagandena ställde i ett e-postmeddelande den 22 januari 2024. Av handlingarna framgår däremot inte om den frågan besvarades.

Ett ärende (LI2024/00013) avser överklagande av Länsstyrelsen i Jämtlands läns beslut den 12 december 2023 som överklagades av tre parter. I ett överklagande framställdes en begäran om anstånd för att komplettera överklagandet. Det framgår inte av handlingarna i ärendet om anståndsbeväran besvarades. En komplettering av överklagandet kom senare in. Ett annat överklagande som kom in till Regeringskansliet den 3 januari 2024 innehöll en begäran om anstånd för att utveckla överklagandet. Anståndsbeväran besvarades den 25 januari 2024 och anstånd beviljades t.o.m. den 7 februari 2024.

I ett ärende (LI2024/01176) innehöll överklagandet, som kom in den 8 maj 2024, en begäran om anstånd t.o.m. den 30 maj 2024. Av handlingarna i ärendet framgår inte om anståndsbeväran besvarades. En komplettering av överklagandet kom in den 30 maj 2024.

Handläggning av yrkanden om inhibition

Som anges ovan ska ett yrkande om inhibition, dvs. att ett överklagat beslut tills vidare inte ska gälla, handläggas skyndsamt. Enligt uttalanden i den juridiska doktrinen kan det sällan finnas skäl att dröja mer än någon vecka med att pröva en inhibitionsfråga.

Genomgången visar att det fanns inhibitionsyrkanden i tre ärenden. I ett av ärendena (LI2024/00013) fattades inte något särskilt beslut med anledning av inhibitionsyrkandet och yrkandet berördes inte heller i regeringens slutliga beslut trots att klaganden påminde om sitt yrkande efter nästan tre veckor. Ärendet avgjordes slutligt efter ungefär en och en halv månad. I ett annat ärende (LI2024/01520) beslutade regeringen efter ungefär två och en halv vecka att avslå yrkandet om inhibition. I ett ärende (LI2024/02054) yrkade klaganden inhibition/interimistiskt beslut i en kompletterande överklagandeskrift. När regeringen avgjorde ärendet i sak gjordes bedömningen att det saknades anledning att pröva yrkandet om att det överklagade beslutet tills vidare inte skulle gälla (inhibition) eftersom ärendet prövades slutligt. Det slutliga beslutet fattades drygt tre månader efter att klaganden framställde yrkandet om inhibition.

Tidsåtgång i handläggnings- och beslutsprocessen

Ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts (9 § förvaltningslagen).

Den totala handläggningstiden inom Regeringskansliet i de granskade ärendena varierar. Den kortaste totala handläggningstiden uppgår till ungefär en månad, medan handläggningstiden som längst uppgår till ett år och fyra månader. Handläggningstiden för majoriteten av ärendena understiger sex månader.

Några av de granskade ärendena tycks under pågående handläggning ha blivit liggande under längre perioder utan att synbara utredningsåtgärder har vidtagits. I några av de granskade ärendena har det också gått flera månader från den senaste dokumenterade handläggningsåtgärden till att regeringen fattade beslut i ärendet. Vidare har det förekommit ärenden där det har tagit några månader för regeringen att besluta att inte ta upp ett överklagande till prövning samt något ärende där regeringen har prövat ett överklagande först efter att den tidsperiod som ärendet avser har passerat. Det noteras därutöver att det har förekommit att ett överklagande har kommit in till regeringen när den aktuella tidsperioden varit mycket nära förestående eller redan börjat löpa. I de delar tiden redan har passerat har ärendet med något undantag skrivits av, och då har det inte gjorts någon materiell prövning.

I två ärenden (LI2023/00566 och LI2023/00567) vidtogs den första handläggningsåtgärden efter drygt en och en halv månad när överklagandet kommunicerades. I ett senare skede av handläggningen dröjde det vidare drygt två månader innan kommunikering gjordes av ett inkommet yttrande. Efter avslutad skriftväxling dröjde det drygt nio månader innan regeringen fattade

beslut i ärendet. Under den tiden frågade klagandena vid två tillfällen om handläggningen av ärendena och när den kunde beräknas vara klar.

I ett annat ärende (LI2023/00575) dröjde det ungefär en månad innan ett yttrande kommunicerades. Det dröjde också ungefär elva månader innan regeringen fattade beslut i ärendet efter avslutad skriftväxling. I ytterligare ett ärende (LI2024/01176) dröjde det två månader innan den första faktiska handläggningsåtgärd som dokumenterades vidtogs. Vid ett annat tillfälle under handläggningen gick det ungefär tre månader utan att några synbara handläggningsåtgärder vidtogs. I ett annat ärende (LI2024/02054) tog det drygt tre månader från att ett kompletterande överklagande hade kommit in tills beslut fattades i ärendet. Några handläggningsåtgärder dokumenterades inte under den tiden.

I två ärenden dröjde det några månader innan regeringen beslutade att inte ta upp ett överklagande till prövning. I ett av ärendena (LI2023/03429) dröjde det drygt tre månader innan regeringen fattade ett sådant beslut. Som skäl för beslutet hänvisade regeringen till 99 § tredje stycket rennäringslagen där det framgår att ett beslut som avser upplåtelse av rätt till jakt eller fiske endast får överklagas av en sameby. Det dokumenterades inga handläggningsåtgärder i ärendet. Det noteras också att det tog ungefär två månader för Länsstyrelsen i Jämtlands län att lämna över överklagandet till Regeringskansliet. Den tid som ärendet avsåg hade då passerat. I det andra ärendet (LI2023/03582) dröjde det nästan tre månader innan regeringen beslutade att lämna över överklagandet till Förvaltningsrätten i Luleå för fortsatt handläggning. Några handläggningsåtgärder dokumenterades inte.

Ett ärende (LI2024/01520) gällde två specifika tidsperioder. När regeringen prövade överklagandet hade den första tidsperioden passerat. Den totala handläggningstiden uppgick till två månader. Några handläggningsåtgärder dokumenterades inte mer än att regeringen, efter ungefär två och en halv vecka, fattade ett beslut om att avslå ett yrkande om att det överklagade beslutet tills vidare inte skulle gälla (inhibition).

Promemoria från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet begärt svar på ett antal frågor. Som svar överlämnades den 2 oktober 2025 en promemoria som har upprättats inom Landsbygds- och infrastrukturdepartementet (bilaga 3.1). I frågorna och svaren berörs olika delar i handläggnings- och beslutsprocessen. För att underlätta överskådligheten redovisas svaren under särskilda rubriker nedan.

Allmänna iakttagelser

I fyra ärenden noterades att registreringsdatumet i innehållsförteckningen inte stämde överens med det datum då överklagandet kom in till Regeringskansliet. Av promemorian framgår att Landsbygds- och infrastrukturdepartementet tog över ansvaret för den aktuella ärendetypen från dåvarande Näringsdepartementet den 1 januari 2023. Tre av överklagandena diariefördes först i

Näringsdepartementet och fördes sedan över till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. Datumen i respektive innehållsförteckning anger tidpunkten för överföringen. Det fjärde överklagandet registrerades hos Landsbygds- och infrastrukturdepartementet 19 dagar efter att det kom in till Regeringskansliet. Överklagandet kom först in till Finansdepartementet som vidarebefordrade det till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, och överklagandet diariefördes i Landsbygds- och infrastrukturdepartementet nästkommande vardag.

Begäran om anstånd

Det har i några ärenden noterats att en begäran om anstånd med att komplettera överklagandet inte har besvarats, och med anledning av iakttagelsen lämnas bl.a. följande svar.

I två ärenden framgår det inte av akterna om begäran om anstånd har besvarats muntligt eller inte alls. Det går därför inte att säga om svar har uteblivit av förbiseende eller om det har lämnats men inte diarieförts i ärendet. I ett ärende borde begäran om anstånd ha besvarats tidigare än efter tre veckor. Inget av de aktuella ärendena avgjordes slutligt innan den part som hade begärt anstånd hade lämnat in kompletterande yttranden i enlighet med begäran.

I Landsbygds- och infrastrukturdepartementet finns en promemoria, Ärendehantering i Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, tillgänglig på intranätet för samtliga medarbetare. Hanteringen av anstånd behandlas inte uttryckligen i promemorian, som kommer att kompletteras med en anvisning om att en ansökan om anstånd alltid ska hanteras skyndsamt och att svaret på begäran ska dokumenteras i akten.

Handläggning av yrkanden om inhibition

Med anledning av de iakttagelser som gjorts i fråga om handläggningen av yrkanden om inhibition lämnas bl.a. följande svar.

Hur snabbt en överinstans kan pröva ett yrkande om inhibition varierar beroende på omständigheterna. När det gäller regeringens prövning av inhibitionsyrkanden ska även sådana regeringsbeslut beredas gemensamt och ofta samordnas politiskt. Av detta följer att det ibland tar längre tid att pröva yrkanden om inhibition än den tidsram om några dagar som utskottet hänvisar till i sin promemoria.

Besluten i de tre ärenden som utskottet har uppmärksammat var föremål för såväl gemensam beredning som politisk samordning. I ett ärende krävdes överväganden när det gällde prövningsramen och frågan om talerätt innan det kunde bli fråga om att pröva inhibitionsyrkandet. Efter slutförda överväganden stod det klart att regeringen inte skulle pröva överklagandena, och det var därför inte aktuellt att ta ställning till eller beröra inhibitionsyrkandet i beslutet. I det andra ärendet krävdes viss analys för att ta ställning till inhibitionsyrkandet. Beslutet att avslå yrkandet fattades innan tidsperioden som upplåtelsen avsåg påbörjades. I det tredje ärendet uppmärksammades yrkandet om inhibition först i ett senare skede av handläggningen.

Av promemorian Ärendehantering i Landsbygds- och infrastrukturdepartementet framgår bl.a. att en handläggare som får in ett nytt ärende bör gå igenom det utan dröjsmål och göra en första bedömning av vilka åtgärder som bör vidtas för beredning av ärendet. I promemorian tydliggörs att om ett överklagande innehåller yrkanden om att det överklagade beslutet tills vidare inte ska gälla (inhibition) bör regeringen snarast möjligt ta ställning till frågan. Vidare håller expeditionschefen i Landsbygds- och infrastrukturdepartementet en gång om året en utbildning om ärendehantering för departementets anställda, där bl.a. hanteringen av inhibitionsyrkanden behandlas.

Tidsåtgång i handlägnings- och beslutsprocessen

Med anledning av de iakttagelser som gjorts av tidsåtgången i handlägnings- och beslutsprocessen redovisas bl.a. följande svar.

Inom ramen för flera av de aktuella ärendena aktualiserades intresseavvägningar mellan rennäringen och andra intressen som var både komplicerade och tidskrävande. Behandlingen av ett ärende innehåller handlägningsmoment som inte resulterar i in- och utgående skrivelser, t.ex. inläsning, analys och överväganden. Vad som förekommer under gemensam beredning och samordning dokumenteras inte heller i ärendet. Under 2024 bytte departementet ansvarig handläggare för den aktuella typen av ärenden och det tog viss tid för den nya handläggaren att läsa in sig på materialet.

I två ärenden beslutade regeringen efter ungefär tre månader att inte ta upp överklagandet till prövning på grund av att klaganden inte hade talerätt respektive att regeringen inte var rätt instans. Av promemorian framgår att det ena ärendet var klart för avgörande när överklagandetiden hade löpt ut. Det kunde då konstateras att klaganden inte hade talerätt, och ärendet borde därmed ha avslutats tidigare. I det andra ärendet hade klaganden anfört flera omständigheter som krävde överväganden för att klargöra om regeringen var rätt instans. Ärendet var föremål för gemensam beredning och politisk samordning.

Enligt promemorian Ärendehantering i Landsbygds- och infrastrukturdepartementet är de inledande frågor som är viktiga att ta ställning till bl.a. om ärendet har kommit rätt, om det finns problem med jäv, om ärendet behöver kompletteras och om ärendet är brådskande. En kontroll av talerätten görs vid den inledande genomgången av ett överlämnat överklagande, men frågan om talerätt kan i vissa ärenden vara svårbedömd. Det förekommer också att gemensam beredning behöver genomföras med anledning av en sådan fråga.

Utskottets ställningstagande

Varje år uppmärksammar konstitutionsutskottet i sin granskning någon eller några grupper av förvaltningsärenden. Årets granskning har omfattat regeringens handläggning av överklaganden av beslut om nyttjanderättsupplåtelser enligt rennäringslagen. Granskningen har avsett handläggnings-tiden och andra förvaltningsrättsliga aspekter av handläggningen.

Utskottet har i de granskade ärendena noterat att det inte sällan förekommer frågor som måste bedömas redan i ett tidigt skede av handläggningen, t.ex. frågor om talerätt, anstånd och inhibition. Utskottet har också noterat att det förekommer ärenden där bedömningen av sådana frågor dröjt. Därför vill utskottet framhålla vikten av att det, när ett överklagande kommer in till Regeringskansliet, görs en noggrann genomgång av överklagandet och övriga handlingar i ärendet så att frågor som kräver en mer skyndsam hantering uppmärksammas direkt. Utskottet ser positivt på att Landsbygds- och infrastrukturdepartementet avser att komplettera en promemoria som rör ärendehantering.

Med anledning av utskottets iakttagelser när det gäller handläggningen av inhibitionsyrkanden vill utskottet även framhålla vikten av att prövningen av sådana yrkanden görs skyndsamt, särskilt om en verkställighet är nära förestående i tid och om beslutet bedöms kunna medföra en icke reparabel skada eller rättsförlust av stor betydelse för klaganden. Som skäl för handläggningstiderna för inhibitionsyrkanden hänvisar Regeringskansliet bl.a. till ordningen med gemensam beredning och politisk samordning. Utskottet vill dock åter lyfta fram att det är viktigt att kravet på skyndsamhet iaktas när det gäller yrkanden om inhibition och att, som utskottet tidigare uttalat, eventuella behov av förändringar eller anpassningar av handläggningsrutinerna för inhibitionsyrkanden ses över.

När det gäller tidsåtgången i handläggnings- och beslutsprocessen noterar utskottet vid granskningen att det i flera ärenden förekommer passiva perioder som uppgår till flera månader. Med anledning av iakttagelserna vill utskottet betona vikten av att i alla lägen eftersträva en så enkel, snabb och kostnadseffektiv handläggnings- och beslutsprocess som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.

4 Framställningar och beslut från Riksdagens ombudsmän (JO)

Ärendet

Granskningen gäller regeringens behandling av framställningar och beslut från Riksdagens ombudsmän (JO) fr.o.m. den 1 juli 2020 t.o.m. den 30 juni 2025. En sammanställning över framställningar från en ombudsman och beslut eller protokoll som en ombudsman har överlämnat för kännedom till regeringen, Regeringskansliet eller något departement vid Regeringskansliet finns i *bilaga 4.1*.

Till grund för granskningen har bl.a. legat promemorior från Regeringskansliet (Justitiedepartementet, Försvarsdepartementet, Socialdepartementet, Finansdepartementet, Utbildningsdepartementet, Klimat- och näringslivsdepartementet, Kulturdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet), *bilaga 4.2*.

Utredning i ärendet

Riksdagens ombudsmän

Enligt 13 kap. 6 § regeringsformen väljer riksdagen en eller flera ombudsmän (justitieombudsmän) som i enlighet med den instruktion som riksdagen beslutar ska utöva tillsyn över tillämpningen i offentlig verksamhet av lagar och andra föreskrifter.

Justitieombudsmännens verksamhet regleras i lagen (2023:499) med instruktion för Riksdagens ombudsmän (JO), fortsättningsvis kallad instruktionslagen. Lagen trädde i kraft den 1 september 2023. Samtidigt upphävdes lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän, fortsättningsvis kallad 1986 års instruktionslag.

Ombudsmännen har tillsyn över att de som utövar offentlig verksamhet följer lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden (11 § instruktionslagen). Ombudsmännen ska särskilt se till att de som står under ombudsmännens tillsyn följer regeringsformens föreskrifter om saklighet och opartiskhet och att det inte görs intrång i enskildas grundläggande fri- och rättigheter i den offentliga verksamheten (12 § instruktionslagen).

Enligt 13 § instruktionslagen ska ombudsmännen verka för att brister i lagstiftningen avhjälpas. Av bestämmelsen följer vidare att om en ombudsman i sin tillsynsverksamhet finner anledning att väcka fråga om en författningsändring eller någon annan åtgärd från statens sida, får han eller hon göra en framställning i ämnet till riksdagen, enligt tillägsbestämmelse 9.17.5 i riksdagsordningen, eller till regeringen. Det här reglerades före den 1 september 2023 i 4 § 1986 års instruktionslag. Det förekommer även att en justitieombudsman överlämnar en kopia av ett beslut till regeringen,

Regeringskansliet eller något departement vid Regeringskansliet för kännedom.

Framställningar och överlämnade beslut

En förteckning över framställningar till regeringen enligt 4 § 1986 års instruktionslag respektive 13 § instruktionslagen samt beslut eller protokoll som har överlämnats till regeringen, Regeringskansliet eller något departement vid Regeringskansliet för kännedom har ställts samman med uppgifter från JO, JO:s ämbetsberättelser och JO:s beslut (bilaga 4.1).

Förteckningen omfattar framställningar och beslut eller protokoll fr.o.m. den 1 juli 2020 t.o.m. den 30 juni 2025. Totalt gjordes under perioden 13 framställningar till regeringen och 87 beslut eller protokoll överlämnades till regeringen, Regeringskansliet eller något departement vid Regeringskansliet för kännedom.³

Tidigare granskning

Konstitutionsutskottet har i sin granskning regelmässigt med några års mellanrum följt upp regeringens behandling av framställningar och beslut från JO (bet. 1998/99:KU10 s. 43 f., bet. 2006/07:KU10 s. 63 f. och bet. 2013/14:KU10 s. 32 f.).

I sin granskning hösten 2017 (bet. 2017/18:KU10 s. 44 f.) noterade utskottet att JO hade gjort en framställning enligt 4 § 1986 års instruktionslag under den granskade perioden, vilken hade lett till ändrade bestämmelser i polislagen (1984:387). I stort sett samtliga av de beslut som överlämnats för kännedom (55 av 58) gällde frågor som omfattades av Justitiedepartementets eller Socialdepartementets sakansvar (28 respektive 27 beslut). Av de besluten hade 1 inom Justitiedepartementets område och 9 inom Socialdepartementets område lämnats utan åtgärd. Övriga 45 hade lett till någon åtgärd. Bland de överlämnade beslut som andra departement hade sakansvaret för hade 1 av totalt 3 lett till någon åtgärd. Genomgången av de åtgärder som vidtagits med anledning av justitieombudsmännens framställningar och beslut hade enligt utskottet gett värdefull information om vad ombudsmännens iakttagelser lett till. När det gällde hanteringen av de beslut som hade överlämnats för kännedom syntes den ha varierat något mellan departementen. Utskottet underströk att det kan förväntas finnas ett skäl bakom att vissa beslut överlämnas från JO, t.ex. upptäckta brister i lagstiftningen. Det finns därför anledning att även uppmärksamma sådana beslut inom departementen och eventuellt lägga dem till grund för åtgärder från regeringens sida.

I sin granskning hösten 2021 (bet. 2021/22:KU10 s. 125 f.) noterade utskottet att framställningarna från JO till regeringen enligt 4 § 1986 års

³ En framställning eller ett beslut gäller i vissa fall flera ärenden, men de tas här upp som en framställning eller ett beslut. Ett fåtal beslut har både skickats som en framställan om lagändring och överlämnats för kännedom. Dessa beslut anges endast i den del av förteckningen som avser framställningar.

instruktionslag hade föranlett åtgärder från regeringens sida i ungefär hälften av fallen. När det gällde beslut som JO överlämnat för kännedom var andelen ärenden som föranlett åtgärder från regeringens sida något större. Utskottet betonade att det är regeringens sak att bedöma varje framställning eller beslut för sig och framhöll att regeringen bör dra nytta av särskilt framställningarna från JO, men även beslut som JO överlämnar till Regeringskansliet för kännedom, som ett angeläget inslag i arbetet med att förbättra lagstiftning och rutiner. Enligt utskottet gäller detta givetvis samtliga departement vars områden berörs. I fråga om två framställningar som JO hade gjort till regeringen sommaren 2019 noterade utskottet att dessa fortfarande var föremål för beredning av hur framställningarna skulle omhändertas inom Regeringskansliet när Socialdepartementet svarade utskottet i oktober 2021. Utskottet ställde sig frågande till att framställningarna efter mer än två år fortfarande inte hade varit föremål för något ställningstagande. Slutligen konstaterade utskottet att framställningar från JO enligt 4 § 1986 års instruktionslag görs till regeringen. Enligt utskottet borde ärenden om sådana framställningar avslutas genom regeringsbeslut alternativt genom ett regeringskanslibeslut med en tydlig hänvisning till ett regeringsbeslut där den fråga som JO:s framställning avser har hanterats. Utskottet förutsatte att rutinerna inom Regeringskansliet vid behov skulle ses över för att säkerställa att så blir fallet framöver.

Promemorior från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet begärt viss information. Som svar fick utskottet den 2 oktober 2025 promemorior från Justitiedepartementet, Försvarsdepartementet, Socialdepartementet, Finansdepartementet, Utbildningsdepartementet, Klimat- och näringslivsdepartementet, Kulturdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet (bilaga 4.2). Av promemoriorna framgår sammanfattningsvis följande.

Framställningar

Av de 13 framställningar till regeringen som JO gjort enligt 4 § 1986 års instruktionslag respektive 13 § instruktionslagen, har sex framställningar hanterats inom Justitiedepartementet. I ett av de fallen hänvisas till ett utredningsbetänkande som bereds inom Regeringskansliet samt till att berörda myndigheter har tillförts resurser, och i tre fall hänvisas till att regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av aktuell reglering. Vidare hänvisas i ett fall till en hemställan som lämnats in till Försvarsdepartementet av den berörda myndigheten och som bereds inom Regeringskansliet och i ett fall till ett pågående lagstiftningsprojekt.

Sex framställningar har hanterats inom Socialdepartementet. I ett fall hänvisas till uppdrag som regeringen gett till den berörda myndigheten och i ett fall hänvisas till ett pågående reformarbete. Frågan om hur de fyra övriga framställningarna från JO bör omhändertas bereds inom Regeringskansliet och i promemorian hänvisas till att arbetet i Socialdepartementet, när de aktuella

framställningarna från JO gjordes, i stor utsträckning var inriktat på att hantera konsekvenserna av coronapandemin i Sverige samt till en bred reformagenda inom departementets område som initierades efter riksdagsvalet 2022. JO gjorde de fyra framställningarna mellan november 2020 och september 2021.

En framställning har hanterats inom Finansdepartementet. Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av framställningen, men i promemorian framhålls pågående arbete inom Regeringskansliet med en förordningsändring och interna dokument som den berörda myndigheten har tagit fram.

Beslut som JO överlämnat för kännedom

Till Justitiedepartementet har JO överlämnat 49 beslut för kännedom. I fråga om 6 av dessa har Justitiedepartementet uppgett att ingen åtgärd har vidtagits. I de återstående 43 fallen hänvisas till olika vidtagna åtgärder, bl.a. lagändringar, pågående utredningar och utredningar som bereds inom Regeringskansliet, uppdrag till berörda myndigheter och löpande dialoger med dessa samt att resurser har tillförts berörda myndigheter.

Till Försvarsdepartementet har JO överlämnat 1 beslut för kännedom. Försvarsdepartementet hänvisar till ett utredningsbetänkande som är under beredning inom Regeringskansliet.

I Socialdepartementets promemoria redovisas 24 beslut som JO överlämnat för kännedom. 1 av besluten har, såvitt Socialdepartementet kunnat utreda, inte kommit in till departementet och därför har ingen åtgärd vidtagits. Även i fråga om 9 andra beslut har Socialdepartementet uppgett att ingen åtgärd har vidtagits. Därutöver hänvisas i 13 fall till olika vidtagna åtgärder, bl.a. pågående utredningar och utredningar som bereds inom Regeringskansliet, uppdrag till berörda myndigheter och att resurser har tillförts berörda myndigheter. I 1 fall bereds frågan om hur beslutet från JO bör omhändertas inom Regeringskansliet och i promemorian hänvisas till en bred reformagenda inom Socialdepartementets område som initierades efter riksdagsvalet 2022. JO beslutade i juni 2022 att överlämna beslutet för kännedom.

Till Finansdepartementet har JO överlämnat 7 beslut för kännedom. I fråga om 1 av besluten har Finansdepartementet uppgett att ingen åtgärd har vidtagits. I de återstående 6 fallen hänvisas till olika vidtagna åtgärder, bl.a. lag- och förordningsändringar och utredningar som bereds inom Regeringskansliet. Därutöver hänvisas till uppdrag till berörda myndigheter och löpande dialoger med dessa samt resurser som tillförts berörda myndigheter.

Till Utbildningsdepartementet har JO överlämnat 2 beslut för kännedom. I de två fallen hänvisar departementet till att åtgärder har vidtagits i form av lagändringar, arbete med myndighetsföreskrifter, uppdrag till berörda myndigheter och beredningsarbete i Regeringskansliet.

Till Klimat- och näringslivsdepartementet har JO överlämnat 2 beslut för kännedom. I de två fallen hänvisar departementet till att åtgärder har vidtagits i form av bl.a. resurser som tillförts den berörda myndigheten, förstärkt styrning, överflyttning av ärenden och ett utredningsbetänkande med förslag som bereds inom Regeringskansliet.

Till Kulturdepartementet har JO överlämnat 1 beslut för kännedom och departementet hänvisar till att åtgärder har vidtagits i form av att resurser tillförts den berörda myndigheten, bl.a. för digitalisering av viss handläggning för att minska handläggningstiderna.

Till Arbetsmarknadsdepartementet har JO överlämnat 1 beslut för kännedom. Departementet hänvisar till att åtgärder har vidtagits i form av bl.a. utformning av regleringsbrev och dialog med den berörda myndigheten samt att resurser tillförts den berörda myndigheten.

Utskottets ställningstagande

Genomgången av de åtgärder som vidtagits med anledning av JO:s framställningar och beslut ger, enligt utskottet, värdefull information om vad ombudsmännens iakttagelser lett till. Utskottet noterar att framställningarna från JO till regeringen enligt 4 § 1986 års instruktionslag respektive 13 § instruktionslagen, vid tidpunkten för granskningen, har lett till åtgärder från regeringens sida i drygt hälften av fallen. När det gäller beslut som JO överlämnat för kännedom är andelen ärenden som lett till åtgärder från regeringens sida större. Utskottet vill framhålla att regeringen bör dra nytta av särskilt framställningarna från JO, men även beslut som JO överlämnar för kännedom, som ett angeläget inslag i arbetet med att förbättra lagstiftning och rutiner, även om det är regeringens sak att bedöma varje framställning eller beslut för sig. Detta gäller givetvis samtliga departement vars områden berörs. Utskottet vill också påminna om att framställningar ställs till regeringen och förutsätter beslut av regeringen eller en hänvisning till ett sådant beslut.

I fråga om fyra framställningar som JO gjorde till regeringen mellan november 2020 och september 2021 noterar utskottet att dessa, när Socialdepartementet svarade utskottet i oktober 2025, fortfarande var föremål för beredning av frågan om hur framställningarna ska omhändertas inom Regeringskansliet. Samma sak gäller för ett beslut som JO överlämnade för kännedom i juni 2022. Utskottet ställer sig undrande till att frågan om hur framställningarna och det överlämnade beslutet ska omhändertas fortfarande inte hanterats trots att det har gått flera år sedan framställningarna gjordes och beslutet överlämnades.

5 Funktioner över tid inom Regeringskansliet för säkerhet och krishantering

Ärendet

Konstitutionsutskottet har granskat funktioner inom Regeringskansliet för säkerhet och krishantering. Syftet med granskningen har varit att få en bild av utvecklingen av dessa funktioner över tid.

Till grund för granskningen har legat bl.a. två promemorior som har upprättats inom Statsrådsberedningen, *bilaga 5.1–2*.

Utredning i ärendet

Regeringens styrfunktion

Av 1 kap. 6 § regeringsformen framgår att det är regeringens uppgift att styra riket och att den gör det under ansvar inför riksdagen. Den styrande makten tillkommer således regeringen. Vad som närmare avses med den styrande makten anges dock inte i paragrafen. Enligt förarbetena får man i stället läsa sig till innebörden av den styrande makten i regeringsformens olika kapitel (prop. 1973:90 s. 230).

Uppgiften att styra riket utförs av regeringen som ett kollektiv under statsministerns ledning. Antalet statsråd i en regering är inte reglerat, och det är i första hand upp till statsministern att avgöra regeringens storlek. Som skäl för en sådan lösning framhålls i förarbetena till regeringsformen bl.a. att statsministern och regeringen bör ges en mycket vidsträckt möjlighet att bestämma regeringens sammansättning och formerna för fördelningen av uppgifterna inom regeringskretsen (prop. 1973:90 s. 181).

Regeringskansliet och departementen

Av 7 kap. 1 § regeringsformen följer att för att bereda regeringsärenden och för att biträda regeringen och statsråden i övrigt ska det finnas ett regeringskansli i vilket departement för skilda verksamhetsgrenar ingår. Bestämmelsen förtydligades 2011 så att det framgår att Regeringskansliet inte endast ska bereda regeringsärenden utan även biträda regeringen och statsråden i deras verksamhet i övrigt. Av förarbetena framgår att ändringen syftade till att bättre spegla det arbete som Regeringskansliet utför (SOU 2008:125 s. 774). Med uttrycket ”statsråden i deras verksamhet i övrigt” avses sådan verksamhet som statsråden utövar i deras egenskap som statsråd (prop. 2009/10:80 s. 268).

Regeringen fördelar ärendena mellan departementen, och statsministern utser bland statsråden chefer för departementen. Enligt förarbetena bör själva systemet med departement slås fast i grundlagen, men med detta bör man i det väsentliga göra halt (prop. 1973:90 s. 181).

Regeringskansliet är alltså regeringens beredningsorganisation. Sedan 1997 är Regeringskansliet en enda myndighet vars myndighetschef är statsministern. Statsministern är också chef för Statsrådsberedningen. Chef för ett departement (departementschef) är det statsråd som statsministern utser.

Bestämmelser om Regeringskansliet och om arbetsfördelningen mellan departementen finns i förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet (RK-instruktionen). Regeringskansliet består av Statsrådsberedningen, departementen och förvaltningsavdelningen. Hur regeringsärendena är fördelade mellan departementen framgår av en bilaga till RK-instruktionen.

Enligt 13 § RK-instruktionen ska ett regeringsärende som faller inom flera departements verksamhetsområden handläggas i det departement dit ärendet huvudsakligen hör. I 15 § samma förordning anges att regeringsärenden som faller inom flera departements verksamhetsområden ska beredas i samråd med övriga berörda statsråd. Detta samråd kallas gemensam beredning. Samrådsformen gäller också inom ett departement när ett ärende berör mer än ett statsråd.

En regering har bl.a. till uppgift att avgöra regeringsärenden. Med regeringsärenden avses alla ärenden i vilka regeringen fattar beslut. I regeringsformen finns ingen definition av begreppet regeringsärende. Vad som är ett regeringsärende får enligt förarbetena till regeringsformen i första hand bestämmas formellt, och regeln om kollektiv beslutsform får inte kringgås på så sätt att ärenden förklaras vara regeringskansliärenden (prop. 1973:90 s. 184). Principen måste vara att alla frågor som anses kräva ett ställningstagande från någon i regeringsskretsen ska behandlas som regeringsärenden. Regeringsärenden avgörs med några undantag av regeringen vid regeringssammanträden, se 7 kap. 3 § regeringsformen.

Genom att det är regeringen som avgör regeringsärenden slås principen om det kollektiva beslutsfattandet fast. Något s.k. ministerstyre finns således inte, dvs. att låta ett statsråd även statsrättsligt sett avgöra sådana ärenden (Holmberg m.fl., Grundlagarna, 3 uppl., 2012, s. 338)

Gemensam och allmän beredning

I promemorian Samrådsformer i Regeringskansliet (SB PM 2012:1 rev. 2024) beskrivs gemensam beredning och allmän beredning.

I promemorian anförts att genom dessa samrådsförfaranden får principen om kollektivt beslutsfattande (jfr 7 kap. 3 § regeringsformen) ett reellt innehåll och alla statsråd möjligheter att utöva det inflytande i regeringsärendena som deras ansvar motiverar.

Om gemensam beredning anförts i promemorian att ett regeringsärende som faller inom flera departements verksamhetsområden ska handläggas inom det departement dit ärendet huvudsakligen hör och beredas i samråd med övriga berörda statsråd. Detta samråd kallas gemensam beredning och är reglerat i 15 § RK-instruktionen. Det kan här vara fråga om både departementschefer

och andra statsråd, beroende på hur föredragandeansvaret har fördelats inom regeringen.

Om allmän beredning anförs i promemorian att allmän beredning normalt äger rum varje torsdag, efter regeringssammanträdet. Den allmänna beredningen leds av statsministern eller, om statsministern är frånvarande, av det statsråd som har varit ordförande vid regeringssammanträdet. Samtliga statsråd som inte har förhinder deltar. Det statsråd som anmält ett ärende till allmän beredning kan föredra ärendet själv eller, efter samråd med statsministerns statssekreterare, ge i uppdrag åt en tjänsteman (statssekreteraren eller någon annan) att göra det. Om en tjänsteman sköter föredragningen kan han eller hon också få svara på frågor, men tjänstemannen brukar lämna sammanträdesrummet när regeringens diskussion i sak inleds.

Den allmänna beredningen har efter hand öppnats för flera (bet. 2021/22:KU20 s. 68). Det förekommer att riksdagsgruppens eller riksdagsgruppernas ordförande liksom statsministerns och finansministerns statssekreterare deltar.

Funktioner för säkerhet respektive krishantering inom Regeringskansliet

Övergripande funktioner

Nationellt säkerhetsråd

Enligt 11 a § RK-instruktionen finns det i Regeringskansliet ett nationellt säkerhetsråd för informationsutbyte och strategisk samordning i frågor som rör nationell säkerhet. Rådet leds av statsministern. Det består i övrigt av justitieministern, utrikesministern, försvarsministern, ministern för civilt försvar, finansministern samt övriga partiledare för de partier som ingår i regeringen. Andra statsråd deltar när deras verksamhetsområden berörs. Myndighetsföreträdare och andra kan få möjlighet att lämna information till rådet. Den nationella säkerhetsrådgivaren biträder det nationella säkerhetsrådet och ansvarar för att frågor föredras i rådet.

En grupp för strategisk samordning

I RK-instruktionen anges att det för krishantering och frågor om nationell säkerhet finns en grupp för strategisk samordning som består av de statssekreterare vars verksamhetsområden berörs (11 b §). Gruppen leds av en statssekreterare i Statsrådsberedningen i frågor om krishantering och av den nationella säkerhetsrådgivaren i frågor om nationell säkerhet.

Förvaltningschefen

Förvaltningschefen har närmast under statsministerns statssekreterare ett övergripande ansvar för administrativa frågor i Statsrådsberedningen (8 § Regeringskansliets föreskrifter [RKF 2025:1] med arbetsordning för Statsrådsberedningen).

Förvaltningschefens ansvar för administrativa frågor gäller även vid krishantering (11 e §). Förvaltningschefen ansvarar för de förberedelser som behövs i Regeringskansliet för att riksdagen, statschefen och regeringen ska kunna fullgöra sina uppgifter när de yttre omständigheterna gör det omöjligt eller olämpligt att använda ordinarie verksamhetsformer. Förvaltningschefen ska i denna fråga samverka med Riksdagsförvaltningen och Kungliga Hovstaterna (11 f §).

Statsrådsberedningen

En nationell säkerhetsrådgivare

Av RK-instruktionen framgår att det finns en nationell säkerhetsrådgivare som ansvarar för analys, samordning och inriktning av frågor som rör nationell säkerhet. Den nationella säkerhetsrådgivaren biträder enligt 11 c § första stycket RK-instruktionen det nationella säkerhetsrådet. Rådgivaren biträder också statsministern i utrikes- och säkerhetspolitiska frågor och frågor om nationell säkerhet (20 § första stycket RKF 2025:1).

Vid utförandet av den nationella säkerhetsrådgivarens uppgifter biträds rådgivaren av ett ledningsstöd (20 § andra stycket RKF 2025:1). Ledningsstödet ska förbereda och följa upp möten i gruppen för strategisk samordning och möten i det nationella säkerhetsrådet. Chefen för ledningsstödet leder och fördelar arbetet inom ledningsstödet.

Under den nationella säkerhetsrådgivaren finns följande.

Kansliet för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor

Detta kansli stödjer den nationella säkerhetsrådgivaren i biträdet till statsministern i löpande utrikes- och säkerhetspolitiska frågor (21 § RKF 2025:1). Kansliet ansvarar för statsministerns bilaterala engagemang. I kansliet hanteras även vissa protokollära frågor.

Kansliet för strategisk analys och samordning av frågor om nationell säkerhet

Detta kansli ska analysera och samordna frågor som rör nationell säkerhet och stödja departementen i deras arbete med sådana frågor (22 § RKF 2025:1).

Kansliet för samordning av underrättelser

Detta kansli ska analysera och samordna underrättelseinformation i Regeringskansliet (23 § RKF 2025:1).

En särskild chefstjänsteman för krishantering och kansliet för krishantering

Under den nationella säkerhetsrådgivaren ansvarar den särskilda chefstjänstemannen för krishantering för analys, samordning och inriktning av krishanteringen i Regeringskansliet samt för utveckling, uppföljning och nödvändiga förberedelser för detta. Chefstjänstemannen får i det syftet ge ut riktlinjer och annat material. Chefstjänstemannen är ställföreträdare för den nationella säkerhetsrådgivaren (11 c § andra stycket RK-instruktionen).

Chefstjänstemannen biträder statsministerns statssekreterare i hans eller hennes dennes uppgift att leda gruppen för strategisk samordning i frågor om krishantering. Vid utförandet av chefstjänstemannens uppgifter biträds han eller hon av det ledningsstöd som också biträder den nationella säkerhetsrådgivaren.

Departementen

Chefstjänstemän i departementen är statssekreterarna, kabinetssekreteraren, expeditonscheferna och rättscheferna. Chefstjänstemän är också bl.a. utrikesråden i Utrikesdepartementet.

Chefen för varje departement ansvarar för krishanteringsförmågan i respektive departement (11 d § RK-instruktionen). Departementschefen ska ge i uppdrag åt en chefstjänsteman i departementet att närmast under departementschefen ansvara för att departementet har en krishanteringsplan och en krishanteringsorganisation. I Statsrådsberedningen och Regeringskansliets förvaltningsavdelning kan uppdraget i stället ges till en annan tjänsteman än en chefstjänsteman.

Riktlinjerna för Regeringskansliets krishanteringsförmåga anger att respektive departement förväntas upprätthålla förmåga att ta emot och vidarebefordra larm, att ta fram initial lägesinformation, att skyndsamt aktivera krishanteringsorganisation och ledningsförmåga och förmåga att skyndsamt bereda ärenden.

Utrikesdepartementet och utrikesrepresentationen

Utrikesdepartementet ansvarar bl.a. för förvaltningsärenden som gäller rikets förhållande till och överenskommelser med andra stater och mellanfolkliga organisationer. Dessutom svenska beskickningar och konsulat, delegationer vid internationella organisationer samt utländska beskickningar (se 3.1 bilagan till RK-instruktionen).

Utrikesförvaltningen består av Utrikesdepartementet och utrikesrepresentationen (3 § RK-instruktionen).

I utrikesrepresentationen ingår bl.a. beskickningar, delegationer vid internationella organisationer och karriärkonsulat (utlandsmyndigheter).

De verksamheter som delegationer, beskickningar och konsulat ska ägna sig åt framgår av förordningen (2014:115) med instruktion för utrikesrepresentationen.

Delegationer, beskickningar och konsulat ska

1. i samverkan med Regeringskansliet verka för genomslag och förståelse för svenska ståndpunkter inom utrikespolitiken och andra politikområden
2. biträda enskilda statsråd i deras verksamhet
3. särskilt uppmärksamma frågor som berör Sverige som medlem av Europeiska unionen.

Beskickningar och konsulat ska följa utvecklingen i verksamhetslandet eller konsulatsdistriktet och i rapporter redovisa och analysera händelser och

förhållanden som är av intresse för Sverige. Beskickningar och konsulat ska inom ramen för de föreskrifter som Regeringskansliet meddelar hålla beredskap för att bistå enskilda i kris- eller katastrofsituationer.

Inom Utrikesdepartementet finns bl.a. euroatlantiska och säkerhetspolitiska avdelningen. Avdelningen består av flera enheter, bl.a. den säkerhetspolitiska enheten.

Av 21 § Regeringskansliets föreskrifter (UF 2025:1) med arbetsordning för Utrikesdepartementet framgår att den säkerhetspolitiska enheten svarar för bl.a.

- svensk säkerhetspolitik, inklusive grundläggande principer och doktrin
- säkerhetspolitiska konsekvenser av utvecklingen i Sveriges närområde, Europa och det euroatlantiska området samt den transatlantiska länken och värdandet av den europeiska säkerhetsordningen
- bilaterala, nordiska och nordisk-baltiska säkerhetspolitiska samarbeten
- samarbetet inom Nato
- samarbetet inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE), inklusive europeisk konventionell rustningskontroll, och samarbetet inom Europarådet
- samarbetet inom EU inom säkerhet och försvar, bl.a. den säkerhetspolitiska dimensionen av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp) och den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP)
- säkerhetspolitiska aspekter av internationella militära och civila insatser, speciellt sådana där Sverige deltar
- säkerhetspolitiska aspekter av strategisk avskräckning.

Enheten medverkar också i verksamhetsplaneringen för EU-representationen i Bryssel i frågor som rör representationens enhet för utrikes- och säkerhetspolitik (EUS), samt i verksamhetsplaneringen för Natorepresentationen i Bryssel, OSSE-delegationen i Wien och representationen vid Europarådet i Strasbourg.

Vid Utrikesdepartementet finns även underrättelsekansliet, som biträder departementsledningen i underrättelsefrågor (46 § UF 2025:1). Ett utrikesråd är chef för kansliet.

Vid Utrikesdepartementet finns fyra utrikesråd med olika ansvarsområden (56–60 §§ UF 2025:1). Utrikesråden svarar, som en gemensam funktion, för att göra de sammanvägningar som är nödvändiga för att utforma och bedriva en samlad och konsekvent svensk utrikespolitik.

Ett av utrikesråden, utrikesrådet för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor, är chef för euroatlantiska och säkerhetspolitiska avdelningen och chefs-tjänsteman för

- enheten för Östeuropa och Centralasien
- säkerhetspolitiska enheten
- Europa- och Nordamerikaenheten

- Europakorrespondentenheten
- enheten för nedrustning och icke-spridning.

Utrikesdepartementet har vid en kris utomlands det operativa och samordnande ansvaret i enlighet med ordningen att alla departement vid kriser ansvarar för sakfrågor inom sina ansvarsområden (se SOU 2025:94 s. 77 f.).

För krishantering finns en ansvarig chefstjänsteman, expeditionschefen, som ansvarar närmast under departementschefen för departementets beredskaps- och krishanteringsplaner samt krishanteringsorganisation (9–11 §§ UF 2025:1). För att säkerställa ledningen av departementet i kris- och katastrofsituationer utanför tjänstetid finns en chefsberedskap som omfattar chefstjänstemän, biträdande avdelningschefer och enhetschefer enligt departementschefens beslut.

Kabinettssekreteraren leder krisledningsarbetet på politisk nivå (se SOU 2025:94 s. 79 f.) Vid information om en kris utomlands kallar kabinettssekreteraren till ett beredskapsmöte. Kabinettssekreteraren eller expeditionschefen leder beredskapsmötet som syftar till att få en lägesbild. Om bedömningen är att det inträffade är en kris som inte kan hanteras inom ordinarie organisation, fattar kabinettssekreteraren beslut om att aktivera Utrikesdepartementets krisorganisation, som omfattar flera av departementets enheter, samt vid behov andra departement och myndigheter. Krisorganisationen bedrivs genom en krisledning och en krisstab. Det kan bli aktuellt att placera samverkanspersoner från andra myndigheter i krisstaben. Det övergripande syftet med krisstaben är att underlätta informationsdelning utifrån en gemensam lägesbild, att underlätta samverkan och samråd genom tydliga roller och arbetsfördelning kring det arbete och den samordning som behöver utföras samt att säkerställa att bästa möjliga beslutsunderlag når krisledningen för de beslut som behöver fattas, och att beslut och direktiv snabbt och oförvanskat når dem som ska utföra åtgärden eller ta fram nya underlag.

Försvarsdepartementet

Försvarsdepartementet ansvarar för förvaltningsärenden som gäller bl.a. det militära försvaret, samordning mellan det militära försvaret och det civila försvaret inom ramen för totalförsvaret (3.1 bilagan till RK-instruktionen).

Exempel på myndigheter under Försvarsdepartementet är Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Myndigheten för psykologiskt försvar.

I Försvarsdepartementet finns följande avdelningar (8 § Regeringskansliets föreskrifter [RKF 2023:19] med arbetsordning för Försvarsdepartementet)

- avdelningen för säkerhetspolitik
- avdelningen för försvarsunderrättelser, säkerhets- och cyberfrågor
- avdelningen för militärt försvar
- avdelningen för civilt försvar.

Inom avdelningarna finns olika enheter. Vilka enheter som hör till respektive avdelning anges i bilagan till RKF 2023:19.

Inom avdelningen för säkerhetspolitik finns bl.a. enheten för internationella relationer. Enheten svarar för frågor om säkerhetspolitik och internationell samordning.

Enheten svarar inom departementets ansvarsområde därutöver för bl.a.

- frågor av principiell karaktär som rör andra länder och internationella organisationer
- förberedelser, genomförande och uppföljning av avdelningschefernas, statsrådets och chefstjänstemännens internationella kontakter, i den mån det inte är en uppgift för någon annan enhet
- ärenden om internationella militära insatser.

När det gäller internationell samordning ska enheten bl.a.

- stödja övriga enheter med samordning av frågor som rör EU, Nato, Nordefco och Joint Expeditionary Force (JEF) samt främja en helhetssyn
- utveckla och effektivisera departementets arbete inom EU, Nato, Nordefco, FN, JEF och övriga internationella bi- och multilaterala försvarssamarbeten
- svara för att politiskt förankrade ståndpunkter och instruktioner finns till de specialattachéer som tillhör enheten, politiska direktörmöten, formella och informella försvarsministermöten, samt övriga relevanta internationella mötesformat.

Vid avdelningen finns även enheten för analysstöd, som svarar för de analyser som chefen för avdelningen för säkerhetspolitik, övriga avdelningschefer i samråd med honom eller henne och statssekreterarna bestämmer. Analyserna ska täcka hela departementets ansvarsområde. Enheten har vidare ansvar för att utveckla metodstöd för och ge de andra avdelningarna stöd vid långsiktig planering.

Inom avdelningen för försvarsunderrättelser, säkerhets- och cyberfrågor finns bl.a. enheten för försvarsunderrättelser, som har till uppgift dels att löpande följa, inrikta och utveckla försvarsunderrättelseverksamhet, dels att svara för departementets beredskap.

Enheten svarar för att

- bereda inriktning av försvarsunderrättelseverksamheten enligt 1 § lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet
- bereda Regeringskansliets närmare inriktning av försvarsunderrättelseverksamhet
- svara för att berörda delar av Regeringskansliet försörjs med överenskommet försvarsunderrättelsestöd
- utgöra kontaktpunkt inom Regeringskansliet för närmare anvisningar till myndigheter med försvarsunderrättelseuppdrag i frågor som rör underrättelseverksamhet

- utgöra en av kontaktpunkterna i Regeringskansliet för underrättelsefunktioner i andra länder
- utveckla och genomföra behörighetsutbildning och annan utbildning av tjänstemän inom Regeringskansliet samt medverka i utformningen av underrättelseutbildning,
- utgöra departementets kontaktpunkt för Nationella säkerhetsrådet kansli för samordning och analys av under rättelser
- bereda frågor som rör den militära säkerhetstjänsten.

Enheten svarar vidare för att bl.a.

- ta del av försvarsunderrättelser och annan relevant information i syfte att hålla departementet uppdaterat om händelser av särskilt intresse
- se till att det säkerhetspolitiska och militära läget sammanfattas och därvid svara för veckovis lägesföredragning för departementsledningen
- skapa förutsättningar för departementsgemensam förmåga att upprätta följa och analysera lägesbilder som är relevanta för departementet.

När det gäller krishantering inom Försvarsdepartementets ansvarsområde verkar en grupp som består av bl.a. statssekreterarna, expeditionschefen, rättschefen samt avdelningschefen för försvarsunderrättelser och säkerhets- och cyberfrågor, Gruppen kallas samman och leds av någon av statssekreterarna eller expeditionschefen.

Justitiedepartementet

Justitiedepartementet ansvarar bl.a. för förvaltningsärenden om allmän ordning och säkerhet (2.1 bilagan till RK-instruktionen).

Exempel på myndigheter under Justitiedepartementet är Polismyndigheten och Säkerhetspolisen.

Vid departementet finns olika enheter, bl.a. Polisenheten. Polisenheten svarar för förvaltnings- och utvecklingsfrågor som gäller polisverksamhet i allmänhet, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen samt förvaltnings- och utvecklingsfrågor i övrigt som gäller allmän ordning och säkerhet.

Respektive enhet svarar för internationella frågor inom sitt område.

Expeditionschefen är

- chefstjänsteman för beredskap i departementet
- chefstjänsteman med ansvar för krishanteringsplan och krishanteringsorganisation enligt vad som föreskrivs i 11 d § RK-instruktionen (7 § Regeringskansliets föreskrifter [RKf 2024:6] om arbetsordning för Justitiedepartementet).

Vissa utredningar och funktioner inom Regeringskansliet över tid

Sårbarhets- och säkerhetsutredningen

Regeringen tillsatte 1999 Sårbarhets- och säkerhetsutredningen. Utredningen skulle enligt sina direktiv lämna förslag till principer för att åstadkomma en

förbättrad helhetssyn när det gällde planeringen för civilt försvar och beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred (dir. 1999:63). I sittbetänkande använde utredningen ofta begreppet krishantering (SOU 2001:41). Med krishantering avsåg utredningen alla de åtgärder som före, under eller efter en allvarlig kris vidtas för att förebygga och motverka de skadeeffekter som krisen åstadkommer. Utredningen ansåg att områdesansvaret på nationell nivå borde utövas av regeringen med stöd av ett nationellt krishanteringsorgan. Det nationella krishanteringsorganet borde knytas till Regeringskansliet och främst ha samordnande uppgifter.

Propositioner om krishantering

I proposition 2001/02:10 redovisade regeringen tre principer för ledning i samband med krishantering i samhället – ansvarsprincipen, likhetsprincipen och närhetsprincipen (avsnitt 9.2).

Vidare redovisade regeringen huvuddragen i en reformerad struktur för krishantering i samhället. Strukturen avsåg ett sektors- och ett områdesperspektiv och båda perspektiven måste, bedömde regeringen, beaktas för att uppnå en tillräcklig förmåga att hantera kriser. Särskilt det områdesvisa perspektivet borde, enligt regeringen, ges en ökad tyngd. Med områdesansvar menades att det inom ett geografiskt område finns ett organ som ansvarar för inriktning, prioritering och samordning av tvärspektoriella krishanteringsåtgärder som behöver vidtas i en given situation. Samordning i denna bemärkelse innebär att organet i fråga ska initiera och underlätta den samverkan mellan olika organ som behövs för att tillgängliga resurser ska kunna utnyttjas effektivt vid hanteringen av krisen.

Regeringen anförde att områdesansvaret borde finnas på tre nivåer i samhället: nationell, regional och lokal nivå. På nationell nivå skulle områdesansvaret ytterst utövas av regeringen. I propositionen anfördes att regeringen i sin tur skulle kunna delegera vissa uppgifter till centrala myndigheter och att Regeringskansliet bereder regeringens beslut.

Av propositionen framgår att regeringen inte ansåg att det skulle inrättas något nationellt krishanteringsorgan inom Regeringskansliet i enlighet med utredningens förslag.

Försvarsutskottet anförde vid sin behandling av propositionen att det kunde ansluta sig till de övergripande principer för samhällets krishantering som angavs i propositionen samt till vad som anförts om områdesansvar på bl.a. den nationella nivån (bet. 2001/02:FöU2 s. 69 f.). Försvarsutskottet anslöt sig också till den ansvarsprincip som regeringen beskrivit. Försvarsutskottet hade ingen att invända mot de likhets- och närhetsprinciper som regeringen definierat.

När det gällde krishanteringen på nationell nivå konstaterade försvarsutskottet att regeringen inte hade godtagit Sårbarhets- och säkerhetsutredningens förslag att inrätta ett nationellt krishanteringsorgan i Regeringskansliet. Försvarsutskottet kunde se vissa fördelar med ett särskilt krishanteringsorgan i Regeringskansliet. Ett sådant organ skulle i förväg kunna

planera och öva för att få fram bästa möjliga information för regeringens agerande och beslutsfattande. Samverkan och ledning i en kris skulle på så sätt kunna bli effektivare. Samtidigt ansåg dock försvarsutskottet att varje kris har sina egna förutsättningar. Det ligger i själva krisens natur att den som regel kommer överraskande, i tiden och till sitt innehåll. Spännvidden i vad som kan inträffa är sålunda mycket stor. Det kunde alltså ligga fördelar i att mer flexibelt kunna bilda krishanteringsgrupper som sätts samman efter behov och förstärks med nödvändiga experter från berörda myndigheter.

Försvarsutskottet anförde att en allvarlig kris omedelbart blir en fråga som regeringen måste hantera. Uppgiften att styra riket i en allvarlig kris kan inte överlämnas till något särskilt krisorgan. Detta ledde försvarsutskottet till slutsatsen att den organisatoriska frågan kanske inte var den viktigaste. Försvarsutskottet påminde i detta sammanhang om att det sedan en tid hade etablerats en samordningsfunktion för säkerhetspolitiska underrättelsefrågor i Regeringskansliet. Denna borde enligt försvarsutskottet vara lämpad att behandla vissa frågor av det slag som hade aktualiserats.

I ett tillkännagivande till regeringen anförde riksdagen bl.a. det som försvarsutskottet uttalat om att det kunde se vissa fördelar med ett särskilt krishanteringsorgan i Regeringskansliet i enlighet med Sårbarhets- och säkerhetsutredningens förslag.

Regeringen anförde i proposition 2001/02:158 att Regeringskansliets förmåga att hantera extrema fredstida situationer borde förstärkas (avsnitt 10.3). Särskilt samordningsförmågan och informationsberedskapen borde förbättras. Utbildnings- och övningsverksamheten borde utökas väsentligt. Vidare borde bl.a. frågor om telekommunikationer och it-stöd, lokaler, reservkraft samt underrättelse- och delgivningsfunktionen ägnas särskild uppmärksamhet.

Vidare anförde regeringen att förslaget från Sårbarhets- och säkerhetsutredningens om att inrätta ett krishanteringsorgan i Regeringskansliet skulle medföra vissa konstitutionella problem. Det gällde bl.a. förslaget att krishanteringsorganet, som en del av Regeringskansliet, i vissa fall skulle kunna fatta beslut som riktar sig till det övriga samhället, efter bemyndigande av regeringen. Regeringen inrättade då inte något krishanteringsorgan vid Regeringskansliet.

Vidare anförde regeringen att man under hösten 2001 inom Regeringskansliet hade analyserat vilka åtgärder som behövde vidtas för att förstärka Regeringskansliets krishanteringsförmåga. En viktig utgångspunkt var vilka antaganden som kunde göras i fråga om de mer konkreta kraven på Regeringskansliet i en allvarlig krissituation. Den största skillnaden jämfört med ett normalläge är att det ställs högre krav på att Regeringskansliet håller sig kontinuerligt informerat om och kan tolka händelseutvecklingen. Regeringskansliet ska kunna hantera informationsverksamheten på ett sätt som inger förtroende och vid behov snabbt kunna ta fram beslutsunderlag till regeringen. I det fortsatta arbetet borde det klargöras hur kontakter mellan Regeringskansliet och myndigheter, bl.a. när det gäller information om läget

m.m., ska utformas i en krissituation. Krishanteringssystemet ska ha sin utgångspunkt i och så långt som möjligt ansluta till de normala arbetsformerna i Regeringskansliet. Resurser t.ex. i form av experter måste emellertid kunna tillföras i allvarliga krissituationer och detta behöver vara förberett och övat.

Försvarsutskottet anförde när det gällde proposition 2001/02:158 att regeringen hörsammat riksdagens tillkännagivande och i propositionen redovisat bl.a. att en viktig utgångspunkt för att täcka in ett rimligt spektrum av krishanterings-situationer har varit antaganden som kan göras i fråga om de mer konkreta kraven på Regeringskansliet i en allvarlig situation (bet. 2001/02:FöU10).

Enhet för beredskap och analys

Efter flodvågskatastrofen inrättades 2005 enheten för beredskap och analys i Regeringskansliet (Statsrådsberedningen). En av enhetens huvuduppgifter var att bedriva omvärldsbevakning och att kunna larma inom Regeringskansliet.

Utredning om att inrätta en krishanteringsfunktion

Statsministern beslutade den 11 januari 2007 ett uppdrag om att utreda inrättandet av en nationell krishanteringsfunktion i Regeringskansliet. Utredaren lämnade till regeringen i oktober 2007 sin rapport – Krishantering i Regeringskansliet. Utredaren framhöll att en förutsättning för att regeringen ska kunna utföra sina uppgifter vid kriser är att Regeringskansliet fungerar väl. För att kunna förbereda och genomföra krishanteringsåtgärder behövs enligt utredaren en effektiv och professionell organisation med befogenheter som går över departementsgränserna. Statsrådsberedningen bör ha ett tydligt, samlat och departementsövergripande ansvar för krishanteringsfrågor. Utredaren ansåg att en chefstjänsteman för krishantering samt ett kansli för krishantering borde inrättas i Statsrådsberedningen med ansvar för att utveckla, samordna och följa upp Regeringskansliets krishanteringsarbete.

Regeringen redovisade i mars 2008 att regeringen inrättat en nationell krishanteringsfunktion i Regeringskansliet för att följa hot- och riskutvecklingen och göra nödvändiga analyser (prop. 2007/08:92 avsnitt 4.1). Vid kriser borde funktionen kunna larma, initiera arbetet, stödja beslutsfattare och samordna beslutsunderlag för regeringen samt ansvara för att samordna Regeringskansliets krishanteringsarbete.

Funktionen bestod av en chefstjänsteman och ett kansli för krishantering i Statsrådsberedningen. För att Regeringskansliet bättre skulle kunna samverka med myndigheter, kommuner och andra aktörer som självständigt beslutar om och vidtar åtgärder inrättades ett krishanteringsråd som leds av chefstjänstemannen. Krishanteringsrådet borde bestå av företrädare för ett antal i förväg utsedda statliga myndigheter med verksamhet inom ordning och säkerhet, skydd mot olyckor, hälso- och sjukvård samt krishantering. Inom Regeringskansliet borde även ett kriskoordineringscenter byggas upp, med de lokaler och den teknik som behövs för att effektivt kunna samordna

Regeringskansliets arbete. Regeringskansliets krishanteringsorganisation skulle därmed vara en integrerad del av samhällets krisberedskapssystem.

Regeringens säkerhetspolitiska råd

Regeringen inrättade 2014 regeringens säkerhetspolitiska råd. Det säkerhetspolitiska rådet var inte något berednings- eller beslutsorgan, utan ett forum för information och diskussion.

Flytt av kansliet för krishantering

Regeringen beslutade i december 2014 att chefstjänstemannen och kansliet för krishantering skulle vara placerade i Justitiedepartementet i stället för som tidigare i Statsrådsberedningen (SFS 2014:1460). Samtidigt fick Justitiedepartementet ansvar för förvaltningsärenden som gällde samordning av samhällets krisberedskap inklusive civilt försvar, i den utsträckning sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga.

Flytt av funktioner för krishantering m.m.

Regeringen beslutade den 30 november 2021 om vissa undantag från RK-instruktionen. Beslutet innebar att den särskilda chefstjänstemannen för krishantering i Justitiedepartementet placerades i Statsrådsberedningen och att gruppen för strategisk samordning leds av en statssekreterare i Statsrådsberedningen. Statsministern beslutade samma datum att den statssekreterare som leder gruppen för strategisk samordning ska vara statsministerns statssekreterare.

Den 2 december 2021 beslutade regeringen att statsministerns statssekreterare även ska vara ordförande i krishanteringsrådet.

Den 1 februari 2022 flyttades även kansliet för krishantering från Justitiedepartementet till Statsrådsberedningen.

En nationell säkerhetsrådgivare

I november 2022 utsåg regeringen en nationell säkerhetsrådgivare, som initialt fick i uppdrag att lämna förslag till hur en funktion i Statsrådsberedningen skulle byggas upp för samordning, inriktning och analys av frågor som rör nationell säkerhet. Säkerhetsrådgivaren skulle överväga vilken organisatorisk struktur och vilka kompetenser som behövs för att fullfölja uppdraget på det mest effektiva sättet. Säkerhetsrådgivaren skulle vara placerad direkt under statsministerns statssekreterare och leda den nya funktionen.

Tidigare granskning

Regeringskansliets organisation

Utskottet granskade våren 2008 statsministerns ansvar för krishanteringen i Statsrådsberedningen (bet. 2007/08:KU20 s. 169 f.). I sitt ställningstagande anförde utskottet att statsministern har det yttersta ansvaret för Regeringskansliets organisation inklusive dess jour- och beredskapsorganisation. I enlighet med den s.k. ansvarsprincipen har statsministern så långt som möjligt

även detta ansvar i en krissituation. Utskottet anförde också att det i enlighet med denna princip vidare vid varje departement skulle finnas förmåga att hantera allvarliga händelser inom det egna ansvarsområdet. Statsrådsberedningen klargör vid behov ansvarsförhållandena mellan berörda departement. Vidare fanns det vid den aktuella tidpunkten en enhet för beredskap och analys, vars uppgift var att lämna information och larma berörda i Regeringskansliet i händelse av en allvarlig kris. Vid varje departement, inklusive Statsrådsberedningen, fanns en opolitisk tjänsteman nåbar dygnet runt för att kunna ta emot ett sådant larm.

Vidare anförde utskottet att även politiska tjänstemän ingick i Regeringskansliets jour- och beredskapssystem. I Statsrådsberedningen fanns sedan lång tid tillbaka ett system med en jourhavande statssekreterare som skulle vara nåbar dygnet runt. Sedermera hade det även tillkommit jour- och beredskapsfunktioner i Regeringskansliet. Bildandet av enheten för beredskap och analys med kontaktpersoner till enheten i samtliga departement, inbegripet Statsrådsberedningen, innebär att larm och information i första hand skulle nås, bedömas och tas om hand av andra funktioner än av den jourhavande statssekreteraren i Statsrådsberedningen.

Säkerhetspolitiska rådet

Våren 2016 granskade utskottet dokumentation från det dåvarande säkerhetspolitiska rådets möten (bet. 2015/16:KU20 s. 239 f.). Av granskningen framgick att rådet inte ingick i den formella beredningsprocessen i Regeringskansliet. Det hade inrättats för att kunna diskutera frågor om en sammanhållen säkerhetspolitik. Vid behov togs frågor som diskuterats i rådet vidare och bereddes av det ansvariga departementet. Protokoll eller liknande fördes inte vid rådets möten, inte heller några minnesanteckningar av det slag som avses i tryckfrihetsförordningens mening. Vad som framkom i granskningen gav inte anledning till något uttalande av utskottet.

Nationella säkerhetsrådet

Vid utskottets granskning hösten 2024 av regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation begärde utskottet svar på en fråga om hur det nationella säkerhetsrådet i Statsrådsberedningen hade påverkat uppgiftsfördelningen mellan Statsrådsberedningen och de olika departementen (bet. 2024/25:KU10 s. 12 f.). I svaret anfördes att det nationella säkerhetsrådet hade inrättats den 1 januari 2023 och biträds av den nationella säkerhetsrådgivaren. Vidare anfördes att inrättandet av det nationella säkerhetsrådet inte hade inneburit att ansvar för sakområden eller myndigheter hade flyttats till Statsrådsberedningen. Det framhölls att syftet med det nationella säkerhetsrådet är informationsutbyte och strategisk samordning i frågor som rör nationell säkerhet. Av svaret framgick också att det är statsministern som leder det nationella säkerhetsrådet som består av de övriga partiledare som ingår i regeringen samt av justitieministern, utrikesministern, försvarsministern, ministern för civilt försvar och finansministern.

Promemorior från Regeringskansliet

Utskottet har genom skrivelser som sänts till Regeringskansliet begärt svar på vissa frågor. Som svar överlämnades den 2 oktober och den 13 november 2025 promemorior som upprättats inom Statsrådsberedningen (bilaga 5.1–2).

I svaren anføres huvudsakligen följande.

Statsministern

Under den föregående regeringen fanns en statssekreterare som biträdde statsministern i utrikes frågor och det dåvarande säkerhetspolitiska rådet. Statsministern biträdades i löpande utrikes- och säkerhetspolitiska frågor av ett utrikeskansli, numera benämnt kansliet för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor.

Därutöver har det länge funnits en statssekreterare som ansvarar för EU-frågor i statsministerns kansli och som företräder statsministern i EU-sammanhang. En sådan statssekreterare finns fortfarande. Under den statssekreteraren finns en organisation som bl.a. biträder statsministern i EU-frågor samt i hans bilaterala engagemang när det gäller nordiska och vissa andra europeiska stater.

Över tid har det skett en utveckling som innebär att statsministern oftare involveras och företräder Sverige i frågor som rör utrikes- och säkerhetspolitik och andra frågor om nationell säkerhet. Inte minst beror detta på en ökad mötesfrekvens på stats- och regeringschefsnivå.

Sammantaget innebär detta att omfattningen av frågor som statsministern har att hantera inom dessa områden har ökat, både i hans egenskap av regeringschef och i hans egenskap av chef över Regeringskansliet.

När det gäller omfattningen av krishanteringsfrågor som statsministern har att hantera har den inte genomgått samma förändring under det senaste decenniet. Detsamma gäller frågor om beredskap.

Det tidigare säkerhetspolitiska rådet och det nuvarande nationella säkerhetsrådet

Det tidigare säkerhetspolitiska rådet hade en annan sammansättning och saknade stöd av en organisation av det slag som nu byggts upp i Statsrådsberedningen. Införandet av den nya organisationen har skapat en större kapacitet att förbereda rådets möten, bl.a. genom att ta fram underlag utifrån de analyser som organisationen gör tillsammans med departementen. Det nationella säkerhetsrådet sammanträder mer frekvent än det tidigare säkerhetspolitiska rådet.

Under den tid då det säkerhetspolitiska rådet verkade dokumenterades rådets möten i enklare protokoll. När det nationella säkerhetsrådet inrättades gjordes bedömningen att det skulle föras mer utförliga anteckningar. Dessa betecknas minnesanteckningar.

Statsrådsberedningen

Omvärlds- och säkerhetsläget har under det senaste decenniet på många sätt blivit alltmer komplext, föränderligt och svårbedömt. Till detta kommer att Sverige under den aktuella perioden anslutit sig till Nato och inlett en omfattande upprustning av det militära och civila försvaret. Utvecklingen påverkar i princip samtliga samhällssektorer.

Ansvar för sakområden och myndigheter som berörs av den utvecklingen är fördelat på många statsråd och departement. Mot denna bakgrund har Statsrådsberedningens samordnande och inriktande roll i Regeringskansliet bedömts behöva stärkas i frågor som rör utrikes- och säkerhetspolitik och andra frågor om nationell säkerhet.

Inrättandet av befattningen nationell säkerhetsrådgivare och organisationen under denna bör även ses mot bakgrund av den bredare ambitionen att stärka Statsrådsberedningens samordning och inriktning, bättre möta statsministerns behov av information och stärka stödet till honom.

Såväl före som efter inrättandet av en nationell säkerhetsrådgivare och organisationen under denna har Statsrådsberedningen varit ansvarig för att samordna och inrikta arbetet i Regeringskansliet. Det innebär även frågor som rör nationell säkerhet. Kansliet för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor (SB UTR) och kansliet för krishantering (SB KH), inbegripet ett ledningsstöd till den särskilda chefstjänstemannen för krishantering, fanns sedan tidigare i Statsrådsberedningen. Funktionerna fullgör uppgifter av samma slag som tidigare men har utvecklat sina arbetssätt för att kunna lämna ett mer ändamålsenligt stöd. Dessutom har det till SB UTR knutits samordnare för Nato-frågor och för stödet till Ukraina.

Därutöver har arbetet i de olika mötesformat som finns för samordning och informationsutbyte i aktuella frågor utvecklats, mötesfrekvensen utökats och nya mötesformat tillkommit. Gruppen för strategisk samordning sammanträder nu i två konstellationer: i frågor om nationell säkerhet, under ledning av den nationella säkerhetsrådgivaren, och i frågor om krishantering, under ledning av statsministerns statssekreterare. Gruppen möts mer frekvent än tidigare.

Krishanteringsrådet, som funnits länge, stöds även det av organisationen under den nationella säkerhetsrådgivaren och leds av statsministerns statssekreterare.

Av Statsrådsberedningens promemoria Samrådsformer i Regeringskansliet (SB PM 2012:1) framgår att information som lämnats till ett departement och som bedöms vara av större betydelse inom ett annat departements ansvarsområde eller för Statsrådsberedningen bör lämnas vidare dit. Även i övrigt förekommer ett omfattande informationsutbyte genom löpande kontakter på olika nivåer och inom ramen för de olika mötesformat som berörts ovan.

Den nationella säkerhetsrådgivaren och kanslierna under denna

Två kanslier under den nationella säkerhetsrådgivaren har tillkommit sedan funktionen inrättades: kansliet för samordning av underrättelser (SB UND) och kansliet för strategisk analys och samordning av frågor om nationell säkerhet (SB STRA).

Inrättandet av SB UND syftade framför allt till att skapa en funktion som har tillgång till underrättelseinformation som berör både den yttre och den inre hotbilden, främst från Försvarets radioanstalt (FRA), Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Must) inom Försvarmakten och Säkerhetspolisen (Säpo), så att en sammanvägd bedömning med bäring på nationell säkerhet kan göras. Det har skapat förutsättningar för en starkt samordning och inriktning från Statsrådsberedningen och bättre underlag för ställningstaganden inom hela Regeringskansliet. Det kan också noteras att det har etablerats en ordning där personer anställda i underrättelsemyndigheten tillfälligt kan tjänstgöra i SB UND.

Det nationella underrättelserådet är ett nytt mötesformat för samverkan och informationsdelning när det gäller underrättelser. Berörda statssekreterare möts löpande för informationsdelning i underrättelsefrågor

Inrättandet av SB STRA syftade bl.a. till att stärka Statsrådsberedningens förmåga att belysa och analysera komplexa, tvärsektoriella och framtidsorienterade frågor om nationell säkerhet.

Den nationella säkerhetsrådgivaren och organisationen under denna har ett ansvar för analys, samordning och inriktning av frågor om nationell säkerhet samt biträder statsministern i frågor om utrikes- och säkerhetspolitik. Något sakansvar inom dessa områden har inte flyttats till Statsrådsberedningen i och med inrättandet av funktionerna.

Den nationella säkerhetsrådgivaren och kanslierna under denna deltar inte i den gemensamma beredningen. Däremot tar organisationen del av produkter som bereds gemensamt i Regeringskansliet och som berör dem.

Det förekommer att kanslierna under den nationella säkerhetsrådgivaren tar kontakt med myndigheter. Normalt hålls det berörda departementet underrättat om sådana kontakter. Det kan t.ex. röra sig om kontakter med utlandsmyndigheter för att förbereda statsministerns utgående besök. Det förekommer också kontakter med myndigheter som berörs av en krisituation i syfte att hämta in aktuella sakuppgifter som myndigheten har. Sådana uppgifter lämnas i förekommande fall samtidigt till det ansvariga departementet

I förhållande till departementen arbetar organisationen under den nationella säkerhetsrådgivaren i huvudsak på samma sätt som SB UTR och SB KH samt övriga kanslier i Statsrådsberedningen gör i sin samordnande och inriktande roll. Arbetet består bl.a. i att hämta in underlag från ansvariga departement samt att förbereda och hålla samordnande och inriktande möten i olika format.

I svarspromemoriorna görs bedömningen att samverkan mellan kanslierna under den nationella säkerhetsrådgivaren successivt har utvecklats och lett till positiva synergier. Något skriftligt underlag för denna bedömning finns inte.

Det anförs vidare att det inom Statsrådsberedningen har varit tydligt att kansliernas olika perspektiv när samverkan mellan dem successivt utvecklats, har bidragit till att skapa en bredare analys av och djupare insikt i många av de frågor som är aktuella inom området för nationell säkerhet

Departementen

Analys av frågor av betydelse för nationell säkerhet kan aktualiseras inom flera departements ansvarsområden. Sådant arbete har länge bedrivits framför allt i Justitiedepartementet, Utrikesdepartementet och Försvarsdepartementet.

Ärenden av betydelse för den nationella säkerheten aktualiseras vanligtvis inom dessa departements ansvarsområden, men även andra departements verksamhetsområden kan omfatta frågor som rör nationell säkerhet. Utrikesdepartementet ansvarar för ärenden som rör den allmänna utrikes- och säkerhetspolitiken medan Försvarsdepartementet ansvarar för försvarspolitiken och därigenom ärenden som rör de försvarspolitiska aspekterna av säkerhetspolitiken.

Ansvarsfördelningen har varit densamma under överskådlig tid. Det allvarliga säkerhetsläget och medlemskapet i Nato har dock inneburit att nya uppgifter tillkommit. Det har också inneburit att ärendenas karaktär och omfattning förändrats, vilket har påverkat hur Regeringskansliet arbetar med dessa ärenden. Sådana ärenden som avses ovan föredras av departementscheferna vid nämnda departement om inte något annat följer av s.k. paragraf 5-förordnanden.

Myndighetsstyrning och löpande dialog med myndigheterna under regeringen sköts av det ansvariga departementet. Det är också det ansvariga departementet som är huvudmottagare av bedömningar och annan information som myndigheterna lämnar.

Inrättandet av en nationell säkerhetsrådgivare och organisationen under denna har inte inneburit några förändringar av Justitiedepartementets, Utrikesdepartementets och Försvarsdepartements ansvar eller uppgifter. Syftet med organisationsförändringen har som nämnts varit att stärka Statsrådsberedningens samordnande och inriktande roll samt att förbättra stödet till statsministern i frågor som rör utrikes- och säkerhetspolitik och andra frågor om nationell säkerhet. Innan organisationen med en särskild chefstjänsteman för krishantering och ett kansli för krishantering inrättades 2008 samordnades departementsöverskridande krishantering av det departement som var mest berört av den aktuella krisen.

När det gäller krishanteringen i departementen är det chefen för respektive departement som ansvarar för den.

Kansliet för krishantering har ingen funktion kopplad till departementens krishanteringsorganisationer (jfr 11 c och 11 d §§ RK-instruktionen). Däremot har kansliet en ständigt bemannad omvärldsbevakningsfunktion. Vid händelser som skulle kunna föranleda krishantering för regeringen och Regeringskansliet larmar kansliet berörda departement. Kansliet sammanställer också, tillsammans med berörda departement, lägesinformation

och sprider den inom myndigheten. Efter en kris följer kansliet upp och utvärderar det genomförda krishanteringsarbetet. Kansliet håller även utbildningar i krishantering och leder övningsverksamhet.

Efter flodvågskatastrofen 2004 inrättades funktioner i departementen som var nåbara dygnet runt, s.k. tjänsteman i beredskap. En liknande funktion inrättades samtidigt i Regeringskansliets förvaltningsavdelning. I vissa departement utvecklades också särskilda krishanteringsorganisationer eller stabsfunktioner.

Under första halvan av 2010-talet övergick departementen med en särskild krishanteringsorganisation till en modell där kriser i allt väsentligt hanterades av ordinarie organisation. Detta skedde bl.a. till följd av erfarenheterna från finanskrisen 2008–2010 och myndighetens övningsverksamhet. Funktionen tjänsteman i beredskap finns alltjämt kvar i departementen och tillgodoser främst behovet av att larma, initiera det inledande arbetet och förmedla information vidare i organisationen.

Erfarenheter från kriser under det senaste decenniet har lett till att krishanteringen i departementen löpande har utvecklats. Detta har bl.a. skett utifrån departementens och kansliet för krishanterings uppföljningar av krishanteringsarbetet.

Exempelvis visade erfarenheterna från hanteringen av Transportstyrelsens it-upphandling att man behövde se över hur information fördes vidare inom Regeringskansliet. Det föranledde bl.a. Justitiedepartementet att uppdatera sin krishanteringsplan med övergripande rutiner om sådan informationsöverföring. Vidare ledde erfarenheterna från coronapandemin till att flera departement uppdaterade sina krishanteringsplaner när det gäller hanteringen av långvariga kriser. Ett annat exempel är erfarenheterna av hanteringen av utbrottet av afrikansk svinpest 2023 som ledde till förändringar i Landsbygds- och infrastrukturdepartementets krisledningsgrupp så att denna skulle kunna formeras och börja verka snabbare.

När det gäller Utrikesdepartementets område har erfarenheter från senare års konsulära krisinsatser samt särskilda händelser i utrikesrepresentationen lett till att departementet 2024 etablerade en krisstab för att stödja krisledningen och därmed snabbare kunna påbörja arbetet med att hantera en uppkommen situation. Det rådande omvärldsläget och medlemskapet i Nato har inneburit att Försvarsdepartementet under 2025 genomfört liknande justeringar.

Utifrån de samlade erfarenheterna av bl.a. coronapandemin, Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och det försämrade omvärldsläget har Regeringskansliet identifierat ett behov av att utveckla myndighetens förmåga att arbeta med samlad lägesinformation. För att stärka den förmågan byggs en ny och moderniserad lägescentral upp. Kansliet för krishantering driver utvecklingsarbetet i samråd med departementen.

Samordning och beredskap

Arbetet i de olika mötesformat som finns för samordning och informationsutbyte i aktuella frågor har utvecklats, mötesfrekvensen utökats och nya mötesformat tillkommit. Som tidigare nämnts möts det nya nationella säkerhetsrådet mer frekvent än det tidigare säkerhetspolitiska rådet. Gruppen för strategisk samordning sammanträder nu i två konstellationer: i frågor om nationell säkerhet, under ledning av den nationella säkerhetsrådgivaren, och i frågor om krishantering, under ledning av statsministerns statssekreterare. Även gruppen för strategisk samordning möts mer frekvent än tidigare.

I fråga om ansvaret för analys, samordning och inriktning av krishanteringen i Regeringskansliet samt utveckling, uppföljning och nödvändiga förberedelser för detta har det över tid skett förändringar när det gäller var i Regeringskansliet den särskilda cheftjänstemannen för krishantering och kansliet för krishantering är placerade.

När det gäller beredskapen i myndigheten Regeringskansliet har den inte ändrats genom inrättandet av den nya organisationen. Det är i första hand förvaltningschefen som ansvarar för sådana frågor när det gäller myndigheten och departementscheferna när det gäller departementens beredskap att hantera kriser inom sina sakområden.

Allmän beredning

Allmän beredning är en samrådsform där statsråden har möjlighet att diskutera frågor som är av större betydelse för regeringsarbetet. Vanligtvis inleds allmän beredning med en redogörelse för det politiska och ekonomiska läget samt för aktuella frågor. Därefter föredras de ärenden som statsråd anmält att de vill ta upp.

Tjänstemän deltar inte i statsrådets diskussion under allmän beredning men kan få i uppdrag att föredra ett ärende eller närvara för att informera om en aktuell fråga. De kan i samband med det svara på frågor. Tjänstemännen brukar typiskt sett lämna sammanträdesrummet när statsrådets diskussion inleds även om det förekommer att de stannar kvar under denna.

Under mandatperioden har det varit vanligt förekommande med dagordningspunkter som rör nationell säkerhet. Det har framför allt handlat om dagordningspunkten Aktuellt från Nato (senare benämnd Aktuellt från NSR). När det gäller denna dagordningspunkt har den nationella säkerhetsrådgivaren lämnat information och i förekommande fall svarat på frågor. Dagordningspunkten var under den senare delen av anslutningsprocessen och den närmaste tiden efter att Sverige blivit medlem i Nato frekvent återkommande. Det har dock inte varit en stående punkt på dagordningen.

Den nationella säkerhetsrådgivaren har endast varit närvarande vid allmän beredning när rådgivaren haft till uppgift att lämna information. Medverkan har inte skilt sig från vad som gäller för tjänstemän i allmänhet. Säkerhetsrådgivaren har inte heller föredragit några regeringsärenden vid allmän beredning.

Utskottets ställningstagande

I granskningen har anförts att omfattningen av frågor om utrikes- och säkerhetspolitik samt nationell säkerhet som statsministern har att hantera har ökat, såväl i hans egenskap som regeringschef som chef över Regeringskansliet. Omfattningen av krishanteringsfrågor som statsministern har att hantera har inte genomgått samma förändring.

När det gäller krishantering har det anförts att erfarenheter från olika kriser har lett till förändringar av krishantering i departementen. Exempelvis har man sett över hur information förs vidare inom Regeringskansliet. Olika departement har också uppdaterat sina krishanteringsplaner.

Det har också anförts i granskningen att man har bedömt att Statsrådsberedningens samordnande och inriktande roll i Regeringskansliet behövt stärkas i frågor som rör utrikes- och säkerhetspolitik och andra frågor om nationell säkerhet. När det gäller de åtgärder man har vidtagit, t.ex. att inrätta befattningen nationell säkerhetsrådgivare och organisationen under denna, har det i granskningen anförts att de åtgärderna bör ses mot bakgrund av ambitionen att stärka Statsrådsberedningens samordning och inriktning. Inrättandet av en nationell säkerhetsrådgivare och organisationen under denna har enligt vad som har anförts i granskningen inte inneburit några förändringar av Justitiedepartementets, Utrikesdepartementets och Försvarsdepartementets ansvar och uppgifter.

Det är självfallet så att Regeringskansliet måste förändras utifrån de behov som finns från tid till annan för att kunna fullgöra sin uppgift att bereda regeringsärenden och biträda regeringen och statsråden i övrigt. I regeringsformen har också statsministern och regeringen getts en mycket vidsträckt möjlighet att bestämma regeringens sammansättning och formerna för regeringens arbete.

Utskottet vill samtidigt betona att det vid förändringar av organisationen inom Regeringskansliet är viktigt att det finns en tydlig rollfördelning, dels mellan Statsrådsberedningen och departementen, dels gentemot myndigheterna under regeringen. Ansvar för skilda verksamhetsgrenar, med tillhörande ärenden och myndighetsansvar, är fördelat på departementen på det sätt som framgår av instruktionen för Regeringskansliet. Det är även angeläget att interna processer, däribland delning och gemensam beredning, fungerar väl för att sprida information vidare till alla berörda inom Regeringskansliet och för att frågor ska kunna vara kollektivt förankrade inom regeringen.

Slutligen är det enligt utskottet viktigt från förvaltningsekonomisk synpunkt att man undviker överlappning av arbetsuppgifter mellan olika enheter inom Regeringskansliet. Man bör enligt utskottets mening sträva efter att samordna olika uppgifter mellan olika enheter. En väl fungerande samordning kan leda till synergier. Utskottet vill också betona att förändringar kan behöva följas upp och eventuellt dokumenteras på lämpligt sätt för att klargöra om syftet med förändringen har uppnåtts.

6 Remisser till Lagrådet

Ärendet

Konstitutionsutskottet har under hösten 2025 granskat regeringens remittering av lagförslag till Lagrådet. En övergripande genomgång har gjorts av de propositioner som regeringen överlämnade till riksdagen under riksmötena 2019/20, 2020/21, 2023/24 och 2024/25. Genomgången har avsett de propositioner som innehåller lagförslag som har granskats av Lagrådet. Hur genomgången har avgränsats och gått till beskrivs längre fram.

När det gäller identifierade propositioner har genomgången varit inriktad på Lagrådets synpunkter och förslag samt regeringens hantering av dessa. Det har bl.a. uppmärksammats om Lagrådet lämnat några synpunkter och förslag eller inte. I de fall Lagrådet lämnat synpunkter och förslag har dessa gått igenom översiktligt. Bland annat har studerats vilken typ av synpunkter Lagrådet lämnat och om Lagrådet avstyrkt eller på annat sätt haft allvarliga invändningar mot lagförslagen eller delar av dem. Vidare har det uppmärksammats i vilken utsträckning regeringen har beaktat Lagrådets synpunkter och förslag och på vilket sätt detta redovisats i propositionerna.

Från konstitutionell synpunkt fyller Lagrådet en viktig funktion i förhandsgranskningen av regeringens lagförslag innan de läggs fram för riksdagen. Syftet med granskningen är att på en övergripande nivå få en bild av regeringens hantering av Lagrådets synpunkter och förslag. En annan fråga av intresse är om det har skett några förändringar över tid mellan de granskade riksmötena.

Till grund för granskningen har legat bl.a. en promemoria som upprättats inom Statsrådsberedningen, *bilaga 6.1*.

Utredning i ärendet

Lagrådets granskning

Bakgrund

Sedan lång tid tillbaka har i Sverige vissa lagförslag underkastats en granskning i särskild ordning innan de läggs fram för riksdagen. Granskningen fick fastare former i 1809 års regeringsform och lades på Högsta domstolen. I samband med att Regeringsrätten (numera Högsta förvaltningsdomstolen) inrättades 1909 flyttades granskningen till ett särskilt organ, Lagrådet, som skulle bestå av ledamöter från de två domstolarna (prop. 1978/79:195 bilaga 1 s. 111). Fram till 1971 gällde att Lagrådet obligatoriskt skulle höras över vissa lagförslag. Bestämmelserna innebar att förslag till allmän civil- och kriminallag, kriminallag för krigsmakten, kyrkolag och lagförslag i vissa speciella ämnen skulle granskas av Lagrådet. Till allmän civillag räknades lagar som innebar väsentliga ingrepp i medborgarnas frihet och egendom. Allmän kriminallag ansågs i allmänhet vara straffrättsliga bestämmelser som

avsåg brott av så allvarlig natur att straffet var ett inte alltför kort fängelsestraff. Granskningen var liksom i dag endast rådgivande, och varken 1809 års regeringsform eller lagstiftningen om Lagrådet innehöll några bestämmelser om granskningens syfte och karaktär.

Den obligatoriska lagrådsgranskningen avskaffades genom en grundlagsändring som trädde i kraft 1971. Enligt de nya bestämmelserna blev lagrådsgranskningen fakultativ, och det överläts alltså åt regeringen att bestämma när den ville inhämta Lagrådets yttrande. I motiven framhöll regeringen främst två skäl till denna förändring (prop. 1970:24 s. 35 f.). Enligt regeringen var det inte förenligt med en fullt konsekvent parlamentarism att ge ett organ utan parlamentarisk förankring en ovillkorlig rätt att yttra sig i vissa lagstiftningsärenden. Det andra skälet var av praktiskt slag. I denna del anförde regeringen bl.a. att utbyggnaden av Lagrådet under 1960-talet hade lett till att alltför många domare vid de två högsta domstolarna drogs från sin egentliga uppgift, dvs. den dömande verksamheten. Enligt regeringen skulle ett fakultativt system garantera en önskvärd flexibilitet i Lagrådets verksamhet utan att Högsta domstolens och Regeringsrättens uppgifter som domstolar led men.

År 1980 ändrades regeringsformens bestämmelser om lagrådsgranskningen på så sätt att det uttryckligen angavs i vilka fall yttranden från Lagrådet borde inhämtas och vad Lagrådets granskning skulle avse (se nedan). I motiven framhölls att Lagrådets verksamhet var värdefull som ett led i arbetet med att få fram fullgoda lagförslag och att granskningen i Lagrådet var en garanti för att rättssäkerhetsintresset och kravet på enhetlighet, konsekvens och klarhet iaktogs (prop. 1978/79:195 s. 45 f.).

När det gällde bestämmelsen om granskningens inriktning uttalade det föredragande statsrådet följande (s. 48–49):

För min del vill jag ansluta mig till rättighetsskyddsutredningens [SOU 1978:34] överväganden i denna del. De utgår från den enighet som råder om att lagrådets granskning bör begränsas till lagförslagens juridiska sida och att prövningen av deras allmänna politiska grunder ankommer uteslutande på riksdagen och regeringen. Jag vill särskilt understryka vikten av att lagrådet iakttar den största återhållsamhet när det gäller sakfrågor av politisk natur. Det är inte förenligt med lagrådets ställning i vårt konstitutionella system att det redovisar andra synpunkter än sådana som är av juridisk-teknisk art. Rättighetsskyddsutredningen har föreslagit en regel som anger vilken inriktning som lagrådsgranskningen sålunda bör ha. Frågan är om RF bör innehålla en sådan regel.

I likhet med rättighetsskyddsutredningen anser jag att det är betydelsefullt att grundlagen så långt möjligt gör klart i vilka hänseenden lagrådet skall yttra sig, inte minst med tanke på lagrådets ställning som en från regeringen och riksdagen fristående, juridisk-teknisk granskningsinstans. En regel av denna innebörd motverkar att lagrådet uppfattas som ett politiskt organ. För att lagrådet skall kunna fylla sin uppgift måste förtroendet för dess neutralitet i politiska frågor vara orubbat.

Syftet med reglerna om granskningens inriktning är alltså att ge Lagrådet rätt att granska förslagen från juridisk men inte politisk synpunkt. Det är emellertid

inte alltid så lätt att avgöra vad som är politik och vad som är juridik, och inriktningen av granskningen i fråga om hur ett lagförslag förhåller sig till rättsordningen i övrigt eller till rättssäkerhetens krav kan tänkas innefatta åtminstone rättspolitiska bedömningar (Jermsten, Regeringsformen 8 kap. 22 §, Lexino 2025-01-01 [Juno]).

Den nuvarande regleringen i regeringsformen, som anger att yttranden från Lagrådet ska inhämtas i fråga om lagförslag inom Lagrådets granskningsområde, trädde i kraft den 1 januari 2011. I motiven framhöll regeringen att den fakultativa regeln om lagrådsgranskning i praktiken tillämpades som en obligatorisk regel (prop. 2009/10:80 s. 143). Det kunde därför enligt regeringen inte förväntas att antalet granskningsärenden i Lagrådet skulle komma att öka nämnvärt om regeln att yttrande av Lagrådet borde inhämtas ändrades på så sätt att det blev obligatoriskt att inhämta yttranden i fråga om lagar som faller inom granskningsområdet. Regeringen anförde vidare att denna ändring skulle innebära en principiell och önskvärd förstärkning av Lagrådets ställning och att betydelsen av förhandsgranskningen betonades, bl.a. när det gällde lagförslagets grundlagsenlighet. Vikten av Lagrådets granskning markerades ytterligare genom att det s.k. viktighetskriteriet togs bort. Detta innebär att Lagrådets hörande inte längre begränsas till lagar som är viktiga för enskilda eller från allmän synpunkt.

Gällande ordning

För att lämna yttranden över lagförslag ska det enligt 8 kap. 20 § regeringsformen (RF) finnas ett lagråd där det ingår domare eller, vid behov, tidigare domare i Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen. Vidare föreskrivs att närmare bestämmelser om Lagrådets sammansättning och tjänstgöring meddelas i lag. Denna lag är lagen (2003:333) om Lagrådet.

Enligt 8 kap. 21 § första stycket RF inhämtas yttrande från Lagrådet av regeringen eller, enligt vad som närmare anges i riksdagsordningen, av ett riksdagsutskott eller ett annat riksdagsorgan. Av andra stycket följer att ett yttrande från Lagrådet ska inhämtas innan riksdagen beslutar

1. grundlag om tryckfriheten eller om motsvarande frihet att yttra sig i ljudradio, television och vissa liknande överföringar, offentliga uppspelningar ur en databas samt tekniska upptagningar
2. lag om begränsning av rätten att ta del av allmänna handlingar
3. lag som avses i 2 kap. 14–16 §§, 20 § eller 25 § (grundläggande fri- och rättigheter)
4. lag om behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad
5. lag om kommunal beskattning eller lag som innebär åligganden för kommunerna
6. lag som avses i 2 § första stycket 1 eller 2 (enskildas personliga ställning och deras personliga och ekonomiska förhållanden inbördes samt förhållandet mellan enskilda och det allmänna under förutsättning att föreskrifterna gäller skyldigheter för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i

- enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden) eller lag som avses i 11 eller 12 kap. (rättsskipningen och förvaltningen) eller
7. lag som ändrar eller upphäver en lag enligt 1–6.

Av tredje stycket framgår att bestämmelserna i andra stycket dock inte gäller om Lagrådets granskning skulle sakna betydelse på grund av frågans beskaffenhet eller skulle fördröja lagstiftningsfrågans behandling så att avsevärt men uppkommer. Om regeringen föreslår att riksdagen ska meddela lag i något av de ämnen som anges ovan men inte har inhämtat Lagrådets yttrande dessförinnan ska regeringen samtidigt redovisa skälen för detta för riksdagen. Att Lagrådet inte har hörts över ett lagförslag utgör aldrig hinder mot att lagen tillämpas.

I 8 kap. 22 § RF anges att Lagrådets granskning ska avse

1. hur förslaget förhåller sig till grundlagarna och rättsordningen i övrigt
2. hur förslagets föreskrifter förhåller sig till varandra
3. hur förslaget förhåller sig till rättssäkerhetens krav
4. om förslaget är utformat så att lagen kan antas tillgodose de syften som har angetts och
5. vilka problem som kan uppstå vid tillämpningen.

Regeringskansliets interna riktlinjer

Propositionshandboken

Statsrådsberedningen har tagit fram Propositionshandboken (SB PM 2025:5) som beskriver gången i propositionsarbetet och innehåller riktlinjer och råd för arbetet med att ta fram en proposition.

När det gäller lagrådsgranskningen anges det i handboken att regeringen normalt ska inhämta Lagrådets yttrande över lagförslag inom det obligatoriska granskningsområdet, dvs. sådana lagar som beskrivs i 8 kap. 21 § andra stycket RF. Om ett lagförslag inte tillhör det obligatoriska granskningsområdet inhämtar regeringen normalt inte Lagrådets yttrande. Ibland kan det dock, enligt handboken, behövas. Det kan t.ex. finnas ett nära samband mellan flera lagförslag som gör att man behöver inhämta Lagrådets yttrande även över sådana förslag som inte tillhör det obligatoriska granskningsområdet. Även om ett lagförslag endast delvis innehåller paragrafer som tillhör det obligatoriska granskningsområdet ska Lagrådet ges tillfälle att granska förslaget i dess helhet. Enligt handboken bör granskningsenheten i Statsrådsberedningen kontaktas när det uppkommer frågor om det obligatoriska granskningsområdet och om undantag från kravet på lagrådsgranskning.

I handboken finns också anvisningar om hanteringen och beredningen av Lagrådets synpunkter och förslag. Bland annat anges att utgångspunkten är att regeringen ska följa Lagrådets synpunkter och förslag om det inte finns starka skäl mot det. Vidare anges att inte bara lagtexten, utan även skälavsnitten och författningskommentaren, ska bearbetas i den utsträckning som behövs med anledning av Lagrådets synpunkter och förslag. Om man inte följer Lagrådets synpunkter och förslag ska de enligt handboken bemötas i skälavsnitten. De

skäl som regeringen redovisar ska vara sakliga och så utförliga som krävs för att svara mot Lagrådets argument och förklara regeringens ställningstagande. Det förekommer att Lagrådet utvecklar resonemang och redovisar sin syn på olika frågor utan att det leder till något konkret förslag eller någon uttalad kritik från Lagrådet. Enligt handboken får det avgöras från fall till fall hur sådana synpunkter ska behandlas.

Om Lagrådet avstyrker eller allvarligt ifrågasätter ett lagförslag i dess helhet anges i handboken att frågan om hur förslaget bör hanteras vidare ska beredas med Statsrådsberedningens granskningskansli.

Av handboken framgår vidare att det är vanligt att Lagrådet och departementet kommer överens om att språkliga och redaktionella ändringar i lagtexten ska göras utan att Lagrådet skriver om dem i sitt yttrande (s.k. blåkritor). Blåkritan innebär alltså en överenskommelse med Lagrådet om vissa ändringar i den kommande propositionens lagtext. I handboken anges att man bör vara restriktiv med ändringar i övrigt som inte är en följd av blåkritor eller förslag och synpunkter som Lagrådet skriver om i sitt yttrande. Det gäller särskilt lagtexten, men även skälavsnitten och författningskommentaren. Det är Lagrådet som avgör om blåkritor ska tillämpas. Det har enligt handboken förekommit att Lagrådet valt att i stället skriva om samtliga språkliga och redaktionella ändringar i sina yttranden.

Av handboken framgår vidare att lagrådsbehandlingen också tas upp i propositionens avsnitt om ärendet och dess beredning. Om Lagrådets yttrande innehåller synpunkter på förslaget bör man, när det är möjligt, skriva en mycket kort sammanfattning av dem och förklara i vilken utsträckning regeringen följer Lagrådets synpunkter. Att det förekommer språkliga och redaktionella ändringar i lagtexten som en följd av blåkritor ska också nämnas.

Samrådsformer i Regeringskansliet

Inom Regeringskansliet har riktlinjer tagits fram för beredning av bl.a. lagrådsremisser och propositioner (Samrådsformer i Regeringskansliet, SB PM 2012:1 [rev 2024]).

Av promemorian framgår att ett regeringsärende som faller inom flera departements verksamhetsområden ska handläggas inom det departement dit ärendet huvudsakligen hör och beredas i samråd med övriga berörda statsråd. Detta samråd kallas gemensam beredning och är reglerat i 15 § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet. Enligt promemorian ska bl.a. ärenden om propositioner och lagrådsremisser beredas gemensamt.

Enligt promemorian ska ärenden om lagrådsremisser beredas med Statsrådsberedningens granskningskansli. Vidare framgår det att ärenden där Lagrådet har avstyrkt ett lagförslag i dess helhet eller allvarligt ifrågasatt det ska beredas med granskningskansliet när det gäller hur förslaget bör hanteras vidare.

Innan regeringen beslutar om bl.a. propositioner och lagrådsremisser ska, enligt promemorian, det departement som bereder ett sådant ärende ge övriga departement tillfälle att lämna synpunkter på det utkast som har upprättats.

Detta förfarande kallas delning. När det gäller bl.a. lagrådsremisser framgår det av promemorian att svar och klartecken måste inväntas från följande delningsmottagare innan ärendet tas upp på ett regeringssammanträde:

- en kontaktperson eller statssekreterare på Statsrådsberedningens samordningskansli
- Statsrådsberedningens granskningskansli och
- Finansdepartementets budgetavdelning.

Beredningskravet

Gällande ordning

Förutom den ovannämnda regleringen av lagrådsgranskningen vid regeringens beredning av lagärenden följer det av 7 kap. 2 § RF att regeringen vid beredningen av regeringsärenden ska inhämta behövliga upplysningar och yttranden från berörda myndigheter. Upplysningar och yttranden ska också i den omfattning som behövs inhämtas från kommunerna. Även sammanslutningar och enskilda ska i den omfattning som behövs ges möjlighet att yttra sig. I motiven framhålls att inhämtandet av yttranden från myndigheter, organisationer och andra enskilda sammanslutningar är ett karakteristiskt och betydelsefullt inslag i den svenska politiska beslutsprocessen (prop. 1973:90 s. 287). Varken av bestämmelserna i regeringsformen eller av dess förarbeten framgår dock närmare hur ett remissförfarande bör gå till. Oftast är ett remissförfarande skriftligt, men det förekommer att regeringen hämtar in synpunkter muntligen. Det faller i slutändan på regeringen att under vanligt konstitutionellt ansvar avgöra vilka myndigheter som är berörda av ett regeringsärende och i vilken omfattning det är nödvändigt att kommuner, organisationer och enskilda får tillfälle att yttra sig (Holmberg m.fl., Grundlagarna [Juno, version 3A], kommentar till 7 kap. 2 § RF).

Regeringskansliets interna riktlinjer

I den ovannämnda Propositionshandboken (SB PM 2025:5) anges att det för att uppfylla beredningskravet när det gäller en lagrådsremiss eller proposition i normalfallet behövs ett beredningsunderlag. Ett sådant underlag tas ofta fram av en kommitté eller en särskild utredare, som redovisar sitt uppdrag i ett betänkande. Ett beredningsunderlag kan också t.ex. redovisas i en promemoria som tas fram inom ett departement eller genom att en myndighet redovisar ett uppdrag i en rapport till regeringen.

När ett beredningsunderlag har tagits fram inleds i normalfallet ett remissförfarande. I handboken anges att det är beredningskravet i 7 kap. 2 § RF som styr behovet av remissbehandling. Betänkanden, promemorior och rapporter remitteras enligt handboken om man bedömer att de kan ligga till grund för en kommande lagrådsremiss eller proposition. Remissförfarandet är i första hand skriftligt, men regeringen kan även skaffa sig information på annat sätt. Ett remissmöte, som remissinstanserna bjuds in till för att muntligen få framföra synpunkter, kan fylla en funktion som ett komplement till det

skriftliga remissförfarandet. Utgångspunkten är enligt handboken att lagstiftningsärenden ska föregås av remissbehandling. I vissa undantagsfall kan dock remissbehandling vara obehövlig. Det gäller smärre kompletteringar av ny lagstiftning, små följdändringar och begränsade författningstekniska frågor. Statsrådsberedningens granskningskansli bör enligt handboken kontaktas om det uppkommer frågor om hur beredningskravet kan uppfyllas.

I handboken anges vidare att remisstidens längd är en viktig aspekt av beredningskravet. För att remissförfarandet ska vara meningsfullt måste remisstiden bestämmas så att remissinstanserna får tillräckligt med tid för att sätta sig in i förslaget, bilda sig en uppfattning om det och skriva ett motiverat yttrande. Utgångspunkten är enligt handboken att remisstiden inte bör vara kortare än tre månader. Remisstiden kan dock vara kortare eller längre beroende på förslagens omfattning, komplexitet och beskaffenhet i övrigt.

Remissyttranden, liksom den interna analysen av beredningsunderlaget, kan enligt handboken ibland läggas till grund för omarbetningar av förslagen eller helt nya förslag. Det är ofta möjligt att hantera mindre eller författningstekniska frågor utan att behöva ta fram något ytterligare beredningsunderlag. I andra fall behövs det oftast ett kompletterande beredningsunderlag. Det kan exempelvis vara en promemoria eller ett utkast till lagrådsremiss som departementet utarbetar eller – om det är fråga om ett tekniskt och detaljerat förslag – en rapport som en myndighet får i uppdrag att ta fram. Det får enligt handboken avgöras från fall till fall hur det kompletterande underlaget bereds. I vissa fall kan en remittering göras till de remissinstanser som tidigare yttrat sig och berörs av de nya förslagen. En annan möjlighet är att ha ett remissmöte. Ibland kan det vara tillräckligt att bereda de nya förslagen skriftligen eller muntligen under hand med särskilt berörda remissinstanser.

Tidigare granskning

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen granskat regeringens remittering av lagförslag till Lagrådet (se t.ex. bet. KU 1975:12 s. 21 f., bet. KU 1982/83:30 s. 8 f., bet. 1988/89:KU30 s. 8, bet. 1993/94:KU30 s. 25, bet. 1999/2000:KU10 s. 24 f., bet. 2003/04:KU10 s. 36 f. och bet. 2013/14:KU10 s. 78 f.). Utskottet har i dessa sammanhang brukat understryka att det rent allmänt är angeläget att Lagrådets centrala roll i lagstiftningsarbetet inte urholkas och att en lagstiftning som håller tillräckligt hög kvalitet är en förutsättning för att förutsebarhet och därmed enskildas rättssäkerhet ska kunna garanteras. Vidare har utskottet framhållit vikten av att arbetet med lagärendena planeras så att tillräckligt med tid avsätts för beredning av Lagrådets synpunkter, inte minst i de fall regeringen väljer att inte följa Lagrådets synpunkter. Utskottet har också anfört att en tydlig argumentation från regeringens sida i de fall den väljer att inte följa Lagrådets synpunkter är av avgörande betydelse för beslutsprocessen i riksdagen och möjligheterna att där föra en konstruktiv debatt om lagärendet i fråga.

Senast utskottet granskade remisser till Lagrådet var hösten 2018 (bet. 2018/19:KU10 s. 23 f.). Granskningen omfattade de propositioner som regeringen överlämnade till riksdagen under riksmötena 2012/13, 2013/14, 2016/17 och 2017/18.

Av granskningen framgick att Lagrådet i knappt två tredjedelar av de propositioner med lagförslag som lagrådsgranskats lämnat synpunkter och förslag samt att regeringen till övervägande del hade godtagit förslagen och beaktat synpunkterna. Utskottet underströk att Lagrådets verksamhet är värdefull som ett led i arbetet med att få fram fullgoda lagförslag. Samtidigt framhöll utskottet att det givetvis är av betydelse att redan det förslag som underställs Lagrådets granskning är av så god kvalitet som möjligt för att granskningskapaciteten i Lagrådet ska kunna utnyttjas på bästa sätt i lagstiftningsarbetet. Vidare anförde utskottet att det innebär en miss-hushållning med resurserna i Lagrådet om detta ska behöva ägna en större del av sin verksamhet åt frågor som borde ha klarats av under det beredande arbetet i Regeringskansliet.

Det framgick av granskningen att regeringen i regel hade argumenterat för sitt ställningstagande i de propositioner där den inte följt Lagrådets förslag och synpunkter. Utskottet framhöll att detta är en viktig del i arbetet med att upprätthålla kvaliteten i lagstiftningsarbetet, i synnerhet när Lagrådets synpunkter har innehållit principiella invändningar mot förslags förenlighet med grundlagarna. Att regeringens ställningstagande har sin grund i t.ex. en annan juridisk bedömning än den Lagrådet har gjort eller i ett visst politiskt hänsynstagande bör redovisas tydligt. En tydlig argumentation från regeringens sida är av avgörande betydelse för beslutsprocessen i riksdagen och möjligheterna att där föra en konstruktiv debatt om lagärendet i fråga. Utskottet ansåg att lagrådsgranskningen i de redovisade delarna hade fyllt en viktig funktion i arbetet med att åstadkomma en god kvalitet i lagstiftningsarbetet.

När det gällde lagärenden där regeringen hade gjort omfattande ändringar till följd av Lagrådets synpunkter och förslag visade granskningen att regeringen endast i undantagsfall hade remitterat de omarbetade lagförslagen till Lagrådet. Utskottet påminde om att det ibland i lagärenden där regeringen till följd av Lagrådets synpunkter har gjort väsentliga ändringar i ett lagförslag kan finnas anledning att överväga om Lagrådets synpunkter också ska inhämtas när det gäller det omarbetade lagförslaget.

Utskottet framhöll vidare att det i första hand är regeringen som tar initiativ till och svarar för beredningen av förslag till ny lagstiftning. Regeringen har därför enligt utskottet ett betydande ansvar i arbetet med att upprätthålla en god kvalitet i lagstiftningen. Lagrådets granskning spelar enligt utskottet en särskild roll för att i lagstiftningen tillgodose rättssäkerhetsintresset och kravet på enhetlighet, konsekvens och klarhet. Därutöver, anförde utskottet, kan Lagrådets synpunkter och förslag, även om reglerna för lagrådsgranskningen inte omfattar alla lagärenden, ge en god bild av kvaliteten i regeringens lagförslag.

I några ärenden rörde Lagrådets synpunkter själva remissförfarandet. Mot bakgrund av det remissförfarande som traditionellt tillämpas i svensk lagstiftningsprocess ville utskottet framhålla att beredningskravet enligt 7 kap. 2 § RF får anses innebära att regeringen som huvudregel bör genomföra en sedvanlig remissbehandling. Vidare anförde utskottet bl.a. att remissbehandlingen utgör ett väsentligt inslag i arbetet med att upprätthålla en god kvalitet i lagstiftningen och att det är viktigt att myndigheters sakkunskap inhämtas och att remisstider är så väl tilltagna att remissinstanserna ges en reell möjlighet att överväga förslagen. Samtidigt påminde utskottet om att beredningskravet inte är lika för alla fall, att beredningsrutinerna endast i liten utsträckning är reglerade i regeringsformen och att det därför finns ett utrymme för flexibilitet och en möjlighet att anpassa rutinerna för allvarliga och brådskande fall.

Vidare underströk utskottet rent allmänt vikten av att Lagrådets centrala roll i lagstiftningsarbetet inte urholkas. Utskottet såg allvarligt på en ökning av antalet propositioner med lagförslag där Lagrådet avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslagen eller delar av dem (från 8 till 21 per riksmöte under den granskade tidsperioden). Den genomförda granskningen gav dock inte en heltäckande bild av kvalitetsnivån i regeringens lagförslag och utskottet konstaterade också att det rörde sig om förhållandevis få propositioner där Lagrådet hade avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslag eller delar av dem. Utskottet underströk vikten av att regeringen argumenterar för sitt ställningstagande när den inte följer Lagrådets förslag och synpunkter för att riksdagen i beredningen av en proposition ska ges möjlighet att överväga de skäl som ligger bakom ett sådant ställningstagandet.

Av granskningen framgick vidare att det ibland hade angetts i en propositions inledning att regeringen i huvudsak eller väsentligen följt Lagrådets synpunkter och förslag, även om genomgången visade att regeringen i flera eller avgörande delar avvikit från Lagrådets synpunkter och förslag. Utskottet ville i denna del lyfta fram vikten av att det av den sammanfattande beskrivningen i en proposition tydligt och på ett rättvisande sätt framgår i vilken utsträckning Lagrådets synpunkter har följts.

Genomgången visade vidare att det ofta hade gjorts redaktionella och språkliga ändringar i propositionernas lagförslag jämfört med förslagen i lagrådsremisserna. Ibland hade också vissa sakliga ändringar gjorts i lagförslagen eller omfattande omarbetningar av både sakligt och strukturellt slag av förslagen. Utskottet anförde att det givetvis är angeläget att de förslag till lagtexter som lämnas till riksdagen har så hög kvalitet som möjligt. Förekomsten av redaktionella ändringar efter Lagrådets granskning kunde därför enligt utskottet i princip inte ifrågasättas. Dock ville utskottet understryka att det finns en risk för att redaktionella ändringar och sakliga ändringar av enkel art kan påverka regleringen på ett sätt som inte varit avsett.

Hösten 2023 granskade utskottet regeringens planering av lagstiftningsprocessen (bet. 2023/24:KU10 s. 45 f.). I granskningen uppmärksammades bl.a. tidsåtgången för Lagrådet och tiden mellan Lagrådets yttrande och

regeringens beslut att överlämna propositionen till riksdagen. Utskottet framhöll att Lagrådet från konstitutionell synpunkt fyller en mycket viktig funktion i förhandsgranskningen av regeringens lagförslag innan de läggs fram för riksdagen. Enligt utskottet var det också angeläget att denna del av lagstiftningsprocessen ges det utrymme som krävs utifrån ett lagförslags omfattning och komplexitet och de synpunkter som framförs av Lagrådet.

I likhet med vid tidigare granskningar underströk utskottet vikten av att Lagrådet ges rimliga förutsättningar för att kunna sätta sig in i och yttra sig över regeringens lagförslag. Vidare anförde utskottet att vad som utgör en rimlig tidsåtgång för Lagrådet får avgöras utifrån ett lagförslags omfattning och komplexitet samt, i viss utsträckning, Lagrådets arbetsbörda. Utskottet förutsatte att det fanns en väl fungerande dialog mellan Regeringskansliet och Lagrådet i dessa frågor. Vidare påminde utskottet om vikten av att tillräckligt med tid avsätts för beredning av Lagrådets synpunkter.

Iakttagelser vid den aktuella genomgången

Genomgångens upplägg

I den nu aktuella granskningen har en övergripande genomgång gjorts av de propositioner som regeringen överlämnade till riksdagen under riksmötena 2019/20, 2020/21, 2023/24 och 2024/25. De valda riksmötena täcker delar av de två senaste valperioderna och två olika regeringar.

Genomgången har varit inriktad på de lagärenden där regeringen remitterat lagförslag till Lagrådet. En avgränsning av genomgången har gjorts på så sätt att de ärenden där regeringen efter lagrådsremisser och yttranden från Lagrådet avstått från att driva ärendena vidare till propositioner inte har granskats. I dessa ärenden har Lagrådet givetvis haft ett betydande inflytande på regeringens lagstiftningsarbete, men ärendena har inte ingått i genomgången. Därutöver har genomgången avgränsats på så sätt att budgetpropositionerna för 2020, 2021, 2024 och 2025 inte har gått igenom. Slutligen har riksdagens behandling av de genomgångna propositionerna inte studerats.

När det gäller de propositioner med lagförslag som remitterats till Lagrådet har genomgången varit inriktad på Lagrådets synpunkter och förslag i dessa ärenden. I granskningen har det uppmärksammats om Lagrådet lämnat några synpunkter och förslag eller inte. I de fall Lagrådet har lämnat synpunkter och förslag har dessa gått igenom översiktligt. Bland annat har det studerats vilken typ av synpunkter Lagrådet lämnat och om Lagrådet avstyrkt eller på annat sätt haft allvarliga invändningar mot ett lagförslag eller delar av det. Det har även noterats om Lagrådet har efterlyst ytterligare överväganden. En annan fråga som har uppmärksammats är regeringens hantering av Lagrådets synpunkter och förslag. Bland annat har det studerats i vilken utsträckning regeringen har beaktat Lagrådets synpunkter och förslag och på vilket sätt detta har redovisats i propositionerna.

Generella iakttagelser

Propositioner som har föregåtts av lagrådsgranskning

Av genomgången framgår att regeringen under riksmötena 2019/20, 2020/21, 2023/24 och 2024/25 överlämnade totalt 580 propositioner till riksdagen. Av dessa innehöll 78 procent (454 propositioner) lagförslag som granskats av Lagrådet. Andelen propositioner med lagförslag som granskats av Lagrådet varierade under den aktuella tidsperioden mellan 75 och 84 procent av det totala antalet propositioner som regeringen överlämnade till riksdagen (se tabell 6.1).

Resterande propositioner saknade lagförslag eller innehöll lagförslag som inte hade remitterats till Lagrådet. När det gäller de propositioner med lagförslag som inte hade remitterats till Lagrådet rörde det sig om lagförslag som bedömts falla utanför Lagrådets granskningsområde eller lagförslag som i och för sig föll inom Lagrådets granskningsområde men där förslagen bedömts falla inom undantaget för denna granskning. Vidare ska nämnas att vissa av de propositioner som innehöll lagförslag som hade granskats av Lagrådet även innehöll lagförslag som inte remitterats till Lagrådet.

Av de totalt 580 propositioner som regeringen överlämnade till riksdagen under de aktuella riksmötena var 14 procent propositioner med lagförslag som inte hade remitterats till Lagrådet och 8 procent propositioner utan lagförslag. Som framgår av tabell 6.1 varierade andelen propositioner med lagförslag som inte remitterats till Lagrådet något under den aktuella tidsperioden. Andelen propositioner utan lagförslag varierade inte nämnvärt under de granskade riksmötena.

Tabell 6.1 Propositioner som har föregåtts av lagrådsgranskning

Riksmöte	Totala antalet prop. som regeringen överlämnat till riksdagen (exkl. budgetprop.)	Prop. med lagförslag som remitterats till Lagrådet (exkl. budgetprop.)	Prop. med lagförslag som inte remitterats till Lagrådet	Prop. utan lagförslag
2019/20	142	77 % (110)	15 % (22)	7 % (10)
2020/21	167	75 % (125)	17 % (29)	8 % (13)
2023/24	116	84 % (97)	7 % (8)	9 % (11)
2024/25	155	79 % (122)	13 % (20)	8 % (13)
Totalt	580	78 % (454)	14 % (79)	8 % (47)

Lagrådets synpunkter och förslag

Som har redovisats ovan innehöll 454 av de propositioner som regeringen under de aktuella riksmötena överlämnade till riksdagen lagförslag som hade granskats av Lagrådet. Genomgången visar att cirka hälften av dessa propositioner (49 procent) innehöll synpunkter och förslag från Lagrådet (se tabell 6.2). I ungefär lika många propositioner (51 procent) lämnade Lagrådet lagförslagen utan erinran, dvs. framförde inga synpunkter eller förslag. Som

framgår av tabell 6.2 var dessa andelar relativt stabila under de granskade riksmötena.

Tabell 6.2 Har Lagrådet haft synpunkter och förslag i de granskade lagärendena?

Riksmöte	Prop. med lagförslag som remitterats till Lagrådet (exkl. budgetprop.)	Nej (Lagrådet har lämnat lagförslagen utan erinran)	Ja (Lagrådet har lämnat synpunkter och förslag)
2019/20	110	54 % (59)	46 % (51)
2020/21	125	50 % (62)	50 % (63)
2023/24	97	55 % (53)	45 % (44)
2024/25	122	48 % (59)	52 % (63)
Totalt	454	51 % (233)	49 % (221)

Genomgången visar att Lagrådets synpunkter har varit av varierande slag. Som exempel kan nämnas synpunkter som rört ett lagförslags disposition och språkliga utformning eller grundläggande frågor om ett förslags beredning eller dess lagtekniska kvalitet i mer allmänna termer. I några lagärenden har Lagrådet vänt sig emot att ett lagförslag inte har samordnats med annan lagstiftning i ett lagkomplex. Vidare har Lagrådet i andra lagärenden ansett att lagförslagen varit komplexa och svårbemästrade. Ibland har Lagrådets synpunkter avsett ett lagförslags förhållande till rättsordningen i övrigt, hur olika lagförslag förhållit sig till varandra eller om ett lagförslag varit utformat så att lagen har kunnat antas tillgodose de syften som angetts. I lagärenden som har rört införlivandet av EU-direktiv har Lagrådet bl.a. yttrat sig om huruvida förslagen följt upp vad som krävts enligt direktiven och om huruvida valda uttryck i lagförslagen motsvarat dem som direktiven åsyftat.

Utifrån vad Lagrådets granskning ska avse har en översiktlig och grov uppdelning gjorts utifrån några olika typer av synpunkter (se nedan). Det bör dock framhållas att det inte alltid går att dra en klar gräns mellan de olika typer av synpunkter som Lagrådet för fram i sin granskning. Därtill kommer att ett yttrande från Lagrådet ofta innehåller flera synpunkter av olika slag.

Översiktligt visar genomgången att andelen propositioner där Lagrådet har lämnat de olika typerna av synpunkter har varierat något mellan de granskade riksmötena, men någon systematisk förändring över tid kan inte skönjas.

Ett antal av de punkter som räknas upp i 8 kap. 22 § RF (se ovan) kan sägas vara av rent *juridisk-tekniska* slag, och detta torde framför allt avse punkterna 2 och 5 i bestämmelsen (jfr Bull och Sterzel, Regeringsformen [Juno, version 5], s. 217). Punkterna avser hur ett lagförslags föreskrifter förhåller sig till varandra och vilka problem som kan uppstå vid tillämpningen. Som exempel i denna del kan nämnas lagförslagets disposition och utformning, motsättningar mellan motiv och lagtext eller befintlig lagstiftning samt inkonsekvenser i lagtexten. Det kan också vara så att Lagrådet anser att motiv bör kodifieras i föreslagen lagtext. När det gäller synpunkter av juridisk-tekniskt slag visar genomgången att omfattningen i Lagrådets kritik har varierat. Ibland har Lagrådet endast haft smärre synpunkter på t.ex.

utformningen av en bestämmelse i lagförslagen. I andra lagärenden har Lagrådet framfört omfattande synpunkter på t.ex. ett lagförslags disposition, utformning och innehåll. Genomgången visar att de juridisk-tekniska synpunkterna är helt dominerande till antalet; i över 90 procent av de propositioner där Lagrådet har lämnat synpunkter på lagförslagen har det förekommit juridisk-tekniska synpunkter.

En annan typ av synpunkt avser hur ett lagförslag förhåller sig till *grundlagarna och rättsordningen i övrigt* (8 kap. 22 § första stycket 1 RF), bl.a. hur ett lagförslag förhåller sig till normgivningsbestämmelserna i 8 kap. RF. Med detta avses fördelningen av normgivningsmakten mellan riksdagen och regeringen. I denna del granskas bl.a. normgivningsbemyndiganden. Granskningen kan också avse hur ett lagförslag förhåller sig till bestämmelserna i 2 kap. RF om de grundläggande fri- och rättigheterna och Europakonventionen. I denna del måste ofta bedömningar av lagförslagets proportionalitet göras. Prövningen mot rättsordningen i övrigt är möjligen något mer teknisk och omfattar sådant som bedömningen om den föreslagna systematiken och begreppsbildningen passar med redan befintlig lagstiftning (Bull och Sterzel, s. 218). Genomgången visar att det i cirka var sjätte proposition där Lagrådet lämnat synpunkter på lagförslagen har förekommit synpunkter som rört förslagets förhållande till grundlagarna och rättsordningen i övrigt.⁴

En typ av synpunkt avser om ett lagförslag är utformat så att lagen kan antas *tillgodose de syften* som har angetts (8 kap. 22 första stycket 4 RF). I denna del granskar Lagrådet alltså ett lagförslags ändamålsenlighet. Denna punkt torde ge Lagrådet ett visst utrymme för en annan typ av bedömningar än rent juridisk-tekniska. Dessa bedömningar är dock bundna av de ändamål som regeringen har angett som motiv för lagförslaget (Bull och Sterzel, s. 218). När det gäller denna typ av synpunkt kan ibland gränsen för vad som är ett icke ändamålsenligt förslag och vad som är en diskutabel men politiskt motiverad lösning vara svår att dra (Håstad, Hur granskar Lagrådet? – Rapport från rättssymposium den 25–26 november 2008 på Häringe slott, SvJT 2009, s. 57). Genomgången visar att det i cirka en tiondel av de propositioner där Lagrådet lämnat synpunkter på lagförslagen har förekommit synpunkter om huruvida förslagen varit utformade så att lagarna kunnat antas tillgodose de syften som angetts.

En fjärde typ av synpunkt avser hur ett förslag förhåller sig till *rättssäkerhetens krav* (8 kap. 22 § första stycket 3 RF). Med rättssäkerhet avses i regel att lagförslaget ska vara utformat så att enskilda ska kunna förutse de rättsliga effekterna av sitt agerande, att det ska finnas en möjlighet att överklaga olika beslut och att lagförslaget ska vara rimligt utformat med hänsyn till tid och kostnader för enskilda. Även denna typ av synpunkt torde ge Lagrådet ett visst utrymme för en annan typ av bedömning som mer tar

⁴ När det gäller frågan om ett lagförslags förhållande till rättsordningen i övrigt har här endast beaktats synpunkter av mer principiellt slag.

sikte på lämpligheten i ett lagförslag utifrån rättssäkerhetens krav (Bull och Sterzel, s. 218). Bland annat kan olika intressen ställas mot varandra utifrån tolkningen av rättssäkerhetsbegreppet (Bengtsson, Departementen och Lagrådet, SvJT 2009, s. 73). Av genomgången framgår att det i knappt var tionde proposition där Lagrådet lämnat synpunkter på lagförslagen har förekommit synpunkter som rört förslagets förhållande till rättssäkerhetens krav.

Till Lagrådets uppgift hör även att granska det *remissförfarande* som har föregått en lagrådsremiss (jfr 7 kap. 2 § RF). Denna del har i genomgången tagits upp som en egen synpunkt. I de lagärenden där Lagrådet haft sådana synpunkter har det främst rört sig om invändningar mot för kort remisstid. I några fall har Lagrådet invänt emot att ändringar i ett lagförslag har tillkommit på förslag av en enskild remissinstans och att övriga remissinstanser därmed inte haft möjlighet att kommentera dem. Det förekommer även att Lagrådet har ifrågasatt om beredningstiden mellan remisstidens utgång och beslutande om lagrådsremiss har gett tillfredsställande möjligheter att beakta vad remissinstanserna har anfört. Av genomgången framgår att det i en knapp tiondel av de propositioner där Lagrådet lämnat synpunkter på lagförslagen har förekommit synpunkter som rört själva remissförfarandet.

Av genomgången framgår också att Lagrådet i sin granskning förhållandevis ofta har pekat på behovet av *ytterligare överväganden* eller utredningar. Oftast har Lagrådet ansett att en fråga borde övervägas ytterligare eller att argumenteringen för ett förslag borde utvecklas. Det förekommer också att Lagrådet efterlyser att en redan tillsatt utredning borde utreda delar av ett lagförslag närmare eller att en utredning borde tillsättas med ett sådant uppdrag. Som har redovisats ovan innehöll 454 av de granskade propositionerna lagförslag som granskats av Lagrådet. Genomgången visar att Lagrådet i drygt en femtedel av fallen har efterlyst ytterligare överväganden (se tabell 6.3). I denna del ska framhållas att omfattningen har varierat. Synpunkterna har ibland rört stora delar av ett lagförslag och andra gånger endast en smärre del av ett lagförslag.

En annan fråga som har studerats är om Lagrådet *avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslag eller delar av dem*. I detta sammanhang förekommer det att Lagrådet använder olika begrepp. Utöver att avstyrka lagförslag förekommer det att Lagrådet anför att det inte tillstyrker ett lagförslag eller anser att det inte bör genomföras eller läggas till grund för lagstiftning. Av genomgången framgår att 37 av de totalt 454 propositioner med lagförslag som granskats av Lagrådet innehåller lagförslag som helt eller delvis har avstyrkts eller allvarligt ifrågasatts av Lagrådet (se tabell 6.3). Som framgår av tabell 6.3 har antalet propositioner där Lagrådet avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslagen eller delar av dem varierat över tid. Högst var antalet under riksmötet 2023/24 (14 stycken). Det ska här nämnas att omfattningen av Lagrådets kritik har varierat. Ibland har kritiken endast avsett en enskild bestämmelse i ett lagförslag, medan invändningarna i andra lagärenden avsett hela lagförslag eller betydande delar av dem.

Tabell 6.3 Har Lagrådet efterlyst ytterligare överväganden respektive avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslag eller delar av dem?

Riksmöte	Prop. med lagförslag som remitterats till Lagrådet (exkl. budgetprop.)	Lagrådet har efterlyst ytterligare överväganden	Lagrådet har avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslagen eller delar av dem
2019/20	110	19 % (21)	5 % (6)
2020/21	125	23 % (29)	5 % (6)
2023/24	97	22 % (21)	14 % (14)
2024/25	122	24 % (29)	9 % (11)
Totalt	454	22 % (100)	8 % (37)

Skälen bakom Lagrådets invändningar i dessa ärenden har varit av olika slag, men någon systematisk förändring över tid kan inte skönjas. I ett antal yttranden har Lagrådet ifrågasatt lagförslags förenlighet med grundlag, främst de grundläggande fri- och rättigheterna. Vidare har Lagrådet i några fall avstyrkt lagförslag med hänvisning till att de inte kan antas tillgodose de syften som har angetts. Ett antal lagförslag har också avstyrkts med hänvisning till otillräcklig beredning. I några ärenden har Lagrådet anfört att ett lagförslag behöver preciseras eller övervägas vidare innan det kan läggas till grund för lagstiftning. Ibland har Lagrådet ansett att lagförslagen eller delar av dem medfört problem utifrån rättssäkerhetens krav. Vidare har Lagrådet i något ärende avstyrkt införandet av en permanent reglering och i stället förordat tidsbegränsad lagstiftning.

Regeringens hantering av Lagrådets synpunkter och förslag

En annan fråga av intresse är i vilken utsträckning regeringen har beaktat Lagrådets synpunkter och förslag. Av genomgången framgår att regeringen till övervägande del har valt att följa Lagrådets synpunkter och förslag. Av de 221 propositioner där Lagrådet haft synpunkter och förslag till ändringar har regeringen i 73 procent av fallen valt att följa eller i huvudsak följa dessa (se tabell 6.4). I totalt 20 procent av de aktuella propositionerna har regeringen valt att delvis följa Lagrådets synpunkter, och i totalt 7 procent av propositionerna har den valt att till övervägande del inte följa Lagrådets synpunkter och förslag. Som framgår av tabell 6.4 har dessa andelar varierat mellan de granskade riksmötena. Av genomgången framgår att regeringen har argumenterat för sitt ställningstagande när den inte har följt Lagrådets synpunkter och förslag.

Förutom att anpassa lagförslagen till Lagrådets synpunkter och förslag visar genomgången att regeringen även på andra sätt har följt Lagrådets synpunkter. I en rad lagärenden har Lagrådets synpunkter lett till att regeringen utvecklat argumenteringen för ett lagförslag eller delar av det. Lagrådets synpunkter har i andra lagärenden lett till att regeringen utrett eller övervägt en fråga ytterligare. Ibland har regeringen med anledning av Lagrådets synpunkter valt att inte lägga fram ett lagförslag eller delar av det. Vidare har regeringen i något lagärende efter kritik från Lagrådet skickat ut delar av ett lagförslag på

remiss. I ärenden där regeringen till följd av Lagrådets synpunkter och förslag gjort omfattande ändringar i lagförslagen visar genomgången att de omarbetade lagförslagen endast i undantagsfall har remitterats till Lagrådet.

Tabell 6.4 Regeringens hantering av Lagrådets synpunkter och förslag

Riksmöte	Prop. med lagförslag där Lagrådet lämnat synpunkter och förslag	I vilken utsträckning regeringen följt Lagrådets synpunkter och förslag		
		Ja/i huvudsak	Delvis	Nej/i huvudsak inte
2019/20	51	82 % (42)	14 % (7)	4 % (2)
2020/21	63	81 % (51)	16 % (10)	3 % (2)
2023/24	44	57 % (25)	27 % (12)	16 % (7)
2024/25	63	68 % (43)	25 % (16)	6 % (4)
Totalt	221	73 % (161)	20 % (45)	7 % (15)

En annan fråga i genomgången är i vilken utsträckning regeringen har beaktat Lagrådets synpunkter och förslag i de lagärenden där Lagrådet avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslagen eller delar av dem. Som har redovisats ovan har Lagrådet i totalt 37 propositioner avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt regeringens lagförslag eller delar av dem. Genomgången visar att regeringen i 16 av dessa propositioner har valt att följa Lagrådets synpunkter och förslag i de kritiserade delarna (se tabell 6.5). I nio propositioner har regeringen valt att delvis följa Lagrådets synpunkter och förslag.

Tabell 6.5 Regeringens hantering av lagförslag eller delar av dem som avstyrkts eller allvarligt ifrågasatts av Lagrådet

Riksmöte	Prop. med lagförslag eller delar därav som avstyrkts eller allvarligt ifrågasatts av Lagrådet	I vilken utsträckning regeringen följt Lagrådets synpunkter och förslag		
		Ja/i huvudsak	Delvis	Nej/i huvudsak inte
2019/20	6	4	1	1
2020/21	6	4	0	2
2023/24	14	4	4	6
2024/25	11	4	4	3
Totalt	37	16	9	12

Kommentar: Med anledning av det låga antalet propositioner redovisas uppgifterna i tabellen inte med procentsatser.

I totalt tolv av de propositioner där Lagrådet avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslagen eller delar av dem har regeringen valt att inte följa Lagrådets synpunkter. I dessa fall har synpunkterna oftast rört lagförslagens förenlighet med grundlagarna eller om de varit utformade så att de kunnat antas tillgodose de syften som har angetts. Det förekommer även lagärenden där Lagrådet har ifrågasatt remisstiden eller hur ett lagförslag förhållit sig till rättssäkerhetens krav. Som framgår av tabell 6.5 har regeringens hantering av lagförslag som

avstyrkts eller allvarligt ifrågasatts av Lagrådet varierat mellan de granskade riksmötena.

Redovisning av Lagrådets synpunkter och förslag

En annan fråga som har studerats är hur Lagrådets synpunkter och förslag och omhändertagandet av dessa har redovisats i de genomgångna propositionerna. Av genomgången framgår bl.a. att den inledande redovisningen i en proposition av frågor som rör Lagrådet till viss del skiljer sig åt i propositionerna. I det stora flertalet propositioner framgår det av den inledande redovisningen i vilken utsträckning regeringen har följt Lagrådets synpunkter och förslag. I ca 15 procent av de granskade propositionerna framgår det dock inte av inledningen hur regeringen har förhållit sig till Lagrådets synpunkter och förslag. I samtliga propositioner anges dock i vilka avsnitt Lagrådets synpunkter och förslag har kommenterats. Dessa kommentarer återfinns i regel både i det avsnitt i propositionen som behandlar skälen för regeringens förslag och i författningskommentaren.

Av den inledande redovisningen i propositionerna framgår vidare att det i drygt hälften av de propositioner som föregåtts av en lagrådsremiss har gjorts redaktionella och språkliga ändringar i propositionernas lagförslag jämfört med förslagen i lagrådsremisserna. Denna andel har varit relativt konstant över tid under den granskade perioden. Av den inledande redovisningen framgår också att vissa sakliga ändringar ibland har gjorts i propositionernas lagförslag jämfört med förslagen i lagrådsremisserna. Det rör sig främst om nya ikraftträdandedatum och författningstekniska ändringar där regeringen bedömt att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Promemoria från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet begärt svar på ett antal frågor. Som svar överlämnades den 14 oktober 2025 en promemoria som har upprättats inom Statsrådsberedningen (bilaga 6.1).

I promemorian redogörs bl.a. för de åtgärder som vidtas inom Regeringskansliet för att avgöra om ett lagförslag faller inom Lagrådets granskningsområde eller inte. För varje lagstiftningsprojekt överväger beredande departement om ett lagförslag faller inom Lagrådets granskningsområde, och ansvaret för detta ligger ytterst på den berörda rättschefen. Ofta är bedömningen av om ett lagförslag hör till Lagrådets granskningsområde relativt enkel att göra, och till stöd för denna bedömning finns riktlinjer i Propositionshandboken (se ovan). Av dessa riktlinjer framgår bl.a. att man bör kontakta Statsrådsberedningens granskningskansli om det uppkommer frågor om det obligatoriska granskningsområdet. I tveksamma fall bereds även frågan om ett förslag faller inom det obligatoriska granskningsområdet med Justitiedepartementets grundlagsenhet.

Vidare redogörs i promemorian för de riktlinjer och rutiner som finns inom Regeringskansliet när det gäller hanteringen och beredningen av Lagrådets synpunkter och förslag samt de åtgärder som vidtas i de ärenden där Lagrådet

har avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslag. I promemorian hänvisas till de ovannämnda anvisningar som finns i Propositionshandboken. I arbetet med varje enskild proposition görs en noggrann bedömning av hur Lagrådets synpunkter bör hanteras. Av promemorian framgår också att Statsrådsberedningens granskningskansli löpande bevakar de yttranden där Lagrådet har avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslag. Bevakningen redovisas löpande för bl.a. den politiska ledningen i Statsrådsberedningen och för rättscheferna i samtliga departement. Till följd av ökningen av antalet yttranden där Lagrådet avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslag har diskussioner förts med departementen.

När det gäller frågan om hur lagrådsgranskningen redovisas i en propositions inledning anför det i promemorian att en bedömning alltid görs i det enskilda fallet. Det är ibland inte ändamålsenligt att ange i vilken utsträckning regeringen har följt Lagrådets synpunkter och förslag. Så kan exempelvis vara fallet om Lagrådet lämnar övergripande synpunkter som inte utmynnar i något konkret förslag och om Lagrådet anger att en viss fråga bör övervägas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Från konstitutionell synpunkt fyller Lagrådet en viktig funktion i förhandsgranskningen av regeringens lagförslag innan de läggs fram för riksdagen. Det är också enligt regeringsformen obligatoriskt för regeringen att inhämta yttrande från Lagrådet om lagförslagen faller inom granskningsområdet. Av utskottets granskning framgår att en majoritet av de propositioner som regeringen under den studerade perioden överlämnade till riksdagen innehöll lagförslag som granskats av Lagrådet.

Synpunkter och förslag från Lagrådet

Som utskottet tidigare framhållit är Lagrådets verksamhet värdefull som ett led i arbetet med att få fram fullgoda lagförslag. Samtidigt är det givetvis av betydelse att redan det förslag som underställs Lagrådets granskning är av så god kvalitet som möjligt för att granskningskapaciteten i Lagrådet ska kunna utnyttjas på bästa sätt i lagstiftningsarbetet. Det innebär dessutom en misshushållning med resurserna i Lagrådet om detta ska behöva ägna en större del av sin verksamhet åt frågor som borde ha klarats av under det beredande arbetet i Regeringskansliet. Det är i första hand regeringen som tar initiativ till och svarar för beredningen av förslag till ny lagstiftning. Regeringen har därför ett betydande ansvar för att upprätthålla en god kvalitet i lagstiftningen.

Av utskottets granskning framgår att Lagrådet i cirka hälften av de propositioner med lagförslag som lagrådsgranskats lämnat regeringens lagförslag utan erinran, dvs. inte haft några synpunkter eller förslag till ändringar. I ungefär hälften av fallen har Lagrådet lämnat synpunkter och

förslag. Denna andel är något lägre än under den tidsperiod som senast granskades av utskottet.

När det gäller Lagrådets synpunkter visar utskottets granskning att dessa har varit av olika slag. I likhet med vad som framkommit i tidigare granskningar har en majoritet av Lagrådets synpunkter varit juridisk-tekniska och således fokuserat på hur ett lagförslags föreskrifter förhåller sig till varandra och vilka problem som kan uppstå vid tillämpningen. I dessa fall har allvaret i Lagrådets kritik varierat. Ibland har Lagrådet endast haft smärre synpunkter på t.ex. utformningen av en bestämmelse i lagförslaget. I andra lagärenden har Lagrådet framfört omfattande synpunkter på t.ex. ett lagförslags disposition, utformning och innehåll. Utöver de juridisk-tekniska synpunkterna har Lagrådet i ett antal fall haft synpunkter som rör grundläggande frågor såsom ett lagförslags förenlighet med grundlagarna, hur det har förhållit sig till rättssäkerhetens krav eller om det har kunnat antas tillgodose de syften som angetts.

I några fall har Lagrådets synpunkter rör själva remissförfarandet och Lagrådet har då oftast invänt mot en för kort remisstid. Som utskottet tidigare framhållit är remissbehandlingen ett väsentligt inslag i arbetet med att upprätthålla en god kvalitet i lagstiftningen. Det är således viktigt att myndigheters sakkunskap inhämtas och att remisstiderna är så väl tilltagna att remissinstanserna ges en reell möjlighet att överväga förslagen. Samtidigt har utskottet tidigare konstaterat att beredningskravet inte är lika för alla fall, att beredningsrutinerna endast i liten utsträckning är reglerade i regeringsformen och att det därför finns ett utrymme för flexibilitet och en möjlighet att anpassa rutinerna för allvarliga och brådskande fall. Utskottet vill i detta sammanhang även framhålla värdet av effektivitet i lagstiftningsprocessen.

Regeringens hantering av Lagrådets synpunkter och förslag

Utskottets granskning visar att regeringen till övervägande del har godtagit Lagrådets förslag och beaktat dess synpunkter. I vilken utsträckning så har skett har dock varierat under den studerade perioden. Utskottet konstaterar att regeringen under de senaste två riksmötena har följt Lagrådets förslag och synpunkter i lägre utsträckning än tidigare under den granskade perioden. I Regeringskansliets interna riktlinjer anges att utgångspunkten är att regeringen ska följa Lagrådets synpunkter och förslag om det inte finns starka skäl mot det. Utskottet förutsätter att denna riktlinje beaktas. Utskottet noterar också att det av Regeringskansliets svar på utskottets frågor framgår att det inom Regeringskansliet i varje enskilt fall görs en noggrann bedömning av hur Lagrådets synpunkter bör hanteras.

Av utskottets granskning framgår vidare att regeringen har argumenterat för sitt ställningstagande i de propositioner där den inte har följt Lagrådets förslag och synpunkter. Som utskottet tidigare uttalat är detta en viktig del i arbetet med att upprätthålla kvaliteten i lagstiftningsarbetet, i synnerhet när Lagrådets synpunkter har innehållit principiella invändningar mot förslags

förenlighet med grundlagarna. Att regeringens ställningstagande har sin grund i t.ex. en annan juridisk bedömning än den Lagrådet har gjort eller i ett visst politiskt hänsynstagande bör redovisas tydligt. En tydlig argumentation från regeringens sida är av avgörande betydelse för beslutsprocessen i riksdagen och möjligheterna att där föra en konstruktiv debatt om lagärendet i fråga. Utskottet noterar att det i Regeringskansliets interna riktlinjer anges att Lagrådets synpunkter och förslag ska bemötas om de inte följs.

Förutom att anpassa lagförslagen till Lagrådets synpunkter och förslag visar genomgången att regeringen även på andra sätt har följt Lagrådets synpunkter. I en rad lagärenden har Lagrådets synpunkter lett till att regeringen utvecklat argumenteringen för ett lagförslag eller delar av det. Lagrådets synpunkter har i andra lagärenden lett till att regeringen utrett eller övervägt en fråga ytterligare. Ibland har regeringen med anledning av Lagrådets synpunkter valt att inte lägga fram ett lagförslag eller delar av det. Vidare har regeringen i något lagärende efter kritik från Lagrådet skickat ut delar av ett lagförslag på remiss.

När det gäller lagärenden där regeringen har gjort omfattande ändringar till följd av Lagrådets synpunkter och förslag visar granskningen att regeringen endast i undantagsfall remitterat de omarbetade lagförslagen till Lagrådet. Utskottet vill på nytt påminna om att det ibland i lagärenden där regeringen till följd av Lagrådets synpunkter har gjort väsentliga ändringar i ett lagförslag kan finnas anledning att överväga om Lagrådets synpunkter också skulle inhämtas när det gäller det omarbetade lagförslaget. I sammanhanget vill utskottet också framhålla vikten av att vara restriktiv med ändringar som inte föreslagits av Lagrådet när en lagrådsremiss omarbetas till en proposition, vilket också framhålls i Regeringskansliets interna riktlinjer.

Lagförslag som avstyrkts eller allvarligt ifrågasatts av Lagrådet

Vidare framgår det av utskottets granskning att totalt 37 av de propositioner med lagförslag som granskats av Lagrådet innehåller lagförslag som helt eller delvis har avstyrkts eller allvarligt ifrågasatts av Lagrådet. Detta antal har varierat över tid under den granskade perioden och var som högst under riksmötet 2023/24. Omfattningen av Lagrådets kritik har varierat. Ibland har kritiken endast avsett en enskild bestämmelse i ett lagförslag, medan invändningarna i andra lagärenden har avsett hela lagförslag eller betydande delar av dem. Av utskottets granskning framgår vidare att regeringen i knappt hälften av fallen har valt att följa Lagrådets synpunkter och förslag i de kritiserade delarna. Därutöver har regeringen i några fall valt att delvis följa Lagrådets synpunkter och förslag i de kritiserade delarna. I ett antal fall där Lagrådet avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslag har regeringen valt att inte följa Lagrådets synpunkter och förslag i de kritiserade delarna.

Utskottet vill rent allmänt understryka att det är angeläget att Lagrådets centrala roll i lagstiftningsarbetet inte urholkas. Utskottet noterar mot denna bakgrund ökningen av antalet propositioner med lagförslag där Lagrådet

avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslagen eller delar av dem. Den genomförda granskningen ger dock inte en heltäckande bild av kvalitetsnivån i regeringens lagförslag, och utskottet har inte heller granskat enskilda lagärenden närmare. Det kan också noteras att det har rört sig om förhållandevis få propositioner med lagförslag där Lagrådet avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslagen eller delar av dem samt att omfattningen av Lagrådets kritik har varierat. Som redovisats tidigare har regeringen också argumenterat för sitt ställningstagande när den inte har följt Lagrådets förslag och synpunkter. Utskottet vill här påminna om vikten av en sådan argumentation för att riksdagen i beredningen av en proposition ska ges möjlighet att överväga de skäl som ligger bakom ställningstagandet att inte följa Lagrådet. Utskottet noterar att Statsrådsberedningens granskningskansli löpande bevakar frågan och att diskussioner har förts med departementen till följd av ökningen av antalet yttranden där Lagrådet avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslag.

Regeringens redovisning av Lagrådets synpunkter och förslag

Av utskottets granskning framgår också att den inledande redovisningen i en proposition av frågor som rör Lagrådet till viss del skiljer sig åt mellan de granskade propositionerna och att det inte alltid framgår i vilken utsträckning regeringen har följt Lagrådets synpunkter och förslag. Utskottet vill i denna del påminna om vikten av att det av den sammanfattande beskrivningen i en proposition tydligt och på ett rättvisande sätt framgår i vilken utsträckning regeringen har följt Lagrådets synpunkter och förslag. Utskottet noterar att det i Regeringskansliets interna riktlinjer anges att propositionens inledning, när det är möjligt, bör innehålla en kort sammanfattning av Lagrådets synpunkter och en förklaring av i vilken utsträckning regeringen följer dessa.

7 Regeringens styrning av affärsverk

Ärendet

Konstitutionsutskottet har under hösten granskat regeringens styrning av affärsverk. Syftet med granskningen har varit att på en övergripande nivå gå igenom regeringens styrning av affärsverken med fokus på det som särskiljer styrningen av affärsverken från styrningen av övriga förvaltningsmyndigheter. Det finns i dag tre affärsverk: Affärsverket Svenska kraftnät (Svenska kraftnät), Luftfartsverket och Sjöfartsverket.

Det har gjorts en översiktlig genomgång av instruktioner⁵, regleringsbrev, årsredovisningar, budgetpropositionen och dokumentation från dialogen med affärsverken. Genomgången är fokuserad på senare år men innehåller även vissa historiska beskrivningar. Till grund för granskningen har även legat två promemorior som upprättats inom Klimat- och näringslivsdepartementet och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, *bilaga 7.1–2*.

Utredning i ärendet

Gällande ordning m.m.

Inledning

Affärsverken fick sin nuvarande form i samband med 1911 års budgetreform (prop. 1911:1), även om många av de ursprungliga affärsverken hade rötter i 1800-talet eller tidigare. Genom reformen förändrades redovisningsprinciperna för de verk som gavs ställning som affärsverk. Utmärkande för affärsverksformen var att affärsverkens ekonomiska omslutning inte skulle redovisas över statsbudgeten. I stället skulle redovisningen göras enligt den s.k. affärsbokföringsprincipen som innebar att redovisningen endast skulle avse överskott respektive underskott i verksamheten (SOU 1997:38 s. 20). Bakgrunden till bildandet av affärsverksformen var att affärsverken skulle kunna bedriva affärsverksamhet på ett i förhållande till statsbudgeten självständigt sätt. De blev självständiga ekonomiska enheter med en målsättning att täcka sina kostnader med egna intäkter (RiR 2018:5 s. 5). Flera affärsverk har sedan dess ombildats till statligt ägda bolag, främst för att underlätta konkurrens från privatägda bolag, och några har lagts ned.

Till skillnad från vad som är fallet med statligt ägda bolag har riksdagen inte beslutat om några kriterier för när en verksamhet ska bedrivas i affärsverksform. Det finns således inga entydiga och allmänna kriterier för när affärsverksformen används och det har huvudsakligen varit historiska skäl som lett fram till att affärsverksformen valts för vissa verksamheter (SOU 1968:45 s. 9).

⁵ Om inte annat framgår är det följande instruktioner som avses: Förordning (2007:1161) med instruktion för Sjöfartsverket, Förordning (2010:184) med instruktion för Luftfartsverket och Förordning (2025:782) med instruktion för Affärsverket Svenska kraftnät.

De statliga affärsverken definieras som förvaltningsmyndigheter under regeringen och är därmed till skillnad från statligt ägda bolag inte självständiga juridiska personer utan en del av den juridiska personen staten. Samtliga drivs som styrelsemyndigheter där ansvaret för verksamheten ligger hos en av regeringen utsedd styrelse i vilken verkschefen ingår som ledamot. De består av koncerner med dotterbolag och intressebolag men till skillnad från statligt ägda bolag äger de inte sina tillgångar utan förvaltar dessa åt staten. Affärsverkens dotterbolag ägs av staten, men verken förvaltar aktierna i dessa och utser deras styrelser.

Det finns ingen samlad lagstiftning som reglerar affärsverkens verksamhet, som är fallet i t.ex. Finland (RiR 2018:5 s. 18). Affärsverksformen styrs i stället genom ett antal undantag från och tillägg till det regelverk som gäller för andra förvaltningsmyndigheter, vilket bl.a. ger dem en större ekonomisk frihet. Liksom för andra förvaltningsmyndigheter finns det för respektive affärsverk en instruktion i form av en förordning som reglerar verksamheten. Regeringen styr också affärsverken genom regleringsbrev (där bl.a. ekonomiska mål anges) och genom att besluta om särskilda uppdrag. I dagsläget disponerar samtliga tre affärsverk också medel från anslag i statens budget.

I likhet med vad som gäller för övriga förvaltningsmyndigheter har affärsverken i enlighet med bestämmelserna i regeringsformen lydnessplikt i förhållande till regeringen genom regeringens direktivrätt (12 kap. 1 § RF). När det kommer till affärsverkens offentliga förvaltningsuppgifter som i varierande utsträckning bl.a. omfattar myndighetsutövning ska affärsverken agera på samma sätt som andra myndigheter och följa förvaltningslagen (2017:900). Affärsverken träffas också av grundläggande rättsprinciper på området, vilket bl.a. betyder att offentlighetsprincipen gäller och det finns krav på offentlig insyn. Affärsverken har dock möjlighet att sekretessbelägga handlingar för att skydda uppgifter om affärsverkens affärs- och driftsförhållanden enligt bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

I avsnitten som följer beskrivs gällande ordning med tonvikt på sådant som särskiljer affärsverken från övriga förvaltningsmyndigheter.

Myndighetsförordningen

Myndighetsförordningen (2007:515) innehåller bestämmelser som är gemensamma för samtliga förvaltningsmyndigheter om bl.a. ledningsformer, ledningens ansvar, myndighetens uppgifter och organisation och ärendenas handläggning. Till skillnad från den tidigare gällande verksförordningen är myndighetsförordningen även direkt tillämplig på affärsverken, med vissa undantag. Av myndighetsförordningen framgår inga undantag eller tillägg för affärsverken utan detta framgår i stället av respektive affärsverks instruktion.

Arbetet i affärsverkens styrelser och fördelning och ansvar mellan styrelsen och generaldirektören följer i stort bestämmelserna i myndighetsförordningen

även om vissa särregler om ledning och styrelse av affärsverken finns i respektive affärsverks instruktion.

I korthet innebär detta att myndighetens ledning, som för affärsverkens del är styrelsen, ansvarar inför regeringen för verksamheten i enlighet med vad som anges i 3 § myndighetsförordningen. I förordningen anges även i 4 § att det är myndighetens ledning som ska besluta om en arbetsordning och verksamhetsplan, säkerställa att det finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt samt avgöra ärenden som har principiell karaktär eller större betydelse eller som avser föreskrifter (med undantag av ärenden som ska avgöras av personalansvarsnämnden). Andra ärenden än de som avses i 4 § i styrelsemyndigheter får avgöras av myndighetschefen eller, om inte styrelsen bestämt något annat, av den som myndighetschefen bestämmer (5 §). Myndighetschefen ansvarar enligt 13 § inför styrelsen och ska sköta den löpande verksamheten enligt de direktiv och riktlinjer som styrelsen beslutar. Myndighetschefen ska hålla styrelsen informerad om verksamheten, förse styrelsen med underlag för beslut och verkställa styrelsens beslut. Av 10 § framgår att styrelsen består av det antal ledamöter som regeringen bestämmer. En av ledamöterna ska vara ordförande i styrelsen och en ska vara vice ordförande. Myndighetschefen ska ingå i styrelsen men inte vara dess ordförande eller vice ordförande. Enligt 22 § utses ledamöter i styrelser för en bestämd tid.

Bland de särregler som gäller affärsverken och framgår av deras respektive instruktioner kan följande nämnas. Vid Luftfartsverket är det inte styrelsen utan myndighetschefen som avgör ärenden som avser föreskrifter. Svenska kraftnäts styrelse har utöver det ansvar som följer av myndighetsförordningens bestämmelser även ytterligare uppgifter som styrelsen ska ägna sig åt och som framgår av affärsverkets instruktion. Vidare är samtliga tre affärsverk undantagna myndighetsförordningens bestämmelser i 12 § andra stycket om beslutsförhet i brådskande ärenden. För affärsverken gäller att det är myndighetschefen, och inte styrelsens ordförande, som ensam har rätt att avgöra ärenden om ett ärende är så brådskande att styrelsen inte hinner sammanträda för att behandla det och det heller inte hinns med eller är lämpligt att ärendet avgörs genom kontakter mellan ordföranden och de andra ledamöterna.

Affärsverkens finansiering

Affärsmässig grund

Att affärsverken ska drivas på affärsmässiga grunder innebär bl.a. krav på avkastning på det statskapital som verken disponerar över. Avkastningskraven anges årligen i respektive affärsverks regleringsbrev. I detta avseende påminner styrningen av affärsverken om styrningen av statligt ägda bolag. Styrningen genom lönsamhetsmål och vissa undantag från det ekonomisk-administrativa regelverket syftar till att ge affärsverken en större grad av ekonomiskt handlingsutrymme och därmed leda till ökad effektivitet i verksamheten. Eventuell utdelning och skattemotsvarighet (motsvarande

bolagsskatt) ska levereras in till statens budget. Affärsverken får disponera det överskott som återstår efter inleveransen till statens budget, utan någon begränsning.

Upplåning och skuldförvaltning

Enligt 9 kap. 8 § första stycket regeringsformen (RF) förvaltar och förfogar regeringen över statens tillgångar, om de inte avser riksdagens myndigheter eller i lag har avsatts till särskild förvaltning. Enligt andra stycket i den nämnda paragrafen får regeringen inte utan att riksdagen har medgett det ta upp lån eller göra andra ekonomiska åtaganden för staten.

I 5 kap. budgetlagen (2011:203) finns bestämmelser om statens upplåning och skuldförvaltning. Kapitlet innehåller vissa särskilda bestämmelser för affärsverken. Enligt 2 § får regeringen, eller efter regeringens bestämmande ett affärsverk, efter särskilt bemyndigande som lämnas av riksdagen för ett budgetår i sänder ta upp lån till staten för affärsverkets verksamhet. Lån som har tagits upp av staten i enlighet med bestämmelsen förvaltas av regeringen eller efter regeringens bemyndigande affärsverket (5 kap. 3 § budgetlagen). För samtliga lån och garantier som regeringen eller ett affärsverk ombesörjer är staten ansvarig (5 kap. 4 § budgetlagen).

Till skillnad från andra förvaltningsmyndigheter har affärsverken större flexibilitet när det gäller finansieringen av sina investeringar. Affärsverken är inte enbart hänvisade till lån Riksgäldskontoret utan kan även ta lån på den öppna marknaden enligt det som följer av undantag i kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) som reglerar myndigheters finansiering (endast ett fåtal paragrafer gäller för affärsverken) och budgetlagen (2011:203). De kan också använda sina egna genererade medel till finansieringen av investeringar. De tre affärsverken har dessutom särskilda låneramar i Riksgäldskontoret. Därmed innefattas inte deras lån i den låne- och kreditram som regeringen årligen inhämtar från riksdagen. Enligt en särskild EU-förordning har Svenska kraftnät i egenskap av systemoperatör i Sverige också möjlighet att använda erhållna flaskhalsinkomster, även benämnda flaskhalsintäkter, för att finansiera investeringar som förstärker eller bibehåller överföringskapaciteten i transmissionsnätet. Dessa intäkter kallades tidigare för kapacitetsavgifter men är inte avgifter i vanlig bemärkelse utan inkomster som uppstår i vissa lägen då en pris skillnad genererar en automatisk inkomst till Svenska kraftnät.

I sammanhanget kan nämnas att en av de bestämmelser i kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) som affärsverken omfattas av är 2 kap. 7 § första stycket, som innebär att de inte utan regeringens medgivande får förvärva aktier eller andelar i ett företag, göra kapitaltillskott eller på annat sätt öka statens röst- eller ägarandel i ett företag.

Avgifter

Affärsverken är undantagna från vissa delar av avgiftsförordningen (1992:191). För övriga förvaltningsmyndigheter gäller att de ska beräkna avgiftsnivån så att den långsiktiga självkostnaden täcks, men kravet om full

kostnadstäckning gäller inte affärsverken. De behöver inte heller samråda med Ekonomistyrningsverket (ESV) om avgifterna. Affärsverken har således större frihet att bestämma nivån på sina avgifter, med vissa begränsningar som framgår av förordningen. Eftersom det inte finns något regelverk som reglerar hur affärsverken sätter sina avgifter kan inte Riksrevisionen granska avgifterna (Statskontoret 2023:3 s. 44).

Årsredovisning och budgetunderlag

Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) innehåller bl.a. bestämmelser om hur förvaltningsmyndigheterna ska redovisa sina resultat. För affärsverken gäller endast vissa bestämmelser i förordningen, men den innehåller också ett kapitel (10 kap.) med särskilda bestämmelser för affärsverken i fråga om årsredovisning, delårsrapporter och verksamhetsplan.

För affärsverken har tidigare gällt att de inte ska tillämpa kapitel 3 om resultatredovisning, utan ett affärsverks årsredovisning har i stället i likhet med vad som gäller för bolag innehållit en förvaltningsberättelse (10 kap. 1 §). Detta gäller även fortsättningsvis för Luftfartsverket och Sjöfartsverket. Från och med årsredovisningen för 2025 ska emellertid Svenska kraftnäts årsredovisning i likhet med vad som gäller för övriga förvaltningsmyndigheter innehålla en resultatredovisning. Detta framgår av Svenska kraftnäts regleringsbrev för 2025. Förändringen följer förslag i en översyn som Klimat- och näringslivsdepartementet genomfört av Svenska kraftnät (se vidare nedan).

Affärsverkens årsredovisning ska härutöver i likhet med övriga förvaltningsmyndigheters årsredovisning innehålla en resultaträkning och en balansräkning samt en finansieringsanalys (vilket även gäller för vissa myndigheter). Ytterligare krav på vad årsredovisningen ska innehålla, bl.a. olika finansiella nyckeltal, specificeras i respektive affärsverks regleringsbrev. Affärsverkens årsredovisningar ska omfatta affärsverket och i förekommande fall även affärsverkskoncernen.

Enligt förordningen ska affärsverken vidare årligen senast den 1 mars lämna förslag till verksamhetsplan (10 kap. 3 §) för de tre följande räkenskapsåren till regeringen. I verksamhetsplanen ska verket beskriva sin verksamhet och redogöra för vilka strategier verket beslutat för att uppnå de verksamhetsmål och ekonomiska mål som har lagts fast för verket. Verksamhetsplanen ska också innehålla en investeringsplan samt, i de fall verket disponerar anslag på statens budget, anslagsredovisning och budgetunderlag. Det ska även framgå hur investeringarna ska finansieras.

Även i redovisningen i statens budget skiljer sig affärsverken från övriga förvaltningsmyndigheter. Det är endast nettoresultatet av den löpande verksamheten som redovisas i statsbudgeten och inte investeringar och andra kapitalökande åtgärder. Enligt affärsbokföringsprincipen redovisas inte den ekonomiska omslutningen för affärsverken, till skillnad från andra förvaltningsmyndigheter, i statens budget. Staten kan skjuta till bl.a. särskilda investeringsmedel och eventuellt täcka underskott (RiR 2018:5 s. 20).

Affärsverkens pensionsavsättningar

När systemet för pensionsavsättningar ändrades 1998 började vanliga förvaltningsmyndigheter betala premier till Statens tjänstepensionsverk (SPV) för sina anställdas pensioner. Affärsverken fortsatte dock enligt det tidigare systemet vilket innebär att de i stället sätter av pensionsavsättningar i balansräkningen som en framtida skuld. Sedan början av 2000-talet har affärsverken en blandad lösning där pensionerna antingen skuldförs i balansräkningen eller betalas som en premie till SPV. Trots det har affärsverken betydande pensionsskulder i sin balansräkning vilket gör deras resultat känsliga för ändringar i de beräkningsgrunder som används för att värdera pensionsskulderna (RiR 2018:5 s. 24).

Internrevisionsförordningen

Regeringen föreskriver särskilt för vissa myndigheter att de ska tillämpa internrevisionsförordningen (2006:1228). Internrevisionen är ledningens verktyg, och dess främsta uppgift är att granska och lämna förslag till förbättringar av myndighetens process för intern styrning och kontroll. Sedan den 1 juli 2025 ska Sjöfartsverket tillämpa internrevisionsförordningen. Luftfartsverket och Svenska kraftnät har sedan tidigare tillämpat förordningen. Sjöfartsverket hade dessförinnan en internrevisionsfunktion som inrättats på initiativ av styrelsen (Statskontoret 2023:3, se vidare nedan).

Övrig kontroll och revision

Riksdagens ombudsmän (JO) och Riksrevisionen utövar kontroll och revision av förvaltningsmyndigheterna på riksdagens vägnar. Justitiekanslern, som lyder under regeringen, har i likhet med JO tillsyn över myndigheterna, däribland styrelsen och dess ledamöter. För affärsverken finns vissa särskilda bestämmelser när det gäller denna tillsyn.

Enligt lagen (2023:499) med instruktion för Riksdagens ombudsmän (JO) omfattas även tjänstemän och uppdragstagare i statliga affärsverk när de fullgör uppdrag i verkens räkning i sådana aktiebolag där staten genom verken utövar ett bestämmande inflytande (14 §). En motsvarande bestämmelse finns i lagen (1975:1339) om justitiekanslerns tillsyn (3 §). Enligt undantag från myndighetsförordningen (2007:515) är Luftfartsverket och Svenska kraftnät inte ålagda att överlämna en förteckning över inkomna ärenden till Justitiekanslern.

Riksrevisionen ska enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. granska årsredovisningen för förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen, dvs. även affärsverken. Om det föreligger en skyldighet att lämna delårsrapporter ska dessa också granskas med undantag för prognoser. För affärsverk och affärsverkskoncerner ska dock endast den delårsrapport som avser perioden januari–september granskas (3 §).

Generella handledningar etc. för styrning av myndigheter

Handledning om regeringens styrning av styrelsemyndigheter

Finansdepartementet tog i augusti 2018 fram promemorian Handledning om regeringens styrning av styrelsemyndigheter. Promemorian ger en översiktlig beskrivning av regeringens styrning av styrelsemyndigheter och vad som är viktigt att tänka på vid denna styrning. I promemorian framhålls bl.a. vikten av att styrelsens befogenheter och ansvar för verksamheten tydliggörs och förmedlas, både till styrelseledamöterna och till myndighetschefen. Styrelsens ansvar i egenskap av myndighetsledning är också viktigt att ha i åtanke vid ansvarsutkrävande. I promemorian anförts också att regeringen och företrädare för Regeringskansliet bör ha kontinuerlig dialog med styrelsen när det gäller frågor av mer strategisk och principiell karaktär. Vidare anges i handledningen att det är angeläget att Regeringskansliet håller sig informerat om hur den praktiska arbetsfördelningen mellan styrelsen och myndighetschefen ser ut. Det kan vara en god idé att särskilt komma överens med styrelseordföranden om i vilka frågor som direkta kontakter bör tas med myndighetschefen.

Promemoria om styrning av de statliga myndigheterna och informella kontakter

Inom Regeringskansliet togs det 2014 fram en promemoria med rubriken Styrning av de statliga myndigheterna och informella kontakter. I promemorian anfördes bl.a. att en första informell kontakt mellan ett statsråd å ena sidan och en styrelseordförande eller generaldirektör å andra sidan kan vara när en person får uppdrag som styrelseordförande eller myndighetschef. Vidare anförts i promemorian att andra tillfällen då informella samtal förs är t.ex. vid de årliga myndighetsdialogerna, vid tertialmöten, vid kvartalsmöten eller vid månadsmöten.

Cirkulär om den årliga dialogen

I likhet med vad som gäller för övriga förvaltningsmyndigheter genomförs årliga dialoger mellan regeringen och affärsverken. Som ett stöd för de årliga myndighetsdialogerna och de enskilda samtalen mellan företrädare för regeringen och de statliga myndigheternas ledningar finns ett s.k. cirkulär som Finansdepartementets avdelning för offentlig förvaltning och budgetavdelning har tagit fram.⁶

Regeringskansliet har i uppgift att förbereda, genomföra och följa upp den årliga myndighetsdialogen. I cirkuläret anges att de årliga myndighetsdialogerna är en viktig del i arbetet med att genom myndigheterna förverkliga regeringens politik. Av cirkuläret framgår bl.a. att dialogerna ger möjlighet till informations- och kunskapsutbyte samt diskussion om regeringens förväntningar på myndigheten. Det är dock inte möjligt att vid den årliga

⁶ Cirkulären uppdateras årligen och uppgifterna i detta avsnitt är hämtade ur Cirkulär Fi 2024:2.

dialogen förmedla styrsignaler som inte har stöd i redan fattade regeringsbeslut, eftersom det är genom dessa som myndigheterna styrs. Det är däremot möjligt för den politiska ledningen att vid dialogen klargöra, precisera och motivera ställningstaganden som regeringen redan har gjort. Vid de årliga dialogerna diskuteras frågor som är mest politiskt prioriterade och strategiskt viktiga för myndigheten. Frågor av annan karaktär kan lämpligen diskuteras vid t.ex. tjänstemannaledda förmöten inför myndighetsdialogen eller i de löpande kontakterna med myndigheten.

Värd för den årliga dialogen och företrädare för regeringen är ansvarigt statsråd eller ansvarig statssekreterare. Det vanligaste är att statssekreteraren ansvarar för de årliga dialogerna. Vanligtvis företräds myndigheten av sin myndighetschef och i förekommande fall styrelseordförande samt överdirektör eller motsvarande. Även opolitiska tjänstemän vid Regeringskansliet deltar. Det ansvariga statsrådet eller den ansvariga statssekreteraren bör inleda myndighetsdialogen genom att delge översiktliga bedömningar av myndighetens verksamhet, resultat och utvecklingsbehov. Därefter kommenterar myndighetsledningen läget i myndigheten. Dialogen bör avrundas med gemensamma slutsatser.

Av cirkuläret framgår vidare hur dialogerna dokumenteras och följs upp. Här framgår bl.a. att dagordningen från den årliga myndighetsdialogen ska diarieföras och att ärendet kan läggas till handlingarna när dialogen har genomförts. Den årliga myndighetsdialogen bör vidare dokumenteras på lämpligt sätt. Dokumentation syftar till att summera dialogen för internt bruk inom Regeringskansliet. Dialogen kan på så sätt ligga till grund för överväganden i det fortsatta styrnings- och uppföljningsarbetet. Den ansvariga huvudmannen och myndighetshandläggaren ska av dokumentationen kunna få en bild av tidigare års myndighetsdialoger och på så sätt säkerställa att det finns kontinuitet i regeringens dialog med myndigheten. I dokumentationen bör fokus ligga på vilka åtgärder som behöver vidtas.

Utöver den årliga dialogen ska statsrådet eller statssekreteraren ha enskilda samtal med myndighetschefen (i form av ett utvecklingssamtal) och i förekommande fall styrelseordföranden för att identifiera utvecklingsmöjligheter som leder myndighetens verksamhet framåt.

Utredningar om affärsverken

Inledning

Affärsverksformen har vid flera tillfällen varit föremål för överväganden i samband med olika utredningar. Frågor som aktualiserats har gällt spänningen mellan affärsverksamheten och affärsverkens samhällsuppgifter samt myndighetsutövning. I flera fall har dock betänkningarna om affärsverken inte lett till lagstiftning, men de innehåller ändå en beskrivning av ändamålen med

affärsverksformen (Stattn, 2018 s. 4)⁷. Nedan redovisas överväganden som gjorts i olika utredningar och i samband med olika beslut, i huvudsak med fokus på det som gäller regeringens styrning av affärsverken.

Affärsverksutredningen

Affärsverksutredningen hade i uppdrag att utreda riktlinjerna för affärsverkens pris- och taxepolitik. I utredningens betänkande Affärsverken – ekonomi, konkurrens och effektivitet (SOU 1968:45) lämnades en redogörelse för hur staten såg på affärsverken och hade sett på dem tidigare. Utredningen konstaterade att det inte fanns några entydiga kriterier för när statlig verksamhet bör bedrivas som affärsverk; sådana kriterier kunde ”överhuvudtaget knappast påvisas”. Endast den omständigheten att en statlig verksamhet var av affärsmässig karaktär innebar inte att verksamheten var förutbestämd att bedrivas i form av ett affärsverk. Detta eftersom staten även bedrev sådan verksamhet i form av aktiebolag och ibland genom (vanliga) myndigheter. Inte heller det faktum att det rörde sig om monopolverksamhet eller verksamhet av ”allmännyttig” karaktär var avgörande kriterier. I stället konstaterades att det huvudsakligen var historiska skäl som lett fram till att just affärsverksformen valts för vissa verksamheter. Flertalet affärsverk hade bildats för länge sedan och utredningen menade att det därför inte var förvånande att affärsverksformen hade fått en prägel av tidigare synsätt på verkens uppgifter och verksamhetsformer (s. 23):

Med en viss generalisering kan man säga, att det på den tiden inte var frågan om att staten skulle uppträda som företagare enligt affärsmässiga grunder. Statens engagemang på berörda områden föranleddes i stället av andra motiv, såsom behovet av viss service åt den statliga verksamheten överhuvud, nödvändigheten av tillsyn av statlig egendom och naturtillgångar eller önskvärdheten av allmänna näringspolitiska insatser.

I fråga om uppdraget tolkade utredningen direktiven som att den primära arbetsuppgiften var att utarbeta och lägga fram förslag i fråga om riktlinjerna för affärsverkens ekonomiska målsättning och handlande. Enligt utredningens uppfattning borde det primärt vara verkens egen uppgift att på basis av ett i utredningen definierat avkastningskrav utforma en passande pris- och taxepolitik. I betänkandet framförde utredningen även sin uppfattning att det fanns anledning att överväga en övergång från verksform till bolag för de affärsverk som, ur marknadssynpunkt, var lämpade att arbeta i aktiebolagsform. Vid tidpunkten fanns sju affärsverk (Postverket, Statens järnvägar, Televerket, Statens vattenfallsverk, Domänverket, Försvarets fabriksverk och Luftfartsverket).

⁷ Inom ramen för en granskning som Riksrevisionen gjorde av regeringens styrning av affärsverken (RiR 2018:5) fick professor Daniel Stattin i uppdrag att utreda vilka motiv som legat bakom den statliga verksamhetsformen affärsverk och hur deras motiv har vidmakthållits eller förändrats över tiden samt att jämföra affärsverken med andra verksamhetsformer för statlig näringsverksamhet (dnr 3.1.1-2017-0200).

Samtliga dessa, med undantag för Luftfartsverket, har sedan dess helt eller delvis övergått i statlig bolagsverksamhet.⁸

Utredningen genomförde en studie över hur affärsverken utvecklats under 15-årsperioden 1950–1965. Utredningen konstaterade att de senaste årtiondenas utveckling för vissa affärsverk hade medfört att verksamheten i högre grad än tidigare konkurrerade med enskilda företag, en utveckling som kunde förväntas bli ännu starkare i framtiden. Mot den bakgrunden framhöll utredningen vikten av att affärsverken fick konkurrera med enskilda företag på möjligast lika villkor samt att affärsverkens redovisning och finansiering utformades med tanke på att möjliggöra en meningsfylld effektivitetsjämförelse mellan affärsverket och dess konkurrenter. Även ur konjunkturpolitisk synpunkt ansågs en likabehandling av affärsverk och enskilda företag vara angelägen. Utifrån denna slutsats lyfte utredningen ett antal brister med det dåvarande systemet och lämnade förslag på en ”paketlösning” för att likställa de ekonomiska utgångspunkterna i affärsverken med dem som gällde för enskilda företag.

Affärsverksutredningens förslag till ytterligare liberalisering av affärsverkens ekonomiska styrsystem hade tio år senare endast punktvis lett fram till förslag från regeringens sida (SOU 1978:85 s. 279). 1970 tillsatte den dåvarande s.k. Affärsverksdelegationen⁹, som bl.a. hade i uppdrag att underlätta samordning mellan Statsföretag AB¹⁰ och affärsverken, en kommitté med uppdrag att överarbeta Affärsverksutredningens förslag. Affärsverkskommitténs betänkande med förslag överlämnades till det dåvarande Industridepartementet men ledde inte till någon särskild åtgärd (SOU 1978:85 s. 279).

Verksledningskommittén om affärsverken

Verksledningskommittén hade bl.a. i uppdrag att se över relationerna mellan riksdagen, regeringen, departementen, affärsverken och de bolag som låg under dessa. Frågor om affärsverken hanterades både i utredningens huvudbetänkande (SOU 1985:40 s. 124 f.) och betänkandet Affärsverken och deras företag (SOU 1985:41) som överlämnades samtidigt till regeringen.

Kommittén konstaterade att affärsdrivande enheter inom statsförvaltningen successivt hade utvecklats mot ett tillstånd där företag kunde sägas vara en relevant benämning. Som ekonomiska enheter hade dessa myndigheter en självständig ställning i förhållande till riksdagen och regeringen. Regleringen från statsmakterna inskränkte sig till typen av samhällsservice och dess omfattning medan kopplingen till statsbudgeten i första hand gällde

⁸ Statens vattenfallsverk delades 1992 upp i det statligt ägda Vattenfall AB och Affärsverket Svenska kraftnät, och Försvarets fabriksverk gick 1991 upp i det statligt ägda Celsius AB som sedermera gick upp SAAB AB när staten sålde alla kvarvarande aktier i bolaget. Även om Luftfartsverket fortfarande kvarstår som affärsverk överfördes flygplatsverksamheten 2010 till det statligt ägda bolaget Swedavia AB.

⁹ Affärsverksdelegationen bildades samtidig som Statsföretag AB men avvecklades senare efter förslag av Statsföretagsutredningen (SOU 1978:85), som ifrågasatte behovet av och utrymmet för ett sådant samordnande organ.

¹⁰ Ett särskilt förvaltningsbolag för vissa av de statliga företagen som bildades 1968.

finansieringen, dvs. anslag till investeringar och övriga kapitalbehov för produktionen. Driftsanslag till verksamheten likställdes i myndigheternas redovisning med andra inkomster. Dialogen mellan regeringen och myndigheterna liknade även i andra väsentliga avseenden den mellan regeringen och juridiskt självständiga enheter under statens huvudmannaskap, dvs. statligt ägda bolag. Enligt kommitténs uppfattning var det därför rimligt att också myndigheternas ledningsfunktion speglade detta förhållande. En ledningsfunktion med en styrelse som högsta ledningsorgan skulle föra med sig att regeringen minskade sin detaljerade styrning av myndigheten. Generaldirektören föreslogs få ställning som verkställande chef och därmed inför styrelsen svara för verkets löpande förvaltning eller riktlinjer som styrelsen beslutar om. Styrelsen skulle som högsta beslutsorgan själv bestämma sina arbetsuppgifter med utgångspunkt från de riktlinjer regeringen hade lagt fast. Styrelsen skulle också i detalj fastställa vad den vill delegera till verkschefen. Verksinstruktionen föreslogs emellertid innehålla regler som säkerställer att strategiska och andra viktiga beslut inte delegerats till verkschefen. I brådskande fall ansåg dock kommittén att en mindre krets i styrelsen eller verkschefen ensam, på liknande sätt som då var fallet, skulle ha rätt att i vissa investerings- eller affärsfrågor besluta om åtgärder som normalt skulle vara styrelseärenden.

Kommittén menade att samtidigt som regeringen låter införa en ledningsfunktion med en ansvarig styrelse i en affärsdrivande myndighet kan finnas skäl som talar för att regeringen preciserar sina beställningar eller uppdrag till verket i fråga, för att på så sätt åstadkomma önskad styrning. Motivet var ökad effektivitet och bättre resultat av verksamheten. Det kollektiva beslutsorganet torde genom sin kompetensbredd enligt kommittén vara ett bättre beslutsorgan för den övergripande tolkningen av statsmakternas riktlinjer än vad en ensam ansvarig verkschef kunde vara. I en verksamhet som bedrevs i konkurrens på en marknad var det dessutom viktigt att beslut kunde fattas utan krav på betungande beslutsprocesser, och här förutsågs en delegering från regeringens sida till en styrelse kunna underlätta och leda till snabbare beslutsprocesser.

Kommittén ansåg att affärsverken och deras bolag skulle betraktas och styras som väl sammanhållna grupper av företagsenheter – koncerner. Detta motiverade ytterligare styrelser som högsta ledningsorgan i affärsverken, utöver de motiv som befogenheten att bedriva verksamheten affärsmässigt gav. Affärsverket skulle ha en position i koncernen som motsvarade moderbolagets.

Genom ägarförhållande och direktivrätt skulle riksdagen och regeringen liksom affärsverkens ledningsorgan kunna fastställa villkoren för verksenheter och bolag inom koncernen. Affärsverkskoncernen skulle enligt utredningen genomgående bedriva eller genomföra verksamhet som riksdagen och regeringen hade fastställt målen och riktlinjerna för. Myndighetsutövning borde förläggas till myndigheter utanför verkskoncernerna om den berörde

områden där verken själva eller företagen bedrev affärsverksamhet i konkurrens med andra.

Riksdagen och regeringen borde koncentrera sin styrning till att fastställa servicemål, lönsamhetsmål och andra mål samt besluta om riktlinjer för verksamheten. Inriktning och ramar för investeringsverksamheten var därvid av särskild betydelse. Statsmakterna borde överlåta till koncernstyrelsen och koncernchefen att inom ramen för dessa beslut organisera och driva verksamheten inom koncernen. Enligt kommittén skulle befogenhetsfördelningen mellan riksdagen, regeringen och affärsverkens ledningsorgan i likhet med tidigare bestämmas koncern för koncern med hänsyn till den situation som varje koncern befann sig i.

Den föreslagna formen för styrningen förutsatte enligt kommittén att riksdagen och regeringen löpande skulle erhålla information om utvecklingen inom respektive koncern så att man i tid kunde vidta korrigerande åtgärder och ge nödvändiga tilläggsdirektiv. Kommittén förutsatte därutöver att möjligheten till informella kontakter mellan regeringen och dess kansli å ena sidan och styrelsen och verkschefen å den andra utnyttjades och utvecklades.

Kommittén föreslog därutöver att årsredovisningen skulle kompletteras med en koncernredovisning där en sådan saknades och att även delårsrapporter skulle upprättas. Koncernrevision skulle utföras inom samtliga affärsverkskoncerner. Vidare borde koncernstyrelsens och koncernchefens förvaltning bli föremål för granskning i den årliga revisionen. Regeringens kontrollerande organ föreslogs få möjlighet till insyn även i bolagen. Riksdagsledamöters rätt att närvara vid och ställa frågor i anslutning till bolagsstämmor i verkens dotterbolag borde också utnyttjas bättre.

Affärsverken föreslogs ledas av en styrelse vars ledamöter förordnades av regeringen. Deras uppdrag borde prövas årligen i samband med att regeringen fastställde års- och koncernbokslut. Styrelsen skulle som högsta beslutande organ svara inför regeringen för verkets organisation och verksamhet. I egenskap av koncernstyrelse skulle den även ansvara för att verksamheten följde de riktlinjer som statsmakterna fastställde för verksamheten inom koncernen inom de bolag där affärsverket, direkt eller genom dotterbolag, hade ett bestämmande inflytande. Kommittén framhöll att regeringen – och riksdagen genom regeringen – enligt kommitténs förslag skulle kunna föra en dialog med en styrelse inom affärsverket (moderföretaget) som skulle ha fullständigt ansvar inför regeringen för verksamheten på alla nivåer inom koncernen, som stod i direkt och oinskränkt lydnadsförhållande till regeringen och som kunde entledigas med omedelbar verkan.

Kommittén konstaterade att det för affärsverken tillkom ett ekonomiskt risktagande som verkschefen och styrelsen till sist skulle bli ansvariga inför regeringen för. Regeringen borde därför ha möjlighet att byta ut en verkschef för en affärsverkskoncern om denne inte klarade av att bedriva verksamheten på det sätt som förväntades. Ytterst borde det som i näringslivet vara möjligt att entlediga verkschefen. Det borde ankomma på styrelsen att anmäla till regeringen om den inte längre ansåg sig kunna ta ansvar för verksamheten om

inte myndigheten fick en annan verkschef. Genom att affärsverken för sin ledning krävde affärsmässig kompetens i högre grad än andra myndigheter torde de vara mindre användbara för andra kvalificerade uppgifter inom den statliga förvaltningen.

Kommittén lämnade ett stort antal rekommendationer och konkreta förslag (SOU 1985:41 s. 14 f.). Bland dessa fanns även förslag beträffande regleringen av verksamhet och relation inom koncernerna. Kommittén ansåg att regeringen skulle fastställa allmänna riktlinjer för affärsverkskoncernerna i en särskild instruktion som var gemensam för alla verkskoncerner. Riktlinjerna skulle innehålla bestämmelser för verksstyrelsernas och verkschefernas befogenheter och ansvar när det gällde bl.a. verk, bolag, regler för ärendenas handläggning, utnämningar, redovisning och revision.

Verksledningsbeslutet

Verksledningspropositionen (prop. 1986/87:99) byggde på Verksledningskommitténs förslag och innehåller regeringens överväganden vid tidpunkten och förslag när det gäller vissa centrala förhållanden kring affärsverksregleringen.

I linje med kommitténs förslag föreslog regeringen att det skulle inrättas affärsverkskoncerner med affärsverken som moderföretag. Ett bärande motiv var att öka riksdagens och regeringens styrning av den bolagsverksamhet som affärsverken hade kommit att bedriva, men utan att försvåra samverkan med kommuner och näringsliv. Regeringen menade också att affärsverkskoncernen därvid borde definieras på ett sätt som överensstämde med en aktiebolagskoncern. I propositionen föreslog regeringen också att styrning av affärsverkskoncernerna skulle ske genom koncernens moder, dvs. affärsverken.

Enligt regeringen borde riksdagens och regeringens styrning av affärsverkskoncernerna präglas av en ökad långsiktighet (flerårsplanering) och koncentreras på att fastställa bl.a. ekonomiska mål och servicemål. Mål och riktlinjer som riksdagen och regeringen fastställde borde i stort gälla hela koncernen.

Regeringen borde också besluta om riktlinjer för verksamheten i affärsverkskoncernerna. I dessa ingick att regeringen skulle kunna fastställa gemensamma bestämmelser för affärsverkskoncerner i en särskild affärsverksförordning i kombination med verksspecifika instruktioner.

Som en konsekvens av att affärsverken och deras dotterbolag i fortsättningen skulle behandlas som affärsverkskoncerner föreslog regeringen att Riksrevisionsverkets ansvar för den externa granskningen av affärsverken utökades till att omfatta koncernerna i deras helhet. Affärsverkens egna internredovisningsorgan skulle samtidigt ges möjlighet att under verkschefen självständigt revidera hela koncernen.

Enligt propositionen skulle frågan om hur en affärsverkskoncern organiseras normalt kunna beslutas av verket med koncernstyrelsen som beslutsinstans. Det uteslöt givetvis inte att regeringen vid behov utfärdade direktiv i organisationsfrågor. I enlighet med den bedömningen föreslog

regeringen att riksdagen skulle avstå från vissa beslutsbefogenheter genom ett generellt bemyndigande för regeringen. Detta skulle innebära att regeringen, med beaktande av de riktlinjer som riksdagen hade godkänt för affärsverkens investeringar, verksamhet och finansiering, fick besluta i frågor om dels affärsverkskoncernens organisation, dels affärsverkens förvärv, bildande, avyttring, ombildning eller nedläggning av aktiebolag. Regeringen skulle i sin tur delegera sådana beslut till affärsverken. I propositionen framhölls att bolagsbildning kunde innebära att verksamhet som ankom på ett affärsverk kunde komma att överföras till ett bolag. Beslut av den innebörden skulle dock meddelas av regeringen.

I propositionen föreslogs vidare att affärsverken skulle ledas av en styrelse som i egenskap av koncernstyrelse inför regeringen också svarade för verksamheten i de bolag där affärsverken hade ett bestämmande inflytande. Styrelsens ordförande, som borde vara en annan person än verkschefen, skulle utses av regeringen för ett år i sänder. En styrelseledamot skulle kunna entledigas från sitt uppdrag med omedelbar verkan. Vidare föreslogs att visstidsförordnade affärsverkschefer med omedelbar verkan skulle kunna skiljas från sin tjänst om det var nödvändigt med hänsyn till verkets bästa.

Regeringens förslag behandlades tillsammans med motioner av konstitutionsutskottet (bet. 1986/87:KU29 s. 34 f.). I fråga om förslagen i propositionen tillstyrkte konstitutionsutskottet regeringens förslag att riksdagen skulle godkänna de allmänna riktlinjerna för förnyelsen av den statliga förvaltningen som bl.a. innefattade affärsverken och deras dotterbolag. Konstitutionsutskottet tillstyrkte även regeringens övriga förslag i fråga om affärsverken med ett undantag. Förslaget att bemyndiga regeringen att besluta i frågor som rörde dels affärsverkskoncernernas organisation, dels affärsverkens förvärv, bildande, avyttring, ombildning eller nedläggning av aktiebolag avstyrktes. I sitt ställningstagande påminde konstitutionsutskottet om att affärsverken inte själva får bilda eller förvärva aktiebolag utan särskilt bemyndigande. Beslutanderätten i dessa frågor, liksom beträffande övrig investeringsverksamhet inom verken, tillkom ytterst på riksdagen, eftersom sådana beslut innebär förfogande över statens medel. Det föreslagna bemyndigandet ansågs vara väl vittgående. Liksom dittills borde bemyndiganden till regeringen i organisations- och bolagsfrågor avse ett särskilt affärsverk och innehålla beloppsgränser eller andra restriktioner, vilket riksdagen på förslag av utskottet tillkännagav för regeringen.

Riksdagens inriktningsbeslut om bolagisering

Våren 1991 beslutade riksdagen att affärsverken skulle inriktas mot en omvandling till aktiebolag (prop. 1990/91:87, bet. 1990/91:NU38, rskr. 1990/91:318) och under loppet av de fyra följande åren hade fem av de då sju affärsverken, efter särskilt beslut av riksdagen, överförts till bolagsform. Det som anfördes som de främsta argumenten för en sådan omvandling var att affärsverken som förvaltare av viktiga delar av samhällets infrastruktur kommit att arbeta på alltmer internationaliserade marknader med ökade inslag

av konkurrens, varför utveckling och förnyelse krävdes av affärsverken. Det konstaterades att statens affärsverksamhet behövde få en sådan organisationsform att ägarrollen kunde utövas ändamålsenligt och effektivt. I propositionen redogjordes för överväganden för vart och ett av de sju affärsverken. Bedömningen var att arbetet för Sjöfartsverkets och Luftfartsverkets del i första hand skulle inriktas mot att uppnå större jämförbarhet mellan affärsverken och aktiebolag. Verksamheten vid Statens vattenfallsverk utom storkraftnätet föreslogs däremot överföras till ett statligt ägt bolag redan vid nästa årsskifte. I avvaktan på statsmakternas ställningstagande om stamnätets framtida organisation skulle storkraftnätet bedrivas vidare som statligt affärsverk (dvs. det som senare kom att benämnas Affärsverket Svenska kraftnät).

Kommittén om förvaltningsmyndigheternas ledningsformer

Kommittén om förvaltningsmyndigheternas ledningsformer skulle enligt direktiven i första hand se över ledningarna i de statliga centrala förvaltningsmyndigheterna. Översynen skulle dock i tillämpliga delar även avse ledningen av affärsverken. I direktiven angavs att det i fråga om affärsverken var av särskild vikt att belysa behovet av förändring av styrelsens kompetens med hänsyn till den pågående utvecklingen inom affärsverksområdet samt rollfördelningen mellan verksstyrelsen och generaldirektören. I sitt betänkande (SOU 1993:58) konstaterade kommittén emellertid att verksamhetsformen för flera affärsverk ändrats eller att frågan prövades. Mot bl.a. den bakgrunden berördes endast affärsverken i ett par avseenden som särskilt markerats i direktiven – frågan om personligt ansvar för styrelseledamöter och vissa jävsfrågor.

Utredning om en översyn av verksförordningen

Myndighetsförordningen tillkom efter förslag från Utredningen om en översyn av verksförordningen (SOU 2004:23). Till skillnad från vad som hade varit fallet med verksförordningen föreslog utredningen att myndighetsförordningen även skulle vara tillämplig på affärsverken. Utredningen konstaterade att det i affärsverkens instruktioner inte fanns några hänvisningar till verksförordningen utan att instruktionerna innehöll en fullständig reglering rörande organisation och andra frågor som, när det gäller förvaltningsmyndigheter i allmänhet, brukade regleras genom hänvisningar till bestämmelser i verksförordningen. Eftersom den nya myndighetsförordningen även skulle reglera ledningsformen styrelse med fullt ansvar fanns det inget som hindrade att myndighetsförordningen gjordes tillämplig på affärsverken. Att det endast fanns tre verksamma affärsverk väckte frågan om det var motiverat att göra om instruktionerna för affärsverken. Utredningens slutsats var dock att det inte fanns anledning att göra något generellt undantag i myndighetsförordningen för affärsverken. I fråga om beslutsföret i brådskande ärenden kan nämnas att det av en författningskommentar i utredningens betänkande framgår att det i myndigheter där myndighetschefen

inte är styrelsens ordförande möjligen bör göras ett undantag från myndighetsförordningen på så sätt att det i stället är myndighetschefen och inte ordföranden som ensam får avgöra ärenden.

Inför beslutet av myndighetsförordningen utarbetades en promemoria av en arbetsgrupp inom Finansdepartementet (Underlag för gemensam beredning av en ny myndighetsförordning, Finansdepartementet 2007-03-30). I promemorian fördes ett resonemang om förordningens tillämpningsområde. Här framgår att Luftfartsverket ansåg att affärsverken alltjämt skulle vara undantagna från förordningens tillämpningsområde eftersom dess verksamhet skiljde sig i väsentliga avseenden från den anslagsfinansierade verksamhet som bedrevs av Banverket och Vägverket och att utredningens jämförelse därför haltade. Luftfartsverket ansåg att den nuvarande ordningen fungerade tillfredsställande och att det därför var omotiverat att göra om instruktionen för verket. Även Svenska kraftnät anslöt sig till detta synsätt. Sjöfartsverket däremot tillstyrkte utredningens förslag.

Arbetsgruppen föreslog i likhet med utredningen att myndighetsförordningen skulle vara direkt tillämplig för alla förvaltningsmyndigheter under regeringen, och därmed även affärsverken. I likhet med utredningen ansåg arbetsgruppen att huvuddragen i affärsverkens organisation överensstämde med vad man fann hos de förvaltningsmyndigheter i övrigt som hade styrelser med fullt ansvar. Mot argumentet att myndigheternas finansiering motiverade en särreglering kunde anföras att det fanns förvaltningsmyndigheter som inte heller var anslagsfinansierade eller som bara till en mindre del var anslagsfinansierade. En övervägande del av myndighetsförordningens bestämmelser var vidare tillämpliga på affärsverken. Som ytterligare ett argument mot att låta affärsverken omfattas av myndighetsförordningen hade framförts att det skulle ge en signal om att affärsverksamheten inte var i fokus och att en samlad översyn av bolag och affärsverksamhet hade aviserats av regeringen när det gällde bl.a. ekonomiska mål och verksamhetsform. Enligt arbetsgruppen var dessa argument inte av den karaktären att de påverkade bedömningen av om affärsverken borde omfattas av myndighetsförordningen eller inte. Eventuella behov av särreglering menade arbetsgruppen kunde hanteras i respektive affärsverks instruktion.

2010 års förvaltningspolitiska proposition

I fråga om former för statlig verksamhet anförde regeringen i 2010 års förvaltningspolitiska proposition (prop. 2009/10:75) att grundsynen på valet av verksamhetsformer i staten som regeringen tidigare hade redovisat för riksdagen (prop. 1997/98:136) låg fast. Statlig verksamhet bör även fortsättningsvis i huvudsak bedrivas i myndighetsform. Regeringens bedömning var vidare att det tydligt bör redovisas vilka överväganden som föranleder att myndighetsuppgifter anförtros enskilda. Valet av en annan organisationsform än en myndighet bör omprövas med viss regelbundenhet. Inom många områden är de kompletterande insatserna av enskilda organ dock

av stort värde. Formerna och de rättsliga förutsättningarna för att överlämna uppgifter till enskilda bör inte förändras. Myndigheter som inrättas bör som huvudregel inte ges ett tidsbegränsat mandat. Av propositionen framgår att Svenska kraftnät sympatiserade med bedömningen att myndighetsformen även fortsättningsvis bör vara huvudregel men tyckte att det var en brist att de affärsdrivande verkens ställning inte analyserats.

Finansutskottet ställde sig bakom bedömningarna i propositionen och tillstyrkte regeringens förslag om mål för förvaltningspolitiken (bet. 2009/10:FiU38), vilket riksdagen sedan godkände (rskr. 2009/10:315).

Utredningen om översyn av anställningsvillkoren för myndighetschefer

Regeringen beslutade den 30 september 2010 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över anställningsvillkoren för chefer som leder myndigheter som lyder omedelbart under regeringen (dir. 2011:27).

Utredningen föreslog bl.a. att regeringen inte längre skulle kunna skilja en affärsverkschef från sin anställning (SOU 2011:81). Det fanns enligt utredningen tre omständigheter som talade för detta. För det första kunde det ur principiell arbetsrättslig synvinkel te sig märkligt att samma typ av arbetstagare, med samma typ av anställning, inte skulle ha rätt till samma typ av villkor som andra myndighetschefer hade då dessa skildes från sina arbetsuppgifter. För det andra fanns det med den dåvarande regleringen inte något som hindrade att en affärsverkschef erbjöds ett nytt arbete som tillsattes på samma sätt efter att han eller hon hade skilts från sin anställning. Detta talade för att en affärsverkschef skulle kunna vara lika återanställningsbar som viken annan myndighetschef som helst. För det tredje gjordes rekryteringen av myndighetschefer med kravprofiler där bl.a. ledarförmåga och kompetens hänförligt till chefskap betonades. Cheferna för affärsverken kunde antas ha liknande chefsförmågor och skickligheter som andra myndighetschefer och borde således kunna komma till användning i andra statliga anställningar som tillsätts på samma sätt.

Det som i någon mån talade emot att förflyttningsinstitutet skulle omfatta även affärsverkscheferna var att dessa de facto var chefer för statliga organ som producerade varor eller tjänster enligt affärsmässiga principer. Regeringen kunde således behöva skilja en affärsverkschef från sina arbetsuppgifter mot bakgrund av att han eller hon inte skött denna statliga näringsverksamhet på ett för staten ekonomiskt godtagbart sätt. Detta kunde dock enligt utredaren även vara fallet då andra myndighetschefer förflyttades. Sammanfattningsvis ansåg utredaren att skyddet för arbetstagare med en tidsbegränsad anställning – möjligheten till nya arbetsuppgifter inom ramen för den ursprungliga anställningstiden och ersättning för detta – borde väga tyngst i frågan om att utvidga kretsen av myndighetschefer som omfattas av förflyttningsinstrumentet. Övervägande skäl talade därför för att också cheferna vid de vid tidpunkten fyra kvarvarande affärsverken skulle omfattas av förflyttningsinstrumentet.

På förslag av regeringen beslutade riksdagen om förslag till ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning i enlighet med utredningens förslag (prop. 2014/15:78, bet. 2014/15:FiU31, rskr. 2014/15:223).

Översyner av affärsverken

Inledning

Utöver att affärsverksformen som sådan har utretts har de olika affärsverken varit föremål för olika översyner, som ibland lett till att verksamheten vid affärsverken förändrats.

Luftfartsverket

Flygplatsutredningen föreslog i betänkandet Framtidens flygplatser – utveckling av det svenska flygplatssystemet (SOU 2007:70) att Luftfartsverkets verksamhet skulle bolagiseras. Enligt förslaget skulle verksamheten ombildas till två fristående aktiebolag – ett bolag för flygplatsdrift och ett bolag för flygtrafiktjänst. Utredarens förslag ledde till en omorganisation av Luftfartsverket den 1 april 2010 som innebar att flygplatsverksamheten vid Luftfartsverket fördes över till det statligt ägda bolaget Swedavia AB (prop. 2009/10:16, bet. 2009/10:TU7, rskr. 2009/10:114). Regeringen gjorde bedömningen att flygtrafiktjänsten vid Luftfartsverket även fortsättningsvis skulle drivas i myndighetsform i form av ett affärsverk. Flygtrafiktjänstens verksamhet borde organiseras på ett sådant sätt att en framtida konkurrensutsättning underlättades. Efter delningen bestod således affärsverkets verksamhet i sin helhet av flygtrafiktjänst.

Ett drygt år senare gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att utreda Luftfartsverkets verksamhetsform, organisation och befogenheter. I direktiven (dir. 2011:101) anförde regeringen bl.a. att det fanns oklarheter kring de förutsättningar affärsverksformen gav och konsekvenserna för verksamhetsformen av den utvidgning av affärsverksamheten som konkurrensutsättningen av den lokala flygtrafiktjänsten kunde ge upphov till. I betänkandet (SOU 2012:27) övervägdes såväl att låta Luftfartsverket kvarstå i affärsverksform som att omvandla verksamheten till en vanlig förvaltningsmyndighet eller ett statligt ägt bolag. Utredaren föreslog i ett första steg att Luftfartsverkets konkurrensutsatta verksamhet organisatoriskt och ekonomiskt helt skulle separeras från den icke konkurrensutsatta verksamheten. I ett andra steg skulle de konkurrensutsatta delarna av Luftfartsverket bolagiseras under verkets egen förvaltning. Luftfartsverket borde vidare få möjlighet att bilda bolag utomlands. Enligt utredarens bedömning skulle affärsverksformen inte medföra några begränsningar i det avseendet. Regeringen vidtog inga ytterligare åtgärder med anledning av utredningens förslag (RiR 2018:5).

Sjöfartsverket

Verksamhetsformen för Sjöfartsverket utreddes 2008 (SOU 2008:53). Utredaren menade att bolagisering av Sjöfartsverket inte var aktuell. Däremot

föreslog utredaren att Sjöfartsverket borde övergå till att bli en ”ren” förvaltningsmyndighet med större fokus på sektors- och beställarrollen.

Några år senare genomförde Statskontoret på regeringens uppdrag en myndighetsanalys av Sjöfartsverket och dess verksamhets- och finansieringsform (2013:1). Statskontoret föreslog en rad åtgärder för att vända verkets negativa ekonomiska resultat, bl.a. borde Sjöfartsverket höja sitt avgiftsuttag gentemot handelsjöfarten och regeringen tydliggöra principerna för Sjöfartsverkets anslagstilldelning. Statskontoret rekommenderade även att Sjöfartsverket skulle ges en möjlighet att byta modell för hanteringen av pensionsskulden. Därutöver ansåg Statskontoret att det fanns anledning att närmare utreda förutsättningarna för att Sjöfartsverket skulle övergå från att vara ett affärsverk till att bli en renodlad förvaltningsmyndighet.

Ett decennium senare fick Statskontoret återigen i uppdrag av regeringen att utreda förutsättningarna för Sjöfartsverkets verksamhets- och finansieringsform (2023:3). I uppdraget ingick att lämna förslag på en ändamålsenlig myndighetsorganisation och finansiering som möjliggör en effektiv styrning mot de transport- och klimatpolitiska målen. Det omfattade bl.a. att utvärdera den nuvarande verksamhetsformen och alternativa verksamhetsformer samt Sjöfartsverkets avgiftsfinansiering.

Enligt Statskontorets bedömning påverkar inte verksamhetsformen Sjöfartsverkets möjligheter att fullgöra sitt uppdrag och bidra till de politiska målen. Däremot försvårar de tillägg och undantag som gäller för Sjöfartsverket regeringens finansiella styrning, eftersom de bl.a. medför en försämrad kontroll över, och insyn i, verksamheten. Dessutom har affärsverksformen enligt Statskontorets bedömning bidragit till oklarheter inom myndigheten gällande Sjöfartsverkets roll och uppgift. Statskontorets bedömning var därför att Sjöfartsverket på sikt bör följa samma regelverk som vanliga förvaltningsmyndigheter som leds av en styrelse och som i huvudsak finansieras via avgifter.

I rapporten framkommer också att Sjöfartsverkets styrelse uppfattar att det kan vara svårt att bedriva ett välunderrättat styrelsearbete. En anledning är att generaldirektören ofta står för de löpande och informella kontakterna med departementet, vilket kan kortsluta styrelsen när det gäller att styra myndigheten. En annan anledning är att styrelsen sällan har lika god insyn i myndighetens verksamhet som myndighetschefen har. Dessutom är det vanligt att myndighetschefen sitter i styrelsen, vilket kan göra rollfördelningen mellan myndighetschef och styrelse otydlig. Detta gäller i synnerhet i jämförelse med den ordning som gäller bolag, där vd:n är ansvarig inför styrelsen. Härutöver nämner företrädare för styrelsen att tillfälliga medel från regeringen underminerar vikten av styrelsens arbete med att komma till rätta med ekonomin. Ett stort antal målhierarkier inom myndigheten försvagar också betydelsen av styrelsens långsiktiga och strategiska mål. Styrelsen har bl.a. tagit initiativ till att inrätta en internrevision som är direkt underställd styrelsen för att få bättre insyn i verksamheten. Detta gjorde de trots att Sjöfartsverket då inte omfattades av internrevisionsförfordningen. För att ytterligare stärka

styrelsens roll efterfrågade styrelsen ett tydligt uppdrag från regeringen. De ansåg att regeringen kunde använda styrelsen mer i styrningen av verksamheten, t.ex. genom att ställa krav på avrapporteringar.

Svenska kraftnät

Ekonomistyrningsverket (ESV) analyserade på regeringens uppdrag Svenska kraftnäts ekonomiska mål 2021 (2021:35). Uppdraget bestod även i att beskriva interna och samhällsekonomiska för- och nackdelar med olika ekonomiska målstrukturer för Svenska kraftnät samt beskriva för- och nackdelar med verksamhetsformen affärsverk. Analysen visade att det ekonomiska målet i väldigt liten utsträckning bidrog till att uppnå målet om intern och samhällsekonomisk effektivitet. Inte heller intäktsregleringen, som regeringen menade var det primära verktyget för att säkerställa en hög effektivitet av nätverksamheten, hade enligt ESV någon styreffekt på den interna effektiviteten eller prissättningen ut mot marknaden. ESV föreslog bl.a. att regeringen skulle tydliggöra styrningen och uppföljningen av Svenska kraftnäts investeringar. Vidare borde det ekonomiska målet tydliggöras och justeras för att styra mot intern och samhällsekonomisk effektivitet. I rapporten konstateras vidare att affärsverksformen påverkar Svenska kraftnäts investeringsverksamhet. Den innebär å ena sidan en större flexibilitet och frihetsgrad i förhållande till regeringen, vilket å andra sidan innebär att regeringens styrning blir svagare jämfört med styrningen av övriga förvaltningsmyndigheter. ESV bedömde att regeringens svaga och i viss mån otydliga styrning hade varit till nackdel för Svenska kraftnäts investeringsverksamhet. Även att det ekonomiska målet saknade styreffekt, ansåg ESV, hade sin grund i att Svenska kraftnät drivs som ett affärsverk. Det blev tydligt att verksamhetsformen hade en betydande roll i hur styrningen av verksamheten utformades. I rapporten lyfter ESV för- och nackdelar med affärsverksformen, men lämnar inga förslag kopplat till detta.

Samma år publicerade Statskontoret en rapport där myndigheten på uppdrag av regeringen genomfört en myndighetsanalys av Svenska kraftnät (2021:14). I rapporten görs inga överväganden i frågan om verksamhetsform. Statskontoret lämnar ett antal förslag som syftar till att Svenska kraftnät ska kunna fullgöra sitt uppdrag framgent. Statskontoret föreslår bl.a. att Svenska kraftnät ska förbättra sin verksamhetsplan med investerings- och finansieringsplan så att den bättre speglar hur myndigheten ska genomföra sitt uppdrag. Vidare föreslogs att Svenska kraftnät särskilt analyserade och tog fram förslag till hur investeringsprognoserna kunde förbättras. Statskontoret föreslog också att regeringen skulle ta fram nya mål för att styra Svenska kraftnäts inre effektivitet.

Ett par år senare publicerades en översyn av Svenska kraftnät i en promemoria framtagen inom Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2023/04160). Översynen ingår som en del av en större översyn av myndigheters uppgifter och ansvar inom energiområdet. Uppdraget som rör Svenska kraftnät innehåller i huvudsak två delar. Den ena delen är en analys

av vilka för- och nackdelar som finns med att göra en organisatorisk uppdelning av Svenska kraftnät och ändra verksamhetsformen till bolag eller avveckla affärsverksformen och låta Svenska kraftnät vara en vanlig förvaltningsmyndighet. Den andra delen är en analys av hur regeringens styrning av Svenska kraftnät i dess nuvarande verksamhetsform kan utvecklas.

Utredningens samlade bedömning av om Svenska kraftnät ska delas upp organisatoriskt eller ändra verksamhetsform är att det är svårt att värdera vinsterna med en förändrad verksamhetsform och en renodling av ansvaren för olika verksamheter. Det finns däremot tydliga och allvarliga risker med att genomföra en stor omorganisering av Svenska kraftnät. Utredningen bedömde att samtliga syften och aspekter som departementet önskar uppnå enligt uppdraget för översynen går att uppnå inom ramen för nuvarande verksamhetsform. I promemorian föreslås därför en utveckling av regeringens styrning av Svenska kraftnät som affärsverk. Utredningen bedömde att Svenska kraftnäts dåvarande instruktion inte mötte de behov av styrning eller angav den roll som Svenska kraftnät behöver ha i energiomställningen och lämnade därför en rad förslag som sammantaget innebar betydande ändringar i regeringens styrning av affärsverket. De föreslagna ändringarna av Svenska kraftnäts instruktion med väsentliga tillägg och en ny struktur innebar så stora förändringar att det enligt utredningen motiverade att en ny instruktion skulle införas.

Sedan utredningen lämnade sitt förslag har regeringen beslutat om en ny instruktion för Svenska kraftnät. Regeringen har också på utredningens förslag beslutat att Svenska kraftnät i årsredovisningen inte längre ska lämna en förvaltningsberättelse utan i likhet med övriga förvaltningsmyndigheter omfattas av krav på resultatredovisning.

Statskontorets rapport om avgiftsbelagd verksamhet i staten

Statskontoret har i en egeninitierad studie analyserat hur regeringen styr och följer upp avgiftsbelagd verksamhet med särskilt fokus på offentligrättsliga avgifter där myndigheter disponerar inkomsterna. Studiens resultat presenteras i rapporten *Vem är det som kör? Avgiftsbelagd verksamhet i staten* (2024). I rapporten berörs bl.a. frågor relaterade till Sjöfartsverkets och Svenska kraftnäts avgifter.

Av rapporten framgår att regeringen sedan flera år tillbaka beslutat om en restriktion för hur mycket Sjöfartsverkets avgifter får öka som följd av kritik mot kraftiga avgiftshöjningar från sjöfartsbranschen. Medel som används till miljöincitament omfattas emellertid inte av restriktionen. Statskontoret konstaterar att begränsningen kan ses som motiverad ur ett effektivitetsperspektiv men att den samtidigt står i konflikt med kravet på självförsörjning och att Sjöfartsverket ska gå med vinst. Sjöfartsverket har också haft invändningar mot hur begränsningen är utformad.

Även Svenska kraftnät har regler som begränsar hur affärsverket får sätta avgifter. Det handlar om den s.k. intäktsramen, som är tänkt att styra

myndigheten mot att bedriva verksamheten effektivt. Intäktsramen sätter ett tak för hur höga avgifter som Svenska kraftnät kan ta ut från transmissions-kunderna. Taket innebär att det inte ska gå att höja avgifterna hur mycket som helst för att finansiera verksamheten. De har dock inte varit i närheten av att överskrida intäktsramen och begränsningen har i praktiken därför inte påverkat affärsverket.

Enligt Statskontoret kan det fungera bra att begränsa myndigheternas möjligheter att höja avgifter med särskilda regler i vissa fall, men det bör i första hand användas som ett komplement till övrig styrning. Om det är så att restriktionen till stor del begränsar myndighetens möjligheter att besluta om avgiftens storlek menar Statskontoret att frågan är om det i praktiken är myndigheten eller regeringen som beslutar om hur hög avgiften ska vara. I sådana fall kan det vara bättre att regeringen beslutar om avgiftens storlek.

I rapporten pekar Statskontoret även på att det kan uppstå problem för myndigheterna när en avgiftsbelagd verksamhet ska uppfylla flera syften. Ett sådant exempel är Sjöfartsverkets sjöfartsavgifter som både ska finansiera verksamheten och fungera som klimatpolitiskt styrmedel. Sjöfartsverket har enligt Statskontoret i praktiken begränsade möjligheter att utforma och sätta avgifter så att de fungerar som klimatpolitiskt styrmedel. Det största hindret är att avgifterna först och främst är till för att generera intäkter till verksamheten. Statskontoret menar att avgifterna bör utformas utifrån ett tydligt syfte, antingen för att fungera som klimatpolitiskt styrmedel eller för att finansiera verksamheten.

Gransknings- och revisionsrapporter från Riksrevisionen

Granskning av affärsverken

I rapporten Regeringens styrning av affärsverken (RiR 2018:5) granskade Riksrevisionen regeringens styrning av de tre kvarvarande affärsverken för att se om styrningen är utformad i förhållande till affärsverkens särart. Resultatet av granskningen publicerades i en rapport våren 2018 (RiR 2018:5). Riksrevisionens sammanfattande slutsats var att regeringen inte i tillräcklig utsträckning hade utvecklat och anpassat styrningen av affärsverken till verksamheten i dess dåvarande form och till dess framtida utmaningar. Enligt Riksrevisionens bedömning fanns det behov av ställningstaganden för att göra styrningen av affärsverken mer tidsenlig och effektiv.

Riksrevisionen konstaterade att de många undantag och tillägg som gäller för affärsverken innebär att det är svårt att få en överblick över regelverket som styr affärsverken. Vidare var vissa undantag inte tydligt motiverade och det fanns även exempel på undantag som inte användes av de tre affärsverken. Riksrevisionen framhöll att det är rimligt att de undantag och tillägg som görs för affärsverken är relevanta i förhållande till affärsverkens verksamhet, aktuella och tydligt motiverade. En gemensam och aktuell riktlinje för affärsverken, likt den ägarpolicy som finns för statligt ägda bolag, hade enligt Riksrevisionen bidragit till en bättre överblick och ökad tydlighet.

Riksrevisionen konstaterade vidare att det ekonomiadministrativa regelverket som generellt gäller för förvaltningsmyndigheter har utvecklats i en riktning som möjliggjort för regeringen att låta en ”vanlig” förvaltningsmyndighet fungera som ett affärsverk gör. Detta ledde Riksrevisionen till slutsatsen att affärsverkens verksamhet borde kunna bedrivas i en vanlig förvaltningsmyndighet, och det fanns därmed anledning att se över rådande regelverk för affärsverken och tydligt motivera skälen till befintliga undantag eller tillägg. Valet av annan verksamhetsform borde enligt Riksrevisionen regelbundet prövas av regeringen, och sådana prövningar hade underlättats om det fanns tydliga generella kriterier för när affärsverk är en lämplig form liknande de som finns för statligt ägda bolag, vilket också kunde motiveras givet deras särart.

Riksrevisionen betonade vidare behovet av tydlig styrning och konstaterade att förutsättningarna för styrningen av affärsverken är mer komplexa än för andra myndigheter. Affärsverken har myndighetsliknande styrning men bolagsliknande krav på ekonomin och återrapporteringen till regeringen. Affärsverken har också givits större frihetsgrader än övriga myndigheter. Den större handlingsfriheten ställer också högre krav på ansvarstagande för de tillgångar som verken förvaltar. Affärsverken har dessutom blandade verksamheter där affärsverksamhet och samhällsnytta har olika logik. Enligt Riksrevisionen hade regeringens styrning inte varit tillräckligt verksamhetsanpassad i dessa avseenden.

Granskningen visade att de ekonomiska målen för affärsverken sällan hade justerats. Riksrevisionen hade inte heller påträffat någon beskrivning av syftet med de ekonomiska målen för affärsverken. Vidare menade Riksrevisionen att det var oklart hur de beslutade låne- och kreditramarna förhöll sig till de ekonomiska målen. Enligt Riksrevisionen borde båda faktorerna påverka affärsverkens möjligheter att belåna sig och därmed den finansiella risk som verken (staten) tar. Dubbla mål för samma ändamål bör undvikas.

Givet att affärsverken vid sidan av de affärsmässiga uppdragen också har viktiga uppgifter inom flera samhällssektorer, vilket liknar statligt ägda bolag med särskilt beslutade samhällsuppdrag, såg Riksrevisionen behov av ökad fackmannamässighet i förvaltningen av affärsverken för att kunna analysera och sätta relevanta ekonomiska mål. Här menade Riksrevisionen att det fanns lärdomar att dra från den kunskap som byggts upp inom Regeringskansliet i fråga om bolagsstyrning.

Slutligen ansåg Riksrevisionen att dokumentationen av regeringens styrning var bristfällig och framhöll att konstitutionsutskottet betonat vikten av dokumentation från myndighetsdialogerna. Regeringen borde således enligt Riksrevisionen utveckla dokumentationen av dessa för att underlätta riksdagens kontroll och förbättra möjligheterna för de inblandade att nå en gemensam bild av diskussionens innehåll och resultat.

Regeringen instämde inte i Riksrevisionens övergripande slutsats och såg därför inte behov av att utveckla styrningen enligt myndighetens rekommendation, och framhöll samtidigt att styrningen hela tiden bör

utvecklas för att vara tidsenlig och effektiv (skr. 2017/18:297). Enligt regeringens uppfattning hade styrningen för vart och ett av de berörda affärsverken anpassats och utvecklats för att möta de utmaningar som uppkommit. Regeringen instämde inte heller i Riksrevisionens slutsats att myndigheter numera har samma möjligheter som affärsverken, även om skillnaderna minskat över tid i och med att regelverket för vanliga myndigheter utvecklats. Regeringen framhöll att undantagen, främst från det ekonomiadministrativa regelverket, utgör väsentliga förutsättningar för affärsverken att kunna bedriva affärsverksamhet. Regeringen instämde dock i att undantagen och tilläggen i regelverken är svåra att överblicka och att det riskerar att göra styrningen otydlig.

Regeringen instämde delvis i Riksrevisionens rekommendation att låta se över regelverket för affärsverken för att säkerställa att det är relevant och aktuellt. Regeringen ansåg att relevansen för de undantag som fanns för affärsverken borde ses över och att en bedömning borde göras av om undantagen krävs för den verksamhet som bedrivs. Regeringen delade även bilden att det kan finnas ett värde i att samla dessa undantag och tillägg i riktlinjer för regeringens styrning av statliga affärsverk. Mot bakgrund av att det bara finns tre berörda affärsverk så var ändå regeringens bedömning att frågan om motivering av undantag och tillägg hanteras inom ramen för beredningsprocessen av förslag till nya förordningar eller förordningsändringar.

Vidare instämde regeringen i Riksrevisionens slutsats att det saknades kriterier för när affärsverk är en lämplig form. Regeringen framhöll dock att frågan om kriterier framför allt är aktuell vid bildandet av ett nytt affärsverk eller analys av och förslag om ändrad verksamhetsform för en myndighet eller ett affärsverk. Regeringens bedömning var att det räcker med de kriterier som statsmakterna lagt fast om att myndighetsformen är det normala för statlig verksamhet och de kriterier som lagts fast för när affärsverksamhet kan bedömas vara aktuell för ombildning till aktiebolagsform.

Regeringen delade även slutsatsen att de ekonomiska målen sällan hade justerats, men anförde att det ligger i sakens natur att målen bör vara rimligt stabila över tid i de fall inte verksamhet eller förutsättningar ändrats i väsentlig grad och att det är lämpligt att se över målen regelbundet. Vidare instämde regeringen delvis i Riksrevisionens rekommendation att regeringen bör utveckla och redovisa motiven till affärsverkens ekonomiska mål, säkerställa att målen är aktuella och återkommande se över dem. Regeringen anförde att de inom ramen för uppföljning av affärsverkens verksamhet löpande följer utvecklingen av dessa mål. Vidare redovisar regeringen årligen i budgetpropositionen utfallet och sin bedömning av resultatet där hänsyn även tas till nya makroekonomiska bedömningar. Vid behov lämnas kommentarer och förslag till åtgärder.

Regeringen instämde inte i Riksrevisionens slutsats att dokumentationen av regeringens styrning är bristfällig. Regeringen instämde därmed inte heller i rekommendationen att dokumentationen av myndighetsdialogen borde

utvecklas. Regeringen framhöll att de informella myndighetsdialogerna främst är inriktade på ömsesidigt utbyte av information och kunskap samt på att förtydliga regeringens styrning. De utgör inte i sig styrning av myndigheten. Det ligger i sakens natur, framhöll regeringen, att en informell dialog är just informell. Enligt Regeringskansliets riktlinjer ska dagordningen för myndighetsdialogerna diarieföras. Den information som framkommer i dialogen ska sammanställas på ett lämpligt sätt och dialogen ska följas upp med den politiska ledningen.

Mot bakgrund av Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer avsåg regeringen att vid kommande förändringar av de förordningar som innehåller särregleringar eller undantag för affärsverken, i beredningen ta ställning till om det är aktuellt att förändra någon reglering och överväga om undantagen och tilläggen bör samlas för att bli mer överblickbara. Vidare konstaterade regeringen att förutsättningarna skiljer sig väsentligt åt mellan affärsverken, och regeringen avsåg därför att fortsatt i särskild ordning för vart och ett av affärsverken följa verksamhetens utveckling och vid behov återkomma med förslag till förändringar av verksamhetsform, mål, finansiering och befogenheter.

Finansutskottet hade inte några invändningar mot regeringens bedömningar i skrivelsen (2018/19:FiU13). Utskottet noterade att regeringen anförde att styrningen hela tiden bör utvecklas för att vara tidsenlig och effektiv. Finansutskottet betonade vidare vikten av öppenhet när det gäller regeringens styrning av affärsverken. Genom tydliga och öppna processer kan allmänhetens förtroende för hur affärsverkens styrs öka, menade finansutskottet.

Revisionsrapport

I sin granskning av Luftfartsverkets årsredovisning 2019 fann Riksrevisionen brister i intern styrning och kontroll inom affärsverkets anslagsfinansierade verksamhet (dnr. 3.1.2-2019-0612). Riksrevisionen bedömde att bristerna medförde en ökad risk för otillåtna anslagsöverskridanden och rekommenderade Luftfartsverket att stärka rutinerna för ekonomisk styrning och uppföljning av den anslagsfinansierade verksamheten. I rapporten konstaterar Riksrevisionen att Luftfartsverket fr.o.m. 2018 har erhållit ett anslag från statens budget. Att driva anslagsfinansierad verksamhet ställde nya ekonomiadministrativa krav på Luftfartsverket. Myndigheten behövde t.ex. förhålla sig till årliga ekonomiska ramar som kostnaderna skulle hålla sig inom. Detta ställde stora krav på ekonomisk styrning och uppföljning och var särskilt utmanande för Luftfartsverket eftersom det handlade om att bygga upp en ny verksamhet.

Tidigare granskning

Sjöfartsverkets inköp av helikoptrar

Våren 2016 granskade utskottet Näringsdepartementets hantering av Sjöfartsverkets inköp av helikoptrar (bet. 2015/16:KU20 s. 275 f.). I sitt ställningstagande konstaterade utskottet att genom att avtalet under hösten 2012 hade ingåtts av Sjöfartsverket på det sätt som skedde föregreps riksdagens beslut om investeringsplan och låneram för Sjöfartsverket. Agerandet stod enligt utskottets bedömning inte i överensstämmelse med 9 kap. 8 § regeringsformen. I svaren från Regeringskansliet i ärendet hade anförts att varken regeringen eller Regeringskansliet hade fattat beslut om att godkänna att Sjöfartsverket tecknade avtalet om förvärvet av helikoptrar. Utskottet menade att det i första hand måste ligga på myndigheten att ansvara för att avtal som myndigheten ingår ligger inom ramen för myndighetens verksamhet och att andra förutsättningar är för handen, t.ex. erforderliga bemyndiganden från riksdagen. Utskottet framhöll även vikten av att riksdagen får adekvat information inför de beslut den ska fatta.

Granskningen visade samtidigt att Sjöfartsverket hade informerat Regeringskansliet om behovet av och planerna på att förvärva nya helikoptrar. Regeringen hade vidare beslutat om en ändring i regleringsbrevet med innebörden att Sjöfartsverket fick använda valutaderivatinstrument vid köpet av nya helikoptrar för sjö- och flygräddning innan riksdagen fattat beslut om låneram och investeringsplan.

Utskottet konstaterade att Regeringskansliet på ett tidigt stadium var medvetet om att Sjöfartsverket ville köpa nya helikoptrar. Mot bakgrund av vad som framkom i granskningen, särskilt när det gällde vad Sjöfartsverket hade uppgett om hur verket uppfattat sina kontakter med Näringsdepartementet och att verket sedan agerat därefter, fann utskottet skäl att starkt framhålla vikten av att dialogen med myndigheterna sköts på rätt sätt. Utskottet noterade att uppfattningen om innebörden av myndighetsdialogen skilde sig åt mellan Näringsdepartementet och Sjöfartsverket. Likaså hade det funnits olika uppfattningar i fråga om dokumentation från mötena inom myndighetsdialogen. Utskottet betonade vikten av att skilja mellan å ena sidan formell styrning genom t.ex. instruktioner för myndigheter meddelade genom förordning och regleringsbrev och å andra sidan en informell myndighetsdialog för utbyte av information. Det är väsentligt att man från regeringens sida är tydlig med att det inte är fråga om styrning. Det är inte tillfredsställande att myndighetsdialogen genomförs på ett sådant sätt – som i detta fall – att myndigheten uppfattar dialogen som ett beslutsforum. Utskottet påminde även om vad det tidigare uttalat om dokumentation vid myndighetsdialoger.

Det dåvarande statsrådet kunde enligt utskottet inte undgå kritik för Näringsdepartementets hantering av Sjöfartsverkets inköp av helikoptrar.

Styrningen av Luftfartsverket och Sjöfartsverket

Hösten 2016 granskade utskottet styrningen av bl.a. Luftfartsverket och Sjöfartsverket (bet. 2016/17:KU10 s. 104). Granskningen avsåg främst kontakter inom ramen för myndighetsdialogen och styrning genom investeringsplaner och liknande. I granskningen ställde utskottet bl.a. en fråga till Regeringskansliet om hur det faktum att Luftfartsverket och Sjöfartsverket är affärsverk påverkade regeringens styrning. I svaret anfördes att en väsentlig skillnad jämfört med styrningen av andra myndigheter är att den sker genom de ekonomiska mål som fastställts av riksdagen och att det är mot dessa mål som affärsverken följs upp. Vidare anfördes att regelverket för affärsverken innebär något större befogenheter i vissa frågor än regelverket för andra myndigheter. Totalt fanns ett tjugotal författningar där affärsverken regleras i särskild ordning eller där endast delar av bestämmelserna är tillämpliga på affärsverk. Utskottet ställde även en fråga om hur regeringen följer upp att myndigheterna inte ingår ekonomiska åtaganden utan regeringens kännedom. I svaret från Regeringskansliet anfördes att myndigheterna har rätt till att självständigt ingå ekonomiska åtaganden inom ramen för deras delegation. Regeringen följer upp myndigheternas verksamhet genom att ta del av och analysera bl.a. årsredovisningar, delårsrapporter, utgiftsprognoser, eventuella särskilda rapporter till följd av återrapporteringskrav och Riksrevisionens rapporter. Vidare följs verksamheten upp vid dialoger och tjänstemannamöten.

I sitt ställningstagande framhöll utskottet bl.a. vikten av myndighetsdialogen och konstaterade att dokumentationen från denna endast utgjorts av dagordningar, vilket försämrar möjligheterna att följa upp utfallet av mötena. Utskottet betonade att dokumentation av vad som förevarit i kontakter mellan företrädare för regeringen och myndigheterna är en nödvändig förutsättning för en efterföljande kontroll av instanser som enligt regeringsformen ska granska såväl regeringens som myndigheternas handlande. Med bättre dokumentation förbättras möjligheterna för dem som varit med på mötet att följa upp mötet, och om det råder olika uppfattningar om vad som förevarit finns bättre förutsättningar att nå en gemensam bild. Fullgod dokumentation innebär också att förutsättningar ges för att den grundlagsreglerade kontrollmakten ska fungera fullt ut. Utskottet tydliggjorde att det anförda inte ändrade det faktum att myndighetsdialogen inte är ett beslutsforum.

Utskottet gjorde även vissa uttalanden när det gällde den ekonomiska styrningen. Riksdagens godkännande av en investeringsplan för affärsverken innebär inte, anförde utskottet, i sig att riksdagen medger att ett ekonomiskt åtagande för staten får göras. Utskottet konstaterade att en investeringsplan som redovisas i siffror kan ge ett intryck av en exakthet som inte är reell. Samtidigt kan självfallet detaljerade underlag för riksdagens riktlinjebeslut vara av stort värde. Utskottet förutsatte att inga ekonomiska åtaganden görs för staten utan att riksdagen har medgett det. Utskottet tog även upp beräkningarna av de båda affärsverkens räntabilitet, som beräknas över en konjunkturcykel, och ansåg att det fanns skäl att säkerställa att det fanns en

gemensam uppfattning mellan regeringen och affärsverken hur lång tid en viss konjunkturcykel omfattar.

Utskottet uttalade sig vidare om utformningen av regleringsbreven. Utskottet vidhöll vad det tidigare hade anfört om att samtliga villkor som följer av riksdagsbeslutet för ett bemyndigande lämpligen borde anges i den berörda myndighetens regleringsbrev. Mot bakgrund av att riksdagens beslut innebär att anslagen ställs till regeringens, inte myndighetens, disposition underströk utskottet värdet av att de villkor som gäller för en myndighets disposition av ett visst anslag direkt eller indirekt framgår samlat i regleringsbrevet. Utskottet noterade också att Sjöfartsverket till skillnad från bl.a. Luftfartsverket vid tidpunkten inte skulle tillämpa internrevisionsförfordningen (2006:1228). Utskottet välkomnade att regeringen övervägde om även Sjöfartsverket borde omfattas av förfordningen.

I fråga om regleringsbreven framkom även i granskningen att en viktig åtgärd som i huvudsak vidtogs 2009–2011 var att uppgifter av långsiktig karaktär fördes från regleringsbrevet till myndighetsinstruktionen. Utskottet konstaterade när det gällde Trafikverkets regleringsbrev att det föreföll kunna tas ytterligare steg i den riktningen.

Iakttagelser i den nu aktuella genomgången

Inledning

Genomgången omfattar olika verktyg som regeringen har i styrningen av affärsverken: instruktioner, regleringsbrev, uppdrag, villkor för affärsverkens avgifter, anslag, ekonomiska mål, finansiella befogenheter, godkännande av investeringsplan och de årliga dialogerna. Förutom myndigheternas instruktioner och regleringsbrev bygger genomgången på uppgifter i budgetpropositionen för 2025 och affärsverkens årsredovisningar för 2024. I fråga om de årliga dialogerna omfattar genomgången dokumentation från dialogerna som genomförts 2023 och 2024. Uppgifterna fokuserar därmed på senare år men i vissa avsnitt finns även en historisk beskrivning.

Instruktioner

Som tidigare nämnts styrs affärsverken bl.a. genom specifika förordningar med instruktioner för respektive affärsverk. I samband med att den nya myndighetsförordningen (2007:515) trädde i kraft som bl.a. innebar en renodling av myndigheternas ledningsformer till tre (bl.a. styrelsemyndighet) genomfördes en översyn av samtliga myndigheters instruktion (RiR 2007:25 s. 7). Samtliga tre affärsverk fick också nya instruktioner 2007 där bl.a. undantagen från myndighetsförordningen framgick.

För Sjöfartsverket gäller fortfarande instruktionen från 2007 (2007:1161) även om den har ändrats vid flera tillfällen, bl.a. i fråga om affärsverkets uppgifter – t.ex. att affärsverket ska verka för att de transportpolitiska målen nås (2009:1449) – och när affärsverket blev beredskapsmyndighet (2022:537).

Luftfartsverket fick en ny instruktion 2010 (2010:184) i samband med den organisatoriska förändringen då flygplatsverksamheten fördes över till Swedavia AB. Även denna instruktion har ändrats vid några tillfällen, bl.a. vid införandet av en överdirektör (2019:1230), när det skrevs in att affärsverket ska verka för att nå de transportpolitiska målen (2022:1845) och när affärsverket blev beredskapsmyndighet (2022:551).

Svenska kraftnät fick nyligen en ny instruktion (2025:782) men dessförinnan hade den tidigare gällande instruktionen från 2007 (2007:1119) ändrats flera gånger, bl.a. när det gäller affärsverkets uppgifter, när affärsverket blev beredskapsmyndighet (2022:535) och elberedskapsmyndighet (2023:250) samt vid införandet av de rådgivande organen Elberedskapsrådet (2019:1305) och Dammsäkerhetsrådet (2014:215).

Fram till dess att Svenska kraftnät fick sin nya instruktion påminde strukturen i affärsverkens instruktioner om varandra. De inleddes med bestämmelser om affärsverkens uppgifter följt av, med några undantag, bl.a. bestämmelser om ledningen, beslutsförhet, anställningar, personalansvarsnämnd, tillämpligheten av vissa förordningar, avgifter och undantag från myndighetsförordningen. Svenska kraftnäts nya instruktion innehåller fortfarande dessa delar men innehåller även andra bestämmelser, varav vissa även har funnits tidigare.

Bland de skillnader som finns mellan affärsverkens instruktioner kan följande nämnas. Både Luftfartsverkets och Svenska kraftnäts instruktioner innehåller en bestämmelse om affärsverkskoncernen där det framgår att affärsverket och de företag där staten genom företaget direkt eller indirekt har ett bestämmande inflytande tillsammans bildar en affärsverkskoncern. Därutöver innehåller deras instruktioner en bestämmelse om medelsförvaltning där det framgår att myndighetens medel inte får lånas ut till företag i affärsverkskoncernen utan regeringens medgivande i varje enskilt fall. Sjöfartsverkets instruktion innehåller inte någon bestämmelse om vare sig affärsverkskoncernen eller medelsförvaltning.

Svenska kraftnäts instruktion är den mest omfattande och också den som skiljer sig mest från de övriga. I den nya instruktionen har affärsverkets uppgifter delats upp i olika ansvarsområden, och i förhållande till tidigare är det fler uppgifter som omnämns i instruktionen. Instruktionen innehåller också ett nytt avsnitt om rapportering där det framgår att myndigheten med olika tidsintervall ska redovisa uppgifter, bedömningar och prognoser varav vissa i särskilda rapporter. Därutöver innehåller Svenska kraftnäts instruktion i likhet med den föregående instruktionen bestämmelser om vad styrelsen särskilt ska ägna sig åt, de särskilda organ som finns vid myndigheten och en bestämmelse om extern revision där det framgår att styrelsen ska se till att Riksrevisionen får de uppgifter som behövs för revision av affärsverkskoncernen.

Regleringsbrev

Affärsverkens regleringsbrev är i likhet med andra myndigheters regleringsbrev i huvudsak uppdelade i två olika delar. Den första delen rör verksamheten

och här anges mål för verksamheten, återrapporteringskrav, sådant som gäller organisationsstyrning och även särskilda uppdrag som regeringen har beslutat. Den andra delen avser finansieringen och här anges i förekommande fall anslag, villkor för anslagen, finansiella villkor, beställningsbemyndiganden, övriga villkor, avgifter och bidrag, ekonomiska mål för avgiftsbelagd verksamhet och villkoren för den avgiftsbelagda verksamheten. I en bilaga till regleringsbrevet bifogas den investeringsplan som riksdagen har godkänt.

Såväl Sjöfartsverkets regleringsbrev för 2025 som Svenska kraftnäts regleringsbrev för 2025 innehåller ett avsnitt med undantag från det ekonomiska administrativa regelverket. Här kan nämnas att det för Svenska kraftnäts del framgår att kravet på att årsredovisningen ska innehålla en förvaltningsberättelse inte tillämpas av Svenska kraftnät. Detta krav finns i 10 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, dvs. det särskilda kapitlet i förordningen som avser affärsverken. I stället ska Svenska kraftnät tillämpa bestämmelserna om resultatredovisning i 3 kap. 1 § första stycket och 2 och 3 §§ i samma förordning. Detta ska gälla fr.o.m. årsredovisningen för 2025.

Svenska kraftnäts regleringsbrev för 2025 innehåller även avsnittet Övriga bestämmelser. Här framgår bl.a. att det är styrelsen för Svenska kraftnät som ska utse statens företrädare vid bolags- och årsstämma i de bolag och andra företag i vilka affärsverket förvaltar statens aktier och andelar. Vidare framgår vissa villkor när det gäller förvärv och avyttring av aktier samt bildande av bolag och placering av likvida medel.

Uppdrag

En genomgång har gjorts av regleringsbrev för att sammanställa hur många uppdrag som regeringen gett affärsverken över tid. Förutom det senaste året har regleringsbreven för de två första åren under innevarande samt de två närmast föregående valperioderna tagits med. Regleringsbreven beslutas i december för nästföljande år. I de fall regleringsbreven har ändrats har uppgifter hämtats från det senaste beslutade regleringsbrevet för det aktuella året. Numera anges såväl uppdrag som myndigheterna får i samband med det aktuella regleringsbrevet som redan pågående uppdrag. Längre tillbaka angavs bara uppdrag.

Tabell 7.1 Beslutade regeringsuppdrag

Antal nya uppdrag som anges i regleringsbrevet samt sedan tidigare pågående uppdrag inom parentes

	2015	2016	2019	2020	2023	2024	2025
Luftfartsverket	1	1	2 (6)	5 (3)	3 (4)	2 (3)	3 (1)
Sjöfartsverket	4	1	3 (6)	6 (5)	2 (3)	2 (2)	3 (2)
Svenska kraftnät	6	3	4 (6)	8 (5)	5 (17)	7 (13)	6 (5)

Källa: Myndigheternas regleringsbrev för respektive år. Uppgifterna för 2025 omfattar uppgifter t.o.m. juni 2025.

Avgifter

Inledning

Som tidigare nämnts anges villkor för affärsverkens avgifter i deras respektive instruktioner. Bestämmelsen är likalydande för samtliga affärsverk. Enligt denna får myndigheten i affärsverket ta ut avgifter, besluta om avgifternas storlek och disponera inkomsterna. Myndigheten får även disponera inkomster från offentligrättsliga avgifter. Villkor för avgiftsbelagd verksamhet framgår även av regleringsbrevet. Av Svenska kraftnäts regleringsbrev för 2025 framgår att regeringen avsåg att fatta beslut om utdelning för Svenska kraftnät. Någon motsvarande skrivning finns inte i regleringsbreven för de båda andra affärsverken.

Luftfartsverket

Enligt Luftfartsverkets årsredovisning för 2024 kommer drygt 80 procent av affärsverkets omsättning från flygtrafiktjänsten, som bl.a. omfattar flygtrafikledning och teknisk infrastruktur. Flygtrafiktjänsten finansieras till stor del genom undervägs- och terminalavgifter. Dessa regleras genom fastställda prestationsplaner som EU beslutar om. Prestationsplanen innehåller också mål om flygsäkerhet, kapacitet, miljö och kostnadseffektivitet.

Villkor för den avgiftsbelagda verksamheten anges också i Luftfartsverkets regleringsbrev för 2025. Här framgår bl.a. att den skattemotsvarighet som Luftfartsverket ska betala in för verksamhetsåret 2024 kommer att fastställas av regeringen i samband med fastställandet av 2024 års resultat- och balansräkning. Det överskott som kvarstår efter inbetalningen får Luftfartsverket disponera.

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket finansieras till största delen med sjöfartsavgifter som består av farledsavgifter och lotsavgifter. Totalt stod de för drygt 60 procent av affärsverkets intäkter under 2024.

Villkor för den avgiftsbelagda verksamheten anges också i Sjöfartsverkets regleringsbrev för 2025. Här framgår bl.a. att Sjöfartsverket för verksamhetsåret 2025 ska inleverera belopp motsvarande bolagsskatt. Beloppet kommer att fastställas av regeringen i samband med fastställande av verkets resultat- och balansräkning för 2024. Efter denna leverans får Sjöfartsverket disponera det överskott som kvarstår. Sjöfartsverket ska även erhålla kompensation för belopp motsvarande ingående skatt enligt mervärdesskattelagen (1994:200), som hänför sig till den del av Sjöfartsverkets verksamhet som utgör myndighetsutövning.

Av Sjöfartsverkets årsredovisning för 2024 framgår att de ekonomiska mål som regeringen och riksdagen beslutat för Sjöfartsverket tidigare innehöll en begränsning för hur mycket farledsavgifterna får höjas i förhållande till konsumentprisindex. Bakgrunden ska ha varit kritik mot höga avgifter från sjöfartsbranschen. Under 2024 höjde Sjöfartsverket farledsavgifterna enligt konsumentprisindex med konstant skatt.

Vidare framgår att regeringen och riksdagen för 2023 och 2024 beslutat om en klimatkompensation för sjöfarten på 300 miljoner kronor per år. Målet var att minska trycket på farledsavgifterna och uppmuntra en överflyttning av godstransporter från väg till sjöfart. Hur mycket avgiftssänkningen och minskade kostnader bidrar till ökad konkurrenskraft för sjöfarten var enligt Sjöfartsverket svårbedömt. Klimatkompensationen upphörde vid årsskiftet, och fr.o.m. den 1 januari 2025 återgick farledsavgifterna till ordinarie nivåer.

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät finansierar till största delen den löpande verksamheten med medel som kommer från de avgifter som transmissionsnätskunder och balansansvariga parter betalar. Dessutom används flaskhalsinkomster för att täcka ett antal kostnadsposter samt till tariffreducering.

Villkor för den avgiftsbelagda verksamheten anges även i Svenska kraftnäts regleringsbrev för 2025. Här framgår att en prognos för Svenska kraftnäts samlade avgiftsinkomster för åren 2025–2027 redovisas i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 21). I likhet med vad som gäller för Sjöfartsverket ska Svenska kraftnät erhålla kompensation för belopp, motsvarande ingående skatt enligt mervärdesskattelagen (1994:200), som hänför sig till den del av affärsverkets verksamhet som utgör myndighetsutövning.

I fråga om utdelning framgår att regeringen i samband med fastställandet av årsbokslutet för Svenska kraftnät kommer att besluta om vilket utdelningsbelopp som ska inlevereras till staten. Det framgår vidare att ett regeringsbeslut från juni 2020 gäller som riktlinje. Det innebär bl.a. att affärsverkskoncernen för varje verksamhetsår fr.o.m. 2020 och tills vidare ska inleverera utdelning inom spannet 40–70 procent av verksamhetsårets resultat till staten, där mittenvärdet i intervallet ska vara utgångspunkten för utdelning. Utdelningen inkluderar skattemotsvarighet om 20,6 procent.

Av budgetpropositionen för 2025 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 21) framgår utöver de prognostiserade avgiftsinkomsterna bl.a. att Svenska kraftnäts investeringar och reinvesteringar normalt sett finansieras genom lån från Riksgäldskontoret men att flaskhalsinkomster kan användas i stället för lån på grund av det höga inflödet av dessa. Den totala användningen av flaskhalsinkomster under perioden 2024–2027 beräknas uppgå till 31,5 miljarder kronor.

Anslag

Inledning

Som tidigare nämnts disponerar samtliga affärsverk i dagsläget medel från anslag i statens budget. Villkor för anslagen anges i regleringsbreven.

Luftfartsverket

Under 2024 disponerade Luftfartsverket anslagsmedel genom tre anslag inom utgiftsområde 22 (för arbetet med civilt försvar, infrastruktur för flygtrafik-tjänst och obemannad luftfart). Omfattningen av den anslagsfinansierade verksamheten ökade i jämförelse med året innan. Enligt årsredovisningen för 2024 har anslagsverksamheten successivt ökat de senaste åren.

Sjöfartsverket

Under 2024 disponerade Sjöfartsverket anslagsmedel genom tre anslag inom utgiftsområde 22 (för arbetet med reduktion av farledsavgifterna genom klimatkompensation, beredskap och civilt försvar samt omställningen till en fossilfri flotta). Av årsredovisningen för 2024 framgår bl.a. att budgeten för 2025 inte innehöll några anslagshöjningar utöver totalförsvarsmedel till Sjöfartsverket och att verket sedan länge varit tydlig med att det i längden inte går att bedriva nuvarande verksamhet inom rådande ekonomiska ramverk.

Svenska kraftnät

Under 2024 disponerade Svenska kraftnät anslagsmedel genom ett anslag inom utgiftsområde 21 (för myndighetens arbete med elberedskap och utökad tillsyn inom elförsörjningen enligt säkerhetsskyddslagen). På grund av långa ledtider vid inköp och förseningar av åtgärder i fattade beslut nyttjade Svenska kraftnät inte anslagen fullt ut.

Ekonomiska mål*Luftfartsverket*

Riksdagen beslutade efter förslag från regeringen i budgetpropositionen för 2022 att de ekonomiska målen för Luftfartsverket inte skulle gälla under perioden 2022–2024 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 22, bet. 2021/22:TU1, rskr. 2021/22:98). Bakgrunden till beslutet var att ge Luftfartsverket möjlighet att möta negativa effekter av coronapandemin. Efter förslag från regeringen i budgetpropositionen för 2025 beslutade riksdagen om att ekonomiska mål skulle återinföras från 2025. Vidare bemyndigades regeringen att besluta om utdelning och skattemotsvarighet när det gäller Luftfartsverkets ekonomiska resultat (prop. 2024/25:1 utg.omr. 22, bet. 2024/25:TU1, rskr. 2024/25:100–101).

Luftfartsverket har två ekonomiska mål, ett som gäller räntabilitet och ett som gäller eget kapital. Luftfartsverket ska över en konjunkturcykel ha en räntabilitet på eget kapital på 4 procent och ett eget kapital som uppgår till minst 700 miljoner kronor i genomsnitt. Målet för räntabilitet är detsamma som gällde tidigare, men det tidigare målet för soliditet har ersatts med ett mål för eget kapital. I budgetpropositionen för 2025 anför regeringen att soliditeten i Luftfartsverket påverkas av jämförelsestörande poster som ligger helt eller delvis utanför myndighetens kontroll. Det är framför allt pensionsskuldens storlek i förhållande till rådande ränteläge. Regeringen bedömde att det nya

målet för kapitalstrukturen skulle styra det egna kapitalets storlek mot en rimlig nivå i förhållande till Luftfartsverkets behov.

Sjöfartsverket

I likhet med vad som gällde för Luftfartsverket beslutade riksdagen efter förslag från regeringen att temporärt slopa de ekonomiska målen för Sjöfartsverket 2022–2024 mot bakgrund av coronapandemin (prop. 2021/22:1 utg.omr. 22, bet. 2021/22:TU1, rskr. 2021/22:98).

I budgetpropositionen för 2025 föreslog regeringen att ekonomiska mål skulle återinföras från 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 22). I avsnittet om ekonomiska mål anförde regeringen inledningsvis att Sjöfartsverket ska verka för att de transportpolitiska målen uppnås. Detta ska göras på ett företags-ekonomiskt sätt och inom ramen för en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning.

I fråga om de ekonomiska målen menade regeringen att målen borde anpassas till den rådande situationen och de utmaningar som Sjöfartsverket stod inför, med ökat behov av investeringar i verksamheten för att kunna hantera den underhållsskuld som myndigheten byggt upp under lång tid. Detta ställde högre krav på lönsamhet i rörelsen för att Sjöfartsverket skulle kunna bära ökade avskrivningskostnader i framtiden. Den höjda ambitionen med högre avkastningskrav bedömdes också skapa utrymme för att investera i bl.a. infrastrukturen till havs samt i Sjöfartsverkets båt- och fartygsflotta.

Tidigare mål för kapitalstrukturen i verksamheten var uttryckt som en soliditet på 25 procent. I likhet med vad som gäller för Luftfartsverket påverkas soliditeten i Sjöfartsverket av flera jämförelsestörande poster som ligger helt eller delvis utanför myndighetens kontroll. Det handlar bl.a. om pensionsskuldens storlek i förhållande till rådande ränteläge och ökade skulder drivna av att Sjöfartsverket erhållit stora bidrag för investeringar som finansieras via den nationella planen för transportinfrastrukturen. Mot den bakgrunden föreslog regeringen att målet för kapitalstrukturen ändrades, vilket enligt regeringens bedömning skulle styra det egna kapitalets storlek mot en rimlig nivå i förhållande till Sjöfartsverkets behov.

Enligt de nya målen ska Sjöfartsverket över en konjunkturcykel ha en rörelsemarginal före avskrivningar på 12 procent. Vid beräkning av rörelsemarginalen ska investeringarna som finansieras med medel från den nationella planen för transportinfrastrukturen exkluderas. Sjöfartsverket ska även ha ett eget kapital som över en konjunkturcykel uppgår till minst 500 miljoner kronor.

Riksdagen beslutade om att ekonomiska mål skulle återinföras från 2025 (bet. 2024/25:TU1, rskr. 2024/25:100–101). Beslutet innehöll även ett bemyndigande till regeringen att besluta om utdelning och skattemotsvarighet.

Svenska kraftnät

Regeringen beslutar årligen i regleringsbrevet de ekonomiska målen för de avgiftsbelagda delarna av Svenska kraftnäts verksamhet. Målet består av tre

delar: ett avkastningskrav, tak för skuldsättningsgrad samt mål för kostnadseffektivitet.

Av regleringsbrevet för 2025 framgår att Svenska kraftnät ska uppnå en räntabilitet på justerat eget kapital, efter schablonmässigt avdrag för skatt, på 4 procent under en konjunkturcykel, exklusive realiserade resultat från avyttringar i intressebolag. Med hänsyn till att affärsverket redovisat en negativ skuldsättningsgrad och nivån på inflödet av flaskhalsinkomster fortfarande var hög, satte regeringen inget tak för skuldsättningsgrad för innevarande år. Vidare ska kostnadseffektiviteten i Svenska kraftnät vara minst lika hög som i jämförbara företag.

Bortsett från att regeringen inte beslutade om något tak för skuldsättningsgraden för 2025 har de ekonomiska målen sett likadana ut sedan 2021 då målen justerades enligt ett särskilt regeringsbeslut. Avkastningskravet sänktes då från 6 procent till 4 procent under en konjunkturcykel. Regeringens skäl till ändringen var delvis att Svenska kraftnät gått från en förvaltande fas till en mycket expansiv fas med stora investeringar.

Finansiella befogenheter

Genom förslag i budgetpropositionen beslutar riksdagen om bemyndiganden till regeringen i fråga om affärsverkens finansiella befogenheter. I budgetpropositionen för 2025 handlade det bl.a. om bemyndiganden om att låta affärsverken ta upp lån i och utanför Riksgäldskontoret som uppgår till högst ett visst belopp och att låta affärsverken placera likvida medel på räntebärande konto i och utanför Riksgäldskontoret. Det gällde även bemyndiganden i fråga om derivatinstrument, delägarlån, borgensförbindelser samt att teckna aktier eller ge aktieägartillskott till dotterbolag inom en viss ram.

Investeringsplaner

Riksdagen tar även genom förslag i budgetpropositionen ställning till att godkänna affärsverkens treåriga investeringsplaner som en riktlinje för verkets investeringar.

Av budgetpropositionen för 2025 framgår att Luftfartsverkets investeringar till övervägande del har finansierats med egna medel men att de sedan några år tillbaka finansieras inom ramen för uppdraget att bygga en robust flygtrafiktjänst inom ramen för anslag på statens budget. Investeringsutgiften vid anskaffningstillfället finansieras dock med egna medel, medan anslagsbelastningen avser årliga avskrivningar som faller inom ramen för anslagets ändamål. Den av riksdagen godkända investeringsplanen för 2025–2027 uppgår till ca 1,8 miljarder kronor. Anskaffning och utveckling av nya investeringar utgör ca 70 procent och vidmakthållande av befintliga investeringar ca 30 procent. Prioriteringarna styrs bl.a. i hög grad av krav på systemutveckling som ställs genom EU.

Sjöfartsverkets investeringsplan för perioden 2025–2027, som även den godkänts av riksdagen, uppgår till totalt ca 12 miljarder kronor. Anskaffning och utveckling av nya investeringar utgör ca 96 procent och vidmakthållande av befintliga investeringar ca 4 procent. Den största förändringen i

investeringsplanen mot föregående år avsåg främst ökade investeringar i farleder. Av Sjöfartsverkets årsredovisning för 2024 framgår att investeringsutfallet var ca 473 miljoner kronor lägre än den investeringsram som regeringen hade medgivit. Avvikelsen härrörde främst till isbrytningsverksamheten och förklarades av att upphandlingen av ny isbrytare dragit ut på tiden och tidsplanen därmed ändrats.

Riksdagen godkände även Svenska kraftnäts investeringsplan som en riktlinje för perioden 2025–2027 som totalt uppgår till ca 42,6 miljarder kronor. Av årsredovisningen för 2024 framgår att utfallet för koncernens investeringar uppgått till ca 8,4 miljarder kronor, vilket var högre än både investeringsplanen (7,8 miljarder kronor) och föregående år (ca 5,2 miljarder kronor). Det ökade utfallet uppges bero på flera orsaker, bl.a. effekter av arbetet med att korta ledtider som gjort att arbeten kunnat tidigareläggas i förhållande till planen. Den högre inflationen under 2022 och 2023 påverkade också utfallet.

De årliga dialogerna

En genomgång har gjorts av dokumentation från de årliga dialogerna som genomförts med respektive affärsverk för åren 2023 och 2024.

Denna dokumentation består för Luftfartsverkets och Sjöfartsverkets del av dagordningar. För Svenska kraftnät finns utöver dagordningarna ett antal underlag; det rör sig bl.a. om Svenska kraftnäts arbetsordning och verksamhetsplanen för 2024–2026, en strategi för elberedskap och myndighetsöversynen av Svenska kraftnät från 2023.

Av dagordningarna framgår att företrädaren för regeringen har varit den ansvariga statssekreteraren och affärsverken har företrätt av generaldirektören och styrelseordföranden. Därutöver har opolitiska tjänstemän från Regeringskansliet deltagit, däribland expeditionschef, huvudman och myndighetshandläggare. För Luftfartsverkets del har även överdirektören och ekonomichefen deltagit och för Sjöfartsverkets del även den ställföreträdande generaldirektören och ekonomichefen samt 2023 även vice styrelseordförande. Till mötena har det avsatts en och en halv timme.

Dagordningarna för Luftfartsverket och Sjöfartsverket (som båda hör till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) följer samma struktur. Efter en kort inledning från den politiska ledningen (5 min) följer myndighetsledningens kommentarer kring övergripande verksamhet och resultat inklusive en ekonomisk uppföljning. En lika stor del av mötet ägnas därefter åt olika strategiska frågor, som informationssäkerhet och säkerhetsskydd samt kostnadskontroll, innan mötet summeras och avslutas. I dagordningen för 2024 fanns även listat verksamhetsutveckling och ekonomi i dialogen med Luftfartsverket och ekonomiska mål samt kostnadseffektivitet och organisering i dialogen med Sjöfartsverket.

Dagordningarna för Svenska kraftnät (som hör till Klimat- och näringslivsdepartementet) skiljer sig något från de båda övriga. I likhet med vad som gäller för de båda andra affärsverken inleder den politiska ledningen mötet.

Dagordningarna för Svenska kraftnät innehåller inga tidsangivelser men under den första punkten ger den politiska ledningen sin samlade bedömning av affärsverkets verksamhet, resultat, utvecklingsbehov och fortsatta inriktning. Därefter kommenterar myndighetsledningen övergripande myndighetens verksamhet, resultat, utvecklingsbehov och fortsatta inriktning. Av dagordningen framgår inte om detta inkluderar en ekonomisk uppföljning. Därefter följer en fördjupad diskussion utifrån formulerade diskussionsfrågor. För 2023 rörde frågorna Svenska kraftnäts bidrag till att hantera identifierade utmaningar för den pågående energiomställningen och elektrifieringen samt affärsverkets roll och arbete med krisberedskap, höjd beredskap och informationssäkerhet. Året därefter ägnades den fördjupade diskussionen åt affärsverkets arbete med att genomföra de energipolitiska målen. Dialogerna avslutas därefter med en summering.

Promemorior från Regeringskansliet

Inledning

Utskottet har genom skrivelser som sänts till Regeringskansliet begärt svar på ett antal frågor. Som svar överlämnades den 14 oktober och den 11 november 2025 promemorior som har upprättats inom Klimat- och näringslivsdepartementet och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet (bilaga 7.1–2). I frågorna och svaren berörs bl.a. gällande regelverk och handledningar, instruktioner och regleringsbrev, ekonomiska mål och ekonomisk uppföljning, avgifter och anslag, regeringsuppdrag och översyner. För att underlätta överskådligheten redovisas svaren under tematiska rubriker nedan.

Övergripande om styrningen

Det finns inom Regeringskansliet flera handledningar och liknande dokument som rör regeringens styrning av förvaltningsmyndigheter. Några särskilda sådana för just affärsverken finns inte. Det finns inte heller någon aktuell sammanställning i Regeringskansliet över de särskilda bestämmelser och undantag för affärsverken som finns i lagar och förordningar. Det görs ingen systematisk uppföljning av i vilken utsträckning affärsverken använder sig av undantag, tillägg och särskilda bestämmelser. Behoven av att tillämpa undantagen uppges variera över tid.

Instruktioner och regleringsbrev

Mot bakgrund av iakttagelser kring vissa särskilda bestämmelser och undantag för affärsverken som anges i instruktioner och regleringsbrev samt vissa skillnader som förekommer mellan affärsverken ställde utskottet ett antal frågor. I svaren framkom följande.

Den aktuella ordningen som innebär att affärsverken i sina instruktioner är undantagna myndighetsförordningens bestämmelse i 12 § andra stycket om beslutsföret, dvs. att det är affärsverkschefen och inte styrelsen som fattar beslut i brådskande ärenden, har gällt för affärsverk sedan lång tid tillbaka.

Verksledningskommittén bedömde i betänkandet Affärsverken och deras företag (SOU 1985:41 s. 66) att denna ordning bör bestå. Denna uppfattning delades av Utredningen om en översyn av verksförordningen i betänkandet Från verksförordning till myndighetsförordning (SOU 2004:23 s. 277).

Till skillnad från Sjöfartsverkets instruktion framgår av både Luftfartsverkets och Svenska kraftnäts instruktioner att myndigheterna är affärsverkskoncerner. Regeringskansliet anför att skälet till att Sjöfartsverkets instruktion inte innehåller en bestämmelse där det framgår att det är en affärsverkskoncern är att Sjöfartsverket historiskt inte bedrivit verksamhet i bolagsform. Avsikten när Sjöfartsverket 2011 förvärvade ett bolag med dotterbolag var att all operativ verksamhet som bedrevs i bolagen skulle införlivas i affärsverket, vilket har skett med något undantag. Av svaret framgår också att en bokstavsutredare har i uppdrag att analysera och bedöma om den verksamhet som bedrivs i bolaget kan överlätas, avvecklas eller avyttras samt analysera konsekvenserna av dessa alternativ.

När det gäller iakttagelsen att det i Svenska kraftnäts instruktion, men inte de övriga affärsverkens instruktioner, uttryckligen nämns att styrelsen ska se till att Riksrevisionen får de uppgifter som behövs för revisionen av affärsverkskoncernen anför Regeringskansliet att det mot bakgrund av bestämmelsen om samverkans- och uppgiftsskyldighet i 13 kap. 7 § regeringsformen kan ifrågasättas om det finns ett behov av en särskild bestämmelse i någon av instruktionerna.

Som tidigare beskrivits ska affärsverkens årsredovisningar som regel, i likhet med bolags årsredovisningar, innehålla en förvaltningsberättelse. Detta är en skillnad från övriga förvaltningsmyndigheters årsredovisning, som i stället innehåller en resultatredovisning. Från och med 2025 ska emellertid Svenska kraftnäts årsredovisning innehålla en resultatredovisning i stället för en förvaltningsberättelse, vilket anges i regleringsbrevet för 2025. Mot bakgrund av iakttagelsen att detta anges i regleringsbrevet ställdes en fråga om varför den nya ordningen inte regleras i förordning. Regeringskansliet anför att i enlighet med Cirkulär från Finansdepartementets budgetavdelning Anvisningar för arbetet med regleringsbrev (Fi 2025:3) kan undantag från förordningar vilka endast berör myndigheten, exempelvis från anslagsförordningen (2011:223) och förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, lämnas i regleringsbrev. Motsvarande anvisning har funnits i tidigare års cirkulär. Cirkulären avser framtagandet av regleringsbrev för myndigheter men är vägledande även för framtagandet av affärsverkens regleringsbrev.

Ekonomiska mål och ekonomisk uppföljning

I svaren på frågor om det finns fastställda syften med de ekonomiska målen och hur de ekonomiska målen förhåller sig till beslutade låne- och kreditramar och andra mål för verksamheten anför Regeringskansliet följande. De ekonomiska målen för respektive affärsverk syftar till att säkerställa en rimlig avkastning på statskapitalet. Syftet är dock inte fastställt i författning eller på

annat sätt. Avkastningen möjliggör investeringar i verksamheten. Dessa investeringar är i sin tur en förutsättning för att nå andra målsättningar, exempelvis de transportpolitiska och energipolitiska målen. Behovet av låne- och kreditramar prövas årligen inom ramen för den statliga budgetprocessen. Prövningen görs med beaktande av gällande ekonomiska mål och förslag till inriktning för investeringar. De ekonomiska målen justeras vid behov i förhållande till andra mål för verksamheten.

Mot bakgrund av iakttagelsen att de ekonomiska målen för Luftfartsverket och Sjöfartsverket beslutas av riksdagen medan regeringen beslutar om ekonomiska mål för Svenska kraftnät i regleringsbrevet anför Regeringskansliet följande. Den ekonomiska styrningen av Svenska kraftnät följer samma principer som tidigare tillämpades för Statens vattenfallsverk (prop. 1987/88:87 och prop. 1991/92:133). Det innebär att riksdagen årligen fastställer en investerings- och finansieringsplan för verksamheten och att regeringen inom dessa ramar beslutar om ekonomiska mål, såsom mål för räntabiliteten på det justerade egna kapitalet. Regeringen beslutar också om den utdelning som ska levereras in till statsbudgeten.

Av svaren framkommer vidare att en ekonomisk uppföljning av Svenska kraftnät har gjorts vid dialogerna 2023 och 2024 inom ramen för dagordningspunkten ”den samlade bedömningen av Affärsverket svenska kraftnäts verksamhet, resultat, utvecklingsbehov och fortsatta inriktning”.

Anslag och avgifter

I fråga om de anslag som affärsverken tilldelas beräknas de och följs upp på samma sätt som andra anslag inom ramen för den statliga budgetprocessen. Finansieringen via avgifterna följs upp inom ramen för den årliga myndighetsdialogen. Berörda departement får som regel muntlig information om planerade förändringar av avgifterna.

I fråga om affärsverkens möjlighet att bestämma storleken på sina avgifter framkommer följande.

Luftfartsverket bestämmer inte storleken på de avgifter, undervägsavgifter och terminalavgifter som verket tar ut. Avgifterna bestäms av en organisation på europeisk nivå enligt detaljerade anvisningar i EU-förordningar, och storleken på avgiften bestäms inom ramen för en s.k. prestationsplan som för Sveriges del tas fram av Transportstyrelsen men granskas och godkänns av kommissionen.

Sjöfartsverket beslutar storleken på farledsavgifter och lotsavgifter utifrån ett ramverk som anges i förordningar. Närmare bestämmelser om avgifternas utformning och storlek beslutas av Sjöfartsverket. För farledsavgiften har dock regeringen sedan 2004 i Sjöfartsverkets regleringsbrev angett att avgiftstarrifferna får öka med högst konsumentprisindex med konstant skatt.

Svenska kraftnät beslutar storleken på nättariffer och avgifter från balansansvariga parter. Storleken på nättarifferna fastställs med hänsyn till Svenska kraftnäts intäktsram för nätverksamhet, som bestäms av Energi-marknadsinspektionen, lag och förordning. Energimarknadsinspektionens

föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2022:1) för utformning av nättariffer för ett effektivt utnyttjande av elnätet styr hur Svenska kraftnät får utforma tariffen. När det gäller storleken på avgifterna från balansansvariga parter har Svenska kraftnät i egenskap av systemansvarig myndighet det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftsäkert så att balans inom hela eller delar av landet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion och förbrukning av el. Svenska kraftnät ansvarar för att avräkning sker mellan de balansansvariga. Ett avtal mellan balansansvariga och Svenska kraftnät ska innehålla villkoren för avräkningen. I avtalen fastställer Svenska kraftnät de avgifter som de balansansvariga parterna ska betala. De metoder som används för att utforma avtalen ska godkännas av Energimarknadsinspektionen.

Regeringsuppdrag och deras finansiering

I en kommentar om antalet regeringsuppdrag affärsverken har konstaterar Regeringskansliet att Luftfartsverket och Sjöfartsverket har relativt få uppdrag. Utöver de uppdrag om utgiftsprognoser som ges i regleringsbrev till samtliga myndigheter som erhåller anslag lämnas endast något eller några uppdrag per år. Enstaka år kan antalet uppdrag vara något högre, som t.ex. 2020 då båda affärsverken fick flera generella uppdrag som gavs till flera myndigheter, bl.a. om civilt försvar, informationssäkerhet och säkerhetsskydd och jämställdhet. Sjöfartsverket fick därtill ett uppdrag kopplat till förnyelsen av isbrytarflottan. Vidare anges att antalet uppdrag till Svenska kraftnät har ökat under mandatperioden för att möta ett ökande elbehov på kort, medellång och lång sikt samt för att säkra en trygg energiförsörjning och effektiv omställning.

I fråga om finansiering av uppdragen framkommer att de vanligtvis finansieras inom givna ekonomiska ramar. För Sjöfartsverkets och Luftfartsverkets del finansieras uppdragen via antingen anslag eller avgiftsinkomster beroende på uppdragets inriktning. För Svenska kraftnäts del finansieras de vanligtvis via avgiftsinkomster men enstaka uppdrag kan finansieras med anslag, beroende på uppdragens inriktning.

När det mer specifikt gäller uppdragen som anges i regleringsbreven för 2024 och 2025 framkommer bl.a. att uppdragen om utgiftsprognoser och i förekommande fall prognoser för beställningsbemyndiganden för både Luftfartsverkets och Sjöfartsverkets del finansieras från verkets samtliga intäkter, dvs. även avgiftsintäkter. Regeringskansliet anför att uppdragen är en del av Luftfartsverkets respektive Sjöfartsverkets löpande ekonomi-administrativa verksamhet och därmed ingår i de gemensamma kostnaderna. För Svenska kraftnäts del finansieras däremot uppdragen om utgiftsprognoser och prognoser för beställningsbemyndiganden med anslagsmedel. Uppdraget om finansiell analys i Svenska kraftnäts regleringsbrev för budgetåret 2024 finansieras i huvudsak med avgiftsintäkter som är hänförliga till såväl myndighetens nätverksamhet som systemansvar. Resterande del finansieras med anslagsmedel. Övriga uppdrag som beslutats i Svenska kraftnäts regleringsbrev för budgetåret 2024 och 2025 finansieras med avgiftsintäkter,

och Regeringskansliet anför att de i huvudsak är hänförliga till myndighetens uppgift som systemansvarig för överföringssystemet.

Åtgärder och överväganden mot bakgrund av översyner

Regeringen har fattat två beslut med anledning av Statskontorets rapport Sjöfartsverkets verksamhets- och finansieringsform (2023:3). Den 22 maj 2025 beslutade regeringen om en ändring i förordningen (2007:1161) med instruktion för Sjöfartsverket (SFS 2025:511). Ändringen innebär bl.a. att Sjöfartsverket ska tillämpa personalföreträdarförordningen (1987:1101) och internrevisionsförordningen (2006:1228). Vidare fick en bokstavsutredare den 27 juni 2025 i uppdrag att utreda hemvist för huvudmannaskapet för sjö- och flygräddningstjänsten i Sverige. I uppdraget ingår bl.a. att analysera de verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningarna för att överföra uppgifterna för sjö- och flygräddningstjänst från Sjöfartsverket till någon annan nationell statlig myndighet med räddningstjänstuppgifter. Regeringskansliet anför att om dessa uppgifter skulle överföras innebär det att affärsverkets verksamhet skulle renodlas, dvs. avse uppgifter som riktar sig till det kollektiv som betalar avgifter till verket (handelssjöfarten).

Översynen av Svenska kraftnät som genomfördes 2023 motiverades framför allt av behov som var specifika för myndigheterna på energiområdet, och Regeringskansliet anför att några motsvarande behov inte finns för de andra två affärsverken. Översynen, som bl.a. ledde till en ändrad instruktion och ändrade redovisningskrav i årsredovisningen för Svenska kraftnät, har inte föranlett några överväganden om förändringar för Luftfartsverket och Sjöfartsverket.

Ägarpolicy

Svenska kraftnäts ägarpolicy, som är i linje med statens ägarpolicy och riktlinjer för företag med statligt ägande, har tagits fram på initiativ av affärsverket. Regeringskansliet anför att det är styrelsen som ansvarar för att statens intressen som ägare tas till vara i affärsverkskoncernens företag och i andra företag där myndigheten förvaltar statens aktier eller andelar. Någon motsvarande ägarpolicy finns inte hos Sjöfartsverket och Luftfartsverket.

Utskottets ställningstagande

De statliga affärsverken är numera endast tre till antalet och deras verksamhet skiljer sig sinsemellan åt. I många avseenden påminner styrningen av dem om styrningen av övriga förvaltningsmyndigheter, men samtidigt finns flera undantag och tillägg som är specifika för affärsverken. Riksrevisionen framhöll i en granskningsrapport av affärsverken 2018 att de många undantagen och tilläggen gjorde det svårt att få en överblick över det regelverk som styr affärsverken. Vidare var vissa undantag inte tydligt motiverade och det fanns även exempel på undantag som inte användes av de tre affärsverken. Regeringen instämde i att undantagen och tilläggen i regelverken var svåra att överblicka och riskerade att göra styrningen otydlig, och vid kommande

förändringar av de förordningar som innehåller särregleringar eller undantag för affärsverken avsåg regeringen att i beredningen ta ställning till om det var aktuellt att förändra någon reglering samt överväga om undantagen och tilläggen borde samlas för att bli mer överblickbara.

Genomgången i granskningen visar att affärsverkens verksamhet regleras i flera lagar, instruktioner och andra förordningar samt i de årliga regleringsbreven. Någon aktuell sammanställning över särskilda bestämmelser och undantag finns inte i Regeringskansliet. Det är således fortfarande svårt att överblicka det regelverk som styr affärsverken, och därmed kvarstår en risk för att styrningen framstår som otydlig. Som exempel på detta kan nämnas det undantag som tillkommit för Svenska kraftnät där det av regleringsbrevet för 2025 framgår att affärsverket i årsredovisningen fr.o.m. 2025 ska lämna en resultatredovisning i stället för en förvaltningsberättelse, vilket i sig är ett undantag från ett undantag. Denna nyordning skulle kunna beskrivas som ett dubbelt undantag. I sammanhanget kan även framhållas att om en viss ordning ska gälla långsiktigt och inte årsvis kan det övervägas om regleringen inte bör ske i förordning snarare än regleringsbrev.

I granskningen har det vidare framkommit att regleringen i viss mån skiljer sig åt mellan affärsverken. Som utskottet konstaterade inledningsvis skiljer sig affärsverkens verksamhet åt och det kan således finnas behov av att även regelverket skiljer sig åt. I granskningen finns dock exempel på skillnader i affärsverkens instruktioner som inte tycks bero på skillnader i deras respektive verksamhet. Utskottet vill därför framhålla att eventuella skillnader bör vara övervägda och motiverade.

Affärsverkens finansiering utmärker dem i förhållande till övriga förvaltningsmyndigheter då deras verksamhet i huvudsak finansieras genom avgifter och inte anslag. Affärsverken styrs framför allt genom de ekonomiska mål som fastställts av riksdagen eller regeringen och de följs upp emot dessa. Samtliga affärsverk disponerar i dagsläget också medel från anslag i statens budget. De anslag som affärsverken tilldelas beräknas och följs upp på samma sätt som andra anslag inom ramen för den statliga budgetprocessen. Finansieringen via avgifterna följs upp inom ramen för den årliga myndighetsdialogen. När det gäller särskilda regeringsuppdrag framkommer att de vanligtvis finansieras inom givna ramar. För Sjöfartsverkets och Luftfartsverkets del finansieras uppdragen via antingen anslag eller avgiftsinkomster, beroende på uppdragets inriktning. För Svenska kraftnäts del finansieras de vanligtvis via avgiftsinkomster, men enstaka uppdrag kan finansieras med anslag, beroende på uppdragets inriktning. Utskottet vill mot bakgrund av det som framkommer i granskningen framhålla vikten av dialog om det ekonomiska läget och noggranna överväganden av hur uppdrag finansieras då verksamheten till stor del är avgiftsfinansierad.

I fråga om den årliga dialogen noterar utskottet att dagordningarna till sin karaktär som regel är övergripande, varför det kan vara svårt att utläsa från dem vad som har behandlats vid mötet. Av Finansdepartementets cirkulär om de årliga myndighetsdialogerna framgår att den årliga dialogen bör

dokumenteras på lämpligt sätt i syfte att summera dialogen för internt bruk inom Regeringskansliet. Utskottet ser detta som en god ordning, och förutsätter att sådan dokumentation även görs för dialogen med affärsverken.

8 Information till och överläggning med Utrikesnämnden

Ärendet

Konstitutionsutskottet har under hösten granskat information till och överläggning med Utrikesnämnden under åren 2015–2024. Senast utskottet genomförde denna typ av övergripande granskning av information till och överläggning med Utrikesnämnden var hösten 2015 då granskningen avsåg åren 1990–2014 (bet. 2015/16:KU10 s. 137 f.).

Som underlag för granskningen finns bl.a. två promemior som upprättats inom Utrikesdepartementet, *bilaga 8.1*; en av promemoriorna har bedömts kunna omfattas av sekretess i vissa delar och är därför inte bilagd i sin helhet. Vidare har en översiktlig genomgång gjorts av utskottets kansli av protokoll från Utrikesnämnden för den granskade perioden.

Utredning i ärendet

Gällande ordning

Utrikesnämnden

I 10 kap. 11 § regeringsformen föreskrivs att regeringen fortlöpande ska hålla Utrikesnämnden underrättad om de utrikespolitiska förhållanden som kan få betydelse för riket och överlägga med nämnden om dessa så ofta som det behövs. I alla utrikesärenden av större vikt ska regeringen före avgörandet överlägga med nämnden, om det kan ske.

Med utrikesärenden avses enligt grundlagspropositionen ärenden som angår rikets förhållande till främmande stater eller till mellanfolkliga organisationer (prop. 1973:90 s. 367). Grundlagberedningen uttalade att även de utrikespolitiska sidorna av försvarspolitiken och handelspolitiken omfattades av uttrycket ”utrikespolitiska förhållanden” (SOU 1972:15, s. 187). Vidare innebär bestämmelsens sista mening enligt justitieministern att överläggningar ska hållas såvida detta inte är omöjligt av särskilda skäl (prop. 1973:90 s. 367). Regeringen ska i princip i alla sådana ärenden överlägga med nämnden ”före avgörandet”, dvs. innan regeringen faktiskt tar ställning i frågan (Petrén, Ragnemalm, Sveriges grundlagar, 12 uppl., 1980, s. 256). Enligt ett uttalande från konstitutionsutskottet tyder förarbetena till regeringsformen på att uttrycket ”om det kan ske” närmast syftar på de fall där överläggningar inte hinns med på grund av ärendets brådskande natur (bet. 1999/2000:KU20 s. 17).

I samband med författningsreformen framhöll såväl Grundlagberedningen som det föredragande statsrådet att utrikespolitikens betydelse för rikets säkerhet motiverade att riksdagen hade en vidsträckt insyn och ett starkt inflytande på detta område (prop. 1973:90 s. 355 f.).

Utrikesnämnden består enligt 10 kap. 12 § regeringsformen av talmannen samt nio andra ledamöter som riksdagen väljer inom sig. Utrikesnämnden sammanträder på kallelse av regeringen, som är skyldig att sammankalla nämnden om minst fyra av nämndens ledamöter begär överläggning i en viss fråga. Ordförande vid sammanträde med nämnden är statschefen eller, om han eller hon har förfall, statsministern.

Utrikesnämnden är ett rent samrådsorgan. Den fattar inga beslut.

Utrikesnämnden tillkom som ett led i den reform av 1809 års regeringsform som genomfördes 1921 och genom vilken riksdagen officiellt tillerkändes medinflytande i utrikesfrågor. Mellan 1937 och 1971 rådde personalunion mellan nämnden och utrikesutskottet. I samband med att enkammarriksdagen infördes hävdades personalunionen och antalet ledamöter i nämnden minskades från 16 till 9. Därvid återopades uppdragets särskilda förtroendekaraktär. När saken övervägdes på nytt av Grundlagberedningen anfördes att det föreföll olämpligt att återgå till personalgemenskap mellan Utrikesnämnden och utrikesutskottet (SOU 1969:62 s. 92). Ett av de skäl som framfördes var att ett framtida utrikesutskott sannolikt skulle komma att få fler beredningsuppgifter än det dåvarande, och att några av dessa skulle komma att bli betungande och tidsödande. Det bedömdes därför troligen vara svårt att till utskottet knyta partigruppernas ledare och andra sådana ledande politiker som brukat sitta i utrikesutskottet.

I förarbetena till regeringsformen anförde departementschefen att det närmare samarbetet mellan regeringen och riksdagen i utrikesfrågor även i fortsättningen borde ske genom Utrikesnämnden på samma sätt som dithills. I 1809 års regeringsform fanns bestämmelser om Utrikesnämnden i 54 §. I grundlagspropositionen framhölls att det enligt den förhärskande uppfattningen, trots att lagtexten då endast talade om att överläggning borde genomföras (*då: rådpläggning* borde äga rum), fanns en skyldighet för regeringen att överlägga med nämnden i alla utrikesärenden av större vikt (prop. 1973:90 s. 366). Endast om överläggning inte hanns med på grund av ett ärendes brådskande natur fick regeringen enligt propositionens redovisning av gällande rätt fatta beslut i saken utan att ha hört nämnden.

Tystnadsplikt m.m. i Utrikesnämnden

I Utrikesnämnden gäller särskilda regler om tystnadsplikt m.m. I 10 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen föreskrivs att den som är ledamot av Utrikesnämnden och den som i övrigt är knuten till nämnden ska visa varsamhet i fråga om meddelanden till andra om vad han eller hon har fått kännedom om i denna egenskap. I samma lagrum anges att ordföranden kan besluta om ovillkorlig tystnadsplikt.

Att nämndens ledamöter i vanliga fall inte har ovillkorlig tystnadsplikt utan en skyldighet att ”visa varsamhet” med vad de får reda på vid överläggningarna leder, enligt lagkommentaren, till att de har viss frihet att överlägga med partikamrater i riksdagen (Holmberg m.fl. Grundlagarna, 3 uppl., 2012, s. 510 f.). En ovillkorlig tystnadsplikt är ”kvalificerad” i den

meningen att den har företrädare framför den tryckfrihetsrättsliga principen om skydd för den som lämnar meddelande för publicering i tryckt skrift eller något av de massmedier som regleras i yttrandefrihetsgrundlagen, dvs. radio, tv och därmed jämställda överföringar samt tekniska upptagningar som film och ljudupptagningar (44 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400]).

Utrikesnämnden sammanträder inom stängda dörrar, enligt 13 kap. 10 § riksdagsordningen. Statsministern får medge att även någon annan än en ledamot, en suppleant, ett statsråd eller en tjänsteman är närvarande. En ledamot, suppleant eller tjänsteman ska första gången han eller hon är närvarande vid ett sammanträde med Utrikesnämnden avge försäkran om att följa åtagande om tystnadsplikt enligt 10 kap. 12 § regeringsformen; det framgår av tilläggsbestämmelse 13.10.2 i riksdagsordningen.

Tidigare granskning

Hösten 2015 genomförde utskottet en granskning av information till och överläggning med Utrikesnämnden, som omfattade perioden 1990–2014 (bet. 2015/16:KU10 s. 137 f.). Syftet var att få en bild av vilka typer av frågor som hade behandlats i Utrikesnämnden och om det gick att se några förändringar över tid. En översiktlig genomgång gjordes av protokoll från Utrikesnämnden för den granskade perioden. Utskottet uttalade följande i sitt ställningstagande (s. 145 f.).

I regeringsformen föreskrivs att regeringen fortlöpande ska hålla Utrikesnämnden underrättad om de utrikespolitiska förhållanden som kan få betydelse för riket och överlägga med nämnden om dessa så ofta som det behövs samt att regeringen i alla utrikesärenden av större vikt ska överlägga med nämnden före avgörandet, om det kan ske. Under de 25 år som omfattas av granskningen (1990–2014) har såväl antalet sammanträden per år i Utrikesnämnden som en del av vad som behandlats där varierat.

I granskningen har utskottet kunnat iakttä en viss tendens över tid som går i riktning mot att olika ämnen, snarare än vissa situationer i sig, behandlas i Utrikesnämnden. Ett exempel på detta är att Utrikesnämnden tidigare brukade behandla en samlad instruktion för hela FN:s generalförsamlings kommande möte; så sker inte längre. Däremot kan det förekomma att ämnen som behandlas i instruktioner till FN:s generalförsamling tas upp i Utrikesnämnden.

Vidare ger granskningen intryck av att händelser och utvecklingen i vår omvärld påverkar vad som behandlas i Utrikesnämnden. Händelser och utvecklingen i vår omvärld förefaller även kunna ha betydelse för sammanträdesfrekvensen i Utrikesnämnden. Även det sammanhang i vilket Sverige fungerar ser ut att kunna inverka på antalet sammanträden. Utskottet har iakttagit en viss minskning av antalet sammanträden i Utrikesnämnden de senaste 20 åren. En bidragande faktor till detta kan vara Sveriges medlemskap i Europeiska unionen (EU) och det regelbundna samrådet mellan regeringen och riksdagens EU-nämnd. Vidare lämnar företrädare för regeringen regelbundet information i utrikesutskottet inför möten i rådet för utrikes frågor.

Med anledning av det sistnämnda vill utskottet uppmärksamma att frågan om EU-nämndens kompetens i förhållande till Utrikesnämnden och utskotten diskuterades när EU-nämnden inrättades. Konstitutionsutskottet påminde då om att Utrikesnämndens ställning och uppgifter var reglerade

i regeringsformen och inte berördes av att en EU-nämnd inrättades; utskottet påminde även om att utskottens ställning och uppgifter finns i riksdagsordningen och att det inte heller i fråga om utskottens befogenheter skedde någon förändring genom att EU-nämnden inrättades. Utskottet vill samtidigt uppmärksamma en granskning riksmötet 1975/76 som gällde ett regeringsbeslut om vissa restriktioner för import av skovavar. Mot bakgrund av att beslutet låg inom ramen för Sveriges avtal med EG och inte innebar några principiella avsteg från Sveriges allmänna handelspolitiska linje, fann utskottet att någon kritik inte kunde riktas mot regeringen för att den inte bedömt att ärendet krävde Utrikesnämndens hörande.

Redan före det svenska medlemskapet i EU kunde således Sveriges avtal med dåvarande EG ha viss betydelse för bedömningen huruvida ett ärende krävde Utrikesnämndens hörande. När Sverige sedermera blev medlem i EU 1995 var unionens kompetens mer omfattande än tidigare EG:s, och därefter har unionens kompetens utvidgats ytterligare, senast i och med Lissabonfördraget som godkändes av riksdagen i november 2008. Utskottet ser det som följdenligt att det svenska medlemskapet i EU och bl.a. det regelbundna samrådet i riksdagens EU-nämnd kan ha påverkat antalet sammanträden i Utrikesnämnden, utan att detta kan anses innebära att Utrikesnämndens ställning och uppgifter har förändrats.

Utskottet vill dock framhålla det angelägna i att bl.a. strategiska diskussioner om viktiga utrikespolitiska frågor och händelser, liksom säkerhetspolitiska frågor, äger rum på en konstitutionellt och politiskt sett hög nivå. Utskottet vill peka på Utrikesnämndens sammansättning och den förtrolighet som följer av kravet på varsamhet som ledamöter och andra som är knutna till nämnden ska visa i fråga om meddelanden till andra om vad han eller hon fått kännedom om i denna egenskap, liksom möjligheten att besluta om absolut sekretess. Dessa förhållanden ger enligt utskottets mening alldeles särskilda förutsättningar för information och överläggning om utrikespolitiska förhållanden som kan få betydelse för riket, samtidigt som protokollföringen i Utrikesnämnden innebär en dokumentation som möjliggör uppföljning och granskning. Utskottet vill även påminna om sitt tidigare uttalande att information till partiledare i princip inte kan ersätta samråd med Utrikesnämnden.

Avslutningsvis vill utskottet framhålla att det är av stor betydelse för att Utrikesnämndens roll och betydelse inte ska riskera att urvattnas, att utrikesärenden av större vikt blir föremål för överläggning i god tid innan beslut fattas. Som utskottet uttalat tidigare innebär bestämmelsen i denna del ett krav på överläggningar i förväg, alltså innan regeringen faktiskt tar ställning i frågan.

I granskningen finns en redogörelse för granskningar på området som genomförts dessförinnan, under rubrik Tidigare granskningar (bet. 2015/16:KU10 s. 140 f.).

Efter granskningen hösten 2015 om information till och överläggning med Utrikesnämnden har utskottet genomfört granskningar där utskottet uttalat sig om behandling i Utrikesnämnden med anledning av anmälningar om enskilda frågor.

Våren 2016 gällde en granskning hur regeringens beslut att underteckna ett tilläggsprotokoll till PFF SOFA och ett samförståndsavtal med Nato om världlandsstöd förhöll sig till regeringsformens regler om överläggning med och information till Utrikesnämnden (bet. 2015/16:KU20 s. 175 f.). I fråga om tilläggsavtalet och samförståndsavtalet konstaterade utskottet att "Sverige

samverkar med Nato inom Partnerskap för fred och Euroatlantiska partnerskapsrådet sedan 1994. Redan i dag deltar Sverige i utbildningar och övningar, och Sverige har även stått värd för sådana aktiviteter. Eftersom värdlandsstödsavtalet inte ger Nato rätt eller skyldighet att verka på svenskt territorium, utan bygger på frivillighet mellan parterna, blir det tillämpligt endast i de fall Sverige först fattar ett nationellt beslut därom. Den förändring som avtalet innebär gäller de särskilda genomförandebrev som ingås för varje enskild aktivitet; dessa avtal kan göras enklare och hållas kortare på den grund som värdlandsstödsavtalet ger än som är fallet i dag.” Utskottets gjorde bedömningen att det inte förelåg någon skyldighet för regeringen att överlägga med Utrikesnämnden inför besluten att tillträda det kompletterande tilläggsprotokollet och underteckna värdlandsstödsavtalet.

En annan granskning våren 2016 rörde bl.a. uppsägningen av ett samarbetsavtal med Saudiarabien (bet. 2015/26:KU20 s. 197 f.). Utskottet anförde bl.a. följande i sitt ställningstagande (s. 214).

Som utskottet uttalade i sin granskning hösten 2015 är det angeläget att bl.a. strategiska diskussioner om viktiga utrikespolitiska frågor och händelser, äger rum på en konstitutionellt och politiskt sett hög nivå. Utskottet utvecklade då också skäl till att förhållandena i Utrikesnämnden ger alldeles särskilda förutsättningar för information och överläggning om utrikespolitiska förhållanden som kan få betydelse för riket. Givet den uppmärksamhet och betydelse som en uppsägning av avtalet rimligen kunde antas föra med sig i utrikespolitiskt hänseende, får enligt utskottets mening uppsägningen av det aktuella samarbetsavtalet anses ha fallit inom ramen för frågor som bör bli föremål för överläggning i Utrikesnämnden innan regeringen fattar beslut. Regeringen torde vidare haft skäl att, i nära anslutning till utrikesministerns inställda tal och Saudiarabiens hemkallande av sin ambassadör med hänvisning till utrikesministerns uttalanden i riksdagens kammare, lämna information till Utrikesnämnden om Sveriges relationer till Saudiarabien.

Med anledning av den utveckling som varit sedan Sveriges inträdde i EU, påminde utskottet även om att det i sin granskning hösten 2015 framhållit att Utrikesnämndens roll och ställning inte kan anses ha förändrats. I utrikesärenden av större vikt ska regeringen överlägga med nämnden före avgörandet, om det kan ske.

Våren 2021 gällde en granskning en 5G-auktion (bet. 2020/21:KU20 s. 42 f.). Utskottet påminde om att Utrikesnämnden är ett konstitutionellt reglerat organ som inrättats för att ge riksdagen en vidsträckt insyn och ett starkt inflytande inom utrikespolitiken (prop. 1973:91 s. 355 f.) samt om sina tidigare uttalanden om det angelägna i att bl.a. strategiska diskussioner om viktiga utrikespolitiska frågor och händelser, liksom säkerhetspolitiska frågor, äger rum på en konstitutionellt och politiskt sett hög nivå m.m. I den aktuella granskningen hade bl.a. framkommit uppgifter om omfattningen av Utrikesnämndens verksamhet under 2020; utskottet framhöll vikten av att Utrikesnämndens verksamhet upprätthålls.

I en granskning våren 2024 om överenskommelser i anslutning till Sveriges

ansökan till Nato (bet. 2023/24:KU20 s. 37 f.) framgår att ”efter överläggning med Utrikesnämnden fattade regeringen beslut om att Sverige skulle ansöka om medlemskap i Nato (bet. 2022/23:UU16 s. 6)”.

Våren 2025 gällde en granskning överläggning med Utrikesnämnden inför fångutväxling (bet. 2024/25:KU20 s. 36 f.). I en anmälan till utskottet begärdes granskning av huruvida statsministern hade respekterat grundlagens bestämmelse om skyldighet att hålla Utrikesnämnden underrättad och överlägga med nämnden inför att de frihetsberövade svenskarna Johan Floderus och Saeed Azizi släpptes ur iranskt fängelse i utbyte mot den i Sverige dömd Hamid Noury, som avtjänade ett fängelsestraff för grovt folkrättsbrott och mord. Utväxlingen möjliggjordes genom att den svenska regeringen beviljade Hamid Noury nåd.

Utskottet uttalade följande i sitt ställningstagande (s. 46 f.).

Regeringen ska, enligt 10 kap. 11 § regeringsformen, fortlöpande hålla Utrikesnämnden underrättad om de utrikespolitiska förhållanden som kan få betydelse för riket och överlägga med nämnden om dessa så ofta som det behövs. I alla utrikesärenden av större vikt ska regeringen före avgörandet överlägga med nämnden, om det kan ske. Regeringen ska i princip överlägga med nämnden innan regeringen faktiskt tar ställning i frågan, om det kan ske. Det sistnämnda syftar närmast på fall där överläggningar inte hinns med på grund av ärendets brådskande natur.

När det gäller det aktuella ärendet gör utskottet bedömningen att frågan var av sådant slag att överläggning med nämnden borde ha ägt rum. I granskningen har dock anförts att det med hänsyn till de faktiska förhållandena och tidsförhållandena inte var möjligt för regeringen att överlägga med Utrikesnämnden före de beslut som möjliggjorde fångutväxlingen. Utskottet har i granskningen tagit del av händelseförloppet och kan utifrån det konstatera att när det väl stod klart att en fångutväxling kunde ske behövde frågan hanteras med stor brådska. Mot bakgrund av den uppkomna brådskan har utskottet inget att invända mot att regeringen i den rådande situationen inte överlade med Utrikesnämnden. Utskottet vill i sammanhanget påminna om det grundläggande förhållandet att Utrikesnämnden inrättats för att ge riksdagen en vidsträckt insyn och ett starkt inflytande inom utrikespolitiken, och dess uppgift är bl.a. att skapa underlag för en så bred politisk enighet som möjligt kring regeringens politik på det området. Regeringen måste kontinuerligt i den process som föregår ett avgörande således överväga när och i vilken omfattning överläggning med Utrikesnämnden kan ske.

Promemoria från Regeringskansliet

Utskottet har genom en skrivelse som sänts till Regeringskansliet begärt viss information. Som svar överlämnades den 14 oktober 2025 två promemior som upprättats inom Utrikesdepartementet (bilaga 8.1). En av promemoriorna har bedömts kunna omfattas av sekretess i vissa delar och den ingår inte fullt ut i redovisningen nedan.

När det gäller *vilka principer eller andra förhållanden som beaktas för att avgöra om och när en fråga tas upp i Utrikesnämnden* uppges i promemorian att överväganden görs med utgångspunkt i kriterierna i bestämmelsen i regeringsformen. Med ”utrikespolitiska förhållanden” avses Sveriges

förbindelser med och politik gentemot andra länder, inklusive de utrikespolitiska sidorna av försvarspolitik och handelspolitik. Begreppet ”utrikesärenden” omfattar ärenden som angår Sveriges förhållanden till främmande stater eller till mellanfolkliga organisationer. Regeringens skyldighet att fortlöpande hålla Utrikesnämnden underrättad aktualiseras ofta när det rör sig om omvärldshändelser med bäring på centrala svenska intressen, liksom aktuella konsulära frågor. Huruvida ett utrikesärende är av ”större vikt” eller inte avgörs i varje enskilt fall. Exempel på ärenden som typiskt sett kan aktualisera överläggning med Utrikesnämnden är ställningstaganden i centrala säkerhetspolitiska processer, förslag eller beslut om att sända väpnad styrka utomlands samt erkännande av stater.

Beträffande *antalet sammanträden och antalet frågor i Utrikesnämnden inklusive vilka faktorer som i förekommande fall kan ha inverkat på antalet sammanträden och tidpunkter för sammanträden* uppges att omvärldsläget under den period som granskningen avser har påverkat vilka frågor som tagits upp för information till eller överläggning med Utrikesnämnden. Det återspeglas av ett relativt högt antal möten under perioden 2022–2024, efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Denna period sammanföll även med den svenska anslutningsprocessen till Nato och beslut om omfattande militärt stöd till Ukraina. En liknande påverkan av omvärldsläget kan noteras under 2014, när den ryska krigföringen mot Ukraina inleddes, samt under åren kring Sovjetunionens sammanbrott.

När det gäller *skillnad på överläggningar och information vid nämndens sammanträden* uppges följande. Det finns en allmän strävan att ta upp frågor i Utrikesnämnden i ett tidigt skede. Vanligtvis görs inte på förhand någon distinktion mellan informationspunkter och punkter för överläggning i dagordningen inför Utrikesnämndens sammanträden. Regeringen redovisar i nämnden sin bedömning kring en aktuell fråga och när så är påkallat sina överväganden och avsikter vad gäller fortsatt hantering. Nämndens ledamöter har därefter möjlighet att ställa frågor eller uttrycka ståndpunkter. Huruvida det är information till eller överläggning med nämnden avgörs av sammanhanget och båda elementen kan ofta finnas i samma ärende. När det gäller mer framåtblickande frågor om hur regeringen avser att agera är det i regel fråga om överläggning och i andra fall om information. Denna ordning utgör en väletablerad praxis för Utrikesnämndens sammanträden.

Gällande *hur respektive överläggning förhållit sig i tiden till det beslut eller handlande som överläggningen avsett*, påpekas att information och överläggning kan ske utan koppling till ett förestående beslut. I de fall ett beslut är aktuellt är utgångspunkten att överläggning med Utrikesnämnden bör ske i sådan tid att nämndens eventuella synpunkter ska kunna beaktas i ärendet. Samtidigt behöver hänsyn tas till att det i många ärenden löpande tillkommer ny information, vilket innebär att överläggning med nämnden måste ske relativt sent. I enstaka fall, när händelseutvecklingen i ett ärende har varit ovanligt snabb, har regeringen av tidsskäl inte haft möjlighet att överlägga med nämnden. Nämnden har då informerats i efterhand.

I förhållande till vissa uttalanden av konstitutionsutskottet hösten 2015, i en granskning av information till och överläggning med Utrikesnämnden (bet. 2015/16:KU10 s. 145) uttalas bl.a. följande Omvärldsläget påverkar i allra högsta grad vad som behandlas i Utrikesnämnden. Ju fler svåra situationer som regeringen har att hantera internationellt, desto större behov av att överlägga med nämnden. En relativt hög frekvens av möten i nämnden under 2022–2024 är ett uttryck för detta. Samma tendens kan man under tidigare granskning se under perioderna 1990–1991 och 2014. Även det sammanhang i vilket Sverige verkar påverkar nämndens arbete. Slutligen uttalas att tendensen under senare år inte varit att ämnen snarare än situationer har behandlats i nämnden. Dagordningarna i nämnden har snarare styrts av konkreta ärenden eller skeenden i omvärlden. Den tydligaste trenden sedan 2022 är att nämnden ofta kallats in med kort varsel med anledning av specifika händelser som påverkar Sverige.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om det grundläggande förhållandet att Utrikesnämnden är ett konstitutionellt reglerat organ som inrättats för att ge riksdagen en vidsträckt insyn och ett starkt inflytande inom utrikespolitiken, liksom om att regeringsformens krav på att överläggning sker innan regeringen faktiskt fattar beslut medför att regeringen i den process som föregår ett avgörande kontinuerligt måste överväga när och i vilken omfattning överläggning med nämnden kan ske.

Som tidigare vill utskottet framhålla det angelägna i att bl.a. strategiska diskussioner om viktiga utrikespolitiska frågor och händelser, liksom säkerhetspolitiska frågor, äger rum på en konstitutionellt och politiskt sett hög nivå. Utskottet vill påminna om Utrikesnämndens sammansättning och den förtrolighet som följer av kravet på varsamhet som ledamöter och andra som är knutna till nämnden ska visa i fråga om meddelanden till andra om vad han eller hon fått kännedom om i denna egenskap, liksom möjligheten att besluta om absolut sekretess. Dessa förhållanden ger enligt utskottets mening alldeles särskilda förutsättningar för information och överläggning om utrikespolitiska förhållanden som kan få betydelse för riket, samtidigt som protokollföringen i Utrikesnämnden innebär en dokumentation som möjliggör uppföljning och granskning. Utskottet vill även påminna om sina tidigare uttalanden att det regelbundna samrådet i EU-nämnden inte medfört att Utrikesnämndens ställning och uppgifter ändrats samt att information till partiledare i princip inte kan ersätta samråd med Utrikesnämnden. Vidare är det av stor betydelse för att Utrikesnämndens roll och betydelse inte ska riskera att urvattnas, att utrikesärenden av större vikt blir föremål för överläggning i god tid innan beslut fattas.

I den nu aktuella granskningen noterar utskottet att omvärldsläget i allra högsta grad påverkar vad som behandlas i Utrikesnämnden. Ju fler svåra situationer som regeringen har att hantera internationellt, desto större behov har regeringen sett av att överlägga med nämnden. En relativt hög frekvens av

möten i nämnden under 2022–2024 är ett uttryck för detta. Samma tendens kan man under tidigare granskning se under perioderna 1990–1991 och 2014. Även det sammanhang i vilket Sverige verkar påverkar nämndens arbete. Tendensen under senare år har inte varit att ämnen snarare än situationer har behandlats i nämnden. Dagordningarna i nämnden har snarare styrts av konkreta ärenden eller skeenden i omvärlden. Den tydligaste trenden sedan 2022 är att nämnden ofta kallas in med kort varsel med anledning av specifika händelser som påverkar Sverige. Enligt utskottet är en sådan utveckling naturlig och fullt ut förenlig med den roll Utrikesnämnden har enligt regeringsformen.

Utskottet noterar slutligen att det vanligtvis inte görs någon distinktion på förhand mellan informationspunkter och punkter för överläggning i dagordningen inför Utrikesnämndens sammanträden. Den ordning som beskrivs innebär att regeringen redovisar sin bedömning i en aktuell fråga och när så är påkallat sina överväganden och avsikter vad gäller fortsatt hantering, varefter nämndens ledamöter har möjlighet att ställa frågor eller uttrycka ståndpunkter. Huruvida det är fråga om information till eller överläggning med nämnden avgörs av sammanhanget, och båda elementen kan finnas i samma ärende. Utskottet har ingen invändning mot denna väletablerade praxis för nämndens sammanträden.

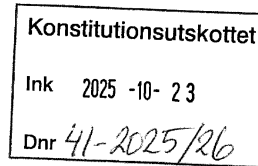
Utredningsmaterial

Bilaga 1.1

Regeringskansliet

2025-10-23
SB2025/00931

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation

Härmed överlämnas en promemoria med bilagor från Statsrådsberedningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är departementssekreterare
Jalda Afshar, Statsrådsberedningen.

Per Hall

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation

Denna promemoria har upprättats med anledning av en skrivelse från konstitutionsutskottet till Regeringskansliet i utskottets granskningsärende Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation.

Konstitutionsutskottet har begärt följande.

1. Samtliga förordnanden och entlediganden av statsråd samt förordnanden enligt 7 kap. 5 § regeringsformen som meddelats fr.o.m. den 1 ~~november~~ 2024 t.o.m. utgången av september månad 2025.
2. Åtaganden att medverka i konstitutionsutskottets granskning för samtliga statsråd som förordnats under ovannämnda period.
3. Uppgifter om antalet tjänstgörande (inklusive resp. exklusive kommittéanställda och anställda vid utlandsmyndigheterna) i Regeringskansliet 2025 totalt samt uppdelat per departement. I samband med uppgifterna önskas en kommentar till eventuella större förändringar av antalet tjänstgörande vid olika departement.
4. Uppgifter om antalet politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet 2025.

Uppgifterna om antalet tjänstgörande och antalet politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet ska vara jämförbara med de uppgifter som överlämnades till utskottet i förra årets granskning (se bet. 2024/25:KU10 s. 128–132). Uppgifterna bör således avse september 2025.

*+1 oktober
2025-11-12
Rättad efter
samtal med
kontaktpersonen
Sara Samuelsen*

1. Förordnanden och entlediganden av statsråd samt förordnanden enligt 7 kap. 5 § regeringsformen

Efterfrågade handlingar återfinns som *bilaga 1* till denna promemoria.

2. Åtaganden att medverka i konstitutionsutskottets granskning

Efterfrågade handlingar återfinns som *bilaga 2* till denna promemoria.

3. Antalet tjänstgörande

Nedanstående tabell visar antalet tjänstgörande i Regeringskansliet, inklusive politiskt tillsatta tjänstemän, kommittéanställda och anställda som tjänstgör vid utlandsmyndigheter, i september 2025. Jämfört med september 2024 har antalet tjänstgörande minskat med 168¹.

Antal tjänstgörande, inklusive kommitté- och utl. anställda	
SB	236
Ju	400
UD	1 335
Fö	261
S	310
Fi	530
U	196
KN	323
Ku	94
A	151
LI	281
FA	701
Totalt	4 818

I tabellen redovisas antalet tjänstgörande, vilket innebär att deltidsarbetande redovisas som en tjänstgörande.

Nedanstående tabell visar antalet tjänstgörande, inklusive politiskt tillsatta tjänstemän, i Regeringskansliet i september 2025. Kommittéanställda och anställda som tjänstgör vid utlandsmyndigheter ingår inte.

¹Minskningen mellan 2024 och 2025 förklaras framför allt av en minskning av antalet kommittéanställda.

Antal tjänstgörande, exklusive kommitté- och utl. anställda	
SB	229
Ju	345
UD	810
Fö	237
S	263
Fi	477
U	164
KN	267
Ku	75
A	141
LI	255
FA	701
Totalt	3 964

I tabellen redovisas antalet tjänstgörande, vilket innebär att deltidsarbetande redovisas som en tjänstgörande.

Jämfört med september 2024 har antalet minskat med 16.

4. Antalet politiskt tillsatta tjänstemän

Med politiskt tillsatta tjänstemän avses:

- Politiskt sakkunniga i Regeringskansliet med funktion som planeringschef, stabschef, presschef, pressekreterare, politiskt sakkunnig, inklusive politiskt sakkunnig assistent, vilka omfattas av Avtal om anställningsvillkor för politiskt sakkunniga samt politiskt timanställda brevskrivare eller talskrivare i Regeringskansliet.
- Statssekreterare och kabinettssekreteraren, vilka omfattas av Avtal om regeringsbeslut om avlöningsförmåner m.m. för vissa högre anställningar m.fl.

Antalet tjänstgörande i september 2025 i de olika kategorierna redovisas här:

Antal politiskt tillsatta

Politiskt sakkunniga	153
Statssekreterare	37
Totalt	190
Statsråd och statsminister	24

Bilaga 1**Statsministern****Beslut**

2025-03-31

Entledigande av statsråd

Statsministern entledigar statsrådet Paulina Brandberg från uppdraget att vara statsråd.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ulf Kristersson'.

Ulf Kristersson

Kopia till

samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
riksdagen

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Rosenbad 4

Statsministern

Beslut

2025-04-01

Förordnande av statsråd

Statsministern förordnar Nina Larsson att fr.o.m. denna dag vara statsråd.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Ulf Kristersson'.

Ulf Kristersson

Kopia till

samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
riksdagen

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Rosenbad 4

Statsministern**Beslut**

2025-06-28

Entledigande av statsråd

Statsministern entledigar statsrådet Johan Pehrson från uppdraget att vara statsråd och chef för Utbildningsdepartementet.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Ulf Kristersson'.

Ulf Kristersson

Kopia till

samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
riksdagen

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Rosenbad 4

Statsministern**Beslut**

2025-06-28

Entledigande av statsråd

Statsministern entledigar statsrådet Mats Persson från uppdraget att vara statsråd och chef för Arbetsmarknadsdepartementet.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Ulf Kristersson'.

Ulf Kristersson

Kopia till

samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
riksdagen

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Rosenbad 4

Statsministern**Beslut**

2025-06-28

Förordnande av statsråd

Statsministern förordnar Simona Mohamsson att fr.o.m. denna dag vara statsråd och chef för Utbildningsdepartementet.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Ulf Kristersson'.

Ulf Kristersson

Kopia till

samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
riksdagen

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Rosenbad 4

Statsministern**Beslut**

2025-06-28

Förordnande av statsråd

Statsministern förordnar Johan Britz att fr.o.m. denna dag vara statsråd och chef för Arbetsmarknadsdepartementet.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Ulf Kristersson'.

Ulf Kristersson

Kopia till

samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
riksdagen

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Rosenbad 4

Statsministern**Beslut**

2025-09-09

Entledigande av statsråd

Statsministern entledigar statsrådet Acko Ankarberg Johansson från uppdraget att vara statsråd.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Ulf Kristersson'.

Ulf Kristersson

Kopia till

samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
riksdagen

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Rosenbad 4

Statsministern**Beslut**

2025-09-09

Förordnande av statsråd

Statsministern förordnar Elisabet Lann att fr.o.m. denna dag vara statsråd.

Ulf Kristersson

Kopia till

samtliga departement
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
riksdagen

Statsministern**Protokoll**2025-09-09
SB2025/00890**Förordnande enligt 7 kap. 5 § regeringsformen**

Med stöd av 7 kap. 5 § regeringsformen förordnar statsministern att de grupper av ärenden som anges i det följande ska föredras av ett annat statsråd än departementschefen i respektive departement. Förordnandet gäller från och med den 9 september 2025 och ersätter tidigare förordnande enligt 7 kap. 5 § regeringsformen.

De statsråd som ska föredra ärenden i en departementschefs ställe redovisas i följande ordning.

Förordnande enligt 7 kap. 5 § regeringsformen	1
1. Lotta Edholm	2
2. Camilla Waltersson Grönvall	5
3. Gunnar Strömmer	7
4. Anna Tenje	8
5. Johan Forsell	10
6. Erik Slottnér	11
7. Niklas Wykman	15
8. Carl-Oskar Bohlin	17
9. Andreas Carlson	19
10. Romina Pourmokhtari	22
11. Jessica Rosencrantz	25
12. Benjamin Dousa	26
13. Nina Larsson	29
14. Simona Mohamsson	31
15. Elisabet Lann	32

1. Lotta Edholm

1.1 I chefen för Utbildningsdepartementets ställe

1.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

skolväsendet i de delar som avser gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning och därtill anslutande särskilda utbildningsformer,

uppdagsutbildning inom skolväsendet i de delar som avser gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning,

folkbildningsfrågor,

utbildning inom yrkeshögskolan och andra utbildningar som Myndigheten för yrkeshögskolan har tillsyn över,

högskoleutbildning, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

uppdagsutbildning vid universitet och högskolor,

europisk forskningsinfrastruktur, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

forskning och vetenskaplig verksamhet i övrigt, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

övergripande forskningspolitiska frågor,

rymdverksamhet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

studiestöd och andra studiesociala frågor.

1.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

skolväsendet i de delar som avser gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning och därtill anslutande särskilda utbildningsformer,

uppdragsutbildning inom skolväsendet i de delar som avser gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning,

utbildning inom yrkeshögskolan,

högskoleutbildning, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

forskning som inte hör till något annat departement,

studiestöd och andra studiesociala frågor,

pliktexemplar av skrifter och ljud- och bildupptagningar.

1.1.3 Myndigheter m.fl.

Statens skolinspektion,

huvudmän inom skolväsendet som tillhandahåller gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning,

Myndigheten för yrkeshögskolan,

Folkbildningsrådet,

Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna,

Universitetskanslersämbetet,

Universitets- och högskolerådet,

Överklagandenämnden för högskolan,

Högskolans avskiljandenämnd,

Centrala studiestödsnämnden,

Överklagandenämnden för studiestöd,

statliga universitet och högskolor, som inte hör till något annat departement,

bolag knutna till universitet eller högskolor,

Kungl. biblioteket,

Vetenskapsrådet,

Etikprövningsmyndigheten,

Överklagandenämnden för etikprövning,

Polarforskningssekretariatet,

Rymdstyrelsen,

Institutet för rymdfysik,

Nämnden för prövning av oredlighet i forskning,

Gentekniknämnden,

Stiftelsen Institutet för framtidsstudier,

Kungl. Vetenskapsakademien,

Nobelstiftelsen,

utbildningsanstalter med enskild huvudman som inte hör till något annat departement, i den mån utbildningsanstaltens huvudsakliga verksamhetsområde eller ändamål kan hänföras till någon av de ärendegrupper som omfattas av förordnandet under rubrikerna Förvaltningsärenden och Lagstiftningsärenden i detta avsnitt,

akademier samt vittra och lärda samfund som inte hör till något annat departement,

stiftelser för ändamål som departementet eller myndighet som hör till departementet ska tillgodose.

2. Camilla Waltersson Grönvall

2.1 I chefen för Socialdepartementets ställe

2.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

internationella adoptioner, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

bostadsanpassningsbidrag,

socialtjänst, innefattande omsorger om barn och ungdom, omsorg om funktionshindrade, missbrukarvård samt annat socialt bistånd, dock inte bistånd för ekonomiska behov,

samordning av funktionshinderspolitiken,

habilitering,

hjälpmedelsförsörjning,

stöd och service till vissa funktionshindrade,

assistansersättning,

omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning,

bilstöd till personer med funktionshinder,

barnrättspolitik, innefattande samordning och utveckling av frågor som rör barnets rättigheter och andra barnfrågor, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement.

2.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

internationella adoptioner, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

bostadsanpassningsbidrag,

socialtjänst, innefattande omsorger om barn och ungdom, omsorg om funktionshindrade, missbrukarvård samt annat socialt bistånd, dock inte bistånd för ekonomiska behov,

samordning av funktionshinderspolitiken,

habilitering,

hjälpmedelsförsörjning,

stöd och service till vissa funktionshindrade,

assistansersättning,

omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning,

bilstöd till personer med funktionshinder,

barnrättspolitik, innefattande samordning och utveckling av frågor som rör barnets rättigheter och andra barnfrågor, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement.

2.1.3 Myndigheter och organ

Statens institutionsstyrelse,

Myndigheten för delaktighet,

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd,

Barnombudsmannen.

3. Gunnar Strömmer

3.1 I statsministerns ställe

3.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

framställningar om att få ta del av allmänna handlingar som förvaras i Statsrådsberedningen eller Regeringskansliets förvaltningsavdelning. Detta gäller dock inte sådana allmänna handlingar som avses i 1 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641).

4. Anna Tenje

4.1 I chefen för Socialdepartementets ställe

4.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

sjukförsäkring,

arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd,

sjuklön,

ersättning för närståendevård,

allmän ålderspensionsförsäkring och allmän efterlevandepensionsförsäkring,

frivillig pensionsförsäkring,

äldreförsörjningsstöd,

ekonomiska åtgärder till stöd åt barnfamiljer, efterlevandestöd till barn,

bostadsbidrag,

bostadstillägg,

boendetillägg,

äldreomsorg,

socialtjänst, såvitt avser bistånd för ekonomiska behov.

4.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

sjukförsäkring,

arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd,

sjuklön,

ersättning för närståendevård,

allmän ålderspensionsförsäkring och allmän efterlevandepensionsförsäkring,
frivillig pensionsförsäkring,
äldreförsörjningsstöd,
ekonomiska åtgärder till stöd åt barnfamiljer, efterlevandestöd till barn,
bostadsbidrag,
bostadstillägg,
boendetillägg,
äldreomsorg,
socialtjänst, såvitt avser bistånd för ekonomiska behov.

4.1.3 Myndigheter och organ

Försäkringskassan,
Inspektionen för socialförsäkringen,
Pensionsmyndigheten,
Fondtorgsnämnden.

5. Johan Forsell

5.1 I chefen för Justitiedepartementets ställe

5.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

flyktingar, mottagande av asylsökande och utlänningars rätt att vistas i landet, utom särskild kontroll av vissa utlänningar, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

svenskt medborgarskap.

5.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

utlänningars rätt att vistas i landet, utom särskild kontroll av vissa utlänningar,

mottagande av asylsökande m.fl.,

svenskt medborgarskap.

5.1.3 Myndigheter och organ

Migrationsverket.

6. Erik Slottner

6.1 I statsministerns ställe

6.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

framställningar om tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande som finns i Statsrådsberedningen eller i Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

6.2 I chefen för Finansdepartementets ställe

6.2.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

kommunal ekonomi,

allmänna statliga bidrag samt bidrag från och avgifter till staten för kommunalekonomisk utjämning,

statistik,

Sveriges indelning i kommuner och regioner,

kommuner, regioner, kommunalförbund,

övergripande lönepolitiska frågor inom statsförvaltningen,

offentlig upphandling, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

länsstyrelserna,

länsindelningen,

allmänna frågor om statsförvaltningen,

övergripande frågor om styrning, ledning och organisation av statlig verksamhet samt effektivisering inom statsförvaltningen,

statlig lokalförsörjning, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

arbets- och anställningsvillkor i offentlig anställning,

personalpolitiska frågor inom statsförvaltningen,

samhällsinformation,

marknadsföring, konsumentinformation, konsumentinflytande i standardiseringsarbetet, resegarantier, produktsäkerhet samt konsumentskydd och konsumentpolitiska frågor i övrigt, i den mån sådana frågor inte hör till något annat departement,

sektorsövergripande frågor om den digitala omställningen av samhället, inklusive infrastruktur för informationsteknik,

sektorsövergripande frågor inom den offentliga förvaltningen om informations- och dataförvaltning, digital teknik samt utveckling och förvaltning av infrastrukturer, plattformar och tjänster,

elektronisk kommunikation, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

postkommunikation,

distribution av radioprogram, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement.

6.2.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

kommunal ekonomi,

allmänna statliga bidrag samt bidrag från och avgifter till staten för kommunalekonomisk utjämning,

statistik,

Sveriges indelning i kommuner och regioner,

kommuner, regioner, kommunalförbund,

offentlig upphandling,

länsstyrelserna,

ändrad regional ansvarsfördelning,

arbetstagare i offentliga anställningar,

marknadsföring, konsumentinformation, konsumentinflytande i standardiseringsarbetet, resegarantier, produktsäkerhet samt konsumentskydd och konsumentpolitiska frågor i övrigt, i den mån sådana frågor inte hör till något annat departement,

sektorsövergripande frågor om den digitala omställningen av samhället, inklusive infrastruktur för informationsteknik,

sektorsövergripande frågor inom den offentliga förvaltningen om informations- och dataförvaltning, digital teknik samt utveckling och förvaltning av infrastrukturer, plattformar och tjänster,

elektronisk kommunikation, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

postkommunikation.

6.2.3 Myndigheter och organ

Kammarkollegiet,

Statens skaderegleringsnämnd,

Statistiska centralbyrån,

Arbetsgivarverket,

länsstyrelserna,

Statskontoret,

Statens överklagandenämnd,

Statens ansvarsnämnd,

Offentliga sektorns särskilda nämnd,

Trygghetsstiftelsen,

Statens tjänstepensionsverk,

Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd,

Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor,

Statens servicecenter,

Upphandlingsmyndigheten,

Konsumentverket med Konsumentombudsmannen,

Allmänna reklamationsnämnden,

Fastighetsmäklarinspektionen,

Post- och telestyrelsen,

Myndigheten för digital förvaltning.

7. Niklas Wykman

7.1 I chefen för Finansdepartementets ställe

7.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

statens upplåning och statsskuldsförvaltning,

finansiella företag, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

krigsförsäkring, krigsskadeersättning,

köp och försäljning av statens mark och byggnader, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

förvaltning av statens mark, byggnader och egendom i övrigt, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

spel om pengar eller pengars värde.

7.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

statens upplåning och skuldförvaltning,

finansmarknaden,

allmänna pensionsfonderna,

kontoföring av finansiella instrument,

näringsrättslig reglering av finansiella företag och beredskapslagstiftning för dessa företag,

insättningsgaranti och investerarskydd,

penningtvätt,

Riksbanken,

spel om pengar eller pengars värde.

7.1.3 Myndigheter och organ

Riksgäldskontoret,

Finansinspektionen,

Krigsförsäkringsnämnden,

allmänna pensionsfonderna,

Spelinspektionen,

Statens fastighetsverk,

Fortifikationsverket.

8. Carl-Oskar Bohlin

8.1 I chefen för Försvarsdepartementets ställe

8.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

befolkningsskydd, skydd mot olyckor och miljöräddningstjänst, allt i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

utredningar av luft- och sjöfartsolyckor, olyckor med spårbunden trafik samt andra allvarliga olyckor, allt i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

samordning av samhällets krisberedskap och civilt försvar, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga,

informations- och cybersäkerhet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

sjöövervakning, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga,

olyckor i militär verksamhet, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga eller hör till något annat departement,

kommunernas beredskap, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga eller hör till något annat departement,

psykologiskt försvar, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga.

transport av farligt gods, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga,

brandfarliga och explosiva varor, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga eller hör till något annat departement.

8.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

samordning av samhällets krisberedskap och civilt försvar, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga,

befolkningsskydd, skydd mot olyckor, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

Kustbevakningens befogenheter,

sprängämnesprekursorer,

förfogande, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga,

ransonering, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga,

informations- och cybersäkerhet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

kommunernas och regionernas beredskap, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga eller hör till något annat departement,

transport av farligt gods, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga,

brandfarliga och explosiva varor, i den mån sådana ärenden inte rör försvarets militära förmåga eller hör till något annat departement,

8.1.3 Myndigheter m.fl.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap,

Kustbevakningen,

Statens haverikommission,

Myndigheten för psykologiskt försvar,

Stiftelsen Gällöfsta utbildningscentrum.

9. Andreas Carlson

9.1 I chefen för Landsbygds- och infrastrukturdepartementets ställe

9.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

järnvägar, spårvägar och tunnelbanor samt järnvägs-, spårvägs- och tunnelbanetrafik,

vägar och vägtrafik,

fordons utrustning och beskaflenhet,

förarbehörighet,

kollektivtrafik och färdtjänst,

tillgång till transporter för personer med funktionshinder,

upphandling av persontrafik,

överlastavgift,

farleder, kanaler och hamnar samt sjöfart, säkerheten på fartyg, åtgärder mot vattenförorening från fartyg, befäl på handelsfartyg och fiskefartyg, sjökarteverksamhet, lotsning, flyg- och sjöräddning, statens isbrytarverksamhet och, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement, anställning och mönstring av sjömän,

Världssjöfartsuniversitetet,

flygplatser, luftfart, marktjänster på flygplatser,

långsiktig infrastrukturplanering för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

forskning och innovation inom transportområdet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

mark och byggnader för Trafikverket, Sjöfartsverket och Luftfartsverket, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

arbetstid och arbetsmiljö på transportområdet,

bostadsförsörjningsfrågor, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

bostadsfinansiering,

allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag,

markanvändning och bebyggelse, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

tillstånd till expropriation, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

lantmäteriet, landskaps- och fastighetsinformation,

byggprodukter, byggnadsverk och till dessa hörande anordningar, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

byggforskning, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

FN:s program för boende- och bebyggelsefrågor (UN HABITAT),

stadsmiljöavtal,

stadsutveckling.

9.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

järnvägar, spårvägar och tunnelbana samt järnvägs-, spårvägs- och tunnelbanetrafik,

vägar och vägtrafik,

väavgifter,

sjöfart, säkerheten på fartyg, åtgärder mot vattenförorening från fartyg,

flygplatser, luftfart, marktjänster på flygplatser,

utredning av olyckor,

arbetstid och arbetsmiljö på transportområdet,

bostadsförsörjningsfrågor, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag,

planläggning, markanvändning och bebyggelse,

byggprodukter, byggnadsverk och till dessa hörande anordningar, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

färdigställandeskydd.

9.1.3 Myndigheter m.fl.

Trafikverket,

Statens väg- och transportforskningsinstitut,

Sjöfartsverket,

Luftfartsverket,

Transportstyrelsen,

Trafikanalys,

Boverket,

Lantmäteriet.

10. Romina Pourmokhtari

10.1 I chefen för Klimat- och näringslivsdepartementets ställe

10.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

miljöbalken, bl.a. frågor om naturvård, biologisk mångfald och skydd av naturen, vatten- och luftvård, vattenverksamhet, miljöfarlig verksamhet, avfallshantering och kretsloppsfrågor, kemikaliekontroll samt frågor om genteknik, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

friluftsliv, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

miljöforskning,

miljöfrågor som kräver särskild samordning,

samordning av det nationella genomförandet av Agenda 2030,

avgasfrågor för motorfordon och arbetsmaskiner,

handel med utsläppsrätter, flexibla mekanismer och andra klimatpolitiska styrmedel,

lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet och lagen (1976:997) om vattenförbund, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

meteorologiska, hydrologiska och oceanografiska undersökningar,

strålskydd,

kärnteknisk verksamhet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

FN:s miljöprogram (UNEP),

statliga investeringsbidrag för en ekologiskt hållbar samhällsutveckling och klimatinvesteringsprogram,

geotekniska undersökningar,

tillstånd till utläggning av undervattenskablar för havsbaserad vindkraft enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln.

10.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

miljöbalken,

miljöskydd,

miljöinformation,

miljöstyrning,

allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor,

särskilda bestämmelser om vattenverksamhet,

svensk-norsk vattenrättskonvention,

gränsöversöverskommelse mellan Sverige och Finland,

utnyttjande av vattenkraft vid krig,

vattenförbund,

Sveriges ekonomiska zon,

verksamhet i Antarktis,

motorbränslen,

avgasfrågor för motorfordon och arbetsmaskiner,

handel med utsläppsrätter, flexibla mekanismer och andra klimatpolitiska styrmedel,

strålskydd,

kärnteknisk verksamhet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

ansvar för radiologiska olyckor,
statliga investeringsbidrag till klimatinvesteringsprogram,
allmänna vatten- och avloppsanläggningar.

10.1.3 Myndigheter m.fl.

Naturvårdsverket,
Kemikalieinspektionen,
Havs- och vattenmyndigheten,
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut,
Stiftelsen Institutet för Vatten- och Luftvårdsforskning,
Stiftelsen för Miljöstrategisk forskning,
Stiftelsen för Internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet,
Stockholms internationella miljöinstitut,
Finsk-svenska gränsälvscommissionen,
Strålsäkerhetsmyndigheten,
de lokala säkerhetsnämnderna vid kärntekniska anläggningar,
Kärnavfallsfonden,
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande,
Klimatpolitiska rådet,
Statens geotekniska institut.

11. Jessica Rosencrantz

11.1 I statsministerns ställe

11.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

europiska integrationsfrågor av horisontell karaktär, med undantag av frågor om Europeiska unionens utvidgning,

ärenden vid Europeiska kommissionen och Eftas övervakningsmyndighet, mål vid Europeiska unionens domstol (domstolen, tribunalen) och Efta-domstolen samt ärenden som rör verksamheten vid dessa domstolar.

11.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

europiska integrationsfrågor av horisontell karaktär, inklusive ändringar i Europeiska unionens fördrag, med undantag av frågor om Europeiska unionens utvidgning.

11.1.3 Myndigheter och andra organ

Svenska institutet för europapolitiska studier.

11.2 I chefen för Utrikesdepartementets ställe

11.2.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

nordiska samarbetsfrågor, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement.

12. Benjamin Dousa

12.1 I chefen för Utrikesdepartementets ställe

12.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

samordning av frågor som rör genomförandet av politiken om global utveckling,

internationellt utvecklingssamarbete,

samarbete som avser stöd till länderna i Central- och Östeuropa, utom vad gäller samarbetet inom Östersjöregionen,

regionala utvecklingsbanker, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

Världsbanksgruppen, såvitt ärendena rör utvecklingspolitiska aspekter av Världsbankens agerande,

information om Sverige i utlandet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

utrikeshandel och handelspolitik, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) och världshandelsorganisationen (WTO),

internationella tull- och handelsförhandlingar,

befrielse från tull,

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) samt Europeiska frihandelssammanslutningen (Efta), i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

vissa internationella handels- och råvarufrågor, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

multinationella företag och internationella investeringar,

främjande av utländska investeringar i Sverige,
allmänna frågor om teknisk provning och kontroll samt standardisering,
genomförandet av Europeiska unionens inre marknad, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,
exportfrämjande åtgärder,
statsstödda exportkrediter och exportkreditgarantier,
internationella överenskommelser om allmänna villkor för exportkrediter,
handelskamrar.

12.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

utrikeshandel, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,
det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,
allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) och världshandelsorganisationen (WTO),
befrielse från tull,
obligatorisk kontroll genom teknisk provning, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,
genomförandet av Europeiska unionens inre marknad, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,
exportfrämjande åtgärder,
statsstödda exportkrediter och exportkreditgarantier,
auktorisering av handelskamrar.

12.1.3 Myndigheter och organ

Svenska dialoginstitutet för Mellanöstern och Nordafrika,

Folke Bernadotteakademin,

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida),

Nordiska Afrikainstitutet,

Svenska institutet,

Stiftelsen Östekonomiska Institutet,

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll,

Sveriges Standardiseringsförbund,

Kommerskollegium,

Exportkreditnämnden,

Sveriges export- och investeringsråd,

handelssekreterare,

auktoriserade handelskamrar.

13. Nina Larsson

13.1 I chefen för Arbetsmarknadsdepartementets ställe

13.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

samordning och utveckling av frågor om de mänskliga rättigheterna på nationell nivå, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

rasism och liknande former av fientlighet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

frågor på nationell nivå om situationen för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera och intersexpersoner, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement, samt samordning och utveckling av sådana frågor,

samordning och utveckling av jämställdhetspolitiska frågor.

13.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement.

13.1.3 Myndigheter och organ

Diskrimineringsombudsmannen,

Nämnden mot diskriminering,

Jämställdhetsmyndigheten,

Institutet för mänskliga rättigheter.

14. Simona Mohamsson

14.1 I chefen för Arbetsmarknadsdepartementets ställe

14.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

samordning och utveckling av frågor om utrikes föddas etablering i det svenska samhället och andra frågor som rör utrikes föddas delaktighet i arbets- och samhällslivet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

bosättning och kommunmottagande av vissa nyanlända invandrare, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

översättare och tolkar, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

samordning och utveckling av frågor om att minska och motverka utanförskap på nationell, regional och lokal nivå.

14.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

utrikes föddas etablering i det svenska samhället och andra frågor som rör utrikes föddas delaktighet i arbets- och samhällslivet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

bosättning och kommunmottagande av vissa nyanlända invandrare, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement,

översättare och tolkar, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement.

15. Elisabet Lann

15.1 I chefen för Socialdepartementets ställe

15.1.1 Förvaltningsärenden

Förvaltningsärenden som gäller

hälso- och sjukvård, med undantag för frågor om psykiatri, eller annan medicinsk verksamhet,

hälso- och sjukvårdspersonalens yrkesutövning,

alkohol, tobak, narkotika, dopning och dopningsmedel, förbud mot vissa hälsofarliga varor,

samordning och utveckling av ungdomspolitiska frågor.

15.1.2 Lagstiftningsärenden

Lagstiftningsärenden som gäller

hälso- och sjukvård, med undantag för frågor om psykiatri, eller annan medicinsk verksamhet,

hälso- och sjukvårdspersonalens yrkesutövning,

alkohol och tobak, med undantag av sådana frågor som regleras i tull- och skattelagstiftningen, narkotika med undantag av narkotikastrafflagstiftningen, dopning och dopningsmedel, förbud mot vissa hälsofarliga varor.

15.1.3 Myndigheter m.fl.

Socialstyrelsen,

Inspektionen för vård och omsorg,

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd,

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys,

Provinsialläkarstiftelsen,

Alkoholsortimentsnämnden.

Utdrag till

statsråden

samtliga departement

Regeringskansliets förvaltningsavdelning

riksdagen

Statsråds åtaganden avseende den konstitutionella granskningen och anmälan av finansiella instrument m.m.

Medverkan i den konstitutionella granskningen

Jag har åtagit mig att, även efter det att mitt uppdrag som statsråd har upphört, medverka i den konstitutionella granskningen och delta i de utfrågningar som riksdagens konstitutionsutskott bjuder in till.

Finansiella instrument m.m.

Enligt lagen (2018:1625) om skyldighet för vissa offentliga funktionärer att anmäla innehav av finansiella instrument är jag skyldig att anmäla mitt innehav av finansiella instrument. Jag har också åtagit mig att, i samma omfattning som för mitt eget innehav, till rättschefen i Statsrådsberedningen anmäla makes, sambos eller registrerad partners innehav av finansiella instrument.

Jag har eftergett sekretessen enligt 32 kap. 6 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifter om mitt direkta innehav av finansiella instrument. Jag har också eftergett sekretessen för uppgifter om finansiella instrument som ingår i en försäkring och som jag har rätt att fatta placeringsbeslut om samt uppgifter om finansiella instrument som innehas av en juridisk person över vilken jag har ett bestämmande inflytande. Jag har inte eftergett sekretessen för uppgifter om makes, sambos eller registrerad partners innehav av finansiella instrument. Jag har inte heller eftergett sekretessen för uppgifter om finansiella instrument som innehas av ett underårigt barn som står under min vårdnad.

Jag har också åtagit mig att anmäla och låta rättschefen i Statsrådsberedningen förteckna följande typer av engagemang:

- anställningar och uppdrag under de fyra år som föregått utnämningen till statsråd, annat än för det egna partiet och dess organisationer
- näringsverksamhet i bolag eller i annan form (pågående, avslutad eller vilande)
- avtal med tidigare arbetsgivare om fortsatt betalning av lön, pension, pensionsavgifter och liknande
- avtal med nuvarande eller framtida arbets- eller uppdragsgivare om anställning, uppdrag eller liknande arrangemang, annat än för det egna partiet och dess organisationer.

Stockholm den 2/4 2025

Underskrift

NINA LARSSON

Namnförtydligande

Statsråds åtaganden avseende den konstitutionella granskningen och anmälan av finansiella instrument m.m.

Medverkan i den konstitutionella granskningen

Jag har åtagit mig att, även efter det att mitt uppdrag som statsråd har upphört, medverka i den konstitutionella granskningen och delta i de utfrågningar som riksdagens konstitutionsutskott bjuder in till.

Finansiella instrument m.m.

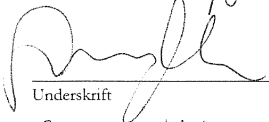
Enligt lagen (2018:1625) om skyldighet för vissa offentliga funktionärer att anmäla innehav av finansiella instrument är jag skyldig att anmäla mitt innehav av finansiella instrument. Jag har också åtagit mig att, i samma omfattning som för mitt eget innehav, till rättschefen i Statsrådsberedningen anmäla makes, sambos eller registrerad partners innehav av finansiella instrument.

Jag har eftergett sekretessen enligt 32 kap. 6 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifter om mitt direkta innehav av finansiella instrument. Jag har också eftergett sekretessen för uppgifter om finansiella instrument som ingår i en försäkring och som jag har rätt att fatta placeringsbeslut om samt uppgifter om finansiella instrument som innehas av en juridisk person över vilken jag har ett bestämmande inflytande. Jag har inte eftergett sekretessen för uppgifter om makes, sambos eller registrerad partners innehav av finansiella instrument. Jag har inte heller eftergett sekretessen för uppgifter om finansiella instrument som innehas av ett underårigt barn som står under min vårdnad.

Jag har också åtagit mig att anmäla och låta rättschefen i Statsrådsberedningen förteckna följande typer av engagemang:

- anställningar och uppdrag under de fyra år som föregått utnämningen till statsråd, annat än för det egna partiet och dess organisationer
- näringsverksamhet i bolag eller i annan form (pågående, avslutad eller vilande)
- avtal med tidigare arbetsgivare om fortsatt betalning av lön, pension, pensionsavgifter och liknande
- avtal med nuvarande eller framtida arbets- eller uppdragsgivare om anställning, uppdrag eller liknande arrangemang, annat än för det egna partiet och dess organisationer.

Stockholm den 28/6 - 2025

Underskrift

Simona Mohamsson
Namnförtydligande

Statsråds åtaganden avseende den konstitutionella granskningen och anmälan av finansiella instrument m.m.

Medverkan i den konstitutionella granskningen

Jag har åtagit mig att, även efter det att mitt uppdrag som statsråd har upphört, medverka i den konstitutionella granskningen och delta i de utfrågningar som riksdagens konstitutionsutskott bjuder in till.

Finansiella instrument m.m.

Enligt lagen (2018:1625) om skyldighet för vissa offentliga funktionärer att anmäla innehav av finansiella instrument är jag skyldig att anmäla mitt innehav av finansiella instrument. Jag har också åtagit mig att, i samma omfattning som för mitt eget innehav, till rättschefen i Statsrådsberedningen anmäla makes, sambos eller registrerad partners innehav av finansiella instrument.

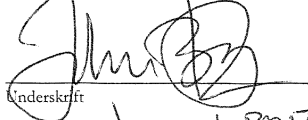
Jag har eftergett sekretessen enligt 32 kap. 6 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifter om mitt direkta innehav av finansiella instrument. Jag har också eftergett sekretessen för uppgifter om finansiella instrument som ingår i en försäkring och som jag har rätt att fatta placeringsbeslut om samt uppgifter om finansiella instrument som innehas av en juridisk person över vilken jag har ett bestämmande inflytande. Jag har inte eftergett sekretessen för uppgifter om makes, sambos eller registrerad partners innehav av finansiella instrument. Jag har inte heller eftergett sekretessen för uppgifter om finansiella instrument som innehas av ett underårigt barn som står under min vårdnad.

Jag har också åtagit mig att anmäla och låta rättschefen i Statsrådsberedningen förteckna följande typer av engagemang:

- anställningar och uppdrag under de fyra år som föregått utnämningen till statsråd, annat än för det egna partiet och dess organisationer
- näringsverksamhet i bolag eller i annan form (pågående, avslutad eller vilande)
- avtal med tidigare arbetsgivare om fortsatt betalning av lön, pension, pensionsavgifter och liknande
- avtal med nuvarande eller framtida arbets- eller uppdragsgivare om anställning, uppdrag eller liknande arrangemang, annat än för det egna partiet och dess organisationer.

Stockholm den

2025-07-01

Underskrift

JOHAN BRITZ

Namnförtydligande

Statsråds åtaganden avseende den konstitutionella granskningen och anmälan av finansiella instrument m.m.

Medverkan i den konstitutionella granskningen

Jag har åtagit mig att, även efter det att mitt uppdrag som statsråd har upphört, medverka i den konstitutionella granskningen och delta i de utfrågningar som riksdagens konstitutionsutskott bjuder in till.

Finansiella instrument m.m.

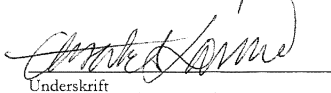
Enligt lagen (2018:1625) om skyldighet för vissa offentliga funktionärer att anmäla innehav av finansiella instrument är jag skyldig att anmäla mitt innehav av finansiella instrument. Jag har också åtagit mig att, i samma omfattning som för mitt eget innehav, till rättschefen i Statsrådsberedningen anmäla makes, sambos eller registrerad partners innehav av finansiella instrument.

Jag har eftergett sekretessen enligt 32 kap. 6 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifter om mitt direkta innehav av finansiella instrument. Jag har också eftergett sekretessen för uppgifter om finansiella instrument som ingår i en försäkring och som jag har rätt att fatta placeringsbeslut om samt uppgifter om finansiella instrument som innehas av en juridisk person över vilken jag har ett bestämmande inflytande. Jag har inte eftergett sekretessen för uppgifter om makes, sambos eller registrerad partners innehav av finansiella instrument. Jag har inte heller eftergett sekretessen för uppgifter om finansiella instrument som innehas av ett underårigt barn som står under min vårdnad.

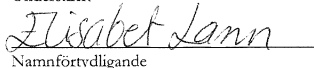
Jag har också åtagit mig att anmäla och låta rättschefen i Statsrådsberedningen förteckna följande typer av engagemang:

- anställningar och uppdrag under de fyra år som föregått utnämningen till statsråd, annat än för det egna partiet och dess organisationer
- näringsverksamhet i bolag eller i annan form (pågående, avslutad eller vilande)
- avtal med tidigare arbetsgivare om fortsatt betalning av lön, pension, pensionsavgifter och liknande
- avtal med nuvarande eller framtida arbets- eller uppdragsgivare om anställning, uppdrag eller liknande arrangemang, annat än för det egna partiet och dess organisationer.

Stockholm den 11 sept 2025

Underskrift

Namnförtydligande

Bilaga 2.1

Regeringskansliet

2025-10-02
SB2025/00932

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Regeringsprotokollen

Härmed överlämnas promemorior från Kulturdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Regeringskansliets kontaktpersoner i ärendet är expeditions- och rättschefen Ida Wettervik, Kulturdepartementet, samt expeditionsscheferna Ulrika Söderquist, Arbetsmarknadsdepartementet, och Fredrik Ahlén, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Per Hall

Regeringskansliet**Promemoria**

2025-10-02

Kulturdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Regeringsprotokollen

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende såvitt avser Kulturdepartementet.

1. Vilka kommentarer föranleder iakttagelserna i promemorian om sent utfärdade författningar?

Lagen SFS 2024:1251 utfärdades den 12 december 2024, dvs. dagen efter att riksdagen beslutat om utgiftsområde 17 i budgetpropositionen för 2025 och regeringens förslag till lagändring.

Förordningen SFS 2024:1273, som utfärdades den 12 december 2024, avser ändrade bidragsbelopp till kommuner som ingår i förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska. Genom att avsätta reformmedel i budgetpropositionen för 2025 och omfördela inom anslaget, tillfördes Språkcentrum för nationella minoritetsspråk medel samtidigt som medlen till statsbidrag till kommuner inom förvaltningsområdena minskades. Ändringen förutsatte alltså riksdagens godkännande av budgetpropositionen. Förordningen behövde beslutas samtidigt med berörda regleringsbrev och träda i kraft vid årsskiftet.

2. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Promemorian ger inte anledning till några kommentarer i övrigt.

Regeringskansliet**Promemoria**

2025-10-02

Arbetsmarknadsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Regeringsprotokollen

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende såvitt avser Arbetsmarknadsdepartementet.

1. Vilka kommentarer föranleder iakttagelserna i promemorian om sent utfärdade författningar?

Lagen SFS 2024:1224 ingick i ett författningspaket som Justitiedepartementet ansvarade för vilket bl.a. innebar ändringar i utlänningslagen (2005:716). Den aktuella lagen innehåller ändrade hänvisningar till utlänningslagen. Lagen utfärdades den 5 december 2024 på det närmast följande regeringssammanträdet efter att riksdagen antagit regeringens förslag. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2025.

Förordningarna SFS 2024:319, 2024:397 och 2024:480 föranleddes bl.a. av att rådets direktiv 2001/55/EG om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (massflyktsdirektivet) sannolikt skulle förlängas. Vid en förlängning kunde personer som omfattas av direktivet komma att folkbokföras, vilket medförde ett behov av att skyndsamt säkerställa att dessa personer kunde få fortsatt boende i kommunerna. Det säkerställdes genom förordning SFS 2024:319, samt efter att underlag inkommit från Migrationsverket den 11 juni 2024, även genom förordning SFS 2024:480. Genom dessa förordningar kunde kommuner anvisas att ta emot personer som omfattas av direktivet från och med den 1 juli 2024. Förordning SFS 2024:397 innebär att kommunerna kan få ersättning för det

mottagandet. Beträffande den förordningen var tiden mellan publicering och ikraftträdande nästan fyra veckor (27 dagar).

Förordningen SFS 2024:934 innebär en höjning av antalet nyanlända som fick omfattas av anvisning till kommuner under 2024 och en ny fördelning på länsnivå. Ändringarna publicerades den 18 oktober 2024 och trädde i kraft den 1 november 2024. De föranleddes av nya folkbokföringsregler som också trädde i kraft den 1 november 2024 samt en justerad prognos av mottagandebehovet i kommunerna. Genom ändringarna säkerställdes att nyanlända inte skulle behöva flytta till nya kommuner. Förordningen innebär inte någon pålaga för enskilda.

Förordningen SFS 2024:1335 innebär att ett nytt belopp fastställdes från och med 2025 för regionernas ersättning för kostnader för hälsoundersökning av utlänningar. Ändringen förutsatte riksdagens godkännande av budgetpropositionen för 2025, utgiftsområde 13. Riksdagen fattade beslut om utgiftsområdet den 17 december 2024 och förordningen utfärdades på det därpå närmast följande regeringssammanträdet den 19 december 2024. Förordningen publicerades den 24 december 2024 och trädde i kraft den 1 januari 2025. Förordningen innebär inte någon pålaga för enskilda.

2. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Med anledning av konstitutionsutskottets iakttagelser när det gäller underskrifter kommer rutinerna i departementet ses över för att säkerställa att rätt befattningshavare skriver under besluten.

Det kan också noteras att det pågår ett arbete i Regeringskansliet med att digitalisera kärnprocesserna. Som en del av detta arbete infördes hösten 2024 ett digitalt arbetssätt för regeringsärenden, vilket har minskat utrymmet för fel.

I ärende A2024/01356 (II 1) om fortsatt anställning som generaldirektör och chef har myndighetens namn utelämnats från ärendemeningen i beslutet och ärendeförteckningen till huvudprotokollet för att inte föregripa regeringens beslut, se Gula Boken, SB PM 2023:3 s. 35.

Regeringskansliet**Promemoria**

2025-10-02

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Regeringsprotokollen

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende såvitt avser Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

1. Vilka kommentarer föranleder iakttagelserna i promemorian om sent utfärdade författningar?

Följande indelning avser den tid som gått mellan publiceringen av författningen och när författningen trätt i kraft.

Kortare tid än fyra veckor men längre tid än två veckor

Förordningarna SFS 2024:137–139 innehåller enbart bestämmelser om förutsättningar för myndighet att bevilja statligt stöd och de innehåller inga pålagor för enskilda.

Lagen SFS 2024:412 ingick i ett författningspaket som annat departement ansvarade för. Lagen innebär förlängd tid för tillämpning av äldre bestämmelser.

Förordningarna SFS 2024:698 och 2024:703 gäller registrering av fordon som tillhör försvarets myndigheter och riktar sig enbart till dessa myndigheter och Transportstyrelsen, som var införstådda med ändringarna och tiden för ikraftträdande.

Förordningen SFS 2024:422 upphäver en grundförfattning som var obsolet.

Förordningarna SFS 2024:26, 2024:27 och 2024:1004 riktar sig enbart till Transportstyrelsen, som var införstådd med författningarnas innehåll och tiden för ikraftträdandet.

Förordningen SFS 2024:159 riktar sig enbart till Jordbruksverket, som var införstått med författningens innehåll och tiden för ikraftträdandet.

Förordningen SFS 2024:685 är en förordning som ger möjlighet att få statligt stöd och är således gynnande för enskilda.

Förordningarna SFS 2024:133 och 2024:134 avser ändringar för att tillmötesgå Europeiska kommissionen i ett överträdelseärende om brister i genomförandet av ett direktiv om byggprodukter som kommer i kontakt med dricksvatten. De flesta ändringarna riktar sig enbart till berörda myndigheter (Livsmedelsverket, Boverket och Kemikalieinspektionen), som var införstådda med såväl ändringarna som tiden för ikraftträdandet. Några bestämmelser riktar sig till dem som producerar eller tillhandahåller dricksvatten eller tillhandahåller eller installerar byggprodukter. I avvägningen mellan att inte efterkomma kommissionens krav i tid och att inte uppnå fyra veckor mellan publicering och ikraftträdande bedömdes att tre veckor var en acceptabel tid.

Förordningarna SFS 2024:444 och 2024:445 upphäver grundförfattningar som var obsoleta.

Förordningen SFS 2024:438 gör det möjligt att föra fordonståg på Öresundsbron, som är enskild väg, i samma hastighet som på andra motorvägar. Förordningen innebär inte några pålagor för enskilda.

Förordningarna SFS 2024:439–443 och 2024:446–453 avser ändringar i bestämmelser om förutsättningar för beviljande av statligt stöd och innebär inte några pålagor för enskilda. De berörda myndigheterna var införstådda med ändringarna och tidpunkten för ikraftträdande.

Förordningen SFS 2024:1002 riktar sig enbart till Transportstyrelsen och Statens energimyndighet, som var införstådda med förordningens innehåll och tidpunkten för ikraftträdande.

Förordningarna SFS 2024:1243 och 2024:1244 avser möjligheter att bevilja statligt stöd till kommuner respektive statligt stöd inom den regionala utvecklingspolitiken. Det innebär inte några pålagor för enskilda. Regionerna var införstådda med förordningarnas innehåll och tidpunkten för ikraftträdande.

Förordningen SFS 2024:1249 innebär lättnader för ideella organisationer och trossamfund från kravet att tillhandahålla laddplatser på parkeringsplatser. Förordningen är således gynnande för enskilda.

Förordningen SFS 2024:458 innebär lättnader i kraven på förarbehörighet i försöksverksamhet och är således gynnande för enskilda.

Förordningen SFS 2024:154 innehåller endast upplysningsbestämmelser om förekomsten av annan redan gällande lagstiftning.

Förordningen SFS 2024:459 innebär en utökning av undantag från EU-krav om kör- och vilotider. Förordningen är gynnande för enskilda.

Förordningen SFS 2024:460 riktar sig enbart till Statens energimyndighet, Transportstyrelsen, Elsäkerhetsverket, Energimarknadsinspektionen och Trafikverket, som alla var införstådda med förordningens innehåll och tidpunkten för ikraftträdande.

Förordningen SFS 2024:659 avser förutsättningar för att bevilja statligt stöd inom jordbruket och innebär inga åligganden för enskilda.

Kortare tid än två veckor

Lagen SFS 2024:70 utfärdades på det närmast efterföljande regeringssammanträdet efter att riksdagen antagit lagen. Författningen innebär endast ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter på migrationsområdet i händelse av allvarlig fara för den allmänna ordningen. Vid utfärdandet fanns inget behov av att i närtid behöva använda bemyndigandet.

Förordningen SFS 2024:141 innebär ändringar i gynnande riktning och det snabba ikraftträdandet motiverades av att ge svenska lantbrukare möjlighet att utnyttja EU-reglerade undantag.

2. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Med anledning av konstitutionsutskottets iakttagelser när det gäller underskrifter har medarbetarna i departementet påmint om vikten av att följa de rutiner som finns för att säkerställa att rätt befattningshavare skriver under besluten.

Det kan också noteras att det pågår ett arbete i Regeringskansliet med att digitalisera kärnprocesserna. Som en del av detta arbete infördes hösten 2024 ett digitalt arbetssätt för regeringsärenden, vilket har minskat utrymmet för fel.

I ärendena LI2024/01485 (I 1), LI2024/00767 (I 1) och LI2024/01408 (I 1) om fortsatt anställning som generaldirektör och chef har myndigheternas namn utlämnats från ärendemeningarna i besluten och ärendeförteckningarna till huvudprotokollen för att inte föregripa regeringens beslut, se Gula Boken, SB PM 2023:3 s. 35.

Bilaga 2.2

Regeringskansliet

2 bilagor

2025-02-24
SB2025/00230**Statsrådsberedningen**
RättschefenKonstitutionsutskottet
Riksdagen

Sammanställning av antalet avgjorda regeringsärenden 2024

Härmed överlämnas en sammanställning av antalet ärenden som avgjorts vid regeringssammanträden 2024 (bilaga 1) och en sammanställning av utvecklingen av antalet ärenden som avgjorts vid regeringssammanträden 2023-2024 (bilaga 2).

Per Hall

Antalet avgjorda regeringsärenden 2024

Ärendegrupp	SB	Ju	UD	Fö	S	Fi	U	KN	Ku	A	LI	Summa
1 Propositioner ¹	7	47	16	16	33	54	12	18	5	11	21	240
2 Lagrådsremisser	0	35	0	4	12	37	3	12	2	2	13	120
3 Författningar ²	2	127	20	31	79	139	85	74	22	31	97	707
4 Kommitté- och utredningsdirektiv	0	31	2	5	26	18	12	22	2	12	12	142
5 Regeringsbrev samt anslags- och bidragsärenden	8	54	76	41	132	92	135	93	62	62	70	825
6 Anställningsärenden	15	263	145	89	66	248	70	92	65	40	46	1139
7 Överklaganden	0	2	18	1	2	1	0	93	1	0	100	218
8 Dispens- och övriga partsärenden	0	154	0	122	8	32	50	63	1	0	4	434
9 B-protokollärenden	1	171	75	99	7	11	1	2	0	0	6	373
10 Övriga ärenden	34	34	159	77	177	41	14	128	32	39	88	823
Summa	67	918	511	485	542	673	382	597	192	197	457	5021

Anm. Summorna avser antalet nummer på ärendeförteckningarna vid regeringssammanträdena.
Under ett nummer på förteckningarna kan det finnas flera ärenden som avgjorts, dvs. flera diarienummer.

¹ Inkl. regeringens skrivelser
² Inkl. författningar som kungjorts i annan författningssamling än SFS

Bilaga 2

Statsrådsberedningen
Rättschefens kansli

Utvecklingen av antalet avgjorda regeringsärenden 2023-2024

Ärendegrupp	2023	2024	Förändring
1 Propositioner	215	240	+25
2 Lagrådsremisser	89	120	+31
3 Författningar	591	707	+116
4 Kommitté- och utredningsdirektiv	183	142	-41
5 Regleringsbrev samt anslags- och bidragsärenden	824	825	+1
6 Anställningsärenden	1 314	1 139	-175
7 Överklaganden	233	218	-15
8 Dispens- och övriga partsärenden	462	434	-28
9 B-protokollärenden	295	373	+78
10 Övriga ärenden	718	823	+105
Summa	4 924	5 021	+97

Bilaga 3.1

Regeringskansliet

2025-10-02
SB2025/00933

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Vissa förvaltningsärenden

Härmed överlämnas en promemoria från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditionschefen Fredrik Ahlén, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Per Hall

Regeringskansliet**Promemoria**

2025-10-02

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Vissa förvaltningsärenden

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. I ett ärende (LI2024/02054) har det noterats att fem beslut har överklagats och att fem överklagandeskrifter getts in av klaganden. Endast en av överklagandeskrifterna finns dock i akten och regeringens beslut i ärendet anser endast ett av de fem överklagade besluten. En redogörelse önskas för handläggningen av de fyra överklaganden som inte finns med bland de handlingar som överlämnats till konstitutionsutskottets kansli.

Länsstyrelsen i Jämtlands län överlämnade genom en skrivelse den 16 augusti 2024 ett gemensamt överklagande av fem beslut. I överklagandet begärde klagandens ombud anstånd med att utveckla talan. Länsstyrelsens skrivelse diariefördes initialt i ett ärende (LI2024/01572). När klagandens ombud utvecklade talan gjordes detta i fem olika inlagor, ett för varje beslut som länsstyrelsen hade fattat. Det registrerades därför fyra nya ärenden (LI2024/02054, LI2024/02055, LI2024/02056 och LI2024/02057) så att varje överklagat beslut kunde hanteras i ett eget ärende. Ärendena LI2024/01572, LI2025/02055, LI2024/02056 och LI2024/02057 avgjordes genom regeringsbeslut den 23 januari 2025.

2. Som framgår av promemorian har det i några ärenden (LI2023/00566, LI2023/00567, LI2023/00575 och LI2024/01176) noterats att registreringsdatumet för ärendet i innehållsförteckningen inte stämmer överens med det datum som överklagandet kom in till Regeringskansliet. Vilken kommentar föranleder denna iakttagelse?

De överklaganden som finns i ärende LI2023/00566, LI2023/00567 och LI2023/00575 inkom till Regeringskansliet i slutet av 2022 och diariefördes i dåvarande Näringsdepartementet, som ansvarade för den aktuella typen av ärenden. När Landsbygds- och infrastrukturdepartementet tog över ansvaret den 1 januari 2023 fördes de diarieförda ärendena över till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. De datum som anges i innehållsförteckningen anger tidpunkten för när ärendena fördes över till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Ärende LI2024/01176 registrerades hos Landsbygds- och infrastrukturdepartementet 19 dagar efter att det inkom till Regeringskansliet. Av skrivelsen genom vilken Statens fastighetsverk överlämnade överklagandet framgår att det inkom till Finansdepartementet den 8 maj 2024. Finansdepartementet vidarebefordrade ärendet till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet den 24 maj 2024. Ärendet diariefördes i Landsbygds- och infrastrukturdepartementet nästkommande vardag.

3. I några ärenden (LI2024/00013 och LI2024/01176) har det noterats att en begäran om anstånd med att komplettera överklagandet inte har besvarats. I ett av ärendena (LI2024/00013) besvarades vidare en anståndsbeğäran efter tre veckor.

a) Vilken kommentar föranleder dessa iakttagelser?

Det framgår inte av akterna om begäran om anstånd i ärende LI2024/00013 och LI2024/01176 har besvarats muntligt eller inte alls. Det går därför inte att säga om svar på begäran om anstånd av förbiseende har uteblivit eller lämnats men inte diarieförts i ärendet.

Begäran om anstånd i ärende LI2024/00013 borde ha besvarats tidigare än efter tre veckor.

Det kan noteras att inget av de aktuella ärendena avgjordes slutligt innan den part som hade begärt anstånd gett in kompletterande yttrande i enlighet med begäran.

b) Finns det några rutiner vid Landsbygds- och infrastrukturdepartementet när det gäller hanteringen av en begäran om anstånd?

I Landsbygds- och infrastrukturdepartementet finns en promemoria, Ärendehantering i Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. Den finns tillgänglig på intranätet för samtliga medarbetare. Av promemorian framgår bl.a. att en handläggare som får in ett nytt ärende bör gå igenom det utan dröjsmål och göra en första bedömning av vilka åtgärder som bör vidtas för beredning av ärendet. Hanteringen av anstånd behandlas dock inte uttryckligen i promemorian.

Promemorian kommer att kompletteras med en anvisning om att en ansökan om anstånd alltid ska hanteras skyndsamt och att svaret på begäran ska dokumenteras i akten.

4. Som framgår av promemorian förekommer yrkanden om inhibition i tre ärenden (LI2024/00013, LI2024/01520 och LI2024/02054). I ett ärende avslogs yrkandet om inhibition efter två och en halv vecka och i ett ärende fann regeringen efter drygt tre månader att det saknades skäl att pröva yrkandet eftersom ärendet prövades slutligt. I ett ärende berördes yrkandet om inhibition inte i något beslut.

a) Vilken kommentar föranleder de redovisade iakttagelserna när det gäller handläggningen av yrkandena om inhibition?

Ett yrkande om inhibition ska handläggas skyndsamt. Särskilt viktigt är det om det finns risk för att verkställigheten av beslutet kan medföra skador eller andra negativa effekter för den som påverkas av beslutet, effekter som är mycket svåra eller rent av omöjliga att reparera i efterhand (se prop. 2016/17:180 s. 274).

Hur snabbt en överinstans kan pröva ett yrkande om inhibition varierar beroende på omständigheterna. När det gäller regeringens prövning av inhibitionsyrkanden ska även sådana regeringsbeslut beredas gemensamt och ofta samordnas politiskt. Av detta följer att det ibland tar längre tid att pröva yrkanden om inhibition än den tidsram om några dagar som det hänvisas till i utskottets promemoria.

Besluten i de tre ärendena som utskottet har uppmärksammat var föremål för såväl gemensam beredning som politisk samordning. Nedan redogörs för omständigheterna i vart och ett av ärendena.

LI2024/00013

Innan det kunde bli fråga om att pröva inhibitionsyrkandet krävdes överväganden vad gäller prövningsramen och frågan om talerätt. Efter att dessa överväganden hade slutförts stod det klart att regeringen inte skulle pröva överklagandena. Det var därför inte aktuellt att ta ställning till eller beröra inhibitionsyrkandet i beslutet.

LI2024/01520

Länsstyrelsen överlämnade ärendet till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet den 29 juli 2024. För att ta ställning till inhibitionsyrkandet krävdes visst analysarbete. Beslutet att avslå inhibitionsyrkandet fattades innan tidsperioden som upplåtelsen avsåg påbörjades.

LI2024/02054

Det kompletterande överklagandet, som gällde ett beslut om fortsatt upplåtelse av rätt till fiske, inkom till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet den 2 september 2024. Av förbiseende uppmärksammandes yrkandet om inhibition först i ett senare skede av handläggningen.

b) Finns det några rutiner vid Landsbygds- och infrastrukturdepartementet för att säkerställa att eventuella yrkanden om inhibition uppmärksammas och handläggs skyndsamt (48 § förvaltningslagen)?

I promemorian Ärendehantering i Landsbygds- och infrastrukturdepartementet framgår det bl.a. att en handläggare som får in ett nytt ärende bör gå igenom det utan dröjsmål och göra en första bedömning av vilka åtgärder som bör vidtas för beredning av ärendet. I promemorian tydliggörs att om ett överklagande innehåller yrkanden om att det överklagade beslutet tills vidare inte ska gälla (inhibition) bör regeringen snarast möjligt ta ställning till denna fråga.

Vidare håller expeditionschefen i Landsbygds- och infrastrukturdepartementet en gång om året en utbildning om ärendehantering för departementets anställda, där bl.a. hanteringen av inhibitionsyrkanden behandlas.

5. Som framgår av promemorian finns några ärenden (LI2023/00566, LI2023/00567, LI2023/00575 och LI2024/01176) som under pågående handläggning tycks ha blivit liggande under längre perioder utan några synbara utredningsåtgärder. I några ärenden (LI2023/00566, LI2023/00567, LI2023/00575 och LI2024/02054) tog det också flera månader från den sista dokumenterade utredningsåtgärden till dess att regeringen fattade beslut i ärendet. Vad var skälet till tidsåtgången i dessa ärenden och vilka kommentarer föranleder de i promemorian redovisade iakttagelserna?

Inom ramen för flera av de aktuella ärendena aktualiserades intresseavvägningar mellan rennärigen och andra intressen som var både komplicerade och tidskrävande.

Beredningen av ett ärende innehåller handläggningsmoment som inte resulterar i in- och utgående skrivelser, t.ex. inläsning, analys och överväganden. Vad som förekommer under gemensam beredning och samordning dokumenteras inte heller i ärendet.

Under 2024 gjordes ett byte av ansvarig handläggare för den aktuella typen av ärenden. Det tog viss tid för den nya handläggaren att läsa in sig på materialet i ärendena.

6. I två ärenden (LI2023/03429 och LI2023/03582) beslutade regeringen efter ungefär tre månader att inte ta upp överklagandet till prövning på grund av att klaganden inte hade talerätt respektive att regeringen inte var rätt instans.

a) Vilka kommentarer föranleder de redovisade iakttagelserna med avseende på ärendenas handläggningstid?

Ärende LI2023/03429 var klart för avgörande när överklagandetiden hade löpt ut. Det kunde då konstateras att talerätt inte förelåg. Ärendet borde därmed ha avslutats tidigare.

I ärende LI2023/03582 hade klaganden anfört flera omständigheter i överklagandet som krävde överväganden för att klargöra om regeringen var rätt instans. Ärendet var föremål för gemensam beredning och politisk samordning.

b) Vilken kontroll av mer formell karaktär (t.ex. kontroll av talerätt) görs i ett ärende och i vilket skede av handläggningen görs en sådan kontroll?

I promemorian Ärendehantering i Landsbygds- och infrastrukturdepartementet anges att en handläggare som får in ett nytt ärende bör gå igenom det utan dröjsmål och göra en första bedömning av vilka åtgärder som bör vidtas för beredning av ärendet. Inledande frågor som är viktiga att ta ställning till är enligt promemorian bl.a. om ärendet har kommit rätt, om det finns problem med jäv, om ärendet behöver kompletteras och om ärendet är brådskande.

En kontroll av talerätt genomförs vid den inledande genomgången av ett överlämnat överklagande. Frågan om talerätt kan dock i vissa ärenden vara svårbedömd. Det förekommer också att gemensam beredning behöver genomföras med anledning av en sådan fråga.

7. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Innehållet i promemorian ger inte anledning till några kommentarer i övrigt.

Bilaga 4.1

2025-09-09

Bilaga till PM Framställningar och beslut från Riksdagens ombudsmän (JO)

Här presenteras en översikt över de JO-beslut eller protokoll som under den granskade perioden varit föremål för en framställning enligt 4 § lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän respektive 13 § lagen (2023:499) med instruktion för Riksdagens ombudsmän (JO) eller har föranlett ett överlämnade för kännedom till regeringen, Regeringskansliet eller något departement vid Regeringskansliet.¹ Beslut som överlämnats till riksdagen eller myndigheter under regeringen omfattas inte av konstitutionsutskottets granskning.

Framställningar från JO enligt 4 § lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän respektive 13 § lagen (2023:499) med instruktion för Riksdagens ombudsmän (JO)

Beslutsdatum och JO:s diarienummer	Angående	Beredande departement	Anm.
2020-11-12 Dnr 277-2018	Förhållandena för förvarstagna placerade hos Kriminalvården	Regeringskansliet	Beslutet även överlämnat till riksdagen för kännedom enligt 2021/22:JO1 s. 241
2020-11-20 Dnr 6629-2018	Kritik mot en enhetschef inom Region Stockholm för att ha lämnat ut sekretessbelagda uppgifter till en överförmyndar-nämnd	Socialdepartementet	Beslutet även överlämnat till Ställ-företrädarutredningen (Ju 2019:03) för kännedom enligt 2021/22:JO1 s. 145

¹ En framställning eller ett beslut gäller i vissa fall flera ärenden, men tas här upp som en framställning eller ett beslut. Ett fåtal beslut har skickats både som en framställan om lagändring och överlämnats för kännedom. Dessa beslut anges i bilagan endast i den del av förteckningen som avser framställningar.

Sophia Häggmark Elmér
Föredragande • Konstitutionsutskottet • Riksdagsförvaltningen
Telefon: 08-786 47 62 • Mobil: 076-262 53 62 • E-post: sophia.elmer@riksdagen.se

SVERIGES RIKSDAG 100 12 Stockholm • Telefon 08-786 40 00 • www.riksdagen.se

SVERIGES
RIKSDAG

2020-11-27 Dnr 1732-2019	Uttalanden i vissa frågor som rör organisationen av den psykiatriska tvångsvården inom Region Stockholm	Socialdepartementet	Beslutet även överlämnat till Socialstyrelsen, Inspektionen för vård och omsorg och Sveriges kommuner och regioner för kännedom enligt 2021/22:JO1 s. 177
2021-04-28 Dnr O 60-2019	Inspektionen för vård och omsorg (IVO) kritiserar för brister i myndighetens tillsyn över den psykiatriska tvångsvården	Socialdepartementet	Beslutet även överlämnat till Socialstyrelsen för kännedom enligt 2021/22:JO1 s. 164
2021-05-19 Dnr 279-2018	Föresättningarna för bältesläggning av en intagen i Kriminalvårdens häkten och anstalter	Justitiedepartementet	Se även JO:s beslut med dnr 3815-2019
2021-06-17 Dnr 9-2020	Uttalanden i vissa frågor om intygsutfärdande av hälso- och sjukvårdspersonal. Även kritik mot Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för bristfällig motivering av ett beslut	Socialdepartementet	
2021-09-21 Dnr 2782-2018	Uttalanden i vissa frågor om tvångsansvändning vid psykiatrisk heldygnsvård av underåriga patienter	Socialdepartementet	Beslutet även överlämnat till Utredningen av vissa tvångsvårdsfrågor (S 2021:02) för kännedom enligt JO:s beslut
2022-01-27 Dnr 8583-2019	Frågan om när ett beslut om omedelbart omhändertagande enligt 13 § LVM ska anses verkställt	Socialdepartementet	

2022-05-24 Dnr 4268-2020 och 4846-2020	Avskildhetsplaceringar på grund av smittspridning av covid-19. Även frågor om Kriminalvårdens övriga åtgärder och intagnas möjlighet att ta eget ansvar	Justitiedepartementet	Se även JO:s beslut med dnr 77-2021 Beslutet även överlämnat till Utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier (S 2021:04) för kännedom enligt 2022/23:JO1 s. 158
2023-01-12 Dnr 376-2021	Initiativ om Kriminalvårdens användning av spothuvor	Justitiedepartementet	
2024-02-21 Dnr O 22-2023	Brister i föreskrifter om verkställigheten av förvarstaganden hos Tullverket	Finansdepartementet	Se även JO:s beslut med dnr 1666-2024
2024-08-29 Dnr 7917-2023	Uttalanden om huruvida militärpolisen har befogenhet att utreda brott	Justitiedepartementet Försvarsdepartementet för kännedom	
2025-02-24 Dnr 6899-2023	Om överförmyndares skyldighet att hämta in läkarintyg och annan utredning i ärenden om upphörande av förvaltare m.m.	Justitiedepartementet	

Beslut eller protokoll som har överlämnats från JO till regeringen, Regeringskansliet eller något departement vid Regeringskansliet för kännedom

Beslutsdatum och JO:s diarienummer	Angående	Beredande departement	Anm.
2020-09-03 Dnr O 13-2020	Statens institutionsstyrelses åtgärder med anledning av covid-19	Socialdepartementet	

SVERIGES
RIKSDAG

2020-10-09 Dnr O 18-2020	Migrationsverkets åtgärder med anledning av covid-19	Justitiedepartementet	Beslutet även överlämnat till Coronakommissionen (S 2020:09) för kännedom enligt JO:s beslut
2020-10-15 Dnr O 21-2020	Rättsmedicinalverkets åtgärder inom myndighetens rättsspsykiatriska undersökningsverksamhet, med anledning av covid- 19, samt konsekvenserna för enskilda	Justitiedepartementet	
2021-01-19 Dnr 1325-2020	Kritik mot Malmö tingsrätt för bl.a. utformningen av beslut om umgänge med umgängesstöd	Justitiedepartementet och Social- departementet	Beslutet även överlämnat till Myndigheten för familjerätt och förlädringsstöd och Arbetsmarknads- och socialnämnden i Malmö kommun för kännedom enligt JO:s beslut
2021-01-21 Dnr 8443-2018 m.fl.	Granskning av Migrationsverkets handläggningstider (ärenden om uppehålls- tillstånd på grund av anknytning)	Justitiedepartementet	
2021-01-21 Dnr 659-2019 och 790-2019	Granskning av Migrationsverkets handläggningstider (asylärenden med Säkerhetspolisen som remissinstans)	Justitiedepartementet	
2021-01-21 Dnr 130-2019 och 554-2019	Granskning av Migrationsverkets handläggningstider (medborgarskapsärenden)	Justitiedepartementet	

2021-01-21 Dnr 2079-2019 och 2878-2019	Granskning av Migrationsverkets handläggningstider (asylärenden)	Justitiedepartementet	
2021-01-28 Dnr 3828-2019	Kritik mot Norrtälje tingsrätt för att uppgifter om en underårig målsägande skickades till en förälder som inte var vårdnadshavare	Justitiedepartementet	Beslutet även överlämnat till Domstolsverket för kännedom enligt 2021/22:JO1 s. 376
2021-02-16 Dnr 5117-2019	Arbetsmarknads- och socialnämnden i Malmö kommun får kritik för handläggningen av ett omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU. Även uttalanden om nämnden kan avvakta med att underställa förvaltningsrätten beslutet till dess att det är verkställt	Socialdepartementet	Beslutet även överlämnat till Socialstyrelsen för kännedom enligt 2021/22:JO1 s. 580
2021-03-18 Dnr 4225-2019	Kritik mot Rätt psykiatriska regionkliniken i Växjö för att ha tillämpat en ordning som innebär generella inskränkningar av patienternas rätt att inneha viss egendom	Socialdepartementet	
2021-03-31 Dnr 1950-2019	Allvarlig kritik mot Kriminalvården för att vissa intagna placerade i Fenixbyggnaderna underkastas mer ingripande övervakning och kontroll än vad som är nödvändigt	Justitiedepartementet	
2021-04-22	Beläggningssituationen inom kriminalvården	Justitiedepartementet	

SVERIGES
RIKSDAG

Dnr O 19-2019			
2021-04-27 Dnr 466-2019 m.fl.	Kritik mot Skatteverket för hanteringen av underrättelser om felaktig folkbokföring	Finansdepartementet	Beslutet även överlämnat till Utredningen om folkbokföring och samordningsnummer (Fi 2019:05) för kännedom enligt 2021/22:JO1 s. 509
2021-05-19 Dnr 3815-2019	Initiativärende mot Kriminalvården, anstalten Salberga, i fråga om omständigheterna vid en s.k. bältesläggning	Justitiedepartementet	Se även JO:s beslut med dnr 279-2018
2021-05-20 Dnr 8454-2019	Kritik mot Lunds tingsrätt för dröjsmål med att hålla konkursförhandlingar och för att vid utsättningar ha särbehandlat staten som borgenär	Justitiedepartementet	
2021-06-17 Dnr 7073-2020	Kritik mot Förvaltningsrätten i Växjö för långsam handläggning av ett mål om registrering av en bouppteckning. Även uttalanden om domstolens handläggningstider generellt i mål som inte är förtursmål	Justitiedepartementet	Beslutet även överlämnat till riksdagen och Domstolsverket för kännedom enligt JO:s beslut
2021-06-17 Dnr 241-2020	Kritik mot Förvaltningsrätten i Härnösand för långsam och passiv handläggning av flera mål om kriminalvård. Även uttalanden om domstolens handläggningstider generellt i mål som inte är förtursmål	Justitiedepartementet	Beslutet även överlämnat till riksdagen och Domstolsverket för kännedom enligt JO:s beslut

2021-06-18 Dnr 1030-2020 m.fl.	Förnyad kritik mot Förvaltningsrätten i Göteborg, migrationsdomstolen, för långsam och passiv handläggning av mål om uppehållstillstånd enligt utlänningslagen. Även uttalanden om domstolens handläggningstider generellt i migrationsmål	Justitiedepartementet	Beslutet även överlämnat till riksdagen och Domstolsverket för kännedom enligt 2021/22:JO1 s. 114
2021-06-22 Dnr 5255-2019	Fråga om Allmänna reklamationsnämndens behörighet att pröva ett ärende om tandreglering. Även kritik för utformningen av ett samtycke till utlämnande av uppgifter som omfattas av hälso- och sjukvårdssekretess	Socialdepartementet	
2021-06-22 Dnr 9136-2019	Fråga om Allmänna reklamationsnämndens behörighet att pröva tvist rörande advokatverksamhet	Finansdepartementet	
2021-06-30 Dnr 9511-2020	Ifrågasatt behandling	Socialdepartementet	
2021-06-30 Dnr 2876-2020	Allvarlig kritik mot Länsstyrelsen i Uppsala län för långsam handläggning av ärenden om jordbruksstöd och mot Statens jordbruksverk för brister i IT-systemen m.m.	Finansdepartementet och Näringsdepartementet	Beslutet även överlämnat till riksdagen för kännedom enligt 2021/22:JO1 s. 354
2021-07-01 Dnr 4132-2020	Det saknas rättsligt stöd för att besluta om ett generellt besöksförbud	Socialdepartementet	Beslutet även överlämnat till Coronakommissionen (S 2020:09), Socialstyrelsen,

SVERIGES
RIKSDAG

	inom den frivilliga hälso- och sjukvården		Inspektionen för vård och omsorg och Sveriges kommuner och regioner för kännedom enligt 2022/23:JO1 s. 114
2021-08-31 Dnr 6681-2020 och 7099-2020	Förnyad kritik mot Förvaltningsrätten i Malmö för långsam handläggning av två mål om sjukpenning och ett mål om skyddsjakt. Även uttalanden om domstolens handläggningstider generellt i s.k. allmänna mål	Justitiedepartementet	Beslutet även överlämnat till riksdagen och Domstolsverket för kännedom enligt JO:s beslut
2021-09-09 Dnr 7165-2020 och 7242-2020	Kritik mot Tillväxtverket för långsam handläggning och bristande service i ärenden om stöd vid korttidsarbete. Även uttalanden om borttagna inlägg på myndighetens Facebooksida	Näringsdepartementet	
2021-09-23 2585-2020	En granskning av Kriminalvårdens beslut om en ny hantering av externa medel till intagna i häkte och anstalt samt något om konsekvenserna av beslutet	Justitiedepartementet	
2021-11-19 Dnr 9679-2020 m.fl.	Allvarlig kritik mot Tillväxtverket för dröjsmål med att överlämna överklaganden till förvaltningsrätten. Även kritik mot myndigheten för långsam handläggning av ärenden om stöd vid korttidsarbete	Näringsdepartementet	

2021-11-24 Dnr 138-2020 och 3621-2020	En socialnämnd och ett ungdomshem har inte korrekt hanterat en situation när en flicka skulle placeras vid hemmet	Socialdepartementet	
2021-12-15 Dnr 9339-2020	Kritik mot Kriminalvården för hanteringen av ett önskemål från en intagen i anstalt att ta del av digitalt material inför en resningsansökan	Justitiedepartementet	
2022-01-13 Dnr 3236-2021	Viss kritik mot Region Halland för att ha tagit bort möjligheten till digital bokning av vaccination mot covid-19 för personer bosatta utanför regionen	Socialdepartementet	Beslutet även överlämnat till Utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier (S 2021:04), Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner för kännedom enligt 2022/23:JO1 s. 121
2022-01-27 Dnr 7654-2020	Allvarlig kritik mot Kriminalvården för att en intagen har vistats i häkte under två månader i väntan på plats i anstalt	Justitiedepartementet	
2022-02-24 Dnr 2763-2021	Kritik mot en chefsrådman vid Helsingborgs tingsrätt för att inte ha hållit sammanträde i ett ärende om kontaktförbud	Justitiedepartementet	
2022-04-08 Dnr 6003-2021 och 6299-2021	Kritik mot E-hälsomyndigheten för att inte ha fullgjort sina skyldigheter vid utfärdande av s.k. vaccinationsbevis	Socialdepartementet	

SVERIGES
RIKSDAG

2022-04-21 Dnr 1370-2020 m.fl.	Initiativärenden med anledning av att en person var förvarstagen utan laglig grund	Justitiedepartementet	Beslutet även överlämnat till Domstolsverket för kännedom enligt JO:s beslut
2022-05-11 Dnr 9432-2020	Fråga om det har funnits rättsligt stöd för ett regemente att isolera värnpliktiga med hänsyn till risk för smittspridning av covid-19	Försvarsdepartementet	Beslutet även överlämnat till Utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier (S 2021:04) för kännedom enligt 2022/23:JO1 s. 91
2022-05-23 Dnr 6649-2020	Skolledningen på ett gymnasium utförde kroppsvisitationer av elever i strid med 2 kap. 6 § regeringsformen	Utbildningsdepartementet	
2022-05-24 Dnr 77-2021	Kriminalvården, anstalten Saltvik, har inte delat på intagna placerade i samma cell trots att en av dem bekräftats smittad av covid-19	Justitiedepartementet	Se även JO:s beslut med dnr 4268-2020 och 4846-2020 Beslutet även överlämnat till Utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier (S 2021:04) för kännedom enligt 2022/23:JO1 s. 193
2022-06-01 Dnr 1362-2021	Anmälan mot Kriminalvården, häktet Helsingborg, om att personal spelat rockmusik nattetid. Även uttalanden om konsekvenserna av oönskade ljud	Justitiedepartementet	

2022-06-01 Dnr 8978-2020 och 2475-2021	Kriminalvårdens hantering av lyhörda häktsceller	Justitiedepartementet	
2022-06-14 Dnr 3527-2021 och 3576-2021	Viss kritik mot Region Stockholm för hanteringen av vaccinationer mot covid-19 av persongruppen 65 år eller äldre. Även anmälan mot Folkhälsomyndigheten	Socialdepartementet	Beslutet även överlämnat till Utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier (S 2021:04) för kännedom enligt JO:s beslut
2022-06-23 O 1-2021	Granskning av omständigheter som gör att det dröjer innan patienter som ges sluten rättsspsykiatrisk vård med särskild utskrivnings- prövning kan ges öppen rättsspsykiatrisk vård	Socialdepartementet	
2022-06-28 Dnr 822-2022	En undersökning av hur socialtjänsten i några kommuner handlägger ärenden om umgänges- begränsning enligt 14 § LVU, särskilt principen om barnets bästa	Justitiedepartementet och Social- departementet	
2022-08-29 Dnr 1602-2021 m.fl.	På grund av platsbrist inom Kriminalvården kom en förvarstagen som var säkerhetsplacerad att vistas oacceptabelt länge i en polisarrest	Justitiedepartementet	
2022-10-06 O 34-2021	Överenskommelser mellan Polismyndigheten och Kriminalvården gällande ansvar för drift av arrest	Justitiedepartementet	
2022-10-11	Kritik mot Förvaltnings- rätten i Uppsala för	Justitiedepartementet	Beslutet även överlämnat till

SVERIGES
RIKSDAG

Dnr 1568-2022	långsam handläggning av ett mål om ledsagar-service. Även uttalanden om domstolens handläggningstider generellt i s.k. allmänna mål		riksdagen och Domstolsverket för kännedom enligt JO:s beslut
2022-11-09 Dnr 3619-2022	Inspektion av SÄkerhetspolisens avseende handläggningstider i utlänningsärenden som remitterats från Migrationsverket	Justitiedepartementet	
2022-11-21 Dnr 10572-2021	Ett LVM-hem har brustit vid användandet av särskilda befogenheter	Socialdepartementet	
2022-11-21 Dnr 2802-2020	Initiativ om hur Statens institutionsstyrelse använder de särskilda befogenheterna avskiljande och vård i enskildhet	Socialdepartementet	
2022-11-30 Dnr 4989-2020	Om placeringen av en häktad med restriktioner i en arrestcell	Justitiedepartementet	
2022-12-06 Dnr 2445-2020	Fråga om en kursplan vid ett universitet var en föreskrift enligt 8 kap. regeringsformen. Även fråga om ändring av gynnande förvaltningsbeslut	Utbildningsdepartementet	
2022-12-14 Dnr 1716-2022	Kriminalvården upprätthåller inte fristerna i strafftidslagen om överföring av intagna med verkställbara fängelsestraff från häkte till anstalt	Justitiedepartementet	Beslutet även överlämnat till riksdagen för kännedom enligt 2023/24:JO1 s. 175

2022-12-15 Dnr 5324-2021	Kritik mot Socialnämnden i Lilla Edets kommun för att inte ha informerat en vårdnadshavare om frågor rörande vaccination av hennes barn som vårdades enligt LVU	Socialdepartementet	
2023-01-27 Dnr 2723-2022	Uttalanden om Riksarkivets handläggningstider vid utlämnande av allmänna handlingar	Kulturdepartementet	
2023-02-08 Dnr 5633-2022	Initiativ om platsbristen på Statens institutionsstyrelses särskilda ungdoms hem	Socialdepartementet	Beslutet även överlämnat till Riksrevisionen och Inspektionen för vård och omsorg för kännedom enligt JO:s beslut
2023-02-10 Dnr 1548-2022	Uttalanden om förutsättningarna för Tullverket att göra en kontroll enligt inregränslagen i ett gränsnära område	Finansdepartementet	
2023-03-07 Dnr 1994-2022	Allvarlig kritik mot Polismyndigheten för långsam och passiv handläggning av en förundersökning om förmögenhetsbrott	Justitiedepartementet	Beslutet överlämnades även till riksdagen för kännedom enligt 2023/24:JO1 s. 275
2023-03-20 Dnr O 6-2023	Behandlingen av intagna under en pågående renovering av riksmottagningens avdelning i den s.k. Fenixbyggnaden	Justitiedepartementet	
2023-03-13 Dnr 4039-2021	En tingsrätt har förbjudit all användning av elektronisk utrustning	Justitiedepartementet	

SVERIGES
RIKSDAG

	under en huvud-förhandling i ett brottmål		
2023-03-31 Dnr 9960-2021	En socialnämnd dröjde med att anmäla behov av plats på ett av SiS LVM-hem för en omedelbart omhändertagen person	Regeringskansliet	
2023-04-13 Dnr 2837-2022	En person som skulle förhöras av polisen förbjöds att göra en egen ljudinspelning av förhöret utan att det fanns något sakligt skäl för det	Justitiedepartementet	
2023-04-17 O 3-2023	Inspektion av ett av Migrationsverkets förvar	Justitiedepartementet	
2023-05-11 Dnr 5237-2022	Kriminalvården har beslutat att tillåta en anstalt att utöka inläsningstiden för alla intagna en sommar	Justitiedepartementet	Beslutet även överlämnat till riksdagen för kännedom enligt 2023/24:JO1 s. 207
2023-06-08 Dnr O 10-2023	Inspektion av en barn- och ungdomspsykiatrisk mottagning; fråga om tvångsåtgärder inom barn- och ungdomspsykiatri	Socialdepartementet	
2023-06-19 Dnr 3232-2023	En undersökning av hur 11 och 12 §§ förvaltningslagen tillämpas hos några olika myndigheter	Regeringskansliet	
2023-06-21 Dnr 9929-2022 m.fl.	Bristande tillgänglighet hos Polismyndigheten via telefonnumret 114 14	Justitiedepartementet	
2023-06-29 Dnr 7504-2022	Uttalanden om en migrationsdomstols	Justitiedepartementet	Beslutet även överlämnat till riksdagen och

	handläggningstider generellt		Domstolsverket för kännedom enligt JO:s beslut
2023-09-26 Dnr 2199-2023	Granskning av polisens användning av kroppsvsitation och husrannsakan i fordon i brottsförebyggande syfte	Justitiedepartementet	
2023-10-19 Dnr 7143-2022	En kommun har utan stöd i lag kontrollerat om anställda vid kommunen gjort sig skyldiga till brott	Regeringskansliet	Beslutet överlämnades även till Integritetsskydds- myndigheten för kännedom enligt 2023/24:JO1 s. 524
2023-11-14 Dnr 7766-2022 och 9432-2022	Arbetsförmedlingen får allvarlig kritik för bristande tillgänglighet och service samt för att ha agerat i strid med legalitetsprincipen	Regeringskansliet	
2023-11-15 Dnr 8528-2022	En socialnämnd beslutade om och genomförde en uppföljning och två förhandsbedömningar beträffande ett barn utan att vara behörig att göra det	Regeringskansliet	
2023-11-27 Dnr 1295-2023	Förvaltningsrätten i Karlstad får kritik, i ett fall allvarlig kritik, för långsam handläggning av två skattemål. Även uttalanden om domstolens handläggningstider generellt i s.k. allmänna mål	Justitiedepartementet	Beslutet även överlämnat till riksdagen och Domstolsverket för kännedom enligt JO:s beslut
2023-11-27 Dnr 3431-2023	Kritik mot Förvaltningsrätten i Malmö för långsam handläggning av ett mål	Justitiedepartementet	Beslutet även överlämnat till riksdagen och Domstolsverket för

SVERIGES
RIKSDAG

	om personlig assistans. Även uttalanden om domstolens handläggningstider generellt i s.k. allmänna mål		kännedom enligt JO:s beslut
2023-12-12 Dnr O 20-2023	Inspektion av ett särskilt ungdomshem (placering på en särskilt förstärkt avdelning)	Socialdepartementet	
2024-05-30 Dnr 4379-2023	JO:s granskning av Domstolsverkets införande av verksamhetsstödet Digitalt brottmålsavgörande (DiBa)	Justitiedepartementet	
2024-06-27 Dnr 6332-2023	Kritik mot Svea hovrätt för långsam handläggning av ett brottmål. Även uttalanden om domstolens handläggningstider generellt i brottmål (exklusive s.k. förtursmål)	Justitiedepartementet	Beslutet även överlämnat till riksdagen och Domstolsverket för kännedom enligt JO:s beslut
2024-09-27 Dnr 4070-2024	Skatteverket underlåter att vidta tillräckliga åtgärder när en bouppteckning inte lämnas in	Finansdepartementet	
2024-06-24 Dnr 4616-2023	Kritik mot Polismyndigheten för att en kroppsvisitation och en kroppsbesiktning av mera väsentlig omfattning inte genomfördes inomhus och i ett avskilt rum	Justitiedepartementet	
2024-11-13 Dnr 6937-2023	Om Kronofogde- myndighetens rutiner vid verkställighet av vitesavgöranden beslutade av förvaltningsdomstolar	Justitiedepartementet	

2024-11-26 Dnr 9213-2023	En socialnämnd har utan rättsligt stöd dröjt med att underrätta parterna om ett beslut om omplacering enligt LVU	Regeringskansliet	
2024-12-11 Dnr 1666-2024	Uttalanden om Tullverkets rättsliga möjligheter att vidta vissa tvångsåtgärder i samband med en kontroll vid den inre gränsen	Finansdepartementet	Se även JO:s beslut i ärende med dnr O 22-2023
2024-12-16 Dnr 1469-2023	Det finns inte lagligt stöd för Statens institutionsstyrelse att låta intagna som vårdas i enskildhet vistas tillsammans med andra intagna utan att beslutet om vård i enskildhet först upphävs	Regeringskansliet	Beslutet även överlämnat till Inspektionen för vård och omsorg för kännedom enligt 2024/25:JO1 s. 375
2024-12-19 Dnr 8819-2023 m.fl.	Ny granskning av Migrationsverkets handläggningstider	Justitiedepartementet	
2025-01-17 Dnr 2177-2024	Återrapportering från Försäkringskassan avseende hanteringen av ärenden där den enskilde har ombud	Regeringskansliet	
2025-02-28 Dnr 5786-2024	Kritik mot Akademiska sjukhuset inom Region Uppsala för att utan lagstöd ha tillämpat en rutin som innebär att patienter kroppsvisiteras	Socialdepartementet	
2025-03-14 Dnr 2526-2024	Anmälan mot Skatteverket för att det inte är möjligt att i Blekinge betala en ansökningsavgift för id-kort med kontanter	Regeringskansliet	
2025-04-30	Kritik mot Överförmyndaren i	Justitiedepartementet	

Dnr 581-2024	Uppsala län för att inte ha ansökt om anordnande av förvaltarskap för en enskild som bedömts vara i behov av det. Även vissa uttalanden om s.k. professionella ställföreträdare		
--------------	---	--	--

Bilaga 4.2

Regeringskansliet2025-10-02
SB2025/00934**Statsrådsberedningen**
Rättschefen**Konstitutionsutskottet**
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Framställningar och beslut från Riksdagens ombudsmän (JO)

Härmed överlämnas promemorior från Justitiedepartementet, Försvarsdepartementet, Socialdepartementet, Finansdepartementet, Utbildningsdepartementet, Klimat- och näringslivsdepartementet, Kulturdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet.

Regeringskansliets kontaktpersoner i ärendet är expeditionschefen Helena Swenzén, Justitiedepartementet, expeditionschefen Carin Bratt, Försvarsdepartementet, expeditionschefen David Oredsson, Socialdepartementet, expeditions- och rättschefen Magnus Bengtson, Finansdepartementet, expeditionschefen Karin Erlingsson, Utbildningsdepartementet, expeditionschefen Maria Åhrling, Klimat- och näringslivsdepartementet, expeditions- och rättschefen Ida Wettervik, Kulturdepartementet, och expeditionschefen Ulrika Söderqvist, Arbetsmarknadsdepartementet.

Per Hall

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax: 08-723 11 71
Webb: www.regeringen.sePostadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 3
E-post: sb.registrator@regeringskansliet.se

Regeringskansliet**Promemoria**

2025-10-02

Justitiedepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Framställningar och beslut från Riksdagens ombudsmän (JO)

Härmed lämnas en redovisning i rubricerat ärende.

Beslut 2020-11-12, JO dnr 277-2018

Förhållandena för förvarstagna placerade hos Kriminalvården omfattas av förslagen i betänkandet Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar (SOU 2025:16) som bereds inom Regeringskansliet.

Migrationsverket har i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) tillfört resurser för att inrätta särskilda säkerhetsavdelningar på Migrationsverkets förvar i syfte att minska behovet av placeringar inom Kriminalvården och i polisarrest.

Kriminalvården har under de senaste åren tillfört betydande ekonomiska resurser. Myndigheten har fortsatt kvar den särskilda avdelningen för förvarstagna vid anstalten Rosersberg.

Beslut 2021-05-19, JO dnr 279-2018

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av häkteslagen och fängelselagen (dir. 2025:80).

Beslut 2022-05-24, JO dnr 4268-2020 och 4846-2020

Se svar avseende beslut 2021-05-19, JO dnr 279-2018.

Beslut 2023-01-12, JO dnr 376-2021

Se svar avseende beslut 2021-05-19, JO dnr 279-2018.

Beslut 2024-08-29, JO dnr 7917-2023

Mot bakgrund av bland annat JO:s beslut gav Försvarsmakten den 23 maj 2025 in en hemställan till Försvarsdepartementet om vissa ändringar i 1 § förordningen (1980:123) med reglemente för militärpolisen. Ändringarna syftar bland annat till att ge militärpolisen ett tydligare uppdrag att fullgöra uppgifter inom brottsutredning och personskydd. Hemställan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Beslut 2025-02-24, JO dnr 6899-2023

Den aktuella frågeställningen berörs av det pågående lagstiftningsprojektet Ett ställföreträdarskap att lita på.

Beslut 2020-10-09, JO dnr O 18-2020

Frågan om behovet av att ändra eller förtydliga reglerna om begränsning av besök på förvar av smittskyddshänsyn har behandlats i betänkandet Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar (SOU 2025:16) som bereds inom Regeringskansliet.

Beslut 2020-10-15, JO dnr O 21-2020

Regeringen har vidtagit ett stort antal åtgärder för att stärka samhällets pandemiberedskap. Bland annat tillsatte regeringen i juni 2023 en utredning för att stärka beredskapen inför framtida pandemier (dir. 2023:106, dir. 2024:88 och dir. 2025:9). Utredningen har redovisat delbetänkandet Stärkt pandemiberedskap (SOU 2025:48) som bereds inom Regeringskansliet. Regeringen har även gett Socialstyrelsen i uppdrag att, tillsammans med Läke-medelsverket, E-hälsomyndigheten, Folkhälsomyndigheten och Sveriges kommuner och regioner, etablera en nationell samverkansstruktur för hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap av sjukvårdsprodukter och den övriga utrustning som behövs för att god vård ska kunna ges.

I augusti 2025 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att bland annat identifiera skillnader i smittskyddshänseenden mellan häkteslagen och fängelselagen och ta ställning till i vilken utsträckning dessa är motiverade (dir. 2025:80). Regeringen har i kommittédirektiven pekat på att det i häkteslagen saknas bestämmelser om hur länge en placering i avskildhet får pågå, hur ofta ett sådant beslut ska omprövas samt att häkteslagen, till skillnad från fängelselagen, inte har någon särskild bestämmelse som uttryckligen möjliggör avskiljande för att skydda de intagnas hälsa vid smittspridning. Uppdraget ska redovisas senast den 28 december 2026.

Det kan noteras att Rättsmedicinalverket har vidtagit flera åtgärder för att stärka sin pandemiberedskap, bland annat tagit fram nya styrdokument om smittskydd och genomfört utbildningsinsatser avseende bland annat frivilliga åtgärder mot smittspridning och dokumentation av sådana ställningstaganden. Rättsmedicinalverket arbetar också kontinuerligt med att begränsa belägningsgraden.

Beslut 2021-01-19, JO dnr 1325-2020

Regeringen har tillsatt en utredning om barns rätt att komma till tals i familjerättsliga frågor (dir. 2025:72) som omfattar denna fråga. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 24 augusti 2026.

Beslut 2021-01-21, JO dnr 8443-2018 m.fl.

I 2022–2025 års regleringsbrev gav regeringen Migrationsverket i uppdrag att uppnå högre effektivitet inom verksamheten och förkorta kötiderna för öppna ärenden.

Den aktuella frågeställningen omfattades av uppdraget till Migrationsverket i regleringsbrevet för 2022, att förkorta kötiderna för öppna ärenden och öka andelen beslut som fattas inom författningsstyrd tid. Särskild vikt lades vid prövningen av ansökningar om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Regeringen har genom regleringsbrevet 2024 också gett Migrationsverket i uppdrag att ta fram ett förslag hur ett nytt och mer ändamålsenligt arbetssätt, som innebär en spårindelning i anknytningsärenden som utgår från ärendenas beskaffenhet, kunde införas. Syftet med uppdraget var att samtliga anknytningsärenden skulle handläggas på ett effektivare sätt. Migrationsverket har därefter under 2025 infört ett nytt effektivare system som bland annat innebär att passkontroll kan genomföras på distans i vissa ärenden.

Beslut 2021-01-21, JO dnr 659-2019 och 790-2019

I 2022–2025 års regleringsbrev gav regeringen Migrationsverket i uppdrag att uppnå högre effektivitet inom verksamheten och förkorta kötiderna för öppna ärenden.

Beslut 2021-01-21, JO dnr 130-2019 och 554-2019

Se svar avseende beslut 2021-01-21, JO dnr 659-2019 och 790-2019.

Därutöver har regeringen sedan den tillträdde vidtagit ett antal åtgärder på medborgarskapsområdet. Det gäller bland annat förbättring av kontroller och säkerhetsåtgärder i medborgarskapsärenden. Syftet är att säkerställa korrekta beslut och skapa förutsättningar för en långsiktigt effektiv hantering av dessa ärenden.

Det kan vidare noteras att Migrationsverket, mot bakgrund av Riksrevisionens granskning Migrationsverkets hantering av medborgarskapsärenden (RiR 2025:5), den 20 maj 2025 beslutade att myndigheten ska säkerställa en aktiv handläggning av myndighetens äldsta medborgarskapsansökningar. Innebörden av beslutet är bland annat att ärendena ska handläggas i turordning från dagen för ansökan respektive anmälan om medborgarskap.

Beslut 2021-01-21, JO dnr 2079-2019 och 2878-2019

Se svar avseende beslut 2021-01-21, JO dnr 659-2019 och 790-2019.

Regeringen har också vidtagit åtgärder för att asylsökande som huvudregel ska bo på Migrationsverkets asylboenden. Ett syfte med det är att främja en effektivare asylprocess genom en närmare kontakt mellan Migrationsverket och de asylsökande. Under 2025 trädde lagändringar i kraft som innebär att asylsökande som huvudregel endast ska ha rätt till ekonomiskt bistånd under asyltiden om de bor på den plats som de har tilldelats på ett asylboende. Den 15 oktober 2024 tog regeringen emot betänkandet Mottagandelagen – En ny lag för ordnat asylmottagande och effektivt återvändande (SOU 2024:68). Betänkandet innehåller bland annat förslag om skyldigheter att delta i närvarokontroller på Migrationsverkets boenden och att vistas inom ett begränsat geografiskt område. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition under 2026 och avser enligt budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) att tillföra medel för att finansiera förslagen.

Beslut 2021-01-28, JO dnr 3828-2019

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut.

Beslut 2021-03-31, JO dnr 1950-2019

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut. Det kan noteras att det enligt Kriminalvårdens årsredovisning för 2024 inte finns några skyddsplatser kvar i säkerhetsenheterna.

Beslut 2021-04-22, JO dnr O 19-2019

Kriminalvården har fått omfattande anslagstillskott de senaste åren i syfte att kunna utöka antalet platser och bedriva en säker och kvalitativ verksamhet.

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att se över verkställighetslagstiftningen i syfte att underlätta Kriminalvårdens pågående expansion, samtidigt som Kriminalvårdens förutsättningar att upprätthålla säkerheten och bedriva en effektiv återfallsförebyggande verksamhet värnas. Utredaren ska också analysera förutsättningarna för alternativa och tillfälliga platslösningar för att frigöra och skapa fler häktes- och anstaltsplatser samt för att möjliggöra en mer flexibel placering av intagna (dir. 2025:80).

Beslut 2021-05-19, JO dnr 3815-2019

Se svar avseende beslut 2021-05-19, JO dnr 279-2018.

Beslut 2021-05-20, JO dnr 8454-2019

Inom Regeringskansliet pågår ett lagstiftningsprojekt där frågeställningen ingår.

Beslut 2021-06-17, JO dnr 7073-2020

Sveriges Domstolar har i efterföljande budgetpropositioner tillförts resurser bland annat för att kunna avgöra mål och ärenden inom rimlig tid och för att kunna ha en god personalförsörjning.

Domstolsverket har under de senaste åren fått två uppdrag av regeringen för att stärka domstolarnas kompetensförsörjning. I september 2023 presenterade verket en kompetensförsörjningsplan och i mars 2025 redovisades de åtgärder som vidtagits och planeras i enlighet med planen. Domstolsverket har även inkommit med hemställan Adjungerade råd – ökad flexibilitet och bättre förutsättningar för domarmeritering. Regeringen har remitterat hemställan. Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Den 1 november 2024 trädde en lagändring i kraft som bland annat innebär att samtliga förvaltningsrätter numera får överlämna mål till en annan förvaltningsrätt som är behörig att handlägga aktuell måltyp. En förutsättning är att det behövs med hänsyn till domstolens handläggnings-tider och att det kan göras utan avsevärd olägenhet för någon part.

Beslut 2021-06-17, JO dnr 241-2020

Se svar avseende beslut 2021-06-17, JO dnr 7073-2020.

Beslut 2021-06-18, JO dnr 1030-2020 m.fl.

Se svar avseende beslut 2021-06-17, JO dnr 7073-2020.

Beslut 2021-08-31, JO dnr 6681-2020 och 7099-2020

Se svar avseende beslut 2021-06-17, JO dnr 7073-2020.

Beslut 2021-09-23, JO dnr 2585-2020

Kriminalvården har fått omfattande anslagstillskott de senaste åren i syfte att kunna utöka antalet platser och bedriva en säker verksamhet med hög kvalitet.

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att se över verkställighetslagstiftningen i syfte att underlätta Kriminalvårdens pågående expansion, samtidigt som Kriminalvårdens förutsättningar att upprätthålla säkerheten och bedriva en effektiv återfallsförebyggande verksamhet värnas (dir 2025:80).

Beslut 2021-12-15, JO dnr 9339-2020

Kriminalvården har fått omfattande anslagstillskott de senaste åren i syfte att kunna utöka antalet platser och bedriva en säker verksamhet med hög kvalitet.

Beslut 2022-01-27, JO dnr 7654-2020

Se svar avseende beslut 2021-04-22, JO dnr O 19-2019.

Beslut 2022-02-24, JO dnr 2763-2021

Den 1 juli 2025 trädde en lagändring i kraft som innebär att en part inte längre har en ovillkorlig rätt till sammanträde i ärenden om kontaktförbud. Domstolen kan numera underlåta att hålla sammanträde om det är uppenbart obehövt. I ärenden som omfattar en prövning av ett beslut om kontaktförbud avseende gemensam bostad gäller dock fortfarande att tingsrätten alltid ska hålla sammanträde.

Beslut 2022-04-21, JO dnr 1370-2020 m.fl.

Frågan om att förtydliga och förenkla reglerna om vilken myndighet som är ansvarig för förvars- och uppsiktsfrågan under olika skeden av

migrationsprocessen har behandlats i betänkandet Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar (SOU 2025:16) som bereds inom Regeringskansliet.

Beslut 2022-05-24, JO dnr 77-2021

Se svar avseende beslut 2021-09-23, JO dnr 2585-2020.

Beslut 2022-06-01, JO dnr 8978-2020 och 2475-2021

Se svar avseende beslut 2021-12-15, JO dnr 9339-2020.

Beslut 2022-06-01, JO dnr 1362-2021

Se svar avseende beslut 2021-12-15, JO dnr 9339-2020.

Beslut 2022-08-29, JO dnr 1602-2021 m.fl.

De aktuella frågeställningarna har behandlats i betänkandet Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar (SOU 2025:16) som bereds inom Regeringskansliet.

Migrationsverket har i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) tillfört resurser för att inrätta särskilda säkerhetsavdelningar på Migrationsverkets förvar i syfte att minska behovet av placeringar inom Kriminalvården och i polisarrest.

Beslut 2022-10-06, JO dnr O 34-2021

Se svar avseende beslut 2021-12-15, JO dnr 9339-2020. Därutöver har Polismyndigheten tillfört omfattande resurser för att anställa fler poliser.

Beslut 2022-10-11, JO dnr 1568-2022

Se svar avseende beslut 2021-06-17, JO dnr 7073-2020.

Beslut 2022-11-09, JO dnr 3619-2022

Regeringen har tagit upp JO:s inspektion i den löpande dialogen med Säkerhetspolisen. Säkerhetspolisen har därtill fått betydande ekonomiska tillskott till sitt förvaltningsanslag.

Beslut 2022-11-30, JO dnr 4989-2020

Se svar avseende beslut 2021-12-15, JO dnr 9339-2020.

Beslut 2022-12-14, JO dnr 1716-2022

Se svar avseende beslut 2021-12-15, JO dnr 9339-2020.

Beslut 2023-03-07, JO dnr 1994-2022

I budgetpropositionerna för 2024 och 2025 tilldelades Polismyndigheten ökade anslag för att finansiera myndighetens fortsatta tillväxt. I samband med att en ny rikspolischef tillsattes i december 2023 fanns en tydlig förväntan om förbättrade resultat i brottsutredningsverksamheten. I regleringsbrevet för 2025 ålades Polismyndigheten att redovisa hur myndigheten har arbetat för att uppnå detta.

Det kan noteras att Polismyndigheten i sitt yttrande med anledning av JO:s granskning redovisade att åtgärder vidtagits och kommer att vidtas i syfte att stabilisera utredningstiderna på en nivå som uppfyller skyndsamhetskraven.

Beslut 2023-03-13, JO dnr 4039-2021

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut.

Beslut 2023-03-20, JO dnr O 6-2023

Se svaren avseende beslut 2021-05-19, JO dnr 279-2018, och 2021-12-15, JO dnr 9339-2020.

Beslut 2023-04-13, JO dnr 2837-2022

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att bland annat analysera behovet och nyttan av att kunna göra en egen inspelning av ett förhör samt att ta ställning till om det bör införas en möjlighet att neka en person att göra en egen inspelning av ett förhör och att tillfälligt ta om hand elektronisk utrustning som kan användas för en sådan inspelning (dir. 2025:12). Redovisning ska ske den 29 maj 2026.

Beslut 2023-04-17, JO dnr O 3-2023

När det gäller frågan om möjligheter för Migrationsverket att på olika sätt utföra kontroller vid förvaren har regeringen i propositionen Förbättrad ordning och säkerhet vid förvar (prop. 2024/25:161) lämnat förslag som innebär bland annat *att* kroppsvisitation ska få ske i fler fall och vid en lägre misstankegrad, *att* försändelser ska få undersökas vid en lägre misstankegrad, *att* de förvarstagnas bostadsrum och andra slutna förvaringsställen ska få undersökas, *att* Migrationsverket vid behov ska få införa allmän inpasseringskontroll och *att* det ska införas en ny form för kontroll av besök, s.k. glasrutebesök. De nya reglerna trädde i kraft den 1 augusti 2025.

Frågan om organisationen av och tillgången till vård för de förvarstagna har varit föremål för övervägande i betänkandet Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar (SOU 2025:16) som bereds inom Regeringskansliet.

Beslut 2023-05-11, JO dnr 5237-2022

Se svaren avseende beslut 2021-05-19, JO dnr 279-2018, och 2021-12-15, JO dnr 9339-2020.

Beslut 2023-06-19, JO dnr 3232-2023

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut.

Beslut 2023-06-21, JO dnr 9929-2022 m.fl.

I samband med att rikspolischefen tillträdde i december 2023 fanns en tydlig förväntan om att arbetet med en lokalt synlig och trygghetsskapande polis och en god service till medborgarna skulle förstärkas. I regleringsbrevet för såväl 2024 som 2025 har Polismyndigheten ålagts att redovisa vilka åtgärder myndigheten har vidtagit för att förbättra service och tillgänglighet för medborgarna, exempelvis via Mina sidor och Polisens kontaktcenter.

Polismyndigheten har i sitt yttrande med anledning av JO:s granskning redovisat att myndigheten vidtagit ett antal åtgärder för att komma till rätta med tidigare brister i tillgängligheten via telefonnumret 114 14. Tydliga resultat kan noteras, exempelvis i form av förbättrade svarstider.

Beslut 2023-06-29, JO dnr 7504-2022

Se svar avseende beslut 2021-06-17, JO dnr 7073-2020.

Beslut 2023-09-26, JO dnr 2199-2023

Den 25 april 2024 trädde en ändring av dokumentationskravet i 27 § polislagen i kraft. Ändringen innebär att dokumentationskravet numera omfattar alla kroppsvisitationer enligt polislagen och inte bara när en kroppsvisitation leder till att ett föremål omhändertas (prop. 2023/24:84, bet. 2023/24:JuU13, rskr 2023/24:156).

Beslut 2023-10-19, JO dnr 7143-2022

I oktober 2024 redovisades en promemoria med förslag om utökade möjligheter för kommuner att ta del av uppgifter ur belastningsregistret och misstankeregistret inför vissa anställningar (Ds 2024:24). Promemorian har

remitterats och regeringen avser att under hösten 2025 besluta om en lagrådsremiss som baseras på promemorians förslag.

Regeringen gav den 11 september 2025 en särskild utredare i uppdrag att ta ett helhetsgrepp om frågan om bakgrundskontroller, både i privat och offentlig verksamhet (dir. 2025:83). Syftet är att åstadkomma ett ändamålsenligt, proportionerligt och rättssäkert regelverk kring bakgrundskontroller. Uppdraget ska redovisas den 11 mars 2027.

Beslut 2023-11-27, JO dnr 1295-2023

Se svar avseende beslut 2021-06-17, JO dnr 7073-2020.

Beslut 2023-11-27, JO dnr 3431-2023

Se svar avseende beslut 2021-06-17, JO dnr 7073-2020.

Beslut 2024-05-30, JO dnr 4379-2023

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut. Det kan noteras att Domstolsverket har vidtagit ett flertal åtgärder för att komma till rätta med de förhållanden gällande verksamhetsstödet Digitalt brottmålsavgörande (DiBa) som JO pekar på. Bland annat har Domstolsverket tagit fram förbättrade lösningar för att utforma domar i DiBa, gjort om DiBa-domens layout för att öka läsbarhet och begriplighet samt infört en funktion i DiBa som känner av om ett avgörande innehåller sekretessmarkerade uppgifter och ger användaren en varning samt påminnelse om att sekretessförordnade kan behövas innan domen färdigställs. Domstolsverkets arbete med att förbättra DiBa fortgår.

Beslut 2024-06-24, JO dnr 4616-2023

Den 1 juli 2025 trädde en lagändring i kraft som innebär att kroppsvisitation och kroppsbesiktning av mera väsentlig omfattning inte bara får verkställas inomhus och i ett avskilt rum, utan även i ett annat avskilt utrymme som är lämpligt (prop. 2024/25:37, bet. 2024/25:JuU18, rskr. 2024/25:147).

Beslut 2024-06-27, JO dnr 6332-2023

Sveriges Domstolar har i efterföljande budgetpropositioner tillförts resurser bland annat för att kunna avgöra mål och ärenden inom rimlig tid och för att kunna ha en god personalförsörjning.

Domstolsverket har under de senaste åren fått två uppdrag av regeringen för att stärka domstolarnas kompetensförsörjning. I september 2023 presenterade Domstolsverket en kompetensförsörjningsplan och i mars 2025 redovisade verket de åtgärder som vidtagits och planeras i enlighet med planen. Regeringen följer fortsatt frågan. Domstolsverket har även inkommit med hemställan Adjungerade råd – ökad flexibilitet och bättre förutsättningar för domarmeritering. Regeringen har remitterat hemställan. Ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Beslut 2024-11-13, JO dnr 6937-2023

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut.

Beslut 2024-12-19, JO dnr 8819-2023 m.fl.

Regeringen har vid ett flertal tillfällen konstaterat att Migrationsverket inte når förordningsstyrda handläggningstider i flera ärendeslag och har i såväl budgetpropositionerna för 2021–2025 som regleringsbrev för 2021–2025 uppmanat myndigheten att effektivisera sina arbetssätt för att uppnå förordningsstyrda tider, bland annat genom digitalisering. Regeringen tillförde medel till Migrationsverkets förvaltningsanslag i budgetpropositionen för 2023. Detta för att myndigheten skulle kunna hantera den fortsatt höga belastningen inom verksamheterna för prövning och mottagande med anledning av kriget i Ukraina och prövningen av tillståndsärenden som t.ex. arbetsmarknadsärenden. Eftersom tillskottet innebar att Migrationsverket kunde behålla en högre personalstyrka kommande år bedömdes tillskottet bidra till att underlätta arbetssituationen för Migrationsverkets personal och korta handläggningstiderna så att författningsstyrda tider skulle kunna uppnås under prognosperioden.

I regleringsbrevet för 2024 framgår bland annat att Migrationsverket ska förkorta kötiderna för öppna ärenden och öka andelen beslut som fattas inom författningsstyrd tid.

I regleringsbrevet för 2025 gav regeringen Migrationsverket i uppdrag att uppnå högre effektivitet inom verksamheten och förkorta kötiderna för öppna ärenden.

Beslut 2025-04-30, JO dnr 581-2024

Se svar avseende beslut 2025-02-24, JO dnr 6899-2023.

Regeringskansliet**Promemoria**

2025-10-02

Försvarsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Framställningar och beslut från Riksdagens ombudsmän (JO)

Härmed lämnas en redovisning i rubricerat ärende.

Beslut 2022-05-11, JO dnr 9432-2020

JO överlämnade frågan om det har funnits rättsligt stöd för ett regemente att isolera värnpliktiga med hänsyn till risk för smittspridning av covid-19 för kännedom till Försvarsdepartementet och till Utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier (S 2021:04, SOU 2023:56). Utredningen lämnade inte några förslag som tar sikte på frågeställningen i JO:s beslut. Regeringen beslutade den 29 juni 2023 att tillsätta en utredning om stärkt framtida smittskydd (S 2023:08). Utredningen hanterade frågor om pandemiberedskap i sitt delbetänkande Stärkt pandemiberedskap (SOU 2025:48). Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Socialdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Framställningar och beslut från Riksdagens ombudsmän (JO)

Härmed lämnas en redovisning i rubricerat ärende.

Beslut 2020-11-20, JO dnr 6629–2018

När den aktuella framställningen från JO gjordes var arbetet i Socialdepartementet i stor utsträckning inriktat på att hantera konsekvenserna av coronapandemin i Sverige. Efter riksdagsvalet 2022 initierades en bred reformagenda inom Socialdepartementets område. Frågan om hur JO:s beslut bör omhändertas bereds nu inom Regeringskansliet.

Beslut 2020-11-27, JO dnr 1732–2019

Se svar avseende beslut 2020-11-20, JO dnr 6629–2018.

Beslut 2021-04-28, JO dnr O 60–2019

Med anledning av JO:s granskning gav regeringen i juni 2021 Inspektionen för vård och omsorg (IVO) i uppdrag att stärka och utveckla tillsynen av den psykiatriska tvångsvården och den rättspsykiatriska vården (S2021/04972).

Uppdraget slutredovisades i maj 2025. Regeringen gav vidare i augusti 2025 IVO i uppdrag att fortsätta stärka och utveckla tillsynen inom området psykisk hälsa och suicidprevention (S2025/01452). I uppdraget ingår bland annat att ge förslag på en utvecklad och förstärkt tillsyn av den psykiatriska tvångsvården. Uppdraget ska delredovisas den 28 januari 2026.

Beslut 2021-06-17, JO dnr 9–2020

Se svar avseende beslut 2020-11-20, JO dnr 6629–2018.

Beslut 2021-09-21, JO dnr 2782–2018

Se svar avseende beslut 2020-11-20, JO dnr 6629–2018.

Beslut 2022-01-27, JO dnr 8583–2019

Den 17 januari 2025 tillsatte regeringen Samsjuklighetsdelegationen (S2025/00072) vars syfte är att, i linje med Samsjuklighetsutredningens förslag (SOU 2023:5), genomföra en reform av samhällets insatser för mer samordnade, behovsanpassade och personcenterade insatser till personer med samsjuklighet i form av beroendeproblematik och psykisk ohälsa. Delegationen ska, utifrån Samsjuklighetsutredningens förslag och inkomna remissynpunkter, analysera och föreslå nödvändiga ändringar för att möjliggöra reformens genomförande. Särskilt fokus ska läggas på rättssäkerheten vid tvångsvård samt tydlig ansvarsfördelning mellan huvudmän, särskilt i relation till lagen om vård av missbrukare.

Beslut 2020-09-03, JO dnr O 13-2020

Den aktuella frågeställningen omfattas av ett uppdrag som regeringen gav Myndigheten för vård- och omsorgsanalys i juni 2020 att analysera konsekvenser av covid-19 för socialtjänstens individ- och familjeomsorg (S2020/05412). Uppdraget redovisades i januari 2021. Det har vidare förts en dialog med Statens institutionsstyrelse om hur utvecklingen av covid-19 fortlöpte på myndigheten. Några ytterligare åtgärder har inte vidtagits med anledning av JO:s beslut.

Beslut 2021-02-16, JO dnr 5117-2019

Den aktuella frågeställningen omfattas av direktiven till utredningen Stärkt barnrättsperspektiv i LVU (dir. 2023:160 och 2024:114). Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 januari 2026.

Beslut 2021-03-18, JO dnr 4225-2019

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut.

Beslut 2021-06-22, JO dnr 5255-2019

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut.

Beslut 2021-06-30, JO dnr 9511-2020

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut.

Beslut 2021-07-01, JO dnr 4132-2020

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut.

Beslut 2021-11-24, JO dnr 138-2020 och 3621-2020

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut.

Beslut 2022-01-13, JO dnr 3236-2021

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut.

Beslut 2022-04-08, JO dnr 6003-2021 och 6299-2021

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut.

Beslut 2022-06-14, JO dnr 3527-2021 och 3576-2021

I betänkandet Genomförandet av vaccineringen mot sjukdomen covid-19 – en utvärdering (SOU 2023:73) föreslås att frågeställningen ska utredas vidare. Betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Beslut 2022-06-23, JO dnr O 1-2021

Efter riksdagsvalet 2022 initierades en bred reformagenda inom Socialdepartementets område. Frågan om hur JO:s beslut bör omhändertas bereds nu inom Regeringskansliet.

Beslut 2022-06-28, JO dnr 822-2022

Se svar avseende beslut 2021-02-16, JO dnr 5117-2019.

Beslut 2022-11-21, JO dnr 10572-2021

Regeringen har gett Statens institutionsstyrelse flera olika uppdrag och återrapporteringskrav som rör användningen av de särskilda befogenheterna, bland annat ett uppdrag i regleringsbrevet för 2024 om Rättssäker och enhetlig tillämpning av Statens institutionsstyrelses särskilda befogenheter.

Beslut 2022-11-21, JO dnr 2802-2020

Den aktuella frågeställningen omfattas av direktiven till utredningen En reform av den statliga barn- och ungdomsvården för en trygghet och kvalitativ

vård (dir. 2024:13 och 2025:39). Uppdraget ska slutredovisas senast den 2 mars 2026.

Beslut 2022-12-15, JO dnr 5324-2021

I betänkandet För barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66) föreslås att regeringen särskilt bör utreda regleringen av bestämmanderätten mellan barn och unga, vårdnadshavare och socialnämnden när det gäller till exempel hälso- och sjukvård och skola, med särskilt fokus på vilka konsekvenser införandet av digitala tjänster har för barn och unga i samhällsvård. Betänkandet har remissbehandlats och bereds i Regeringskansliet.

Av budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) framgår att arbetet fortgår med att reformera lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och ersätta den med en modern, mer överskådlig och pedagogisk lag, som utgår från barnkonventionens syn på barnet som rättighetsbärare. Den kommande reformen bygger på förslag från flera utredningar, bland andra sådana som finns i betänkandet Barns och ungas rätt vid tvångsvård – Förslag till ny LVU (SOU 2015:71) och riksdagens promemoria Barnets bästa vid fortsatt vård enligt LVU (S2022/0472).

Beslut 2023-02-08, JO dnr 5633-2022

Regeringen har beslutat om ett förstärkt anslag till Statens institutionsstyrelse för 2026 för att öka platskapaciteten och stärka kvaliteten, tryggheten och säkerheten på SiS ungdomshem och LVM-hem. Den aktuella frågeställningen omfattas av direktiven till utredningen En reform av den statliga barn- och ungdomsvården för en trygg och kvalitativ vård (dir. 2024:13 och 2025:39). Uppdraget ska slutredovisas senast den 2 mars 2026.

Beslut 2023-03-31, JO dnr 9960-2021

Se svar avseende beslut 2022-01-27, JO dnr 8583–2019.

Beslut 2023-06-08, JO dnr O 10-2023

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut.

Beslut 2023-11-15, JO dnr 8528-2022

Se svar avseende beslut 2021-02-16, JO dnr 5117-2019.

Beslut 2023-12-12, JO dnr O 20-2023

Se svar avseende beslut 2023-02-08, JO dnr 5633-2022.

Beslut 2024-11-26, JO dnr 9213-2023

Se svar avseende beslut 2021-02-16, JO dnr 5117-2019.

Beslut 2024-12-16, JO dnr 1469-2023

Tillsynssektionen vid Statens institutionsstyrelse har granskat myndighetens regelefterlevnad i samband med tillämpningen av bestämmelserna om vård i enskildhet (Tillsynsrapport dnr 1.4.2-2743-2024). Rekommendationerna i rapporten bereds i Regeringskansliet.

Beslut 2025-01-17, JO dnr 2177-2024

Det framgår inte av beslutet att det har sänts till Socialdepartementet för kännedom och såvitt kunnat utredas så har det inte heller kommit in till departementet. Några åtgärder med anledning av beslutet har därför inte vidtagits.

Beslut 2025-02-28, JO dnr 5786-2024

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut.

Regeringskansliet**Promemoria**

2025-10-02

Finansdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Framställningar och beslut från Riksdagens ombudsmän (JO)

Härmed lämnas en redovisning i rubricerat ärende.

Beslut 2024-02-21, JO dnr O 22-2023

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s framställning.

Det kan noteras att det år 2023 gjordes en ändring i förordningen (2014:1108) om utformningen av häkten och polisarrester som dock inte omfattade Tullverket. I sitt remissvar framförde Tullverket att ändringen även borde omfatta myndigheten. Regeringskansliet analyserar fortsatt den frågan.

Tullverket strävar efter att utforma myndighetens lokaler enligt de krav som gäller enligt internationella åtaganden och har tagit fram interna dokument för användningen av aktuella lokaler.

Beslut 2021-04-27, JO dnr 466-2019 m.fl.

I betänkandet Om folkbokföring, samordningsnummer och identitetsnummer (SOU 2021:57) föreslogs åtgärder för att minska den problematik som framkommer i JO:s beslut. De föreslagna åtgärderna har genomförts. Sedan den 1 september 2022 kan Skatteverket under vissa förutsättningar besluta att en person som sannolikt är felaktigt folkbokförd i stället ska folkbokföras i den kommun där han eller hon tidigare var folkbokförd, men inte på en viss fastighet, till dess något annat har beslutats (prop. 2021/22:217, bet. 2021/22:SkU28, rskr. 2021/22:372). Vidare får Skatteverket sedan den 1 maj 2023 behandla personuppgifter för att göra dataanalyser och urval för att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga uppgifter i folkbokförings-

verksamheten (prop. 2022/23:41, bet. 2022/23:SkU8, rskr. 2022/23:156). Lagändringarna kompletteras av ett antal förordningsändringar om utökad uppgiftsskyldighet gentemot Skatteverket.

Regeringen har ökat Skatteverkets anslag för att förbättra folkbokföringen genom folkräkning. Satsningen om 510 miljoner kronor under mandatperioden har inneburit att Skatteverket kunnat öka kontrollerna inom folkbokföringen avsevärt. I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) föreslås att Skatteverket tillförs permanenta medel för att fortsätta arbetet med folkräkningen. Skatteverkets anslag beräknas öka med 130 miljoner kronor fr.o.m. 2027.

Skatteverket har infört en digital avisering vid anmälan om flytt som bland annat beskrivs i ovan nämnt betänkande och i Skatteverkets redovisning av ett regeringsuppdrag att föreslå åtgärder för att förbättra folkbokföringen genom folkräkningen (Fi2023/02399). I enlighet med ett regeringsuppdrag att underrätta enskild innan beslut om folkbokföring fattas, i Skatteverkets regleringsbrev för 2023 (Fi2023/02851), har myndigheten utvecklat en sådan tjänst. Det innebär att en person som är folkbokförd aviseras om att någon anmält flytt till dennes adress och ges möjlighet att verifiera uppgiften.

Beslut 2021-06-22, JO dnr 9136-2019

Den 15 mars 2022 trädde ändringar av förordningen (2015:739) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden i kraft som innebär att nämndens behörighet att pröva tvister som anmäls av ett dödsbo är begränsad till tvister om begravningstjänster (SFS 2022:57).

Beslut 2021-06-30, JO dnr 2876-2020

Efter förslag i budgetpropositionen för 2023 har Statens jordbruksverk tillförts permanenta medel för att bland annat förbättra förutsättningarna för att säkerställa korrekta stödutbetalningar till jordbruket (prop. 2022/23:1 utg.omr. 23, bet. 2022/23:MJU2, rskr. 2022/23:87). Dessutom har regeringen i Statens jordbruksverks regleringsbrev för 2024 och 2025 gett myndigheten i uppdrag att kvartalsvis redovisa aktuella och genomsnittliga handläggningstider för bland annat myndighetens och länsstyrelsernas arbete med stöd inom landsbygdsprogrammet och för den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken. Länsstyrelserna har även i sina regleringsbrev för 2024 och 2025 fått i uppdrag att bidra till Statens jordbruksverks redovisning av genomförandet av den strategiska planen.

Beslut 2023-02-10, JO dnr 1548-2022

I tullbefogenhetslagen (2024:710) som trädde i kraft den 7 november 2024 har det införts en bestämmelse, som inte har någon motsvarighet i tidigare lagstiftning, om att protokoll ska föras över yttlig kroppsbesiktning och urinprovtagning.

Beslut 2024-09-27, JO dnr 4070-2024

Finansdepartementet har följt upp frågan i den löpande myndighetsdialogen och kan konstatera att Skatteverket har vidtagit åtgärder sedan JO:s inspektion. Myndigheten har infört ett nytt arbetssätt. Vidare pågår arbete med att utveckla ytterligare ärendestöd. Ökad digitalisering i bouppteckningsverksamheten kan bidra till ett mer effektivt arbetssätt. I det sammanhanget kan nämnas att Skatteverket i juni 2023 lämnade in promemorian E-tjänst för inlämning av bouppteckningar (Ju2023/01440) till Justitiedepartementet. Regeringen har remitterat Skatteverkets promemoria och beslutade den 25 september 2025 lagrådsremissen Elektronisk inlämning av bouppteckningar.

Beslut 2024-12-11, JO dnr 1666-2024

Ingen åtgärd har vidtagits med anledning av JO:s beslut.

Beslut 2025-03-14, JO dnr 2526-2024

En utredare har lämnat förslag på insatser som kan stödja privatpersoners, företags och föreningars möjligheter att betala med kontanter där dessa bedöms ha en särskild roll som betalmedel (Fi2024/00068). Förslagen har remitterats och bereds nu inom Regeringskansliet.

Utbildningsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Framställningar och beslut från Riksdagens ombudsmän (JO)

Härmed lämnas en redovisning i rubricerat ärende.

Beslut 2022-05-23, JO dnr 6649-2020

Den 4 juni 2025 biföll riksdagen regeringens förslag att införa en lagreglerad möjlighet för skolor och fritidshem att undersöka väskor och andra liknande föremål (prop. 2024/25:160, bet. 2024/25:UbU21, rskr. 2024/25:226). Den nya regleringen, som trädde i kraft den 1 juli 2025, innebär bland annat att en rektor får besluta om undersökning av väskor och andra föremål som elever har med sig till skolan eller till en skolaktivitet utanför skolenheten. En förutsättning är att det ska vara befogat för att begränsa risken för brott, ordningsstörningar eller kränkningar eller för att upprätthålla säkerheten. En sådan undersökning får endast utföras om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter (SFS 2025:625).

Beslut 2022-12-06, JO dnr 2445-2020

Regeringen har de senaste åren vidtagit flera åtgärder vad gäller högskolornas föreskrifter. Regeringen har beslutat om uppdrag till Universitetskanslers-ämbetet respektive till universitet och högskolor i syfte att stärka arbetet med föreskrifter. Universitetskanslersämbetet har tagit fram en vägledning för lärosätenas arbete med föreskrifter, vilken redovisades i februari 2024. I vägledningen har myndigheten exkluderat kursplaner, utbildningsplaner och allmänna studieplaner eftersom den ser behov av ett klargörande från regeringen om berörda bestämmelser i högskoleförordningen (1993:100) ska betraktas som bemyndiganden. Ärendet bereds i Regeringskansliet.

Regeringskansliet**Promemoria**

2025-10-02

Klimat- och näringslivsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Framställningar och beslut från Riksdagens ombudsmän (JO)

Härmed lämnas en redovisning i rubricerat ärende.

Beslut 2021-09-09, JO dnr 7165-2020 och 7242-2020

Regelverket för stöd vid korttidsarbete tillämpades för första gången i samband med covid-19-pandemin. Det blev snabbt uppenbart att regelverket skulle komma att tillämpas i en omfattning som inte förutsågs när lagstiftningen ursprungligen togs fram. Regeringen vidtog en rad åtgärder för att adressera de problem som uppstod med Tillväxtverkets handläggning av stödet. Under den tidsperiod som Tillväxtverket hade ansvar för handläggningen tillförde regeringen de resurser som myndigheten begärde för att hantera det stöd som utgick i flera ändringsbudgetar. Styrningen förstärktes och myndigheten fredades från andra uppgifter. Regeringen tillsatte i januari 2021 en överdirektör vid Tillväxtverket som fick uppgiften att ansvara för myndighetens hantering av korttidsstödet. I enlighet med propositionen Handläggande myndighet för ärenden om stöd vid korttidsarbete (prop. 2021/22:77) flyttades ansvaret för handläggningen av nya stödärenden från Tillväxtverket till Skatteverket fr.o.m. den 1 april 2022. Tillväxtverket hade, då det sista beslutet fattades 2024, fattat över 330 000 beslut och beviljat över 41 miljarder kronor i stöd. Problemen med handläggningen togs upp i direktiven till Kommittén om stöd vid korttidsarbete (dir. 2021:79). Kommittén lämnade i november 2022 sitt slutbetänkande En ny lag om stöd vid korttidsarbete – ett mer förutsägbart, förenklat och stärkt regelverk (SOU 2022:65). Betänkandet har remissbehandlats. Förslagen i betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Beslut 2021-11-19, JO dnr 9679-2020 m.fl.

Se svar avseende beslut 2021-09-09, JO dnr 7165-2020 och 7242-2020.

Regeringskansliet**Promemoria**

2025-10-02

Kulturdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Framställningar och beslut från Riksdagens ombudsmän (JO)

Härmed lämnas en redovisning i rubricerat ärende.

Beslut 2023-01-27, JO dnr 2723-2022

Efter förslag av regeringen i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 17 anslag 6:1) har riksdagen tillfört Riksarkivet 60 miljoner kr 2024–2026 för att digitisera deras fastighetsinskrivningshandlingar och digitalisera handläggningen av utlämnandeärenden avseende dessa. Syftet var att minska handläggningstiderna för ärendegruppen, som varit myndighetens längsta. Därtill har regeringen i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1, utg.omr. 17 anslag 5:1) föreslagit att Riksarkivet ska tillföras ytterligare medel för digitisering och AI-utveckling med 20 miljoner kr 2026, 40 miljoner kr 2027 och 50 miljoner kr permanent från 2028. Satsningarna kan förväntas ge effekt huvudsakligen från och med 2027.

Regeringskansliet**Promemoria**

2025-10-02

Arbetsmarknadsdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Framställningar och beslut från Riksdagens ombudsmän (JO)

Härmed lämnas en redovisning i rubricerat ärende.

Beslut 2023-11-14, JO dnr 7766-2022 och 9432-2022

Målet att stärka arbetet med en effektiv och rättssäker ärendehandläggning togs in i Arbetsförmedlingens regleringsbrev första gången 2022 och har upprepats i regleringsbreven för 2023–2025. Målet har bidragit till att myndigheten har intensifierat arbetet för att upprätthålla god förvaltning. I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) föreslår regeringen att mer medel ska tillföras Arbetsförmedlingen bland annat för att stärka kontrollen av arbetssökande.

Arbetsförmedlingens bristande tillgänglighet och service har tagits upp kontinuerligt i dialog med myndigheten. I vårandringsbudgeten för 2025 (prop. 2024/25:99) tillfördes medel bland annat för att förbättra myndighetens förutsättningar att tillhandahålla god tillgänglighet och service till arbetssökande.

Bilaga 5.1

Regeringskansliet

2025-10-02
SB2025/00935

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende om funktioner över tid inom Regeringskansliet för säkerhet och krishantering

Härmed överlämnas en promemoria från Statsrådsberedningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är kanslirådet Jens Andersson, Statsrådsberedningen.

Per Hall

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende om funktioner över tid inom Regeringskansliet för säkerhet och krishantering

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

3. Har omfattningen av frågor om krisberedskap, utrikes- och säkerhetspolitik samt om nationell säkerhet som statsministern har att hantera förändrats över tid?

Under det senaste decenniet har omvärlds- och säkerhetsläget på många sätt blivit allt mer komplext, föränderligt och svårbedömt. Till detta kommer att Sverige under den aktuella perioden anslutit sig till Nato och inlett en omfattande upprustning av det militära och civila försvaret. Utvecklingen påverkar i princip samtliga samhällssektorer.

Ansvar för sakområden och myndigheter som berörs av den utvecklingen är fördelade på många statsråd och departement. Mot denna bakgrund har Statsrådsberedningens samordnande och inriktande roll i Regeringskansliet bedömts behöva stärkas i frågor som rör utrikes- och säkerhetspolitik och andra frågor om nationell säkerhet.

Över tid har det skett en utveckling som innebär att statsministern oftare involveras och företräder Sverige i sådana frågor. Inte minst beror detta på en ökad mötesfrekvens på stats- och regeringschefsnivå.

Sammantaget innebär detta att omfattningen av frågor som statsministern har att hantera inom dessa områden har ökat, såväl i hans egenskap av regeringschef som chef över Regeringskansliet. Inrättandet av befattningen nationell säkerhetsrådgivare och organisationen under denna bör även ses mot bakgrund av den bredare ambition av att stärka Statsrådsberedningens

samordning och inriktning, bättre möta statsministerns behov av information och stärka stödet till honom.

När det gäller omfattningen av krishanteringsfrågor som statsministern har att hantera har den inte genomgått samma förändring under det senaste decenniet. Detsamma gäller frågor om beredskap.

1. Var i Regeringskansliet låg ansvaret för analys, samordning och inriktning av frågor som rör nationell säkerhet före inrättandet av befattningen nationell säkerhetsrådgivare?

Såväl före som efter inrättandet av en nationell säkerhetsrådgivare och organisationen under denna har Statsrådsberedningen varit ansvarig för att samordna och inrikta arbetet i Regeringskansliet. Det inbegriper även frågor som rör nationell säkerhet.

Analys av frågor av betydelse för nationell säkerhet kan aktualiseras inom flera departements ansvarsområden. Sådant arbete har länge bedrivits framför allt i Justitiedepartementet, Utrikesdepartementet och Försvarsdepartementet.

2. Vilken funktion inom Regeringskansliet biträdde statsministern i utrikes- och säkerhetspolitiska frågor och frågor om nationell säkerhet före inrättandet av befattningen nationell säkerhetsrådgivare?

Under den föregående regeringen fanns en statssekreterare som biträdde statsministern i utrikes frågor och det dåvarande säkerhetspolitiska rådet.

Statsministern biträdades i löpande utrikes och säkerhetspolitiska frågor av ett utrikeskansli, numera benämnt kansliet för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor.

Därutöver har det länge funnits en statssekreterare som ansvarar för EU-frågor i statsministerns kansli och som företräder statsministern i EU-sammanhang. En sådan statssekreterare finns fortfarande. Under den statssekreteraren finns en organisation som bl.a. biträder statsministern i EU-frågor samt i hans bilaterala engagemang när det gäller nordiska och vissa andra europeiska stater.

7. Under den nationella säkerhetsrådgivaren finns ett kansli för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor, ett kansli för strategisk analys och samordning av frågor om

nationell säkerhet och ett kansli för samordning av underrättelser. Utskottet önskar en redogörelse för hur den nationella säkerhetsrådgivarens uppgifter och nämnda kansliers uppgifter och ansvarsområden förhåller sig till Utrikesdepartementets, Försvarsdepartementets och Justitiedepartementets uppgifter och ansvarsområden.

8. Har nämnda departements uppgifter och arbetssätt ändrats med anledning av inrättandet av en nationell säkerhetsrådgivare och kanslier under denne? Om ja, på vilket sätt?

9. Vilka rutiner finns för att samordna och säkerställa att relevant information förmedlas mellan nämnda departement och den nationella säkerhetsrådgivaren inklusive de kanslier som nämns i fråga 7?

Inrättandet av en nationell säkerhetsrådgivare och organisationen under denna har inte inneburit några förändringar när det gäller Justitiedepartementets, Utrikesdepartementets och Försvarsdepartementets ansvar eller uppgifter. Syftet med organisationsförändringen har som nämnts varit att stärka Statsrådsberedningens samordnande och inriktande roll samt att förbättra stödet till statsministern i frågor som rör utrikes- och säkerhetspolitik och andra frågor om nationell säkerhet.

Kansliet för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor (SB UTR) och kansliet för krishantering (SB KH), inbegripet ett ledningsstöd till den särskilda cheftjänstemannen för krishantering, fanns sedan tidigare i Statsrådsberedningen. Funktionerna fullgör uppgifter av samma slag som tidigare men har utvecklat sina arbetssätt för att kunna lämna ett mer ändamålsenligt stöd. Dessutom har till SB UTR knutits samordnare för Nato-frågor och för stödet till Ukraina.

Två kanslier under den nationella säkerhetsrådgivaren har tillkommit sedan funktionen inrättades: kansliet för samordning av underrättelser (SB UND) och kansliet för strategisk analys och samordning av frågor om nationell säkerhet (SB STRA).

Inrättandet av SB UND syftade framför allt till att skapa en funktion som har tillgång till underrättelseinformation som berör både den yttre och inre hotbilden, främst från Försvarets radioanstalt (FRA), Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Must) inom Försvarsmakten och Säkerhetspolisen (SÄPO), så att en sammanvägd bedömning med bäring på nationell säkerhet kan göras. Det har skapat förutsättningar för en stärkt samordning och

inriktning från Statsrådsberedningen och bättre underlag för ställningstaganden inom hela Regeringskansliet. Det kan också noteras att det etablerats en ordning där personer anställda i underrättelsemyndigheter tillfälligt kan tjänstgöra i SB UND.

Inrättandet av SB STRA syftade bl.a. till att stärka Statsrådsberedningens förmåga att belysa och analysera komplexa, tvärsektoriella och framtidsorienterade frågor om nationell säkerhet.

I förhållande till departementen arbetar organisationen under den nationella säkerhetsrådgivaren i huvudsak på samma sätt som SB UTR och SB KH samt övriga kanslier i Statsrådsberedning gör i sin samordnande och inriktande roll. Arbetet består bl.a. i att inhämta underlag från ansvariga departement samt att förbereda och hålla samordnande och inriktande möten i olika format. Samverkan mellan kanslierna under den nationella säkerhetsrådgivaren har successivt utvecklats och lett till positiva synergier.

Därutöver har arbetet i de olika mötesformat som finns för samordning och informationsutbyte i aktuella frågor utvecklats, mötesfrekvensen utökats och nya mötesformat tillkommit. Det nya nationella säkerhetsrådet möts mer frekvent än det tidigare säkerhetspolitiska rådet. Gruppen för strategisk samordning sammanträder nu i två konstellationer: i frågor om nationell säkerhet, under ledning av den nationella säkerhetsrådgivaren, och i frågor om krishantering, under ledning av statsministerns statssekreterare. Även gruppen för strategisk samordning möts mer frekvent än tidigare.

Det nationella underrättelserådet är ett nytt mötesformat för samverkan och informationsdelning när det gäller underrättelser. Även detta leds av den nationella säkerhetsrådgivaren. Berörda statssekreterare möts också löpande för informationsdelning i underrättelsefrågor. Krishanteringsrådet, som funnits länge, stöds även det av organisationen under den nationella säkerhetsrådgivaren och leds av statsministerns statssekreterare.

Av Statsrådsberedningens promemoria Samrådsformer i Regeringskansliet (SB PM 2012:1) att information som bedöms vara av större betydelse inom ett annat departements ansvarsområde eller för Statsrådsberedningen bör lämnas vidare dit. Även i övrigt förekommer ett omfattande informationsutbyte genom löpande kontakter på olika nivåer och inom ramen för de olika mötesformat som berörts ovan.

4. Utskottet önskar en redogörelse för hur organisationen och hanteringen inom Regeringskansliet av frågor om krisberedskap, utrikes- och säkerhetspolitik samt om nationell säkerhet har förändrats över tid.

13. Utskottet önskar en redogörelse för var i Regeringskansliet ärenden inom följande områden huvudsakligen bereds och vilket eller vilka statsråd som är föredragande i dessa ärenden: i) ärenden om nationell säkerhet, ii) ärenden i utrikespolitiska frågor och iii) ärenden i säkerhetspolitiska frågor.

Den nationella säkerhetsrådgivaren och organisationen under denna har ett ansvar för analys, samordning och inriktning av frågor om nationell säkerhet samt biträder statsministern i frågor om utrikes- och säkerhetspolitik. Något sakansvar inom dessa områden har inte flyttats till Statsrådsberedningen i och med inrättandet av funktionerna.

Ärenden av betydelse för den nationella säkerheten aktualiseras vanligtvis inom Justitiedepartementets, Utrikesdepartementets och Försvarsdepartementets ansvarsområden, men även andra departements verksamhetsområden kan omfatta frågor som rör nationell säkerhet.

Utrikesdepartementet ansvarar för ärenden som rör den allmänna utrikes- och säkerhetspolitiken medan Försvarsdepartementet ansvarar för försvarspolitiken och därigenom ärenden som rör de försvarspolitiska aspekterna av säkerhetspolitiken.

Ansvarsfördelningen ovan har varit densamma under överskådlig tid. Det allvarliga säkerhetsläget och medlemskapet i Nato har dock inneburit att nya uppgifter tillkommit. Det har också inneburit att ärendenas karaktär och omfattning förändrats, vilket påverkat hur Regeringskansliet arbetar med dessa ärenden.

Sådana ärenden som avses ovan föredras av departementscheferna vid nämnda departement om inte något annat följer av s.k. paragraf 5-förordnanden.

I fråga om ansvaret för analys, samordning och inriktning av krishanteringen i Regeringskansliet samt utveckling, uppföljning och nödvändiga förberedelser för detta, har det som framgår av utskottets promemoria över tid skett förändringar när det gäller var i Regeringskansliet den särskilda

chefstjänstemannen för krishantering och kansliet för krishantering är placerade.

När det gäller beredskapen i myndigheten Regeringskansliet har den inte ändrats genom inrättandet av den nya organisationen. Det är i första hand Förvaltningschefen som ansvarar för sådana frågor avseende myndigheten och departementscheferna när det gäller departementens beredskap för att kunna hantera kriser inom sina sakområden.

5. På vilka sätt skiljer sig det tidigare säkerhetspolitiska rådet från det nuvarande nationella säkerhetsrådet?

Det tidigare säkerhetspolitiska rådet hade en annan sammansättning och saknade stöd av en organisation av det slag som nu byggts upp i Statsrådsberedningen. Införandet av den nya organisationen har skapat en större kapacitet att förbereda rådets möten, bl.a. genom att ta fram underlag utifrån de analyser som organisationen gör tillsammans med departementen. Som nämnts sammanträder det nationella säkerhetsrådet mer frekvent än det tidigare säkerhetspolitiska rådet.

6. Chefstjänstemannen och kansliet för krishantering har varit placerade både i Justitiedepartementet och Statsrådsberedningen. Vilka överväganden har gjorts om var dessa funktioner bör vara placerade?

Regeringskansliet har inte tillgång till någon annan dokumentation än konstitutionsutskottet avseende överväganden var dessa funktioner bör vara placerade.

10. Deltar den nationella säkerhetsrådsgivaren och kanslierna under denne i den gemensamma beredningen inom Regeringskansliet?

Nej, den nationella säkerhetsrådsgivaren och kanslierna under denna deltar inte i den gemensamma beredningen. Däremot tar organisationen del av produkter som bereds gemensamt i Regeringskansliet och som berör dem.

11. I varje departement finns en krishanteringsorganisation. Utskottet önskar en redogörelse för hur kansliet för krishantering vid Statsrådsberedningen stödjer departementens krishanteringsorganisationer.

Kansliet för krishantering har ingen funktion kopplad till departementens krishanteringsorganisationer (jfr 11 c och d §§ förordningen [1996:1515] med instruktion för Regeringskansliet). Däremot har kansliet en ständigt bemannad omvärldsbevakningsfunktion. Vid händelser som skulle kunna föranleda krishantering för regeringen och Regeringskansliet larmar kansliet berörda departement. Kansliet sammanställer också, tillsammans med berörda departement, lägesinformation och sprider den inom myndigheten. Efter en kris följer kansliet upp och utvärderar det genomförda krishanteringsarbetet. Kansliet håller även utbildningar i krishantering och leder övningsverksamhet.

12. Har kanslierna under den nationella säkerhetsrådgivaren egna myndighetskontakter? Om ja, hur förhåller det sig till de kontakter som respektive departement har?

Myndighetsstyrning och löpande dialog med myndigheterna under regeringen sköts av ansvarigt departement. Det är också det ansvariga departementet som är huvudmottagare av bedömningar och annan information som lämnas av myndigheterna.

Det förekommer att kanslierna under den nationella säkerhetsrådgivaren tar kontakt med myndigheter. Normalt hålls berört departement underrättat om sådana kontakter. Det kan t.ex. röra sig om kontakter med utlandsmyndigheter för att förbereda statsministerns utgående besök. Det förekommer också kontakter med myndigheter som berörs av en krissituation i syfte att inhämta aktuella sakuppgifter som myndigheten har. Sådana uppgifter lämnas i förekommande fall samtidigt till ansvarigt departement.

14. Vilka ytterligare upplysningar och synpunkter ger denna promemoria anledning till?

Det kan noteras att beskrivningen på sidan 3 i utskottets promemoria av det nationella säkerhetsrådet inte är korrekt. I stället förefaller det vara en beskrivning av krishanteringsrådet.

Enligt 11 a § förordningen med instruktion för Regeringskansliet finns i Regeringskansliet ett nationellt säkerhetsråd för informationsutbyte och strategisk samordning i frågor som rör nationell säkerhet. Rådet leds av statsministern. Det består i övrigt av justitieministern, utrikesministern, försvarsministern, ministern för civilt försvar, finansministern samt övriga partiledare för partier som ingår i regeringen. Andra statsråd deltar när deras

verksamhetsområden berörs. Myndighetsföreträdare och andra kan ges möjlighet att lämna information till rådet. Den nationella säkerhetsrådsgivaren biträder det nationella säkerhetsrådet och ansvarar för att frågor föredras i rådet.

Bilaga 5.2

Regeringskansliet

2025-11-13
SB2025/00935

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende om funktioner över tid inom Regeringskansliet för säkerhet och krishantering

Härmed överlämnas en promemoria från Statsrådsberedningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är kanslirådet Jens Andersson, Statsrådsberedningen.

Per Hall

Regeringskansliet**Promemoria**

2025-11-13

Statsrådsberedningen**Konstitutionsutskottets granskningsärende om funktioner över tid inom Regeringskansliet för säkerhet och krishantering**

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande frågor i rubricerat ärende.

- 1. Deltar eller har den nationella säkerhetsrådgivaren deltagit vid den allmänna beredningen? Om ja, hur ofta deltar eller hur ofta har den nationella säkerhetsrådgivaren deltagit? Närvarar eller har den nationella säkerhetsrådgivaren närvarat vid hela den allmänna beredningen eller under vissa punkter och i så fall vilka?*
- 2. Har eller har den nationella säkerhetsrådgivaren haft en egen stående punkt på regeringens agenda vid den allmänna beredningen för att lämna information till regeringen om utrikes- och försvarsfrågor? Vem har i så fall beslutat om detta? Utöver att lämna information, föredrar eller har den nationella säkerhetsrådgivaren föredragit ärenden vid den allmänna beredningen?*
- 3. Deltar eller har den nationella säkerhetsrådgivaren deltagit i regeringens diskussioner vid den allmänna beredningen? Om ja, deltar eller har den nationella säkerhetsrådgivaren deltagit vid hela diskussionen eller vid någon/några punkter?*

Allmän beredning är en samrådsform där statsråden har möjlighet att diskutera frågor som är av större betydelse för regeringsarbetet. Vanligtvis inleds allmän beredning med en redogörelse för det politiska och ekonomiska läget samt för aktuella frågor. Därefter föredras de ärenden som statsråd anmält att de vill ta upp.

Tjänstemän deltar inte i statsrådets diskussion under allmän beredning men kan uppdras att föredra ett ärende eller närvara för att informera om en

aktuell fråga. De kan i samband med det svara på frågor. Tjänstemännen brukar typiskt sett lämna sammanträdesrummet när statsrådets diskussion inleds även om det förekommer att de stannar kvar under denna.

Under mandatperioden har det varit vanligt förekommande med dagordningspunkter som rör nationell säkerhet (jfr svar på fråga 3 i tidigare svar i ärendet). Det har framför allt handlat om dagordningspunkten aktuellt från Nato (senare benämnd aktuellt från NSR). När det gäller denna dagordningspunkt har den nationella säkerhetsrådgivaren lämnat information och i förekommande fall svarat på frågor. Dagordningspunkten var under den senare delen av anslutningsprocessen och den närmaste tiden efter att Sverige blivit medlem i Nato frekvent återkommande. Det har dock inte varit en stående punkt på dagordningen.

Säkerhetsrådgivaren har endast varit närvarande vid allmän beredning när rådgivaren haft till uppgift att lämna information. Medverkan har inte skilt sig från vad som gäller för tjänstemän i allmänhet. Säkerhetsrådgivaren har inte heller föredragit några regeringsärenden vid allmän beredning.

4. Har tidigare erfarenheter från fredstida kriser (t.ex. flodvågskatastrofen, branden i Västmanland, säkerhetsbrister i samband med Transportstyrelsens it-upphandling eller Coronapandemin) medfört några förändringar av regeringens krishanteringsorganisation? Om ja, vilka förändringar, när har de ägt rum och har de utvärderats?

Utskottet har lämnat en utförlig redogörelse för kopplingen mellan omvärldshändelser och förändringar när det gäller den särskilda chefstjänstemannen för krishantering och kansliet för krishantering. Innan denna organisation inrättades 2008 samordnades departementsöverskridande krishantering av det departement som var mest berört av den aktuella krisen.

När det gäller krishanteringen i departementen är det chefen för respektive departement som ansvarar för den.

Efter flodvågskatastrofen 2004 inrättades funktioner i departementen som var nåbara dygnet runt, s.k. tjänsteman i beredskap. En liknande funktion inrättades samtidigt i Regeringskansliets förvaltningsavdelning. I vissa departement utvecklades också särskilda krishanteringsorganisationer eller stabsfunktioner.

Under första halvan av 2010-talet övergick departementen med en särskild krishanteringsorganisation till en modell där kriser i allt väsentligt hanterades av ordinarie organisation. Detta skedde bl.a. till följd av erfarenheterna från finanskrisen 2008–2010 och myndighetens övningsverksamhet. Funktionen tjänsteman i beredskap finns alltjämt kvar i departementen och tillgodoser främst behovet av att larma, initiera det inledande arbetet och förmedla information vidare i organisationen.

Erfarenheter från kriser under det senaste decenniet har lett till att krishanteringen i departementen löpande har utvecklats. Detta har bl.a. skett utifrån departementens och kansliet för krishanterings uppföljningar av krishanteringsarbetet.

Exempelvis visade erfarenheterna från hanteringen av Transportstyrelsens it-upphandling att man behövde se över hur information fördes vidare inom Regeringskansliet. Det föranledde bl.a. Justitiedepartementet att uppdatera sin krishanteringsplan med övergripande rutiner om sådan informationsöverföring. Vidare ledde erfarenheterna från coronapandemin till att flera departement uppdaterade sina krishanteringsplaner vad gäller hanteringen av långvariga kriser. Ett annat exempel är erfarenheterna av hanteringen av utbrottet av afrikansk svinpest 2023 som ledde till förändringar i Landsbygds- och infrastrukturdepartementets krisledningsgrupp så att denna skulle kunna formeras och börja verka snabbare.

När det gäller Utrikesdepartementets område har erfarenheter från senare års konsulära krisinsatser samt särskilda händelser i utrikesrepresentationen lett till att departementet 2024 etablerade en krisstab för att stödja krisledningen och därmed snabbare kunna påbörja arbetet med att hantera en uppkommen situation. Det rådande omvärldsläget och medlemskapet i Nato har inneburit att Försvarsdepartementet under 2025 genomfört liknande justeringar.

Utifrån de samlade erfarenheterna av bl.a. coronapandemin, Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och det försämrade omvärldsläget har Regeringskansliet identifierat ett behov av att utveckla myndighetens förmåga att arbeta med samlad lägesinformation. För att stärka den förmågan byggs en ny och moderniserad lägescentral upp. Kansliet för krishantering driver utvecklingsarbetet i samråd med departementen.

5. Har skillnader mellan det nationella säkerhetsrådet och det säkerhetspolitiska rådet gett anledning till nya överväganden avseende dokumentation från rådets möten?

Under den tid då det säkerhetspolitiska rådet verkade dokumenterades rådets möten i enklare protokoll. När det nationella säkerhetsrådet inrättades gjordes bedömningen att det skulle föras mer utförliga anteckningar. Dessa betecknas minnesanteckningar.

6. Har det övervägts att ge det nationella säkerhetsrådet och/eller den nationella säkerhetsrådgivaren en beredande roll inför regeringssammanträdena?

Det nationella säkerhetsrådet inrättades för informationsutbyte och strategisk samordning i frågor som rör nationell säkerhet. Det är varken ett berednings- eller beslutsorgan.

En annan sak är att det förekommit att den nationella säkerhetsrådgivaren haft en roll i beredningen av sådana regeringsärenden där statsministern är föredragande. Så var t.ex. fallet med den nationella säkerhetsstrategin.

7. Utskottet önskar ta del av eventuellt underlag som ligger till grund för bedömningen att samverkan mellan kanslierna under den nationella säkerhetsrådgivaren successivt har utvecklats och lett till positiva synergier.

Något skriftligt underlag för bedömningen finns inte. Det har dock inom Statsrådsberedningen varit tydligt att kansliernas olika perspektiv när samverkan mellan dem successivt utvecklats, har bidragit till att skapa en bredare analys av och en djupare insikt i många av de frågor som är aktuella inom området för nationell säkerhet.

Bilaga 6.1

Regeringskansliet

2025-10-14
SB2025/00973

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Remisser till Lagrådet

Härmed överlämnas en promemoria med bilaga från Statsrådsberedningen.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är ämnesrådet Petter Löfdahl, Statsrådsberedningen.

Per Hall

2025-10-14

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Remisser till Lagrådet

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. Utskottet önskar en redogörelse för

- a) de åtgärder som vidtas inom Regeringskansliet för att avgöra om ett lagförslag faller inom Lagrådets granskningsområde eller inte*
- b) de interna riktlinjer och rutiner som finns inom Regeringskansliet när det gäller hanteringen och beredningen av Lagrådets synpunkter och förslag*
- c) de åtgärder som vidtas inom Regeringskansliet i de ärenden där Lagrådet har anstyrket eller allvarligt ifrågasatt lagförslag eller delar därav*
- d) de överväganden som görs inom Regeringskansliet när det gäller att i en propositions inledning kortfattat redogöra för frågor kring Lagrådet.*

För varje lagstiftningsprojekt överväger beredande departement om ett lagförslag faller inom Lagrådets granskningsområde. Ansvaret för detta ligger ytterst på berörd rättschef, som enligt 25 § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet ansvarar för att förslag till lagar och andra författningar utarbetas samt vakar över lagenlighet, följdriktighet och enhetlighet vid beredningen av författningsärenden.

Ofta är bedömningen av om ett lagförslag hör till Lagrådets granskningsområde relativt enkel att göra. Till stöd för bedömningen finns riktlinjer i avsnitt 1.1.5 i Propositionshandboken (SB PM 2025:5, se *bilaga*). Av avsnitt 1.1.7 i handboken framgår att man bör kontakta Statsrådsberedningens granskningskansli om det uppkommer frågor om det obligatoriska granskningsområdet. I tveksamma fall bereds även frågan om ett förslag faller

inom det obligatoriska granskningsområdet med Justitiedepartementets grundlagsenhet.

I Propositionshandboken finns också anvisningar om hanteringen och beredningen av Lagrådets synpunkter och förslag. I avsnitt 9.5 i handboken anges bl.a. att utgångspunkten är att regeringen ska följa Lagrådets synpunkter och förslag om det inte finns starka skäl mot det. Vidare anges i avsnitt 9.5.1 bl.a. att inte bara lagtexten, utan även skälavsnitten och författningskommentaren ska bearbetas i den utsträckning som behövs med anledning av Lagrådets synpunkter och förslag. Därtill anges att om man inte följer Lagrådets synpunkter och förslag ska de bemötas i skälavsnitten. De skäl som regeringen redovisar ska enligt handboken vara sakliga och så utförliga som krävs för att svara mot Lagrådets argument och förklara regeringens ställningstagande.

Om Lagrådet avstyrker eller allvarligt ifrågasätter ett lagförslag i dess helhet ska enligt avsnitt 9.6 i Propositionshandboken frågan om hur förslaget bör hanteras vidare beredas med Statsrådsberedningens granskningskansli. Motsvarande anvisning finns också i Statsrådsberedningens promemoria Samrådsformer i Regeringskansliet (SB PM 2012:1, rev. 2024).

Av anvisningarna i Propositionshandboken (avsnitt 9.5.2) framgår bl.a. att lagrådsbehandlingen också tas upp i propositionens avsnitt om ärendet och dess beredning. I avsnitt 6.3.6 finns exempel på hur man i det avsnittet kan redogöra för Lagrådets yttrande och synpunkter.

2. Har någon analys gjorts inom Regeringskansliet med anledning av antalet yttranden där Lagrådet avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslag under de i granskningen aktuella riksmötena? Om ja, har några åtgärder vidtagits därvid?

Statsrådsberedningens granskningskansli bevakar löpande de yttranden där Lagrådet har avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslag. Bevakningen redovisas löpande bl.a. för den politiska ledningen i Statsrådsberedningen och för rättscheferna i samtliga departement. Till följd av ökningen av antalet yttranden där Lagrådet avstyrkt eller allvarligt ifrågasatt lagförslag har diskussioner förts med departementen.

3. Utskottet önskar en kommentar till de uppgifter som framgår av promemorian (s. 16) när det gäller i vilken utsträckning regeringen har följt Lagrådets synpunkter och förslag under de aktuella riksmötena.

I arbetet med varje enskild proposition görs en noggrann bedömning av hur Lagrådets synpunkter bör hanteras. Av utskottets promemoria framgår att regeringen, i samtliga propositioner där regeringen inte har följt Lagrådets synpunkter och förslag, har argumenterat för sitt ställningstagande.

4. Utskottet önskar en kommentar till uppgiften i promemorian (s. 17) om förekomsten av propositioner där Lagrådet har lämnat synpunkter och förslag men det inte framgår av propositionens inledning i vilken utsträckning regeringen har följt dessa.

Om Lagrådets yttrande innehåller synpunkter på ett lagförslag bör man enligt anvisningarna i Propositionshandboken (avsnitt 6.3.6) i avsnittet Ärendet och dess beredning, när det är möjligt, skriva en mycket kort sammanfattning av Lagrådets synpunkter och förklara i vilken utsträckning regeringen följer dem.

En bedömning av hur Lagrådets synpunkter och förslag ska behandlas i avsnittet Ärendet och dess beredning görs alltid i det enskilda fallet. Det är ibland inte ändamålsenligt att i avsnittet ange i vilken utsträckning regeringen har följt Lagrådets synpunkter och förslag. Så kan exempelvis vara fallet om Lagrådet lämnar övergripande synpunkter som inte utmynnar i något konkret förslag och om Lagrådet anger att en viss fråga bör övervägas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

5. Vilka kommentarer i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Innehållet i promemorian ger inte anledning till några kommentarer i övrigt.

2025-12-12

Anteckning inför tryckning av betänkande 2025/26:KU10

Bilagan till promemorian den 14 oktober 2025 från Statsrådsberedningen är omfattande och tas därför inte med här.

Handlingen förvaras i granskningsärendets akt (dnr 145-2025/26).

Bilaga 7.1

Regeringskansliet

2025-10-14
SB2025/00972

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Regeringens styrning av affärsverk

Härmed överlämnas en promemoria från Klimat- och näringslivsdepartementet och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Regeringskansliets kontaktpersoner i ärendet är expeditionsscheferna Maria Åhrling, Klimat- och näringslivsdepartementet, och Fredrik Ahlén, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Per Hall

Regeringskansliet**Promemoria**

2025-10-14

**Klimat- och näringslivsdepartementet
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet**

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Regeringens styrning av affärsverk

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor i rubricerat ärende.

1. I en tidigare granskning konstitutionsutskottet genomförde hösten 2016 av bl.a. Luftfartsverket och Sjöfartsverket redogörs i en svarspromemoria från Regeringskansliet för hur det faktum att dessa är affärsverk påverkar regeringens styrning. Har det skett några förändringar i förhållande till när det svaret gavs i skillnaden mellan regeringens styrning av affärsverk och övriga förvaltningsmyndigheter?

Det har inte skett några sådana förändringar.

2. Finns det riktlinjer, cirkulär, handledningar eller liknande beslutade inom Regeringskansliet som rör regeringens styrning och särskilt omnämner affärsverken?

Nej, det finns inga sådana riktlinjer, cirkulär, handledningar eller liknande.

3. I bilaga 2 listas ett antal lagar och förordningar som innehåller särskilda bestämmelser eller undantag för affärsverk. Listan togs ursprungligen fram av Riksrevisionen i samband med en granskning av regeringens styrning av affärsverken (RiR 2018:5). Finns det i dag någon sådan aktuell sammanställning? I så fall önskar utskottet ta del av den.

Nej, det finns inte någon sådan sammanställning i Regeringskansliet.

4. Såväl Riksrevisionen (RiR 2018:5) som Statskontoret (2023:3) pekar på att det finns exempel på undantag från bestämmelser i lagar och förordningar som affärsverken har men som inte används. Sker det någon uppföljning av i vilken utsträckning

affärsverken använder sig av undantag, tillägg och särskilda bestämmelser? Finns det exempel på sådana som numera inte används?

Det sker ingen systematisk uppföljning av i vilken utsträckning affärsverken använder sig av undantag, tillägg och särskilda bestämmelser. Behoven av att tillämpa undantagen varierar över tid.

5. De ekonomiska målen för Luftfartsverket och Sjöfartsverket har beslutats av riksdagen efter förslag från regeringen, likaså beslutade riksdagen om att pausa målen under en tidsperiod. När det gäller Svenska kraftnät så tycks målen i stället beslutas av regeringen i regleringsbrevet. Vad är skälet till att regeringen inte lämnar förslag om ekonomiska mål för Svenska kraftnät till riksdagen för godkännande?

Den ekonomiska styrningen av Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) följer samma principer som tidigare tillämpades för Statens vattenfallsverk (prop. 1987/88:87 och prop. 1991/92:133). Det innebär att riksdagen årligen fastställer en investerings- och finansieringsplan för verksamheten och att regeringen inom dessa ramar beslutar om ekonomiska mål, såsom mål för räntabiliteten på det justerade egna kapitalet. Regeringen beslutar också om den utdelning som ska levereras in till statsbudgeten.

6. Finns det fastställda syften med de ekonomiska målen? Hur förhåller sig de beslutade låne- och kreditramarna till de ekonomiska målen? Och hur förhåller sig de ekonomiska målen till andra mål för verksamheten som riksdagen och regeringen har beslutat?

De ekonomiska målen för respektive affärsverk syftar till att säkerställa en rimlig avkastning på statskapitalet. Syftet är dock inte fastställt i författning eller på annat sätt. Avkastningen möjliggör investeringar i verksamheten. Dessa investeringar är i sin tur en förutsättning för att nå andra målsättningar, exempelvis de transportpolitiska och energipolitiska målen. Behovet av låne- och kreditramar prövas årligen inom ramen för den statliga budgetprocessen. Prövningen görs med beaktande av gällande ekonomiska mål och förslag till inriktning för investeringar. De ekonomiska målen justeras vid behov i förhållande till andra mål för verksamheten.

7. En redogörelse önskas för vilka beslut och regleringar som påverkar affärsverkens möjlighet att bestämma storleken på sina avgifter?

Det är inte *Lufthavetsverket* som bestämmer storleken på de avgifter, undervägsavgifter och terminalavgifter, som verket tar ut. Avgifterna bestäms av Eurocontrol, en europeisk organisation för en säkrare flygtrafiktjänst, enligt detaljerade anvisningar i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/317 av den 11 februari 2019 om inrättande av ett prestations- och avgiftssystem i det gemensamma europeiska luftrummet och om upphävande av genomförandeförordningarna (EU) nr 390/2013 och (EU) nr 391/2013. Storleken på avgiften bestäms inom ramen för framtagandet av en prestationsplan som även den tas fram enligt anvisningar i genomförandeförordningen. Prestationsplanen för Sverige tas fram av Transportstyrelsen, men granskas och godkänns av EU-kommissionen innan avgifterna kan tillämpas.

Sjöfartsverket beslutar storleken på farledsavgifter och lotsavgifter. Det sker utifrån det ramverk som framgår av förordningen (1997:1121) om farledsavgift respektive förordningen (1999:215) om lotsavgifter. Närmare bestämmelser om avgifternas utformning och storlek beslutas av Sjöfartsverket. För farledsavgiften har dock regeringen sedan 2004 i Sjöfartsverkets regleringsbrev angett att avgiftstarifferna får öka med högst konsumentprisindex med konstant skatt (KPI-KS).

Svenska kraftnät beslutar storleken på nättariffer och avgifter från balansansvariga parter.

Storleken på nättarifferna fastställs med hänsyn till Svenska kraftnäts intäktsram för nätverksamhet som bestäms av Energimarknadsinspektionen enligt ellagen (1997:857) och förordningen (2018:1520) om intäktsram för elnätverksamhet. Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2022:1) för utformning av nättariffer för ett effektivt utnyttjande av elnätet styr hur Svenska kraftnät får utforma tariffen.

Vad gäller storleken på avgifterna från balansansvariga parter kan det konstateras att Svenska kraftnät är systemansvarig myndighet enligt 8 kap. ellagen. Svenska kraftnät har alltså det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftsäkert så att balans inom hela eller delar av landet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion och förbrukning av el. Svenska kraftnät ansvarar för att avräkning sker mellan de balansansvariga. Ett avtal mellan balansansvariga och Svenska kraftnät ska innehålla villkoren för avräkningen. I avtalen fastställer Svenska kraftnät de

avgifter som de balansansvariga parterna ska betala. De metoder som används för att utforma avtalen ska godkännas av Energimarknadsinspektionen.

8. En redogörelse önskas för hur finansieringen av affärsverken via avgifter respektive anslag beräknas och följs upp.

De anslag som affärsverken tilldelas beräknas och följs upp på samma sätt som andra anslag inom ramen för den statliga budgetprocessen. Finansieringen via avgifterna, vilka beräknas enligt vad som anges i svaret på fråga 7, följs upp inom ramen för den årliga myndighetsdialogen.

9. Föregås beslutet om avgifter av kontakter mellan affärsverk och berört departement?

Berörda departement får i regel muntlig information om planerade förändringar av avgifterna. Det kan noteras att *Luftfartsverket* inte beslutar storleken på de avgifter som verket tar ut, se svaret på fråga 7.

10. En kommentar önskas kring antalen regeringsuppdrag affärsverken har och också förändringen över tid (se tabell s. 34). Hur finansieras uppdragen (anslag eller avgifter)?

För *Luftfartsverket* och *Sjöfartsverket* är antalet regeringsuppdrag relativt få. Utöver det uppdrag om utgiftsprognoser som ges i regleringsbrevet till samtliga myndigheter som erhåller anslag, lämnas endast något eller några uppdrag per år. Enstaka år kan antalet uppdrag vara något högre, som exempel kan nämnas 2020 då både *Luftfartsverket* och *Sjöfartsverket* fick flera generella uppdrag som gavs till flera myndigheter. Det rörde sig bl.a. om uppdrag att prioritera arbetet med civilt försvar enligt vissa anvisningar, att redovisa väsentliga åtgärder avseende informationssäkerhet och säkerhetsskydd samt att redogöra för arbetet på strategisk nivå med att främja jämställdhet. Därtill fick *Sjöfartsverket* ett uppdrag kopplat till förnyelsen av isbrytarflottan. Vanligtvis finansieras uppdragen inom givna ekonomiska ramar, antingen via anslag eller avgiftsinkomster, beroende på uppdragets inriktning.

För att möta ett ökande elbehov på kort, medellång och lång sikt samt för att säkra en trygg energiförsörjning och effektiv omställning, har antalet regeringsuppdrag under mandatperioden ökat för *Svenska kraftnät*. Uppdragen finansieras inom givna ekonomiska ramar, vanligtvis via

avgiftsinkomster. Enstaka uppdrag kan dock finansieras med anslag, beroende på uppdragens inriktning.

11. Sker någon dialog med affärsverken om förslagen till investeringsplan inför beslutet om budgetpropositionen?

Affärsverken lämnar i sina budgetunderlag förslag till investeringsplan. Det förekommer att Regeringskansliet under budgetprocessen inhämtar kompletterande upplysningar från myndigheterna.

12. Översynen av Svenska kraftnät som genomfördes 2023, ledde bl.a. till en ändrad instruktion och ändrade redovisningskrav i årsredovisningen, vilket enligt utredningens bedömning skulle innebära betydande ändringar av regeringens styrning av affärsverket. Har dessa ändringar föranlett några överväganden om liknande förändringar för Luftfartsverket och Sjöfartsverket?

Översynen av Svenska kraftnäts uppgifter och ansvar föranledde framtagandet av en ny instruktion, förordningen (2025:782) med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät. Översynen motiverades framför allt av behov som var specifika för myndigheterna på energiområdet. Det finns inga motsvarande behov för Luftfartsverket och Sjöfartsverket. Ändringarna har därför inte föranlett några överväganden om förändringar för dessa verk.

13. Fr.o.m. 2025 ska Svenska kraftnäts årsredovisning innehålla en resultatredovisning i stället för en förvaltningsberättelse. I förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag anges inledningsvis vilka bestämmelser som gäller för affärsverken. Svenska kraftnäts undantag framgår inte av förordningen och inte heller av affärsverkets instruktion utan i regleringsbrevet för 2025. Vad är orsaken till att förändringen inte regleras i förordning?

I enlighet med Cirkulär från Finansdepartementets budgetavdelning Anvisningar för arbetet med regleringsbrev (Fi 2025:3) kan undantag från förordningar vilka endast berör myndigheten, exempelvis anslagsförordningen (2011:223) och förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, lämnas i regleringsbrev. Motsvarande anvisning har funnits i tidigare års cirkulär. Cirkulären avser framtagandet av regleringsbrev för myndigheter men är vägledande även för framtagandet av affärsverkens regleringsbrev.

14. Av Svenska kraftnäts årsredovisning framgår att affärsverkets ägarstyrning [för de bolag som ingår i koncernen] sker utifrån en ägarpolicy som är i linje med statens ägarpolicy och riktlinjer för företag med statligt ägande. På vems initiativ har denna policy tagits fram och finns en liknande policy vid Luftfartsverket och Sjöfartsverket?

Den aktuella policyn togs fram på initiativ av Svenska kraftnät. Det är styrelsen som ansvarar för att statens intressen som ägare tas tillvara i affärsverkskoncernens företag och i andra företag där myndigheten förvaltar statens aktier eller andelar.

Det finns inte någon motsvarande ägarpolicy hos Sjöfartsverket och Luftfartsverket.

15. I Statskontorets rapport Sjöfartsverket verksamhets- och finansieringsform (2023:3) finns flera rekommendationer. Har regeringen vidtagit några åtgärder mot bakgrund av Statskontorets rapport och rekommendationer?

Det har fattats två beslut med anledning av Statskontorets rapport.

Den 22 maj 2025 beslutade regeringen en ändring i förordningen (2007:1161) med instruktion för Sjöfartsverket (SFS 2025:511). Ändringen innebär bl.a. att Sjöfartsverket ska tillämpa personalföreträdarförordningen (1987:1101) och internrevisionsförordningen (2006:1228).

Den 27 juni 2025 fick en bokstavsutredare i uppdrag att utreda hemvistet för huvudmannaskapet för sjö- och flygräddningstjänsten i Sverige (LI2025/01322 m.fl.). I uppdraget ingår bl.a. att analysera de verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningarna för att överföra uppgifterna för sjö- och flygräddningstjänst från Sjöfartsverket till någon annan nationell statlig myndighet med räddningstjänstuppgifter. Skulle dessa uppgifter överföras innebär det att affärsverkets verksamhet skulle renodlas, dvs. avse uppgifter som riktar sig till det kollektiv som betalar avgifter till verket (handelssjöfarten).

16. Av dagordningarna från myndighetsdialogerna med Svenska kraftnät 2023 och 2024 framgår inte uttryckligen att det görs en ekonomisk uppföljning. Har en sådan uppföljning gjorts?

En ekonomisk uppföljning har gjorts inom ramen för dagordningspunkten ”den samlade bedömningen av Affärsverket svenska kraftnäts verksamhet, resultat, utvecklingsbehov och fortsatta inriktning”.

17. Vad är skälen till att Sjöfartsverkets instruktion inte innehåller en bestämmelse där det framgår att det är en affärsverkskoncern?

Skälet är att Sjöfartsverket historiskt sett inte har bedrivit verksamhet i bolagsform. År 2011 förvärvade dock Sjöfartsverket Scandinavian Helicopter Invest AB med dotterbolag i syfte att säkerställa att sjö- och flygräddningsverksamheten i riket kunde upprätthållas utan avbrott (se prop. 2011/12:11). Avsikten var att all operativ verksamhet som bedrevs i bolagen skulle införlivas i affärsverket. Så har också skett, med undantag för den serviceverksamhet som bedrivs av SMA Maintenance AB. Den bokstavsutredare som nämns i svaret på fråga 15 har även i uppdrag att analysera och bedöma om den verksamhet som bedrivs i bolaget kan överlåtas, avvecklas eller avyttras samt analysera konsekvenserna av dessa alternativ.

18. I Svenska kraftnäts instruktion nämns uttryckligen att styrelsen ska se till att Riksrevisionen får de uppgifter som behövs för revisionen av affärsverkskoncernen. Vad är skälet till att motsvarande krav inte anges i instruktionerna för Luftfartsverket och Sjöfartsverket?

Mot bakgrund av bestämmelsen om samverkans- och uppgiftsskyldighet i 13 kap. 7 § regeringsformen kan det ifrågasättas om det finns ett behov av en särskild bestämmelse i någon av instruktionerna.

19. Vilka överväganden ligger bakom att affärsverken i sina instruktioner är undantagna myndighetsförordningens bestämmelse i 12 § andra stycket om beslutsförhet, dvs. att det är affärsverkschefen och inte styrelsen som fattar beslut i brådskande ärenden.

Den aktuella ordningen har gällt för affärsverk sedan lång tid tillbaka, se t.ex. 18 § förordningen (1965:846) med instruktion för domänverket. Verksledningskommittén bedömde i betänkandet Affärsverken och deras företag (SOU 1985:41 s. 66) att denna ordning bör bestå. Denna uppfattning delades av Utredningen om en översyn av verksförordningen i betänkandet Från verksförordning till myndighetsförordning (SOU 2004:23 s. 277).

20. Vilka kommentarer, tillrättalägganden eller kompletteringar i övrigt ger innehållet i denna promemoria anledning till?

Promemorian ger inte anledning till några kommentarer, tillrättalägganden eller kompletteringar i övrigt.

Bilaga 7.2

Regeringskansliet

2025-11-11
SB2025/00972

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärenden – Regeringens styrning av affärsverk

Härmed överlämnas en promemoria från Klimat- och näringslivsdepartementet och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är expeditionsscheferna Maria Åhrling, Klimat- och näringslivsdepartementet, och Fredrik Ahlén, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Per Hall

Regeringskansliet**Promemoria**

2025-11-11

**Klimat- och näringslivsdepartementet
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet**

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Regeringens styrning av affärsverk

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets kompletterande fråga i rubricerat ärende.

Av svaret på fråga 10 framgår att regeringsuppdragen finansieras både via anslag och avgiftsinkomster, beroende på uppdragets inriktning. En redogörelse önskas för hur de uppdrag som anges i regleringsbrevet för 2024 och 2025 (exkluderat pågående uppdrag) finansieras. I de fall uppdragen finansieras via avgiftsinkomster önskas en beskrivning av hur innehållet i respektive uppdrag förhåller sig till den avgiftsfinansierade delen av verksamheten.

Luftfartsverket

Uppdraget om kvalitetssäkring av informationssäkerhetsarbete i regleringsbrevet för budgetåret 2024 samt uppdragen om åtgärder för ett stärkt civilt försvar och upphandling av ramavtal i regleringsbrevet för budgetåret 2025 finansieras med anslagsmedel från anslaget 1:1 *Utveckling av statens transportinfrastruktur*, anslagsposten 2 *Civilt försvar - till Luftfartsverket*.

Uppdragen om utgiftsprognoser i regleringsbrevet för budgetåren 2024 och 2025 är en del av Luftfartsverkets löpande ekonomiadministrativa verksamhet och ingår därmed i de gemensamma kostnader som finansieras från verkets samtliga intäkter, dvs. även avgiftsintäkter.

Sjöfartsverket

Uppdraget om åtgärder för ett stärkt civilt försvar i regleringsbrevet för budgetåret 2025 finansieras med anslagsmedel från anslaget 1:1 *Utveckling av statens transportinfrastruktur*, anslagsposten 3 *Civilt försvar - till Sjöfartsverket*.

Uppdragen om utgiftsprognoser och prognoser för beställningsbemyndiganden i regleringsbrev för budgetåren 2024 och 2025 är en del av Sjöfartsverkets löpande ekonomiadministrativa verksamhet och ingår därmed i de gemensamma kostnader som finansieras från verkets samtliga intäkter, dvs. även avgiftsintäkter.

Affärsverket svenska kraftnät

Uppdragen om utgiftsprognoser och prognoser för beställningsbemyndiganden i regleringsbrev för budgetåren 2024 och 2025 samt uppdraget om genomförande av civilplikt i 2025 års regleringsbrev finansieras med anslagsmedel från anslaget 1:11 *Elberedskap*. Uppdraget om finansiell analys i regleringsbrevet för budgetåret 2024 finansieras i huvudsak med avgiftsintäkter som är hänförliga till såväl myndighetens nätverksamhet som systemansvar. Resterande del finansieras med anslagsmedel från anslaget 1:11 *Elberedskap*.

Övriga uppdrag som beslutats i regleringsbrev för 2024 respektive 2025 finansieras med avgiftsintäkter och är i huvudsak hänförliga till myndighetens uppgift som systemansvarig för överföringssystemet.

Bilaga 8.1

Regeringskansliet

2025-10-14
SB2025/00974

Statsrådsberedningen
Rättschefen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Information till och överläggning med Utrikesnämnden (2015–2024)

Härmed överlämnas två promemior från Utrikesdepartementet.
Observera att en av promemoriorna har sekretessmarkering.

Regeringskansliets kontaktperson i ärendet är rättschefen Alexandra Wilton
Wahren, Utrikesdepartementet.

Per Hall

Utrikesdepartementet

Konstitutionsutskottets granskningsärende – Information till och överläggning med Utrikesnämnden (2015-2024)

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor 1–3 och 8 i rubricerat granskningsärende.

1. I 10 kap. 11 § regeringsformen föreskrivs att regeringen fortlöpande ska hålla Utrikesnämnden underrättad om de utrikespolitiska förhållanden som kan få betydelse för riket och överlägga med nämnden om dessa så ofta som det behövs. I alla utrikesärenden av större vikt ska regeringen före avgörandet överlägga med nämnden, om det kan ske. Vilka principer eller andra förhållanden beaktas för att avgöra om och när en fråga tas upp i Utrikesnämnden?

Överväganden görs med utgångspunkt i kriterierna i bestämmelsen. Med ”utrikespolitiska förhållanden” avses Sveriges förbindelser med och politik gentemot andra länder, inklusive de utrikespolitiska sidorna av försvarspolitik och handelspolitiken. Begreppet ”utrikesärenden” omfattar ärenden som angår Sveriges förhållanden till främmande stater eller till mellanfolkliga organisationer. Regeringens skyldighet att fortlöpande hålla Utrikesnämnden underrättad aktualiseras ofta när det rör sig om omvärldshändelser med bäring på centrala svenska intressen, liksom aktuella konsulära frågor. Huruvida ett utrikesärende är av ”större vikt” eller inte avgörs i varje enskilt fall. Exempel på ärenden som typiskt sett kan aktualisera överläggning med Utrikesnämnden är ställningstaganden i centrala säkerhetspolitiska processer, förslag eller beslut om att sända väpnad styrka utomlands samt erkännande av stater.

2. Stämmer uppgifterna i bilaga 2 om antal sammanträden som har hållits i Utrikesnämnden per år under den tid som granskningen avser?

Ja, uppgifterna stämmer.

3. Kommentarer önskas angående antalet sammanträden och antalet frågor i Utrikesnämnden inklusive vilka faktorer som i förekommande fall kan ha inverkat på antalet sammanträden och tidpunkter för sammanträden.

Omvärldsläget under den period som granskningen avser har påverkat vilka frågor som tagits upp för information eller överläggning med Utrikesnämnden. Det återspeglas av ett relativt högt antal möten under perioden 2022–2024, efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Denna period sammanföll även med den svenska anslutningsprocessen till Nato och beslut om omfattande militärt stöd till Ukraina. En liknande påverkan av omvärldsläget kan noteras under 2014, när den ryska krigsföringen mot Ukraina inleddes, samt under åren kring Sovjetunionens sammanbrott.

8. Vilka kommentarer i övrigt föranleder promemorian och uppgifterna i bilaga 2?

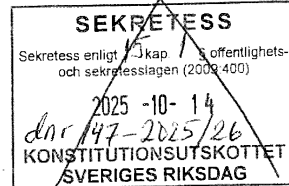
Promemorian och uppgifterna i bilaga 2 ger inte anledning till några övriga kommentarer.

Regeringskansliet

2025-10-14

Utrikesdepartementet

ARKIVEXF.

**Konstitutionsutskottets granskningsärende – Information till och
överläggning med Utrikesnämnden (2015–2024)**

Härmed lämnas svar på konstitutionsutskottets frågor 4–7 i rubricerat
granskningsärende.

6 a) Hur görs skillnad på överläggningar och information vid Utrikesnämndens sammanträden?

Det finns en allmän strävan att ta upp frågor i Utrikesnämnden i ett tidigt skede. Vanligtvis görs inte på förhand någon distinktion mellan informationspunkter och punkter för överläggning i dagordningen inför

2 (4)

Utrikesnämndens sammanträden. Regeringen redovisar i nämnden sin bedömning kring en aktuell fråga och när så är påkallat sina överväganden och avsikter vad gäller fortsatt hantering. Nämndens ledamöter har därefter möjlighet att ställa frågor eller uttrycka ståndpunkter. Huruvida det är information till eller överläggning med nämnden avgörs av sammanhanget och båda elementen kan ofta finnas i samma ärende. När det gäller mer framåtblickande frågor om hur regeringen avser att agera är det i regel fråga om överläggning och i andra fall om information. Denna ordning utgör en väletablerad praxis för Utrikesnämndens sammanträden.

6 d) Hur har respektive överläggning förhållit sig i tiden till det beslut eller det handlande som överläggningen avsett?

Information och överläggning kan ske utan koppling till ett förestående beslut. I de fall ett beslut är aktuellt är utgångspunkten att överläggning med Utrikesnämnden bör ske i sådan tid att nämndens eventuella synpunkter ska kunna beaktas i hanteringen av ärendet. Samtidigt behöver hänsyn tas till att det i många ärenden löpande tillkommer ny information vilket innebär att överläggning med nämnden måste ske relativt sent.

I enstaka fall, när händelseutvecklingen i ett ärende har varit ovanligt snabb, har regeringen av tidsskäl inte haft möjlighet att överlägga med nämnden. Nämnden har då informerats i efterhand.

7. Hösten 2015 uttalade konstitutionsutskottet dels att det kunde iakttas en viss tendens över tid som går i riktning mot att olika ämnen, snarare än olika situationer i sig, behandlas i nämnden, dels att granskningen gav intryck av att händelser och utvecklingen i vår omvärld påverkar vad som behandlas i Utrikesnämnden. Händelser och utvecklingen i vår omvärld föreföll, enligt utskottet, även kunna ha betydelse för sammanträdesfrekvensen i Utrikesnämnden. Även det sammanhang i vilket Sverige fungerar såg enligt utskottet ut att kunna inverka på antalet sammanträden. – Vilka kommentarer föranleder resultatet av den nu gjorda genomgången som redovisas i bilaga 2 i förhållande till 2015 års granskning (bet. 2015/16:KU10 s. 145)?

Omvärldsläget påverkar i allra högsta grad vad som behandlas i Utrikesnämnden. Ju fler svåra situationer som regeringen har att hantera internationellt, desto större behov av att överlägga med nämnden.

En relativt hög frekvens av möten i nämnden under perioden 2022–2024 är ett uttryck för detta. Samma tendens kan man under tidigare granskning se under perioderna 1990–1991 och 2014

Även det sammanhang i vilket Sverige verkar påverkar nämndens arbete.

Tendensen under senare år har inte varit att ämnen snarare än situationer har behandlats i nämnden. Dagordningarna i nämnden har snarare styrts av konkreta ärenden eller skeenden i omvärlden. Den tydligaste trenden sedan 2022 är att nämnden ofta inkallats med kort varsel med anledning av specifika händelser som påverkar Sverige.

Sakregister över granskningsärenden 2000/01–2024/25

A

Afghanistan

– tolkar m.m., 2021/22:20 s. 141

Afrikanska utvecklingsbankgruppen, 2005/06:20 s. 192

Affärsmässighet, 2008/09:20 s. 121

A-lotteriet, 2001/02:20 s. 92

Aktieägaravtal, 2011/12:20 s. 207

Akademisk frihet, 2023/24:20 s. 85, 2024/25:20 s. 139

Aktiebolagslagen, 2003/04:10 s. 31, 2013/14:20 s. 229

Aktier

– försäljning, 2009/10:20 s. 175

– statsråds innehav, 2022/23:20 s. 112

Allmänna arvsfonden, 2005/06:10 s. 22

Allmänna handlingar, 2006/07:10 s. 51

– anteckningar från möten, 2015/16:20 s. 239, 243

– förkomna allmänna handlingar, 2017/18:10 s. 38

– registrering och gallring, 2012/13:20 s. 268, 2012/13:10 s. 22, 2012/13:20 s. 119, 220, 267, 2013/14:10 s. 38, 2013/14:20 s. 121, 2014/15:10 s. 20, 2014/15:20 s. 193, 2015/16:20 s. 17, 2016/17:20 s. 64, 143, 2017/18:20 s. 127, 2018/19:10 s. 77, 2018/19:20 s. 106, 2023/24:20 s. 163

– Twittermeddelande, 2017/18:20 s. 300

– utlämnande av, 2009/10:10 s. 18, 2010/11:10 s. 21, 2012/13:20 s. 219, 221, 2013/14:10 s. 38, 2013/14:20 s. 122, 124, 2014/15:10 s. 20, 2015/16:20 s. 222, 233, 2016/17:20 s. 64, 188, 2017/18:20 s. 127

– utlämnande av uppgift i, 2021/22:20 s. 209

– Utrikesdepartementet, 2013/14:20 s. 120, 2016/17:20 s. 143, 2017/18:20 s. 127, 2018/19:20 s. 106

Amerikanska ambassadens övervakning i Sverige, 2011/12:20 s. 116

Anhörigkommittén, 2001/02:20 s. 197

Anslag i tilläggsbudget, 2008/09:20 s. 109

Anslaget 24:2 i 2007 års budgetproposition, 2007/08:20 s. 77

Anslagsminskning, 2020/21:10 s. 222

Ansvarsförhållanden inom regeringen, 2017/18:20 s. 331

Ansvarsprincipen, 2017/18:20 s. 365, 2020/21:20 s. 190

Antiterrorismsamarbete, 2005/06:20 s. 61

AP-fonder, 2009/10:20 s. 79, 2012/13:20 s. 175

Apoteket AB, 2009/10:20 s. 207

– försäljning av, 2011/12:20 s. 102

– styrning av, 2007/08:20 s. 226

Apoteket Omstrukturering AB (OAB), 2009/10:20 s. 207

Apoteksmarknaden, omreglering av, 2011/12:20 s. 102

Arbetsförmedlingen

– anslag till, 2014/15:20 s. 202

– översyn av, 2015/16:20 s. 37

Arbetsgrupper i Regeringskansliet, 2017/18:20 s. 127, 2018/19:10 s. 77

Arbetslivsinstitutet, avveckling av, 2006/07:20 s. 162

**Arbetslöshetsförsäkringen, 2006/07:20 s. 162, 2009/10:20 s. 139,
2024/25:20 s. 79, 214**

Arbetsmiljön, överklagningsärenden avseende, 2003/04:10 s. 34

**Arbetskadeärenden, skillnader i utfall för kvinnor och män, 2012/13:20
s. 164**

Arvsfondsdelegationen, 2005/06:10 s. 22

Assi Domän, 2001/02:20 s. 104

Assistansersättning, 2017/18:20 s. 230

Asylprocedurdirektivet, 2004/05:20 s. 142

Asylärenden

– barn i asylprocessen, 2006/07:20 s. 73

– handläggningstid, 2004/05:20 s. 89

– åldersbedömningar, 2017/18:20 s. 258

Avidentifierade ansökningshandlingar, 2005/06:10 s. 16

Avtal

– med tjeckiska staten om flygplan, 2005/06:20 s. 23

– mellan myndigheter, 2005/06:10 s. 21

– mellan svenska staten och Saab, 2011/12:20 s. 82

– om merkostnadsersättning plusjobb, 2008/09:20 s. 40

– om militärt samarbete, Saudiarabien, 2005/06:20 s. 59, 2012/13:20 s. 264, 288

– om svavelutsläpp i Östersjön, 2010/11:20 s. 243

– skatteavtal med Danmark, 2010/11:20 s. 264

– upphörandeavtal av entreprenadkontrakt om banhållning, 2011/12:20 s. 101

– återtagandeavtal med Irak, 2010/11:20 s. 275

Avvisning

– till Egypten, 2001/02:20 s. 128, 2005/06:2 s. 7, 2008/09:20 s. 283

– till Marocko, 2008/09:20 s. 263

B

Bankkrisen 1990–1994, 2009/10:10 s. 53

Barn i internationella förhållanden, 2016/17:10 s. 30

Barnomsorg, riksdagens beslut om, 2005/06:20 s. 36

Bearbetningskoncession, 2020/21:10 s. 143

Behörighetsförordningen, 2011/12:20 s. 55

Bemyndigande om materielanskaffning, 2016/17:20 s. 170, 2017/18:20 s. 187, 2018/19:20 s. 10, 2021/22:20 s. 164

Beredningskravet, 2013/14:10 s. 74, 2018/19:20 s. 32, 2021/22:20 s. 117, 2022/23:20 s. 90, 2023/24:20 s. 100

- anslag, 2004/05:20 s. 29, 2020/21:20 s. 322, 2022/23:10 s. 542
- besparingar inom försvarets materielförsörjning, 2012/13:20 s. 92
- bidrag, 2009/10:10 s. 32
- brister i kvalitet, 2011/12:20 s. 61
- brådskanie fall, 2018/19:20 s. 32, 2020/21:20 s. 194, 256, 268, 289, 322, 2021/22:20 s. 117, 2022/23:20 s. 90, 2023/24:20 s. 68, 100
- dispenser, 2009/10:10 s. 32
- EG-direktiv, 2004/05:10 s. 74, 2008/09:10 s. 65
- EU-samarbetet, vissa frågor, 2008/09:10 s. 65
- ex gratia, 2009/10:10 s. 32
- flyktingsituationen, 2015/16:20 s. 453, 454
- Förbifart Stockholm, frysning av, 2014/15:20 s. 179
- förordningar, 2009/10:10 s. 32, 2020/21:20 s. 268
- Försvarsmaktens grundorganisation, 2004/05:20 s. 122
- genomförande av EG-direktiv, 2009/10:10 s. 78
- invandringspolitiken, 2015/16:20 s. 494
- kommissionens förslag, 2004/05:20 s. 142
- lagförslag, 2003/04:10 s. 36, 2005/06:20 s. 99, 2013/14:10 s. 78, 2014/15:20 s. 161, 2018/19:20 s. 32, 2020/21:20 s. 322
- lagändringar, 2009/10:20 s. 139
- omlokaliseringsbeslut, 2005/06:20 s. 93
- proposition om krediter till Island, 2009/10:20 s. 13
- proposition om kvalitetsutvärderingssystem för högskolor, 2010/11:20 s. 79
- rambeslut, 2002/03:10 s. 64, 2008/09:10 s. 79
- regeringsärenden, 2006/07:20 s. 162, 2008/09:10 s. 46, 2008/09:20 s. 69, 86, 2009/10:10 s. 66, 2012/13:20 s. 83, 194, 2014/15:10 s. 20, 2015/16:10 s. 42, 2018/19:20 s. 32, 2020/21:20 s. 268, 322, 2021/22:20 s. 117
- remissväsendet, 2021/22:10 s. 80, 2022/23:10 s. 90, 2023/24:20 s. 100
- skolområdet, 2015/16:20 s. 215
- statens skolor för vuxna, 2001/02:20 s. 66
- styrelsevalen vid Systembolaget AB, 2003/04:20 s. 114
- svar på interpellation, 2015/16:20 s. 69, 2021/22:20 s. 248
- svenska ståndpunkter, 2004/05:10 s. 74, 2014/15:10 s. 52
- under kris, 2008/09:20 s. 51, 2009/10:10 s. 45, 2015/16:20 s. 452, 454, 2020/21:20 s. 194, 268, 322

Beslut på tredje pelarens område inom EU-samarbetet, 2002/03:10 s. 58

Beslutanderätt, överlåtelse av, 2011/12:10 s. 38

Beslutsfattande på utrikespolitikens område, 2004/05:10 s. 89, 2015/16:20 s. 380

Beställningsbemyndiganden, 2021/22:10 s. 116

Betalningstjänster, statens ansvar för vissa, 2008/09:20 s. 76

Betyg, nya betygssteg i grund- och gymnasieskolan, 2012/13:20 s. 166**Bidrag till organisationer, 2006/07:10 s. 20**

- beredningen av ärenden om bidragsgivning, 2009/10:10 s. 21
- spårbarhet och öppenhet, 2009/10:10 s. 31

Bistånd, 2005/06:10 s. 21

- avräkning från biståndsramen, 2006/07:20 s. 122, 2013/14:20 s. 217, 2016/17:20 s. 143, 2022/23:20 s. 54
- beredning av biståndsbudgeten, 2015/16:20 s. 56
- FN:s klimatkonvention, 2012/13:20 s. 29
- hantering av UD:s egna biståndsmedel, 2013/14:20 s. 205
- lön till biståndsministern, 2013/14:20 s. 205
- multilateralt, 2005/06:20 s. 192
- styrning av biståndsverksamheten, 2013/14:20 s. 205
- Utrikesdepartementets hantering av biståndsanslagen, 2010/11:20 s. 144

Bisysslor

- anställdas, 2001/02:10 s. 18
- statsråds, 2006/07:20 s. 37, 69

Blekinge tekniska högskola, fråga om campus, 2017/18:20 s. 220**Blogginlägg av statsråd, 2009/10:20 s. 328, 2010/11:20 s. 166****Bonusar, 2009/10:20 s. 68****Brev**

- från EU-kommissionen, 2024/25:20 s. 113
- från EU-kommissionär, 2016/17:20 s. 195
- från kulturministern till Skånes landshövding, 2012/13:20 s. 258
- statsråds utskick av, 2007/08:20 s. 241

Bromma flygplats, 2014/15:20 s. 57, 2015/16:20 s. 47**Brottsförebyggande rådet (BRÅ), styrning av, 2020/21:10 s. 252****Budgetlagen, 2003/04:10 s. 30, 2003/04:20 s. 91, 2009/10:20 s. 107, 2011/12:20 s. 101, 2012/13:20 s. 84, 2013/14:20 s. 35, 229, 2014/15:20 s. 179, 203, 211, 2015/16:20 s. 17, 2016/17:20 s. 22, 170****Budgetprocessen, 2015/16:20 s. 30, 2016/17:20 s. 22, 2018/19:20 s. 10, 2018/19:20 s. 32, 2020/21:10 s. 222****Budgetpropositionen**

- bemyndigande, 2016/17:20 s. 170, 2017/18:20 s. 187, 2018/19:20 s. 10
- biståndsanslaget, 2015/16:20 s. 56
- distribuerande av broschyr, 2005/06:20 s. 201
- extra ändringsbudget, 2018/19:20 s. 32
- genomförande, 2020/21:10 s. 92
- kostnadsram, 2016/17:20 s. 170, 2017/18:20 s. 187
- resultatredovisning, 2016/17:20 s. 22
- tillkännagivande, 2018/19:20 s. 10

C**Carnegie Investment Bank AB**, 2009/10:20 s. 175**Censurförbud**, 2006/07:20 s. 13**Centrala studiestödsnämnden, utbildningsministerns ansvar**, 2001/02:20 s. 182**CIA-plan**, 2009/10:20 s. 296**Coronapandemin**, 2020/21:20 s. 183, 196, 2021/22:10 s. 50, 2021/22:20 s. 91

- beredningen av snabbpropositioner samt pandemilagen, 2020/21:20 s. 322
- besöksförbud inom äldreomsorgen, 2020/21:20 s. 289
- Coronakommissionen, 2020/21:20 s. 398, 2021/22:20 s. 91
- deltagargräs för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, 2020/21:20 s. 268, 2021/22:20 s. 48
- distansundervisning inom skolväsendet, 2020/21:20 s. 305
- intensivvårdsplatser, 2020/21:20 s. 256
- omställningsstöd till företag, 2020/21:20 s. 391
- regeringens coronastrategi, 2020/21:20 s. 268, 322, 363, 398
- regeringens föreskrifter med stöd av den s.k. pandemilagen, 2021/22:20 s. 48
- regeringens kollektiva beslutsfattande, 2021/22:10 s. 50
- samråd med EU-nämnden, 2020/21:20 s. 378
- skyddsutrustning och annan sjukvårdsmateriel, 2020/21:20 s. 256
- testning och smittspårning, 2020/21:20 s. 196
- uttalande om munskydd, 2021/22:20 s. 222

Covid-19, se *Coronapandemin***D****Datalagringsdirektivets genomförande**, 2010/11:20 s. 65**Decemberöverenskommelsen**, 2015/16:20 s. 30, 300**Delegation och subdelegation**, 2011/12:10 s. 40, 2012/13:10 s. 58, 2021/22:20 s. 48, 2022/23:10 s. 32**Delningsundantag**, 2018/19:10 s. 77, 2020/21:10 s. 252**Diarier**

- Regeringskansliets, 2012/13:10 s. 22, 26
- Utrikesdepartementets huvuddiarium, 2012/13:10 s. 45

Digital arbetsyta, 2017/18:20 s. 127, 2018/19:10 s. 77**Diplomatiska garantier**, 2005/06:20 s. 19**Direktiv till en myndighet**, 2005/06:20 s. 120**DIS-fartyg, skattevillkor för svenska sjömän på**, 2006/07:20 s. 220**Disposition av medel**, 2010/11:10 s. 71**Djurskyddsmyndigheten, avveckling av**, 2006/07:20 s. 162**Dokumentation**

- aktbildning, 2005/06:10 s. 26, 2014/15:10 s. 32

- annonser och intresseanmälningar, 2009/10:10 s. 145
- avsaknad, 2018/19:20 s. 229
- bristande dokumentation, 2012/13:20 s. 108
- externt rekryteringsstöd 2009/10:10 s. 144
- innovationsrådets möten, 2015/16:20 s. 243
- kommunikation med EU-kommissionen, 2006/07:20 s. 203
- kontakter mellan myndigheter och regeringen, 2012/13:10 s. 100, 2014/15:10 s. 57, 72, 2015/16:10 s. 104, 2015/16:20 s. 452
- kravprofiler, 2009/10:10 s. 142
- muntliga uppgifter, 2007/08:10 s. 44, 2024/25:20 s. 210
- säkerhetspolitiska rådets möten, 2015/16:20 s. 239
- upphandlingsärenden, 2018/19:10 s. 97
- utnämningsärenden, 2008/09:20 s. 127, 2009/10:10 s. 135
- Dokumentationsskyldighet**, 2018/19:10 s. 77
- Domare, förflyttning av** 2006/07:20 s. 147
- Driftsstöd till flygplatser**, 2015/16:20 s. 259
- Dröjsmålsränta på tullavgift till EU**, 2009/10:20 s. 104
- Dumpning av kemiska vapen och radioaktivt avfall i Östersjön**, 2010/11:20 s. 177

E

- E-postadresser, privata**, 2015/16:20 s. 275, 2022/23:20 s. 140
- Edge, samarbete med Kina**, 2014/15:20 s. 217
- Ekonomisk förpliktelse för staten, ingående av**, 2015/16:20 s. 275
- Ekonomisk styrning**, 2005/06:10 s. 21
- Ekonomiska vårpropositionen**, 2002/03:10 s. 65
- Elprisområden, införande av**, 2013/14:20 s. 73
- En bok för alla AB**, 2007/08:20 s. 49
- Engagemang i organisationer, statsråds**, 2007/08:20 s. 194
- Ersättning**
 - ex gratia, 2002/03:10 s. 56
 - till statsråd utöver statsrådsarvodet, 2002/03:30 s. 136
 - till vissa ledande befattningshavare, 2011/12:20 s. 209
- Estonia, M/S**, 2001/02:20 s. 147, 2004/05:20 s. 258, 2006/07:20 s. 80
- Etikprövningsnämnden**, 2011/12:20 s. 175
- Etiopien, fängslade svenska medborgare**, 2008/09:20 s. 250
- EU:s**
 - gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, 2004/05:10 s. 91, 2012/13:10 s. 120
 - korttidsbudget, 2020/21:20 s. 64
 - långtidsbudget, 2012/13:20 s. 41
 - uppförandekod för vapenexport, 2008/09:20 s. 16
 - upphovsrättsdirektiv, 2020/21:10 s. 55

EU-avgiften, senareläggning av, 2003/04:20 s. 105**EU-frågor, 2003/04:10 s. 78, 2022/23:10 s. 546**

- asylprocedurdirektivet, 2004/05:20 s. 142
- beredning av kommissionsförslag, 2004/05:20 s. 142, 2022/23:10 s. 82
- delegerade akter och genomförandeakter, 2019/20:10 s. 145
- fiskemöjligheter i Östersjön, 2016/17:20 s. 92, 2023/24:20 s. 14
- genomförande av EU-rätten, 2012/13:10 s. 101
- kommissionens genomförandekommittéer, 2014/15:10 s. 44
- regeringens företrädare vid samråd och överläggningar samt vid rådsmöten, 2013/14:10 s. 153, 2015/16:20 s. 308
- samråd med EU-nämnden om fjärde järnvägspaketet, 2014/15:20 s. 48
- samråd med riksdagen 2006/07:20 s. 105, 2007/08:20 s. 14, 2017/18:10 s. 136
- trepartsmöten (triloger), 2017/18:10 s. 136
- utsläppshandelssystem, 2016/17:20 s. 108
- vapendirektivet, 2016/17:20 s. 63
- överläggning med utskott, 2018/19:20 s. 22
- överläggning om frågor som behandlas inom ramen för kommittologin, 2014/15:20 s. 87
- överträdelseärenden, 2012/13:10 s. 101

EU-förordningar, 2022/23:10 s. 82**EU-kommissionär, utseende av svensk kandidat, 2004/05:20 s. 155****EU-nämnden, 2006/07:20 s. 107, 2012/13:20 s. 41, 66**

- bokstavsmandat, 2021/22:20 s. 34
- EU- och handelsministerns agerande i rådet i fråga om rättsstatsprincipen, 2017/18:20 s. 41
- idrottsministerns agerande i rådet, 2015/16:20 s. 106
- information om en not om sänkt skyddsstatus för stora rovdjur, 2024/25:20 s. 28
- information om ny kommissionsordförande, 2004/05:20 s. 163
- information till, 2009/10:20 s. 54, 2016/17:20 s. 108
- inrikesministerns agerande i rådet i frågan om EU:s gränskontroll, 2015/16:20 s. 120,
- kultur- och demokratiministerns agerande i rådet, 2015/16:20 s. 106, 2016/17:20 s. 53
- landsbygdsministerns agerande i rådet i fråga om fiskekvoter, 2024/25:20 s. 16
- Palestina, Sveriges erkännande av, 2014/15:20 s. 28
- samråd, 2001/02:20 s. 58, 2002/03:30 s. 29, 2006/07:20 s. 105, 2007/08:20 s. 14, 2008/09:20 s. 16, 2009/10:20 s. 25, 2011/12:20 s. 11, 23, 2014/15:20 s. 13, 2015/16:20 s. 77, 2018/19:20 s. 22, 2022/23:20 s. 11, 23, 36
- samråd i ett sent skede, 2013/14:10 s. 136
- samråd inför lämnande av brev och s.k. non-papers, 2003/04:10 s. 90
- samråd inför rådets beslut om EU:s årsbudget, 2020/21:10 s. 75, 2022/23:20 s. 36
- samråd inför överenskommelse om återhämtningsplan och långtidsbudget, 2020/21:20 s. 64
- samråd inför toppmöte, 2015/16:20 s. 144, 2017/18:20 s. 68
- samråd om asylfrågor, 2016/17:20 s. 30

- samråd om att klassa kärnkraft som hållbar, 2021/22:20 s. 14, 34
- samråd om Dublinförordningen, 2015/16:20 s. 130
- samråd om fjärde järnvägspaketet, 2014/15:20 s. 48
- samråd om plattformsdirektivet, 2022/23:20 s. 23
- samråd om stöd till Frankrike, 2015/16:20 s. 138
- samråd om TEN-T-kartor, 2022/23:20 s. 11
- samråd under coronapandemin, 2020/21:20 s. 378
- samråd vid fråga av stor betydelse för Sverige som stat och som medlemsstat i EU, 2017/18:20 s. 41
- skriftligt samråd, 2015/16:20 s. 92
- statsråds närvaro, 2005/06:20 s. 86, 2013/14:10 s. 153
- underlag inför samråd, 2015/16:20 s. 96, 2023/24:10 s. 70
- EU-rättsakter, införlivande av**, 2024/25:10 s. 118
- EU-sakråd**, 2018/19:10 s. 109
- Europeiska arbetsmyndigheten**, 2018/19:20 s. 22
- Europeiska rådet**, 2006/07:20 s. 105, 2012/13:20 s. 43, 2017/18:20 s. 68
- Europeiska utvecklingsfonden, avgiften till**, 2004/05:10 s. 17
- Exklusivitetsgrundsatsen**, 2004/05:20 s. 108
- Expeditionsministär**, se *Övergångsregering*
- Extra val**, 2014/15:20 s. 287
- Extra ändringsbudget**, 2018/19:20 s. 32, 2019/20:10 s. 73, 2020/21:20 s. 322

F

- Faktapromemorior**, 2003/04:10 s. 78
- Fastighetsskatt, avsaknad av**, 2004/05:20 s. 259
- Fideikommissärenden**, 2004/05:10 s. 54
- Fildelning**, 2007/08:6 s. 42
- Filmstöd**, 2018/19:20 s. 186
- Finansiella instrument, förteckning över innehav av**, 2013/14:20 s. 298
- Finansiella intressen, statsråds**, 2006/07:20 s. 36, 69
- Finansiella krisen 2008–2009**, 2009/10:10 s. 56
- Finansinspektionens sponsoravtal med affärsbankerna**, 2001/02:20 s. 214
- Finansmakten**, 2005/06:10 s. 20, 2015/16:20 s. 17, 30, 56, 2016/17:20 s. 170, 2017/18:20 s. 187, 2018/19:20 s. 10
- Fiskeförhandlingar**
 - jordbruksministerns agerande i samband med, 2007/08:20 s. 87
 - jordbruksministerns information om, 2008/09:20 s. 25
- Flickaprojektets mediekampanj**, 2004/05:20 s. 108
- Flodvägskatastrofen 2004**, 2005/06:8
 - fortsatt granskning av, 2007/08:6 s. 7

Flygbolag, statlig garanti till, 2001/02:20 s. 69

Flygutbildningar, lokalisering av, 2001/02:20 s. 18

Flyktningmottagande hösten 2015, 2015/16:20 s. 396, 454, 480, 2017/18:20 s. 112

FN:s klimatkonvention, 2012/13:20 s. 29

FN:s olja-för-mat-program, 2009/10:20 s. 308

FN:s säkerhetsråd, kampanj för Sveriges plats i, 2016/17:20 s. 143, 2017/18:20 s. 127, 148, 322, 2018/19:20 s. 106

FN-sanktioner, 2001/02:20 s. 115, 2005/06:20 s. 71

Folkmord i Osmanska riket 1915, 2010/11:20 s. 47

Fordonsindustrin, stöd till, 2008/09:20 s. 51, 2009/10:20 s. 261

Forska och väx, anslaget till, 2007/08:20 s. 82

Forskningens frihet, 2005/06:20 s. 133

Forskningsmedel, hantering av, 2008/09:20 s. 94

Forum för levande historia, 2007/08:20 s. 159

Frankrike, bilateral hjälp inom EU, överläggning med Utrikesnämnden, 2015/16:20 s. 189

Frihetsberövade personer utomlands, 2015/16:10 s. 37

Fristående myndigheter, 2006/07:10 s. 53

Fryshuset, bidrag till, 2001/02:20 s. 96

Frågeinstituten, 2009/10:10 s. 148, 2011/12:20 s. 36, 2014/15:20 s. 42, 2020/21:20 s. 18, 23, 2021/22:20 s. 254

Frågestund

– svar på fråga som är KU-anmäld, 2022/23:20 s. 50

– uppgift om brist på poliser, 2017/18:20 s. 314

– uppgift om extra val, 2014/15:20 s. 42

– uppgift om partibidrag, 2011/12:20 s. 36

Fångtransporter, hemliga, 2009/10:20 s. 296

Fångutväxling, 2024/25:20 s. 36

Fängslad svensk medborgare på Guantánamobasen, 2002/03:30 s. 99, 2005/06:2 s. 58

Fängslade svenska medborgare i Etiopien, 2008/09:20 s. 250

Förbifart Stockholm, 2014/15:20 s. 179

Författningsreglering, 2003/04:10 s. 23, 2005/06:10 s. 22, 2010/11:10 s. 40, 2012/13:10 s. 16, 2020/21:20 s. 268

Författningsutgivningen, 2004/05:10 s. 39, 2007/08:10 s. 11, 2009/10:10 s. 17, 2009/10:20 s. 139, 2014/15:10 s. 14, 2020/21:10 s. 19

Förflyttning av generaldirektör

– Arbetsförmedlingen, 2008/09:20 s. 149

– Försäkringskassan, 2018/19:20 s. 59

– Skogsstyrelsen, 2012/13:20 s. 248

– Strålsäkerhetsmyndigheten, 2023/24:20 s. 49

– Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, 2009/10:20 s. 58

Förhandsgranskning, förbud mot, 2006/07:20 s. 13

Förhandsprövning av nya programtjänster, 2010/11:20 s. 112

Förkortad motionstid, 2009/10:10 s. 47, 2023/24:20 s. 118, 2024/25:10 s. 58

Förmögenhetsinnehav, statsråds, 2006/07:20 s. 36

Förordnande av statsråd, 2006/07:20 s. 30, 2014/15:20 s. 268

Förordning

– konsekvensanalys av jämställdheten, 2024/25:20 s. 79

– omprövning av, 2020/21:20 s. 268

– undantag från, 2012/13:10 s. 100

– upplysning om bemyndigande, 2022/23:10 s. 32

Förordningar, om statligt stöd, 2022/23:20 s. 59, 67, 2023/24:10 s. 41

Förordningsmakten, 2006/07:20 s. 128

Förordningsmotiv, 2021/22:20 s. 130

Försvarets materieförsörjning, 2012/13:20 s. 92

Försvarets materielverk (FMV), styrning av, 2015/16:10 s. 84

Försvarets radioanstalt (FRA), styrning av, 2015/16:10 s. 84

Försvarexportmyndigheten (FXM), styrning av, 2015/16:10 s. 84

Försvarsmakten

– beredning av regeringsärenden, 2012/13:20 s. 114

– försvarsministerns ansvar för agerande inom, 2003/04:20 s. 162

– försvarsministerns styrning av, 2011/12:20 s. 161, 2013/14:20 s. 32, 2018/19:20 s. 170

– grundorganisation, 2010/11:20 s. 40

– grundorganisation, remissberedning av, 2004/05:20 s. 122

– insatsorganisationen, 2013/14:20 s. 32

– lokalisering av samlade flygutbildningar inom, 2001/02:20 s. 18

– nordisk snabbinsatsstyrka, 2010/11:20 s. 10

– organisationsförändring inom, 2000/01:20 s. 16, 2010/11:20 s. 38

– personalförsörjning, 2009/10:20 s. 39, 2010/11:20 s. 24, 2013/14:20 s. 32

– subarktisk förmåga, 2005/06:20 s. 17

– tillsättande av chef, 2018/19:20 s. 170

– vinterklimat, förmåga att verka i, 2010/11:20 s. 38

Försäkringskassan

– arbetsskadeförsäkring, 2012/13:20 s. 153

– assistansersättning, utvecklingen av antalet timmar, 2017/18:20 s. 230

– omorganisering 2005, beredningen av, 2008/09:20 s. 205

– rimliga villkor att sköta sitt uppdrag, 2008/09:20 s. 221

– servicekontor, 2013/14:20 s. 58

– sjukförsäkringen, 2021/22:20 s. 173

Förvaltningsbeslut eller författningsreglering, 2003/04:10 s. 23

Förvaltningsmyndigheter

- regeringens ansvar för, 2011/12:20 s. 49, 2018/19:20 s. 125
- regeringens styrning av, 2012/13:10 s. 80, 2012/13:20 s. 267, 2013/14:20 s. 34, 2015/16:10 s. 84, 2016/17:10 s. 104, 2018/19:20 s. 125, 2020/21:10 s. 252

Förvaltningsärenden

- avlysning och upplåtelse av jakt, 2022/23:10 s. 21
- avskrivning, 2023/24:10 s. 17
- befrielse från energiskatt och koldioxidskatt, 2006/07:10 s. 15
- beredningskravet, 2008/09:10 s. 46, 2011/12:10 s. 13, 2014/15:20 s. 99
- brevsvar, 2001/02:10 s. 33
- dispens från arvs- och gåvoskatt, 2000/01:10 s. 30
- dispens från stämpelskatt, 2000/01:10 s. 30
- dröjsmål vid avslut, 2023/24:10 s. 17
- fideikommissärenden, 2004/05:10 s. 54
- friköp av s.k. fjällägenheter, 2009/10:10 s. 19
- förkomna handlingar, 2023/24:10 s. 17
- försäljning av mark ovan odlingsgränsen, 2009/10:10 s. 19
- gruvärenden, 2021/22:10 s. 22
- handläggningstiden, 2011/12:10 s. 13, 2012/13:10 s. 17, 2014/15:10 s. 20, 2016/17:10 s. 19, 2016/17:20 s. 121, 2018/19:10 s. 17, 2019/20:10 s. 24, 2020/21:10 s. 23, 143, 2021/22:10 s. 22, 117, 2022/23:10 s. 21
- inhibition, handläggning av yrkande om, 2022/23:10 s. 21
- kommunala vetot (miljöbalken), 2021/22:20 s. 117
- kommunikation med part, 2021/22:10 s. 22, 2022/23:10 s. 21
- makulerade handlingar, 2023/24:10 s. 17
- motivering av beslut, 2014/15:20 s. 110, 2022/23:10 s. 21
- partsinsyn, 2021/22:10 s. 22
- parts möjlighet till möte, 2020/21:10 s. 143
- permutationsärenden, 2004/05:10 s. 51
- skriftliga riktlinjer för handläggning av, 2011/12:10 s. 13
- undantag enligt lagen om offentlig upphandling, 2000/01:10 s. 30
- utredningsansvar, 2021/22:10 s. 22, 117
- utökad mellanlagring av använt kärnbränsle, 2021/22:20 s. 117
- överklagande av ansökan om markupplåtelse, 2018/19:10 s. 17
- överklagande av strandskyddsdomar, 2016/17:10 s. 19, 2016/17:20 s. 121
- överklagandeärenden i Miljödepartementet, 2007/08:10 s. 16, 2013/14:10 s. 26, 2014/15:10 s. 25, 2016/17:10 s. 19, 2016/17:20 s. 121
- överklagandeärenden i Näringsdepartementet, 2001/02:10 s. 35, 2010/11:10 s. 34, 2014/15:10 s. 20
- överklagandeärenden om arbetsmiljön, 2003/04:10 s. 34

Föräldraledighet och förvärvsarbete, 2004/05:10 s. 27

G

Gemensam myndighet för statens skolor för vuxna, 2001/02:20 s. 66

Generaldirektörs deltagande i konferens, 2012/13:20 s. 257

Glyfosat, 2017/18:20 s. 127
GMO, överläggning om, 2014/15:20 s. 87
God hushållning, 2014/15:20 s. 179
Granskningsnämnden för radio och tv, myndighets anmälan till,
2024/25:20 s. 122
Gruvsamordnare, 2015/16:20 s. 249
Gruv tillstånd, näringsministerns agerande vid handläggningen,
2015/16:20 s. 249
Gruv ärenden, 2021/22:10 s. 22
Grön bok om mervärdesskattens framtid, hantering av utlåtande,
2012/13:20 s. 74
Guantánamobasen, fängslad svensk medborgare, 2002/03:30 s. 99,
2005/06:2 s. 58
Gui Minhai, hantering av, 2020/21:20 s. 145
Göteborg, EU-toppmötet, 2001/02:20 s. 152

H

Handlande i regeringens eller utrikesministerns namn, 2007/08:10 s. 45
Handlingsplanen för etnisk och kulturell mångfald, 2005/06:10 s. 15
Havsövervakningssystem till Libyen, marknadsföring av, 2010/11:20
s. 198
Heby kommun, kommun- och landstingstillhörighet, 2001/02:20 s. 54
Hedersdoktorat, 2005/06:20 s. 206
Helikopter NH90, upphandling av, 2001/02:20 s. 80
Hemliga handlingar, Regeringskansliets hantering av, 2012/13:10 s. 22
Hindrande åtgärder, 2006/07:20 s. 13
Hiv/aids, 2005/06:10 s. 20
Hyresråd, 2006/07:20 s. 147
Hållbarhetskommision, 2006/07:20 s. 85
Hälsoforum, 2005/06:10 s. 20
Högskolor och universitet
– styrning av, 2024/25:20 s. 139
– utseende av styrelseledamöter, 2004/05:20, s.135, 2013/14:20 s. 95

I

Identitetshandling för utländska medborgare bosatta i Sverige,
2008/09:20 s. 77
Illojal maktutövning, 2006/07:20 s. 232
– indelningsärenden, 2001/02:10 s. 39
– handläggning av, 2004/05:20 s. 57
Individuellt kompetenssparande, 2004/05:20 s. 76

Indragningen av transportstödet från årsskiftet 1999/2000, 2000/01:20 s. 68

Industriella utvecklingscentrum, 2004/05:20 s. 34

Information

- om utrikesministerns inställda resa till Israel, 2014/15:20 s. 272
- till EU:s medlemsländer om Sveriges erkännande av Staten Palestina, 2014/15:20 s. 28
- till riksdagen i EU-frågor, regeringens, 2008/09:10 s. 89
- till riksdagen om fiskeförhandlingar, 2008/09:20 s. 25
- till riksdagen om inköp och anskaffning av ett luftvärnssystem, 2017/18:20 s. 187, 2018/19:20 s. 10
- till riksdagen om insatsorganisation 2014, 2013/14:20 s. 32
- till riksdagen om kostnadsfördyringar, 2020/21:20 s. 27
- till riksdagen om svenskt deltagande i ett internationellt försvarssamarbete, 2017/18:20 s. 80
- till riksdagen om utgiftsbegränsande åtgärder, 2015/16:20 s. 17
- till utskott, 2014/15:20 s. 82, 2016/17:20 s. 170, 2017/18:20 s. 80, 187, 2018/19:20 s. 10
- till utskott och medier, 2018/19:20 s. 10

Information till allmänheten

- broschyr i samband med Sveriges EU-medlemskap, 2000/01:20 s. 76
- nätmyter om invandring, publicering på regeringens webbplats, 2011/12:20 s. 154

Informationshantering inom Regeringskansliet, 2017/18:20 s. 112, 2020/21:10 s. 176, 191

Informationssäkerhet, 2017/18:20 s. 331

Informella informationsutbyten med USA, 2010/11:20 s. 255

Informella kontakter mellan Regeringskansliet och myndigheterna, 2012/13:10 s. 100, 2012/13:20 s. 248, 2014/15:10 s. 72, 2015/16:10 s. 104, 2015/16:20 s. 452, 2017/18:20 s. 220, 2020/21:10 s. 252, 2021/22:20 s. 209, 227

Informellt ministermöte, statsråds agerande, 2016/17:20 s. 108

Inlandsinnovation AB, 2013/14:20 s. 224

Innovationsrådet, 2015/16:20 s. 243

Institutet för mänskliga rättigheter, förordnande av styrelseledamöter, 2024/25:20 s. 105

Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), 2005/06:20 s. 189

Instruktioner inför möten i EU, 2010/11:10 s. 76, 2014/15:10 s. 52, 61

Insynsråd, tillsättande av, 2012/13:20 s. 115, 2017/18:10 s. 87

Integrationsverkets utbetalning av schablonersättning, statsrådets ansvar, 2007/08:20 s. 55

Internationella valfångstkommissionens möte, svenskt agerande, 2002/03:30 s. 72

Internationella överenskommelser, 2004/05:10 s. 67, 2012/13:10 s. 120, 2017/18:20 s. 80

- bemyndiganden att ingå, 2011/12:10 s. 58

- förteckning över, 2011/12:10 s. 58
- förvaltningsmyndigheternas, 2004/05:10 s. 67, 2011/12:10 s. 58, 2015/16:10 s. 106, 2016/17:10 s. 104, 2017/18:20 s. 244
- ingående av, 2010/11:20 s. 243, 2012/13:20 s. 264, 288
- publicering i Sveriges internationella överenskommelser (SÖ), 2010/11:20 s. 254, 2011/12:10 s. 58, 2012/13:10 s. 120

Internationellt försvarssamarbete (Joint Expeditionary Force, JEF), 2017/18:20 s. 80

Internet, tillståndsgivning till spel på, 2001/02:20 s. 92

Interpellationer

- besvarande av, 2001/02:10 s. 30, 2001/02:20 s. 29, 2002/03:30 s. 17, 2017/18:20 s. 17
- besvarande av vid avgång, 2020/21:20 s. 23
- debatt, uppgifter i (Laila Freivalds), 2004/05:20 s. 45
- debatt, uppgifter i (Leif Pagrotsky), 2004/05:20 s. 50
- debatt, uppgifter i (Tomas Eneroth), 2021/22:20 s. 248
- debatt, uppträdande (Sven Otto Littorin), 2008/09:20 s. 35
- debatt, uppträdande (Thomas Bodström), 2005/06:20 s. 43
- frågeinstitutet, 2009/10:10 s. 148
- hinder för att besvara, 2003/04:20 s. 87
- sena interpellationssvar, 2005/06:20 s. 40, 2010/11:20 s. 61, 2014/15:10 s. 73, 2023/24:10 s. 34
- svarsutkast, hantering av, 2024/25:20 s. 47
- till statsministern, 2002/03:30 s. 14
- underlag för interpellationssvar, 2015/16:20 s. 69

Interregnum på skolministerposten, 2001/02:20 s. 29

Intressekonflikter för statsråd, 2006/07:20 s. 36, 69

Intressekonflikter för särskilda utredare, 2020/21:10 s. 127

Invandringspolitik, 2015/16:20 s. 494

Irakkriget och vapenexport m.m., 2003/04:20 s. 204

Iraks försvarsminister, 2020/21:10 s. 176

Israel, militärt samarbete med, 2006/07:20 s. 93

It-system, avtal om Regeringskansliets, 2017/18:20 s. 210

J

Jas 39 Gripen-plan

- avtal om leasing, 2005/06:20 s. 23
- bemyndigande om offert till Norge, 2008/09:20 s. 117

Jämställdhetsanalys, 2024/25:20 s. 79

Järnvägsunderhållet, 2013/14:20 s. 246

Jäv, 2006/07:20 s. 36, 2006/07:20 s. 69, 2009/10:20 s. 117, 2012/13:20 s. 84, 2014/15:20 s. 240, 2016/17:20 s. 266, 275, 2018/19:20 s. 90, 2022/23:20 s. 76

Jävssituation

- på Försvarsdepartementet, 2004/05:20 s. 118
- på Kulturdepartementet, 2008/09:20 s. 298

K

Kabinettsfråga, 2014/15:20 s. 288

Kalla fakta, myndighets anmälan av program, 2024/25:20 s. 122

Kalkbrytning på Gotland, 2014/15:20 s. 22, 2021/22:20 s. 227, 234

Karantän för f.d. statsråd, 2002/03:30 s. 119

Karolinska institutets filial i Hongkong, 2017/18:20 s. 240

Kina

- programvaran Edge, 2014/15:20 s. 217

- vapenembargo, 2001/02:20 s. 88, 2004/05:20 s. 168

Klimatmålen, nå med hjälp av infrastrukturplanering, 2012/13:20 s. 12

Klimatmålet för 2020, regeringens beräkning, 2013/14:20 s. 21

Klimatlagen, 2020/21:20 s. 106, 2024/25:20 s. 64

Klimatpolitiska handlingsplanen, 2020/21:20 s. 106, 2024/25:20 s. 64

Klustervapen, internationellt förbud mot, 2008/09:20 s. 12

Koldioxidutsläpp, EU-mål för, 2006/07:20 s. 121

Kommandomål, se *Särskilda regeringsärenden*

Kommissioner, 2020/21:20 s. 398, 2021/22:20 s. 91

Kommittéordförande

- bakgrund, 2017/18:10 s. 49

- utseende av, 2004/05:20 s. 128

Kommittéväsendet, 2005/06:10 s. 13, 2012/13:20 s. 85, 2015/16:10 s. 42, 2016/17:10 s. 57, 2017/18:10 s. 49, 2022/23:10 s. 49

- Anhörigkommittén, 2001/02:20 s. 197

- kommissioner, 2020/21:20 s. 398, 2021/22:20 s. 91

- kommittéberättelsen, 2015/16:10 s. 42, 2016/17:10 s. 57, 2017/18:10 s. 49

- kommittédirektiv, utformning av, 2016/17:10 s. 57, 2017/18:10 s. 49

- kommittéförordningen, 2016/17:10 s. 57, 2017/18:10 s. 49

- parlamentariskt inslag, 2016/17:10 s. 57, 2017/18:10 s. 49

- särskild utredare eller kommitté, 2017/18:10 s. 49

- utredningarnas sammansättning, 2017/18:10 s. 49

- utredningstiden, 2017/18:10 s. 49

- utredningsuppdraget, 2017/18:10 s. 49

Kommunala indelningen, ändringar i, 2001/02:10 s. 39

Kommunala självstyrelsen, 2023/24:20 s. 176

Kommunala självstyrelsen, proportionalitetsprövning, 2016/17:10 s. 82

Kommundelning Torslanda, 2001/02:20 s. 49

Kommunikation mellan Regeringskansliet och EU-kommissionen, 2006/07:20 s. 195

Konstitutionsutskottets granskning, avgränsning, 2023/24:20 s. 131

Konstitutionsutskottets rätt att få ut handlingar, 2011/12:10 s. 39

Konsultation med samer, 2024/25:20 s. 53

Konsultavtal, Regeringskansliets, 2001/02:10 s. 14

Konsultföretag för olika utredningsuppdrag, 2012/13:20 s. 82

Konsulär biståndsverksamhet, 2012/13:20 s. 145

Konsulära ärenden

– barn i internationella förhållanden, 2016/17:10 s. 30

– Gui Minhui, 2020/21:20 s. 145

– stöd till frihetsberövade utomlands, 2015/16:10 s. 37, 2024/25:10 s. 105

Kravprofiler, arkivering av, 2005/06:20 s. 184

Kretsloppsmiljarden, 2000/01:10 s. 22

Krigsmateriel, export av, 2001/02:20 s. 142, 2012/13:20 s. 266, 291

Krigsmateriel till Natoländerna, fråga om, 2000/01:20 s. 118

Krigsmaterielsamarbete, 2004/05:20 s. 105

Krisberedskap och krishantering

– ansvarsfördelning, regeringen–Regeringskansliet vid kris, 2005/06:8 s. 52

– coronapandemin, 2020/21:20 s. 190, 2021/22:20 s. 65

– flodvågskatastrofen 2004, 2005/06:8

– flyktmottagande hösten 2015, 2015/16:20 s. 396, 454, 480, 2017/18:20 s. 112

– regeringens roll och ansvar, 2005/06:8 s. 35, 2020/21:20 s. 190

– Statsrådsberedningen, statsministerns ansvar, 2007/08:20 s. 169

– Trafikstoppet på väg E22, 2023/24:20 s. 147

Kungörande, elektronisk i Svensk författningssamling, 2022/23:10 s. 40

Kunskapslyftet, 2000/01:10 s. 24

Könsmaktsperspektiv vid universitet och högskolor, 2005/06:20 s. 123

Könsneutral lagstiftning, utredning om, 2004/05:20 s. 72

L

Lagen om konsultation i frågor som rör det samiska folket, 2024/25:20 s. 53

Lagrådets granskning, 2003/04:10 s. 36, 2013/14:10 s. 78, 2014/15:20 s. 164, 2016/17:10 s. 103, 2018/19:10 s. 23, 2018/19:20 s. 32, 2020/21:20 s. 322, 2022/23:20 s. 90, 2023/24:20 s. 100, 118

– regeringens hantering av Lagrådets synpunkter, 2018/19:10 s. 23, 2018/19:20 s. 23, 2023/24:20 s. 118

– svarstid för Lagrådet, 2022/23:20 s. 90, 2023/24:20 s. 118

– synpunkter och förslag, 2018/19:10 s. 23, 2022/23:20 s. 90

– tid mellan lagrådsgranskning och proposition, 2014/15:10 s. 81, 2022/23:20 s. 90, 2023/24:10 s. 45, 2023/24:20 s. 118

– tidsåtgång för Lagrådet, 2023/24:10 s. 45

Landsbygdsprogrammet, 2014/15:20 s. 240

Lagstiftningsprocessen, 2023/24:10 s. 45, 2023/24:20 s. 100, 118

Ledamöter i

- Institutet för mänskliga rättigheter, förordnande av, 2024/25:20 s. 105
- statliga styrelser, nominering av, 2005/06:20 s. 143
- styrelser för högskolor och universitet, utseende av, 2004/05:20 s. 135

Levande historia, 2000/01:10 s. 25

Lokala investeringsprogram, stöd till, 2000/01:20 s. 24

Lokalisering av Försvarsmaktens flygutbildningar, 2001/02:20 s. 18

Lotterier på internet, 2001/02:20 s. 92

LSS, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, 2017/18:20 s. 232

Luftfartsverket, styrning av, 2016/17:10 s. 104

Luftvärnssystem (Patriot), inköp och anskaffning, 2017/18:20 s. 187, 2018/19:20 s. 10

Lyftet, agerande gentemot statliga myndigheter gällande, 2010/11:20 s. 158

Lågprisavtal, 2006/07:20 s. 239

Länsöverdirektör, avslutande av förordnande, 2024/25:20 s. 129

Lärarlegitimationsreformen, förseningen av, 2011/12:20 s. 43

Löneprocessen inom Regeringskansliet, 2023/24:20 s. 136

M

Medborgarskapsärenden, Migrationsverkets handläggning, 2024/25:20 s. 157

Meddelarfrihet vid genomförande av EU-direktiv, 2012/13:20 s. 125

Meddelarskydd, beaktande av, 2007/08:6 s. 34

Medel från Europeiska socialfonden, 2002/03:30 s. 91

Mediekampanj, 2004/05:20 s. 108

Migrationsverkets insynsråd, 2012/13:20 s. 115

Militära övningar, rutiner för beslut om (Snowflake), 2005/06:20 s. 48

Militärt samförståndsavtal med Saudiarabien, 2005/06:20 s. 59, 2012/13:20 s. 264, 288

Miljöbalken, tillåtlighetsprövning, 2001/02:20 s. 110

Miljökonsekvensutredning, regeringens ansvar för utebliven, 2004/05:20 s. 116

Ministerrådsmöten

- statsråds agerande vid, 2006/07:20 s. 107, 2011/12:20 s. 22
- statsråds deltagande i, 2005/06:20 s. 86

Ministerstyre, 2012/13:20 s. 204, 219, 257, 2015/16:20 s. 259, 2024/25:20 s. 157

Motpartsverifiering (vid UD), rutiner för, 2021/22:20 s. 281

Museichef, 2005/06:20 s. 140

Myndigheter och organ

- dokumentation av kontakter, 2012/13:10 s. 100
- föreskriftsrätt, 2019/20:10 s. 134
- hos Regeringskansliet, 2006/07:10 s. 51
- inom kommittéväsendet, 2006/07:10 s. 53
- uppdrag till, 2012/13:10 s. 100

Myndigheters

- försäljning av verksamhet, 2020/21:20 s. 133
- genomförandeåtgärder, regeringens ansvar, 2009/10:10 s. 104
- information till regeringen, 2011/12:20 s. 101, 2012/13:20 s. 12, 2017/18:20 s. 282, 2024/25:20 s. 122
- rätt att bilda bolag, 2012/13:20 s. 269
- självständighet, 2005/06:20 s. 113, 2007/08:6 s. 42, 2018/19:20 s. 170, 2018/19:20 s. 220, 2020/21:10 s. 267, 2024/25:20 s. 97
- underrättelser om införlivande av EU-rättsakter, 2024/25:10 s. 118

Myndighetsdialog, 2015/16:20 s. 275, 2016/17:10 s. 104

Myndighetsföreskrifter, 2019/20:10 s. 134

Myndighetsförordning, 2006/07:10 s. 55, 2021/22:20 s. 227

Myndighetsstyrelser, 2017/18:10 s. 87, 2019/20:10 s. 92

Myndighetsstyrning, regeringens förändring, 2012/13:10 s. 99

N

Nationell samordnare, 2005/06:20 s. 103, 2015/16:10 s. 42, 2016/17:20 s. 202

Nationell säkerhetsrådgivare, tillsättande av, 2022/23:20 s. 76

Nationella säkerhetsrådet, 2024/25:10 s. 12

- för barn i asylprocessen, utnämning av, 2006/07:20 s. 73

Nato, överenskommelser i anslutning till Sveriges ansökan till Nato, 2023/24:20 s. 37

Nato, överläggning med Utrikesnämnden inför samförståndsavtal om värdlandsstöd m.m., 2015/16:20 s. 175

Natura 2000, 2017/18:20 s. 96, 2020/21:10 s. 143

Nobel Center, aviserad investering, 2016/17:20 s. 13

Nominering av styrelseledamot, 2005/06:20 s. 151

Non-papers, 2002/03:30 s. 29, 2003/04:10 s. 90, 2014/15:20 s. 13

Nordiska snabbinsatsstyrkan, 2010/11:20 s. 10

Normgivning, 2006/07:20 s. 131, 2011/12:10 s. 40, 2012/13:10 s. 78, 2018/19:20 s. 196, 2019/20:10 s. 134, 2021/22:20 s. 48, 2022/23:10 s. 32

Not, om sänkt skyddsstatus för rovdjur, 2024/25:20 s. 28

Notifiering, 2007/08:10 s. 24

- miljöbalken, 2001/02:20 s. 110
- presstödet, 2006/07:20 s. 195, 202

– återkallande av, 2006/07:20 s. 202, 2007/08:10 s. 24

Nuon, Vattenfalls förvärv av, 2013/14:20 s. 132

Nyckelbiotoper, 2020/21:20 s. 117

Nyckeltal, 2004/05:10 s. 38

Nystartsjobb, upphandling av informationstjänster om, 2006/07:20 s. 204

Nådeärenden, regeringens handläggning av, 2002/03:10 s. 39, 2013/14:10 s. 17

Nämndmyndigheter, 2006/07:10 s. 55

O

OAB, Apoteket Omstrukturering AB, 2009/10:20 s. 207

Obemannat stridsflygplan (Neuron), 2005/06:20 s. 30

Objektivitetsprincipen, 2011/12:20 s. 157

Offentliggörande av aktieförsäljning, 2001/02:20 s. 261

Offentlighetsprincipen, 2006/07:10 s. 51, 2012/13:20 s. 245, 2013/14:20 s. 126, 2015/16:10 s. 42, 2015/16:20 s. 239, 244, 2018/19:10 s. 77, 2018/19:20 s. 106, 2023/24:20 s. 163, 169

Officiellt besök utomlands av statsråd, 2004/05:20 s. 42

Omlokalisering av Riksantikvarieämbetet, 2007/08:20 s. 44

Omplacering av stabschef, 2011/12:20 s. 188

Omregleringar, regeringens arbete med, 2013/14:20 s. 266

Omvärldsbevakning, regeringens, 2018/19:20 s. 32

Organisationsformer, 2006/07:10 s. 55

Osmanska riket, folkmord, 2010/11:20 s. 47

Osmo Vallo-fallet, 2006/07:20 s. 138

Outsourcing, 2017/18:20 s. 331

P

Palestina, erkännande av Staten, 2014/15:20 s. 119

Pandemikrisen (H1N1-pandemin), 2009/10:10 s. 66

Paragraf (§) 5-förordnande, 2005/06:20 s. 143, 2015/16:20 s. 308

Parisattackerna, överläggning med Utrikesnämnden om hjälp till Frankrike, 2015/16:20 s. 189

Parlamentarisk utredning, socialförsäkringar, 2004/05:20 s. 66

Parlamentariska kommittéer, 2016/17:10 s. 57, 2017/18:10 s. 49

Parlamentariska referensgrupper, 2016/17:10 s. 57, 2017/18:10 s. 49

Penninglotteriet, 2003/04:10 s. 31

Permutationsärenden, 2004/05:10 s. 51

Pirate Bay, 2007/08:6 s. 42

– uttalande av statsråd, 2009/10:20 s. 345

Pisaundersökningen 2018, utbildningsministerns hantering, 2021/22:20 s. 195

Polismyndigheten, undantag från säkerhetsskyddsförordningen, 2017/18:20 s. 282

Politikerundantaget i tryckfrihetsförordningen, 2013/14:10 s. 74

Politisk överenskommelse, 2002/03:10 s. 62, 2015/16:20 s. 300

Politiskt tillsatta tjänstemän i Regeringskansliet, 2000/01:10 s. 6, 2001/02:10 s. 7, 2002/03:10 s. 14, 2003/04:10 s. 16, 2004/05:10 s. 25, 2005/06:10 s. 11, 2006/07:10 s. 11, 2007/08:10 s. 8, 2008/09:10 s. 10, 2009/10:10 s. 10, 2010/11:10 s. 9, 2011/12:10 s. 9, 2012/13:10 s. 10, 2013/14:10 s. 12, 2014/15:10 s. 13, 2015/16:10 s. 11, 2016/17:10 s. 10, 2017/18:10 s. 13, 2018/19:10 s. 11, 2019/20:10 s. 18, 2020/21:10 s. 17, 2021/22:10 s. 16, 2022/23:10 s. 15, 2023/24:10 s. 11, 2024/25:10 s. 11

Posten AB, 2006/07:20 s. 225

– samgåendet med Post Danmark A/S, 2011/12:20 s. 193

Praktikplatser, agerande gentemot statliga myndigheter, 2010/11:20 s. 158

Presskonferens, 2006/07:20 s. 238

Pressmeddelande, publicering på regeringens webbplats, 2011/12:20 s. 145, 2014/15:20 s. 136, 2023/24:20 s. 198

Presstödet

– handläggningen av frågan, 2007/08:20 s. 30

– regeringens handlande efter riksdagens beslut, 2006/07:20 s. 183

Proportionalitetsprövning

– vid fri- och rättighetsinskränkningar, 2021/22:20 s. 48

– vid inskränkning av den kommunala självstyrelsen, 2016/17:10 s. 82

Propositioner

– avlämnade under kristid, 2009/10:10 s. 45, 2020/21:20 s. 322

– konsekvensanalys av jämställdheten, 2024/25:20 s. 79

– krav på innehåll, 2003/04:20 s. 117, 2020/21:20 s. 27, 106

– tid mellan beslut om proposition och lagförslags ikraftträdande, 2023/24:10 s. 45, 2023/24:20 s. 100, 118

– tillgänglighet vid pressträff, 2024/25:20 s. 189

Propositionsanshopning, 2005/06:20 s. 13, 2018/19:10 s. 58

Propositionsavlämnande, 2001/02:10 s. 26, 2008/09:10 s. 28, 2012/13:10 s. 47, 2018/19:10 s. 58, 2024/25:10 s. 58

Propositionsförteckning, 2005/06:20 s. 14, 2018/19:10 s. 58

R

Radarsystem, 2015/16:20 s. 69

Radio- och tv-lagsutredningens uppdrag om skydd för barn mot olämpligt programinnehåll, 2001/02:20 s. 204

Radiokommunikationssystem baserat på Tetrastandard, 2001/02:20 s. 34

Radiotjänst, polisanmälningar av statsråd, 2006/07:20 s. 217

Raffinaderi i Lysekil, 2020/21:10 s. 153

Rambeslut och beslut, 2002/03:10 s. 59

Redaktionell självständighet, 2004/05:20 s. 190, 2010/11:20 s. 215, 2011/12:20 s. 154, 2016/17:20 s. 289, 339, 2024/25:20, s. 122

Regelförenkling, regelförbättring, 2005/06:10 s. 37

Regelgivning, vid konsekvensutredning, 2019/20:10 s. 134

Regeringens kollektiva beslutsfattande, 2021/22:10 s. 50

– antalet närvarande statsråd, 2021/22:10 s. 50

– arbetet under coronapandemin, 2021/22:10 s. 50

– föredragande statsråd, 2021/22:10 s. 50

– regeringssammanträden (ordinarie eller extra), 2021/22:10 s. 50

– regeringsärenden, 2021/22:10 s. 50

Regeringens omvärldsbevakning, 2018/19:20 s. 32

Regeringens sammansättning och regeringsarbetets organisation, 2000/01:10 s. 3, 2001/02:10 s. 6, 2002/03:10 s. 8, 2003/04:10 s. 9, 2004/05:10 s. 8, 2005/06:10 s. 7, 2006/07:10 s. 9, 2007/08:10 s. 5, 2008/09:10 s. 8, 2009/10:10 s. 8, 2010/11:10 s. 7, 2011/12:10 s. 7, 2012/13:10 s. 8, 2013/14:10 s. 10, 2014/15:10 s. 10, 2015/16:10 s. 8, 2015/16:20 s. 308, 2016/17:10 s. 8, 2016/17:20 s. 289, 2017/18:10 s. 11, 2018/19:10 s. 9, 2019/20:10 s. 15, 2020/21:10 s. 15, 2021/22:10 s. 13, 50, 2022/23:10 s. 13, 2023/24:10 s. 9, 2024/25:10 s. 9

Regeringens webbplats, 2010/11:20 s. 230, 2011/12:20 s. 154, 2014/15:20 s. 136, 2016/17:20 s. 299

– ändring och rättelse av sakinnehåll, 2010/11:20 s. 231, 2014/15:20 s. 136

Regeringskanslibeslut, se *Regeringskansliärenden*

Regeringskansliet, 2005/06:10 s. 7, 2015/16:10 s. 42

– anslag, 2014/15:20 s. 211

– anställningsvillkor för politiskt sakkunniga, 2002/03:30 s. 128

– ansvarsfördelning och chefsansvar, 2016/17:20 s. 289

– informationsförmedling inom, 2017/18:20 s. 365

– integrationsfrågor m.m., 2001/02:10 s. 13, 2005/06:10 s. 15

– jämställdhetsfrågor, 2001/02:10 s. 9, 2003/04:10 s. 16, 2004/05:10 s. 27

– konsultavtal, 2001/02:10 s. 14

– kvinnliga chefer, 2003/04:10 s. 16, 2004/05:10 s. 28, 2005/06:10 s. 14

– löneprocessen inom, 2023/24:20 s. 136

– Näringsdepartementet som beredningsorgan, 2000/01:20 s. 112

– organisering för särskilda projekt, 2000/01:10 s. 16, 2004/05:10 s. 38

– personalutvecklingen, 2000/01:10 s. 4, 2003/04:10 s. 14, 2004/05:10 s. 24, 2005/06:10 s. 9, 2009/10:10 s. 8, 2010/11:10 s. 7, 2012/13:10 s. 8

– politiska samordningsfunktioner, 2013/14:10 s. 42, 2024/25:10 s. 77

– Riksrevisionens tillgång till handlingar, 2004/05:20 s. 244

– saklighet och opartiskhet, politiskt anställds eventuella bindningar, 2018/19:20 s. 90

– samordningskansliet, 2012/13:20 s. 264

– utrustning och material, statsråds bruk av, 2007/08:20 s. 241

Regeringskansliet som myndighet, 2000/01:10 s. 8, 2001/02:10 s. 21, 2002/03:10 s. 19, 2003/04:10 s. 18, 2004/05:10 s. 31

Regeringskansliärenden, beslut i, 2006/07:10 s. 25, 2011/12:10 s. 17, 2014/15:10 s. 20, 2015/16:10 s. 42

Regeringskonferensen, 2006/07:20 s. 105

Regeringsprotokollen, 2000/01:10 s. 28, 2001/02:10 s. 24, 2002/03:10 s. 21, 2003/04:10 s. 20, 2004/05:10 s. 16, 2005/06:10 s. 18, 2006/07:10 s. 13, 2007/08:10 s. 9, 2008/09:10 s. 14, 2009/10:10 s. 14, 2010/11:10 s. 13, 2011/12:10 s. 11, 2012/13:10 s. 12, 2013/14:10 s. 14, 2014/15:10 s. 14, 2015/16:10 s. 12, 2016/17:10 s. 12, 2017/18:10 s. 15, 2018/19:10 s. 13, 2019/20:10 s. 20, 2020/21:10 s. 19, 2021/22:10 s. 18, 2022/23:10 s. 17, 2023/24:10 s. 13, 2024/25:10 s. 14

Regeringsskiftet

– 2006, 2006/07:10 s. 6

– 2014, 2014/15:10 s. 8, 2015/16:20 s. 308

– 2018–2019, 2019/20:10 s. 9

– 2021 juni–juli, 2021/22:10 s. 10

– 2021 november, 2022/23:10 s. 8

– 2022, 2022/23:10 s. 10

Register, inrättande av, 2008/09:20 s. 69

Registerförfordningar, 2012/13:10 s. 78

Regleringsbrev, 2012/13:10 s. 87, 2016/17:10 s. 104, 2020/21:10 s. 222

– AMS och Arbetsförmedlingen, 2009/10:20 s. 95, 2014/15:20 s. 202, 2020/21:10 s. 222

– Regeringskansliet, 2014/15:20 s. 211

– Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), 2015/16:10 s. 105

– utformning av, 2011/12:20 s. 101

– villkor i, 2003/04:10 s. 27, 2010/11:10 s. 40

– Vägverket, 2000/01:20 s. 20

– övergångsregering, 2020/21:10 s. 222

Rehabilitering av långtidssjukskrivna, 2006/07:20 s. 88

Rekryteringsföretag, avtal med, 2007/08:20 s. 188

Rekryteringsförfaranden, öppna, 2011/12:10 s. 97

Remissförfarande, 2002/03:10 s. 64, 2013/14:10 s. 78, 2014/15:20 s. 162

Remissmöten, 2021/22:10 s. 107

Remissvar, hantering av i viss fråga, 2013/14:20 s. 10

Remissväsendet, 2021/22:10 s. 80, 2022/23:10 s. 49, 90, 2023/24:20 s. 100, 118

– remissinstanser, 2021/22:10 s. 96, 2022/23:20 s. 90

– remisstid, 2021/22:10 s. 95, 2022/23:20 s. 90, 2023/24:10 s. 45

– remissunderlag, 2021/22:10 s. 94, 2022/23:10 s. 49, 90

Resultatredovisning, 2004/05:10 s. 31, 2013/14:20 s. 35, 2016/17:20 s. 22, 2020/21:20 s. 106, 2023/24:20 s. 25, 31

Riksbankens självständighet, 2009/10:20 s. 280

Riksdagens ombudsmän, behandlingen av framställningar och beslut från, 2006/07:10 s. 63, 2013/14:10 s. 31, 2017/18:10 s. 44, 2021/22:10 s. 125

Riksdagens skrivelser, regeringens behandling av, 2000/01:10 s. 42, 2016/17:20 s. 170

Riksdagsbehandlingen, 2022/23:20 s. 90, 2023/24:10 s. 45, 2023/24:20 s. 100, 118

Riksdagsledamöter som ledamöter i styrelser, 2013/14:20 s. 95

Riksförsäkringsverket, uppdrag om beräkningsgrunder, 2004/05:20 s. 208

Riksgäldskontoret, 2004/05:20 s. 21, 2011/12:20 s. 82

Riksnormen för försörjningsstöd, 2023/24:20 s. 45

Riksrevisionen

– granskningar, 2008/09:10 s. 34

– tillgång till handlingar i Regeringskansliet, 2004/05:20 s. 244

– åtgärder med anledning av iakttagelser, 2006/07:10 s. 63

Rikstrafiken, 2009/10:20 s. 52

Riksutställningar, omlokalisering av, 2005/06:20 s. 93

Riktlinjer för anställningsvillkor

– i AP-fonderna, 2009/10:20 s. 79

– i företag med statligt ägande, 2009/10:20 s. 68, 2011/12:20 s. 209

Ringhals, 2011/12:20 s. 170

Rådsrekommendation om rökfria miljöer, 2009/10:20 s. 26

Rådsslutsatser om den gemensamma sysselsättningsrapporten, 2011/12:20 s. 11

Ränta för lån till hemutrustning, 2003/04:10 s. 23

Rättsinformationssystemet, 2004/05:10 s. 46

Rättsprövning av regeringsbeslut, 2017/18:20 s. 96

S

Saab Automobil AB, 2011/12:20 s. 82

Saklighetskravet, 2007/08:6 s. 14, 2011/12:20 s. 46, 156, 2014/15:20 s. 42, 83, 250, 285, 2016/17:20 s. 216, 324, 2021/22:10 s. 176, 2021/22:20 s. 218, 2024/25:20 s. 97, 183

Sakråd, 2018/19:10 s. 109

Samordnare, 2006/07:10 s. 59, 2014/15:20 s. 57, 2015/16:10 s. 42, 2015/16:20 s. 47, 2016/17:20 s. 202

SAS kartellsamarbete med Maersk, 2001/02:20 s. 160

Saudiarabien, militärt samförståndsavtal, 2005/06:20 s. 59, 2012/13:20 s. 264, 288, 2015/16:20 s. 197

SDU-verksamhet, 2011/12:20 s. 143

Sekretess

- enligt lagen om offentlig upphandling, 2004/05:20 s. 201
- meddelarfrihet, 2012/13:20 s. 125
- på grund av ”pusselläggning”, 2013/14:10 s. 38

SF:s ”Smultronstället”, kulturministerns agerande, 2007/08:20 s. 202

Sida, 2005/06:10 s. 20, 2014/15:20 s. 277

Sidarapport, 2004/05:20 s. 248

Sipri, förordnande av ledamöter, 2024/25:20 s. 102

Signalspaning, beredning av lagförslag om, 2008/09:20 s. 86

Sjukförsäkring, 2009/10:20 s. 139

Sjöfartsverket

- inköp av helikoptrar, 2015/16:20 s. 275
- styrning av, 2016/17:10 s. 104

Skatteavtal med Danmark, 2010/11:20 s. 264

Skattelagstiftning, retroaktiv skattelag, 2023/24:20 s. 68

Skattelagstiftningen, 2006/07:20 s. 162

Skolministerposten, interregnum på, 2001/02:20 s. 29

Skolverket

- avveckling av avdelning vid, 2005/06:20 s. 120
- målöversyn, 2005/06:20 s. 113
- organisation av, 2005/06:20 s. 120
- rapport om konfessionella friskolor, 2004/05:20 s. 200
- styrning av, 2008/09:20 s. 295, 2011/12:20 s. 45
- tillbakadragande av en rapport från, 2004/05:20 s. 204
- uppdrag till, 2008/09:20 s. 295

Skriftlig fråga, 2010/11:20 s. 230

Skuldavskrivningar, 2006/07:20 s. 122

SMHI, försäljning av viss verksamhet, 2020/21:20 s. 133

Smittskyddsinstitutet, styrning av, 2008/09:20 s. 290

Sms, 2023/24:20 s. 163

**Sociala medier, användning av, 2016/17:20 s. 299, 2023/24:20 s. 169,
2024/25:10 s. 95, 2024/25:20 s. 183**

Socialministerns arbetsgivaransvar, 2011/12:20 s. 188

Socialtjänstförordningen, underlag för beräkningar, 2023/24:20 s. 45

Solidaritetsförklaringen, 2011/12:20 s. 161

Sotningsmonopolet, 2001/02:20 s. 32

Statens

- ansvar vid kris, 2005/06:8 s. 39, 2020/21:20 s. 190
- geologiska undersökning (SGU), 2021/22:20 s. 227
- kulturråd, regleringsbrev för, 2007/08:20 s. 73
- maritima museer, 2005/06:20 s. 140
- skolor för vuxna, gemensam myndighet för, 2001/02:20 s. 66

– tillgångar, 2012/13:20 s. 195

Statliga bidrag till infrastrukturinvesteringar i Stockholm, 2001/02:20 s. 251

Statligt ägda bolag

– bolagsförvaltning, 2005/06:20 s. 145, 2013/14:20 s. 230

– dokumentation och aktbildning vid styrning, 2005/06:10 s. 26, 2013/14:20 s. 132, 224, 2016/17:20 s. 226

– etiska regler i statens ägarpolicy, 2016/17:20 s. 226

– försäljning, 2007/08:20 s. 94, 2008/09:20 s. 121, 2009/10:20 s. 175

– medlemskap i arbetsgivarorganisation, 2005/06:20 s. 161

– medlemskap i branschorganisationer, 2018/19:20 s. 220

– medlemskap i Svenskt Näringsliv, 2005/06:20 s. 161

– regeringens roll som ägare och förvaltare, 2003/04:20 s. 117

– regeringens ägarstyrning, 2006/07:20 s. 231, 2011/12:20 s. 209, 2013/14:20 s. 230, 244

– samordning, 2010/11:10 s. 46, 2013/14:20 s. 132

– styrning av, 2003/04:10 s. 66, 2009/10:20 s. 207, 2013/14:20 s. 224, 230, 241, 2023/24:10 s. 79

– uttalanden om, 2005/06:20 s. 256, 2011/12:20 s. 170, 2018/19:20 s. 214, 2018/19:20 s. 220, 2024/25:20 s. 172

– ägarförvaltning, 2005/06:10 s. 26, 2005/06:20 s. 145, 2010/11:10 s. 46

Statligt tandvårdsstöd, beredning av proposition och förordning, 2008/09:20 s. 69

Statligt ägande, 2009/10:20 s. 175

Statligt stöd, avveckling av, 2022/23:20 s. 59, 67

Statsbesök (Brunei), 2004/05:20 s. 84

Statsbidrag, reglering av, 2020/21:20 s. 196

Statsflygplan, nyttjande av, 2004/05:20 s. 253, 2010/11:20 s. 193

Statsministerns

– ansvar för krishanteringen i Statsrådsberedningen, 2007/08:20 s. 169, 2021/22:20 s. 65

– ersättare (ställföreträdare och vice), 2015/16:20 s. 322

– utlandsresa till partikonferens, 2003/04:20 s. 182

– utnämning av statsråd, 2006/07:20 s. 30, 2014/15:20 s. 268, 2015/16:10 s. 36, 2015/16:20 s. 308

Statsministerns agerande

– i fråga om en vald ordförande i Europeiska rådet, 2003/04:20 s. 41

– i förhållande till ett medieföretag, 2003/04:20 s. 169

– i samband med SVT:s intervjuprojekt, 2002/03:30 s. 103

Statsråds

– affärer med och innehav av värdepapper, 2013/14:20 s. 298, 2022/23:20 s. 112

– agerande vid unionens råd, 2011/12:20 s. 22, 2017/18:20 s. 41

– ansvar för brister i kommuners skolverksamhet, 2002/03:30 s. 68

– ansvar för sina ärenden, 2013/14:10 s. 77

– ansvar för styrningen av Sida, 2008/09:20 s. 164

- hyra av bostadslägenhet, 2016/17:20 s. 266, 275
- medverkan i konstitutionsutskottets granskning, 2013/14:20 s. 205, 2015/16:10 s. 23, 2016/17:10 s. 8, 2016/17:20 s. 16, 2017/18:10 s. 11, 2017/18:20 s. 331, 2018/19:10 s. 9, 2019/20:10 s. 15, 2020/21:10 s. 15, 2021/22:10 s. 13, 2022/23:10 s. 13, 2023/24:10 s. 9, 2024/25:10 s. 9

- uttalande i koalitionsregering, 2018/19:20 s. 220

Statsrådstjänstens innebörd, 2005/06:8 s. 55

Statssekreterare

- anställning av, 2022/23:20 s. 85
- ansvar för kommunikation, 2010/11:10 s. 10
- befattningens innehåll, 2014/15:20 s. 136
- rekrytering vid Utbildningsdepartementet, 2016/17:20 s. 135
- statsråds ansvar i förhållande till, 2016/17:20 s. 309, 2021/22:20 s. 65

Statsstödsärenden, notifiering och avnotifiering av, 2007/08:10 s. 24

Stattum, 2004/05:20 s. 22

Stoppskrivelse, 2023/24:20 s. 68

Strålfors, 2006/07:20 s. 225

Styrelseledamöter i stiftelse (Sipri), förordnande av, 2024/25:20 s. 102

Styrning av myndigheter

- anslagsminskning, 2020/21:10 s. 222
- Arbetsförmedlingen, 2020/21:10 s. 222
- Folkhälsomyndigheten, 2020/21:20 s. 268
- Försvarsmakten, 2013/14:20 s. 32
- Försäkringskassan genom uttalanden, 2009/10:20 s. 139
- Försäkringskassan, sjukförsäkringen, 2021/22:20 s. 173
- Jordbruksverket, 2010/11:20 s. 222
- Kemikalieinspektionen, 2014/15:20 s. 234
- Lotteriinspektionen, 2020/21:10 s. 208
- Migrationsverket, 2024/25:20 s. 157
- Myndigheten för psykologiskt försvar, 2024/25:20 s. 122
- polis och åklagare, 2007/08:6 s. 42
- Polismyndigheten, 2017/18:20 s. 282
- politisk överenskommelse, 2020/21:10 s. 222
- Skogsstyrelsen, 2012/13:20 s. 245, 2020/21:20 s. 117
- Svenska Spel, 2020/21:10 s. 145
- Trafikverket, 2013/14:20 s. 246
- under Försvarsdepartementet, 2015/16:10 s. 84
- under Näringsdepartementet, 2016/17:10 s. 104
- övergångsregering, 2020/21:10 s. 222

Ståndpunkter inför möten i EU, framtagande av, 2010/11:10 s. 76

Stängning av webbplats, 2006/07:20 s. 11, 2008/09:20 s. 305

Subsidiaritetsprincipen, regeringens bedömning, 2011/12:10 s. 67, 2013/14:20 s. 18

Svavelutsläpp i Östersjön, avtal om, 2010/11:20 s. 243
Svensk Bilprovning (Bilprovningen), 2012/13:20 s. 186
Svensk författningssamling (SFS), 2004/05:10 s. 39, 2022/23:10 s. 40
Svenska ambassaden i Israel
– pressmeddelande från, 2009/10:20 s. 328
– uttalande från, 2009/10:20 s. 326
Svenska ambassaden i Kina, 2020/21:20 s. 145
Svenska Filminstitutet, 2018/19:20 s. 186
– brev från kulturministern, 2010/11:20 s. 231
Svenska kraftnät, 2013/14:20 s. 73, 2018/19:20 s. 125
Svenska Spel, 2003/04:10 s. 29
Svenska ståndpunkter, remissberedning av, 2004/05:10 s. 71
Svenskt medborgarskap, undantag från krav, 2020/21:10 s. 136
Svenskt Näringsliv, medlemskap i, 2005/06:20 s. 156
Sveriges Television, fråga om försök att påverka programinnehåll,
2010/11:20 s. 215, 2016/17:20 s. 339
Swift, 2009/10:20 s. 26
Sydafrika, samarbete med, 2005/06:10 s. 20
Säkerheten på fängelser, 2004/05:20 s. 96
Säkerhetspolisens avlyssning av ett ungdomsparti, 2002/03:30 s. 86
Säkerhetspolisens brister i organisationen, 2010/11:20 s. 170
Säkerhetspolisens resultaträkningar, regeringens beslut om sekretess för, 2012/13:20 s. 118
Säkerhetspolitiska rådet, 2015/16:20 s. 239
Säkerhetsprövning, 2017/18:10 s. 87
Säkerhetsskydd, 2017/18:20 s. 331, 2018/19:20 s. 125
Säkerhetsrådskampanjen, se *FN:s säkerhetsråd*
Säkerhetsrådet, se *Nationella säkerhetsrådet*
Säkerhetsstopp i kärnreaktorer, energiministerns uttalande, 2011/12:20
s. 170
Särskilda regeringsärenden, 2002/03:10 s. 52, 2023/24:10 s. 111
Särskild utlänningskontroll, handläggning av ärenden, 2005/06:20 s. 81
Särskilt boende, besöksförbud, 2020/21:20 s. 289

T

Tallinn, samråd inför toppmöte, 2017/18:20 s. 68
Talmannen, vid riksdagens frågestund, 2011/12:20 s. 42
Telefon, tillgång till, 2010/11:20 s. 84
Telefonsamtal, utrikesministerns agerande, 2021/22:20 s. 251
Telia Sonera, försäljning av aktier, 2008/09:20 s. 121
Telia–Telenor-affären, 2000/01:20 s. 79

Telias aktie, prissättning, 2000/01:20 s. 104

Teracom AB, 2001/02:20 s. 171

Terroristbrott, samband med USA:s aktioner i Irak, 2005/06:20 s. 66

Tetra, radiokommunikationssystem baserat på, 2001/02:20 s. 34

Thielska galleriet, hanteringen av verksamheten på, 2013/14:20 s. 113

Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting, 2002/03:30 s. 61

Tillkännagivanden till regeringen, 2001/02:20 s. 52, 2005/06:20 s. 36, 2009/10:20 s. 54, 2014/15:20 s. 57, 2017/18:20 s. 23, 30, 36, 2020/21:10 s. 117

– barnomsorg, 2005/06:20 s. 36

– decemberöverenskommelsen, 2015/16:20 s. 30

– en hållbarhetskommision, 2006/07:20 s. 85

– en parlamentarisk utredning om socialförsäkringar, 2004/05:20 s. 66

– en utredning om könsneutral lagstiftning, 2004/05:20 s. 72

– folkmordet i Osmanska riket 1915, 2010/11:20 s. 47

– förankring av materialanskaffning, 2018/19:20 s. 10

– Försäkringskassans servicekontor, 2013/14:20 s. 58

– kompetensutvisningar, 2020/21:20 s. 81

– lokala folkinitiativ, 2003/04:20 s. 36

– propositionsavlämnande kring de s.k. 3:12-reglerna, 2002/03:30 s. 20

– skärpta straff för inbrott, 2020/21:20 s. 95

– socialavgifter för unga, 2014/15:20 s. 196

– tioårig grundskola, 2015/16:20 s. 45

– Utlänningsnämnden, 2003/04:20 s. 29

– Östersjöns status som särskilt känsligt havsområde, 2003/04:20 s. 11

Tillståndsgivning till spel på internet, 2001/02:20 s. 92

Tillåtlighetsprövning enligt miljöbalken, 2020/21:10 s. 153

Torslanda, kommunindelning, 2001/02:20 s. 49

Tortyrförbudet, 2005/06:2 s. 31

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), styrning av, 2015/16:10 s. 84

Trafikstoppet på väg E22, 2023/24:20 s. 147

Trafikuppgifter (trafikdata), 2006/07:20 s. 108

Trafikverket

– avtal med entreprenör, 2011/12:20 s. 101

– regeringens bemyndiganden, 2011/12:20 s. 101

– styrning av, 2016/17:10 s. 104

– uppdrag att ta fram underlag, 2016/17:20 s. 217

Transportstyrelsen, styrning av, 2016/17:10 s. 104, 2017/18:20 s. 331, 2018/19:20 s. 160

Transportörsansvar, 2001/02:20 s. 197

Tredje generationens mobiltelefoni (3G), 2004/05:20 s. 116

Tribunallagen, 2009/10:20 s. 129

Tryck- och yttrandefrihet, 2004/05:20 s. 108, 2006/07:20 s. 12, 2011/12:20 s. 153, 2015/16:20 s. 69

Trängselskatten, hantering av intäkter, 2010/11:20 s. 52

Tsunamikatastrofen, se *Flodvågskatastrofen*

Tvångsavvisningar, 2009/10:20 s. 347

Twittermeddelande, 2016/17:20 s. 299, 2017/18:20 s. 300, 2020/21:10 s. 308, 2020/21:20 s. 173, 2021/22:20 s. 238

U

Ubåtar, anskaffning och beställning, 2016/17:20 s. 170, 2021/22:20 s. 164

Ubåtskränkningar i svenska vatten, 2001/02:20 s. 219

Underlag från Regeringskansliet på begäran av riksdagen, 2011/12:20 s. 31

Underrättelseskyldighet i utrikespolitiska frågor, 2009/10:10 s. 107, 2012/13:20 s. 204, 2013/14:20 s. 122, 2014/15:20 s. 226

Uppgifter

– av statsråd i massmedier, 2010/11:20 s. 230, 2016/17:20 s. 202, 349

– i proposition, 2005/06:20 s. 81

– på ett departements Twitterkonto, 2016/17:20 s. 299

– till konstitutionsutskottet, 2007/08:6 s. 12, 2017/18:20 s. 314, 2021/22:20 s. 91

Upphandling

– helikopter NH90, 2001/02:20 s. 80, 2002/03:30 s. 44

– Hundskolan i Sollefteå, 2002/03:30 s. 37

– informationstjänster för nystartsjobb, 2006/07:20 s. 204

– informationstjänster och rekryteringsstöd, 2010/11:10 s. 32, 2012/13:20 s. 90

– it-system, 2017/18:20 s. 331

– konsulter i Regeringskansliet, 2001/02:10 s. 14

– konsulttjänster för styrningen av UD:s biståndspolitiska verksamhet, 2013/14:20 s. 205

– konsulttjänster i samband med Telia–Telenor-affären, 2000/01:20 s. 79

– konsulttjänster i stärkandet av SJ AB:s finansiella ställning, 2003/04:20 s. 135

– luftvärnssystem, 2017/18:20 s. 187

– Regeringskansliet, 2018/19:10 s. 97

– trafiken på Väst kustbanan, 2000/01:20 s. 52

– utanför ramavtal, 2013/14:20 s. 205

Uppsala flygplats, 2013/14:20 s. 1, 2014/15:20 s. 99

Uppträdande i kammaren, 2005/06:20 s. 43

USA:s aktioner i Irak, 2005/06:20 s. 66

Utbetalning av medel som bl.a. disponeras av myndighet, 2010/11:10 s. 70

Utdelning från statliga bolag, 2004/05:20 s. 21

Utlandsmyndigheterna

– kvinnliga chefer, 2005/06:10 s. 14

– risker för oegentligheter, 2018/19:20 s. 176

– styrning av, 2020/21:20 s. 145

Utlämnande av uppgift i allmän handling, 2021/22:20 s. 209

Utlämnande från Djibouti till USA, 2012/13:20 s. 140

Utlämning för brott, 2015/16:10 s. 20, 2023/24:10 s. 17

Utnämningar

– ambassadörer, 2005/06:20 s. 178

– chef för Östasiatiska museet, 2001/02:20 s. 102

– direktör för Skolforskningsinstitutet, 2015/16:20 s. 162

– enskilt ärende, 2005/06:20 s. 189

– generaldirektör för Svenska kraftnät och rikspolischef, 2008/09:20 s. 127

– generaldirektör vid Försäkringskassan, 2015/16:20 s. 169

– generaldirektörer, 2005/06:20 s. 178

– handläggning av ett tillsättningsärende, 2001/02:20 s. 102

– hänsyn till politisk bakgrund, 2003/04:20 s. 146

– kön vid tillsättning, 2003/04:10 s. 58, 2005/06:10 s. 51, 2007/08:10 s. 55,
2009/10:10 s. 117, 2011/12:10 s. 95, 2013/14:10 s. 125, 2015/16:10 s. 125,
2017/18:10 s. 125, 2020/21:10 s. 26

– landshövding, återkallelse av, 2017/18:20 s. 108

– nationell säkerhetsrådgivare, 2022/23:20 s. 76

– nominering till Internationella valutafonden, 2015/16:20 s. 156

– politisk bakgrund vid tillsättning, 2003/04:10 s. 58, 2005/06:10 s. 50, 2007/08:10
s. 55, 2009/10:10 s. 117, 2011/12:10 s. 92, 2013/14:10 s. 122, 2015/16:10 s. 122,
2017/18:10 s. 125, 2020/21:10 s. 26

– öppna rekryteringsförfaranden, 2013/14:10 s. 128

– överdirektörer, 2024/25:20 s. 84

Utnämningmakten, 2001/02:20 s. 167, 2003/04:10 s. 58, 2005/06:10 s. 49,
2006/07:20 s. 134, 2007/08:10 s. 55, 2009/10:10 s. 117, 2011/12:10 s. 81,
2013/14:10 s. 108, 2015/16:10 s. 107, 2017/18:10 s. 105, 2020/21:10 s. 26

”Utom listan”, beslut i regeringsärenden, 2002/03:10 s. 24, 2014/15:20
s. 99, 2024/25:20 s. 84

Utrikesdepartementets talepunkter, 2017/18:20 s. 154

Utrikesförvaltningen

– ansvarsförhållanden inom, 2005/06:8 s. 77, 2020/21:20 s. 145

– information till utrikesutskottet, 2014/15:20 s. 82

Utrikesministern, underrättelse till, 2020/21:10 s. 176

Utrikesnämnden

– auktion av 5G-licenser, 2020/21:20 s. 42

– erkännande av Staten Palestina, 2014/15:20 s. 119

– Frankrikes begäran om hjälp efter Parisattackerna, 2015/16:20 s. 189

– fångutväxling, 2024/25:20 s. 36

– information till och överläggning med, 1990–2014, 2015/16:10 s. 137

– inköp av luftvärnssystem, 2017/18:20 s. 187

– internationellt försvarssamarbete, 2017/18:20 s. 80

- samarbetsavtalet med Saudiarabien m.m., 2015/16:20 s. 197
- samförståndsavtal med Nato om värdlandsstöd, 2015/16:20 s. 175

Utrikespolitik, beslutsfattande inom, 2004/05:10 s. 89

Utrikespolitiska beslut, formerna för, 2000/01:10 s. 32, 2001/02:20 s. 229

Utskottsinitiativ, 2004/05:20 s. 31, 2011/12:20 s. 30

Utsläppsvärden, manipulerade hos fordonstillverkare, 2015/16:20 s. 341

Uttalande från ambassadör, 2009/10:20 s. 326

Uttalanden av statsråd

ALLMÄNT

- friheten för statsråd att yttra sig, 2006/07:20 s. 210
- i rollen som partipolitiker, 2024/25:20 s. 157
- saklighetskravets räckvidd, 2016/17:20 s. 332
- uttalanden som det kan ställas konstitutionellt berättigade krav på, 2022/23:20 s. 157

GÄLLANDE PUBLIC SERVICE-FÖRETAG

- ett uttalande i förhållande till den redaktionella självständigheten, 2016/17:20 s. 339
- ett uttalande på Twitter i förhållande till den redaktionella självständigheten, 2021/22:20 s. 238

KORREKTA UPPGIFTER

i riksdagens kammare

- antal poliser, 2020/21:10 s. 286
- arbetskraftsinvandringen, 2020/21:10 s. 299
- besvarande av interpellation om elbrist och elpriser i Skåne, 2021/22:20 s. 244
- besvarande av interpellation om ny kärnkraft, 2022/23:20 s. 124
- brist på poliser, 2017/18:20 s. 314
- export av krigsmateriel, 2020/21:10 s. 304, 2021/22:20 s. 274
- flyktmottagande hösten 2015, 2017/18:20 s. 112
- klimatanpassning, 2023/24:20 s. 208
- politiskt parti, 2016/17:20 s. 324
- regeringsförklaringen, 2022/23:20 s. 136
- subventioner till vindkraft genom elcertifikatssystemet 2023/24:20, s. 182
- trafiksignalsystemet ERTMS, 2021/22:20 s. 248
- vapensystem, 2022/23:20 s. 130

i svar på en skriftlig fråga

- antal poliser, 2020/21:10 s. 286
- helikopterupphandling, 2020/21:10 s. 275
- statistik om elevresultat, 2020/21:20 s. 157
- styrning av Jordbruksverket, 2010/11:20 s. 222
- svarstid på, 2023/24:10 s. 34
- utvecklingen av brottsligheten, svar på, 2004/05:20 s. 52

vid utfrågning i konstitutionsutskottet

- europeisk gränsbevakning, 2016/17:20 s. 333

vid samråd med EU-nämnden

- rådsslutsatser ”låsta”? 2011/12:20 s. 22

vissa fall i massmedia eller vid pressträff

- anställning av kommittésekreterare, 2016/17:20 s. 202

- antalet frihetsberövade, 2020/21:20 s. 161
- avvisade egyptierna, 2005/06:20 s. 61
- behovet av ny kärnkraft; presentation, 2023/24:20 s. 198
- hantering av sms-konversationer, 2023/24:20 s. 163
- innehållet i en proposition, 2024/25:20 s. 189
- klimathandlingsplanen, 2023/24:20 s. 211
- konstitutionsutskottets ställningstagande i ett granskningsärende, 2020/21:10 s. 279
- krigsmaterielexport till Ukraina, 2022/23:20 s. 151
- reklamskatten, 2016/17:20 s. 349
- samordnaren för Bromma flygplats, 2015/16:20 s. 47
- SOU som underlag, 2024/25:20 s. 214
- tillfälliga spelregleringar, 2020/21:20 s. 165
- utredningsuppdrag om visitationszoner, 2024/25:20 s. 203
- utsläppsminskningar, 2023/24:20 s. 195, 2024/25:20 s. 196
- vidareförmedling av bistånd, 2024/25:20 s. 210

MINISTERSTYRE

- amerikanska sanktioner mot en bank, bl.a. fråga om ”indirekt ministerstyre”, 2020/21:10 s. 267
- asylsökande, inhysning av, 2002/03:30 s. 150
- asylärende, 2003/04:20 s. 200 (se s. 203)
- bosättningslagen, 2018/19:20 s. 205
- byggkonflikten i Vaxholm (tvist i arbetsrättsfrågor), 2004/05:20 s. 196
- datalagring, 2016/17:20 s. 353
- demokrati, 2022/23:20 s. 140
- driftsstöd till flygplatser, 2015/16:20 s. 259
- energi- och näringsministerns uttalande om ett järn- och stålprojekt, 2022/23:20 s. 118, 2016/17:20 s. 353
- export av krigsmateriel, 2020/21:10 s. 304, 2021/22:20 s. 267, 274, 2022/23:20 s. 151
- Folkbildningsrådet, 2024/25:20 s. 147
- forum för levande historia, 2007/08:20 s. 159
- förundersökning mot ett statsråd, 2021/22:20 s. 264
- gränspolisens arbete med inre utlänningskontroller, 2013/14:20 s. 293
- häktningsskäl i ett enskilt fall, 2015/16:20 s. 369
- icke lagakraftvunna domar, 2015/16:20 s. 356, 363, 2021/22:20 s. 234
- Kronofogdemyndighetens ärende om verkställighetsåtgärd mot utländsk egendom i Sverige, 2012/13:20 s. 204
- marknadsföring av Kastrups flygplats, 2010/11:20 s. 212
- medborgarskapsärenden, 2024/25:20 s. 157
- medlemskap i branschorganisationer, 2018/19:20 s. 220
- Naturvårdsverkets delegationsbeslut om licensjakt efter varg, 2014/15:20 s. 257
- Pirate Bay-målet, 2009/10:20 s. 345
- Post- och telestyrelsens allmänna råd, 2007/08:20 s. 154
- Radiotjänsts polisanmälningar av statsråd, 2006/07:20 s. 217
- Riksbankens räntepolitik, 2003/04:20 s. 189, 2016/17:20 s. 342

- rikspolischefen; justitieministerns uttalande om, 2016/17:20 s. 342
- rättsläget när det gäller förbjuden båtfärg, 2015/16:20 s. 373
- skattevillkor för svenska sjömän, 2006/07:20 s. 220
- små och modulära kärnreaktorer, 2021/22:20 s. 257
- socialbidrag, 2000/01:20 s. 140
- straff, 2017/18:20 s. 306
- studiecirkel, 2024/25:20 s. 147
- sändningstillstånden för digital-tv (i förhållande till Radio- och TV-verket), 2007/08:20 s. 163
- tvist i arbetsrättsfrågor; Instruktionsförbudet i förhållande till nationella domstolar, m.m., 2004/05:20 s. 196
- uppehållstillstånd (för lokalanställda tolkar i Afghanistan), 2016/17:20 s. 362
- Vaxholmsmålet i EG-domstolen, 2005/06:20 s. 170

MOTSTRIDIGA UPPGIFTER

- behovet av ny kärnkraft, 2023/24:20 s. 198
- koalitionsregering, 2009/10:20 s. 78, 2018/19:20 s. 220
- på utrikespolitikens område, se *Uttalanden på utrikespolitikens område*
- små och modulära kärnreaktorer, 2021/22:20, s. 257
- tidsplan för lagstiftningsärenden, 2023/24:20 s. 223

PERFORMATIVER, se *Uttalanden på utrikespolitikens område*

UTTALANDEN PÅ UTRIKESPOLITIKENS OMRÅDE

- demokrati, 2022/23:20 s. 140
- diktatur, 2016/17:20 s. 315
- Irakkriget, 2003/04:20 s. 214
- om performativa uttalanden, 2015/16:20 s. 380, 2016/17:20 s. 315, 2017/18:20 s. 165
- skenavrättning, 2022/23:20 s. 140
- svenska säkerhetsläget och svensk försvarspolitisk linje, 2017/18:20 s. 165
- begreppet proportionalitet, 2023/24:20 s. 214
- Storbritanniens utträde ur EU, 2018/19:20 s. 228
- Turkiet, 2022/23:20 s. 140

ÖVRIGT

- bolag (statligt ägda och andra), 2001/02:20 s. 261, 2005/06:20 s. 256, 2011/12:20 s. 170, 2018/19:20 s. 214, 2018/19:20 s. 220, 2024/25:20 s. 172
- EU-stöd till Turkiet, 2020/21:10 s. 291
- kabinetsfråga, 2014/15:20 s. 385
- kommunala självstyrelsen, 2000/01:20 s. 140, 2023/24:20 s. 176
- offentliggörande av aktieförsäljning, 2001/02:20 s. 261
- opartiskhet, uttalande om, 2021/22:20 s. 218
- Regeringskansliets arbetsuppgifter, 2007/08:20 s. 246
- statligt ägande, 2002/03:30 s. 145
- säkerhetsstopp i kärnreaktorer, 2011/12:20 s. 170
- utsläppsberäkningar, 2023/24:20 s. 192
- Vattenfalls ägardirektiv, 2018/19:20 s. 214
- Vaxholmsmålet i EG-domstolen, 2005/06:20 s. 170

– övergångsbestämmelser vid införandet av lärarlegitimation, 2011/12:20 s. 51

Utvisningsärenden, regeringens handläggning av, 2013/14:10 s. 17

Utvärdering, självständighet och offentlighetsprincipen, 2018/19:20 s. 106

V

Vapenembargo

– hävande av, 2001/02:20 s. 88

– mot Kina, 2004/05:20 s. 168

– samråd med riksdagens EU-nämnd, 2001/02:20 s. 89

Valletta, samråd inför toppmöte, 2015/16:20 s. 144

Vargstammen, bevarande och förstärkning, 2010/11:20 s. 96

Vattenfall AB, 2004/05:20 s. 216, 2014/15:20 s. 292, 333, 2018/19:20 s. 214

– försäljningen av brunkolsverksamheten, 2016/17:20 s. 238

– förvärv av Nuon, 2013/14:20 s. 132

– statens roll som ägare, 2002/03:30 s. 54

– styrning av, 2004/05:20 s. 216, 2006/07:20 s. 230, 2009/10:20 s. 228, 2011/12:20 s. 209

Vaxholmstvisten, 2007/08:20 s. 213

Verksförordning, 2006/07:10 s. 55

Verkställighetsåtgärd, 2012/13:20 s. 204

Vice statsminister, 2015/16:20 s. 322

Vindkraftsanläggning, 2009/10:20 s. 132

Vägverket, 2005/06:10 s. 20

Värdepappersinnehav, statsråds, 2006/07:20 s. 36

Värdlandsstödsavtal med Nato, överläggning med Utrikesnämnden, 2015/16:20 s. 175

Värdmyndigheter, 2006/07:10 s. 55

Världsarvskonventionen, statens åtagande, 2003/04:20 s. 153

W

Wienkonventionerna, diplomatiska och konsulära förbindelser, 2012/13:20 s. 152

Y

Yttrandefrihet, 2006/07:20 s. 12

Å

Återtagandeavtal med Irak, 2009/10:20 s. 347, 2010/11:20 s. 275

Ä

Ägarprövning av utländsk affärsman, 2011/12:20 s. 82

Äldreomsorgen, besöksförbud, 2020/21:20 s. 289

Ö

Östersjömiljard 2, 2004/05:20 s. 14

Östersjömiljarden, 2000/01:10 s. 23, 2000/01:20 s. 45

Överdirektörer, 2024/25:20 s. 131

Överenskommelse mellan två myndigheter, 2011/12:20 s. 62

Överföringen av en fånge till svenskt fängelse, 2009/10:20 s. 92

Övergångsregeringars befogenheter, 2007/08:10 s. 17, 2019/20:10 s. 27,
2021/22:20 s. 48

Överläkare, forskningsministerns hantering, 2011/12:20 s. 175

**Överlämnande av förvaltningsuppgift som innefattar
myndighetsutövning**, 2009/10:20 s. 95, 2011/12:20 s. 83

Överträdelseärenden, 2012/13:10 s. 101

Övervakning av svenska medborgare, amerikanska ambassaden,
2011/12:20 s. 116